T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÜSKÜDAR BAĞLARBAŞI SAINT VINCENT DE PAUL FRANSIZ OKULU'NUN BELGELENMESİ, KORUMA SORUNLARININ İRDELENMESİ VE YENİDEN DEĞERLEDİRİLMESİ

CİLT I

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar H. Armağan DOĞAN

Anabilim Dalı: Restorasyon

Programı: Yenileme ve Koruma

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Z. Hale TOKAY

MAYIS 2011

H.Armağan DOĞAN tarafından hazırlanan ÜSKÜDAR BAĞLARBAŞI SAINT VINCENT DE PAUL FRANSIZ OKULU'NUN BELGELENMESİ, KORUMA SORUNLARININ İRDELENMESİ VE YENİDEN DEĞERLENDİRİLMESİ adlı bu tezin ..... tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

.....

Tez Yöneticisi

Bu çalışma, jürimiz tarafından ..... Anabilim Dalında

..... tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: : _____

Üye : _____

Üye : _____

Üye : _____

Üye : _____

Bu tez, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygundur.

CİLT I

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZET **v**

ABSTRACT **vii**

ÖNSÖZ **ix**

ŞEKİL LİSTESİ **x**

GİRİŞ **1**

ÇALIŞMANIN AMACI **3**

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ **3**

I. BÖLÜM

OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA YABANCI OKULLARI VE AÇILMA SÜREÇLERİ **5**

1.1. Osmanlı İmparatorluğu'nda Yabancı Okulları 5

1.2 Fransız Katolik Okulları 8

1.3 Yabancı Okullarının Açılmasını ve Yaygınlaşmasını Sağlayan Yasal Düzenlemeler 9

1.3.1 Kapitülasyonlar 9

1.3.2 Tanzimat Fermanı 9

1.3.3 Islahat Fermanı 10

BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ **13**

II. BÖLÜM

ÜSKÜDAR BAĞLARBAŞI SAINT VINCENT DE PAUL FRANSIZ OKULU VE BULUNDUĞU ÇEVRE **14**

2.1 Saint Vincent de Paul ve Filles De La Charité Rahibeleri 14

2.2 Üsküdar Bağlarbaşı Saint Vincent de Paul Fransız Okulu ve Bulunduğu Çevre

2.2.1 Coğrafi Konum 36

2.2.2 Bölgenin Tarihçesi, Ekonomik ve Sosyal Özellikleri 37

2.2.3 Çevredeki Anıtsal Yapılar 40

2.3 Saint Vincent De Paul Fransız Okulu 46

2.3.1 Okulun Tarihçesi 46

2.3.2 Vaziyet Planı 49

2.4 Saint Vincent De Paul Fransız Okulu'nun Günümüzdeki Durumu 50

2.4.1 Plan Özellikleri 51

2.4.2 Cephe Özellikleri 56

2.4.3 Strüktür ve Malzeme Özellikleri 57

2.4.4 Yapı Elemanları 60

2.5 Saint Vincent De Paul Fransız Okulunda Görülen Yıpranma Türleri ve Nedenleri 63

BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ **65**

III. BÖLÜM

RESTİTÜSYON **66**

3.1 1883 Restitüsyon Önerisi 66

3.2 1908 Restitüsyon Önerisi 68

BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ **70**

IV. BÖLÜM

RESTORASYON **71**

4.1 Yapının Koruma ve Onarım Önerileri 73

4.1.1 Niteliksiz Eklerin Kaldırılması (Liberasyon) 73

4.1.2 Sağlamlaştırma (Konsolidasyon) 74

4.1.3 Bütünleme (Reintegrasyon) 76

4.1.4 Yeniden Yapım (Rekonstrüksiyon) 76

4.1.5 Cephe Temizliği 76

BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ **78**

V. BÖLÜM

TARİHİ YAPILARIN KORUNMASI VE YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ **79**

5.1 Koruma Kavramının Gelişimi 79

5.2 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Süreci 82

5.3 Kullanıcı ve İşlev Değişikliğinin Yapılar Üzerindeki Etkileri 83

5.3.1 Kullanıcı ve İşlev Değişikliğinin Olumlu Etkileri 84

5.3.2 Kullanıcı ve İşlev Değişikliğinin Olumsuz Etkileri 85

5.3.2.1 Kullanıcı Değişikliğine Bağlı Olarak Oluşan Bozulmalar 85

5.3.2.2 İşlev Değişikliğine Bağlı Olarak Oluşan Bozulmalar 85

5.4 Tarihi Eğitim Yapıları ve Yeniden İşlevlendirilmesi 86

5.4.1 Eğitim Yapılarının Yeniden İşlevlendirilmesine Örnekler 86

BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ **91**

VI. BÖLÜM

ÜSKÜDAR SAINT VINCENT DE PAUL FRANSIZ OKULU'NDA GÖRÜLEN BOZULMALARIN NEDENLERİ VE YAPININ YENİDEN DEĞERLENDİRİLMESİ **92**

6.1 Üsküdar Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nda Görülen Bozulmaların Nedenleri 92

6.2 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nun Yeniden Değerlendirilmesi 94

SONUÇ **95**

KAYNAKLAR **99**

EKLER **104**

Şekil A. Tez içindeki Fotoğraflar

Şekil B. Haritalar ve Belgeler 104

Şekil C. Çevre Yapılar ile İlgili Fotoğraflar 111

Şekil D. Saint Vincent De Paul Fransız Kurumu ile İlgili Fotoğraflar 119

Şekil E. Restitüsyona Işık Tutan Fotoğraf ve Belgeler 138

Şekil F. Tarihi Eğitim Yapıları ve Yeniden İşlevlendirilmesi 198

ÖZGEÇMİŞ **207**

CİLT II

Şekil G. Çizimler 208

ÜSKÜDAR BAĞLARBAŞI SAINT VINCENT DE PAUL FRANSIZ OKULU'NUN BELGELENMESİ, KORUMA SORUNLARININ İRDELENMESİ VE YENİDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Bu çalışmada İstanbul'un Üsküdar İlçesi'ne bağlı Bağlarbaşı Semti'nde yer alan Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nunun belgelenmesi yapılmış, yapının koruma sorunları irdelenmiş ve yapının yeniden değerlendirilmesine dair öneride bulunulmuştur. Çalışmada tarihi yapıları yaşatmak için yapılan değişikliklerin yapılar üzerinde oluşturabileceği bozulmalara dikkat çekilmeye çalışılmış ve yapıların yeniden kullanımına yönelik koruma ve uygulama önerilerine değinilmiştir.

1883 yılında inşa edilmiş olan Saint Vincent de Paul Fransız Okulu yapımından yaklaşık 25 sene sonra mekan yetersizliği sebebiyle bazı müdahalelere maruz kalmış ve 1924 yılında okulun kapanmasıyla yapının bozulma süreci başlamıştır. 1967 yılında mal sahibi değişen binanın yeni mal sahibi tarafından bilinçsizce işlevlendirilmesi ve yeni kullanıcıların da binaya herhangi bir onarım yapmaması dolayısıyla yapı 40 sene içinde tamamiyle kullanılamaz hale gelmiş, günümüzde metruk ve çevresinde yaşayanlara tehlike arz edecek bir şekle dönüşmüştür.

Tezin birinci bölümünde, Osmanlı İmparatorluğu'nda açılan yabancı okulları ve Fransız Katolik Okulları hakkında bilgi verilmiş, bu okulların açılmasında etken olan yasal düzenlemeler incelenmiştir.

İkinci bölümde, Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nu kuran Filles de la charité rahibeleri, çalışma alanları ve İstanbul'da kurdukları diğer kurumlar ele alınmıştır. Üsküdar Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nun bulunduğu Bağlarbaşı Semti ve bağlı olduğu Üsküdar İlçesi'nin coğrafi konumu , bölgenin tarihsel, sosyal ve ekonomik gelişimi ve okulun tarihçesi araştırılmıştır. Ayrıca yapının zaman içinde geçirdiği kullanıcı ve işlev değişiklikleri irdelenerek bu değişikliklerden oluşan bozulmalar tespit edilmiş,yapının günümüzdeki durumu ve yapının mimari,strüktürel ve cephe özellikleri incelenmiştir

Üçüncü bölümde, yapının 1883 ve 1908 yılına ait restitüsyon projesi hazırlanmış ve restorasyon çalışmaları ele alınmıştır. Çalışmaya yön verecek eski haritalardan, belgelerden ve fotoğraflardan elde edilen veriler toplanarak, gerekli kişilerle röpörtajlar yapılmış ve buna bağlı olarak , plan, cephe ve vaziyet planı oluşturulmuştur

Dördüncü bölümde , yapıya dair restorasyon projesi hazırlanmış, yapının yeni kullanımına dair önerilerde bulunulmuş ve bu öneriler doğrultusunda yapının korunması için yapılacak uygulama yöntemleri ele alınmıştır.

Beşinci bölümde, tarihi yapıların korunmasına ve yeniden işlevlendirilmesine değinilmiş, kullanıcı ve işlev değişikliklerinin yapılar üzerindeki etkileri olumlu-olumsuz açılardan değerlendirilmiş, Tarihi Eğitim yapılarının yeniden işlevlendirilmesi incelenmiş ve bu konudaki örnekler irdelenmiştir.

Çalışmanın altıncı bölümünde Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nda görülen bozulmalar incelenmiş ve yapının yeniden değerlendirilmesi üzerine önerilerde bulunulmuştur.

Tüm bu kaynak araştırmaları, ölçümler ve çizimler sonucunda yapının rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmış, elde edilen bulgular ve yapıların bozulmalarını önleyebilmek için alınabilecek önlemler çalışmanın sonuç kısmında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Saint Vincent de Paul, Yabancı Okulları, Fransız Okulları, Kullanıcı ve İşlev Değişikliği, Yeniden İşlevlendirme, Üsküdar, Bağlarbaşı

DOCUMENTED RESEARCH, CONSERVATION PROBLEMS AND ADAPTIVE RE-USE OF

ÜSKÜDAR BAĞLARBAŞI SAINT VINCENT DE PAUL FRENCH SCHOOL

CASE STUDY

ABSTRACT

This thesis contains the documented research, conservation problems and adaptive re-use of Üsküdar-Bağlarbaşı Saint Vincent de Paul French School.

This study, tries to emphasize the deteriorations caused by the changes made for keeping the building alive and the methods of preservation and practices.

Saint Vincent de Paul French School ,which was built in 1883, has been exposed to some interventions caused by not having enough space for the increase in the number of students studying in the school 25 years after it had been built.

In 1967, because of a change in ownership , a new senseless function has been given to the building and the new users didn't perform any maintenance on the building. The result of these actions is that, the building can no longer be used and it causes danger to the people who live nearby.

In the first section of this thesis, the legal arrangements prepared for opening foreign school in the Ottoman Empire have been studied and it gives information about French Catholic schools.

In the second section, the work spaces and the other establishments found by the Filles de la Charité nuns, who founded the Saint Vincent de Paul French School , are discussed and the geographical location and also, the historical, social, economical development of the Bağlarbaşı neighborhood and the Üsküdar district are explored. Furthermore the interventions caused by the user and function changes on this building are determined.

In the third section ,the restitution has been chosen as the subject. The data provided by old maps, documents, photographs and also interviews with required people are used as evidence, and through those investigations the floor plans, facades and the

layout plan have been prepared. As a result of all these researches, measurements and surveys, the restitution project has been prepared.

In the forth section, the restoration project is prepared. The adaptive re-use of the building is suggested with the result that the preservation and practice methods are discussed.

In the fifth section, the preservation and adaptive re-use of old buildings is refered to and the positive and negative effects of the changes of the users and functions is examined. The adaptive re-use of historical schools is analysed and some examples are given.

In the sixth section, the protection problems of Saint Vincent De Paul French School are analysed and adaptive re-use proposals are made for this school building.

In the final part of the study all the results and the precautions to prevent deteriorations are evaluated.

Key words: Saint Vincent de Paul, Foreign Schools , French Schools , Function and User Changes, Adaptive Re-Use , Üsküdar, Bağlarbaşı

ÖNSÖZ

Mimarlık eğitimim esnasında restorasyon derslerini bana sevdirerek bu bölüm üzerinde uzmanlaşma isteği kazanmamı sağlayan Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Restorasyon Anabilim Dalı'ndaki bütün hocalarıma, yüksek lisans eğitimim sırasında beni her zaman destekleyen tez danışmanım Yrd.Doç.Dr. Z.Hale Tokay'a teşekkürü bir borç bilirim.

Yüksek lisans çalışmalarımın araştırma ve belge bulma sürecinde bana büyük yardımı dokunan Yrd.Doç.Dr.Alp Sunalp'e , İstanbul Vatikan Temsilciliği Resmi Tarihçisi Dr.Rinaldo Marmara'ya, fotoğraflarından ve arşivlerinden yararlanmama imkan sağlayan Necdet İşli ve Nezih Uzel'e, Fransız Okullarının işleyişi ve tarihçesi hakkında bilgi edinmeme yardımcı olan Soeur Monique Geins ve Soeur Arleta Chmist'e, yapının rölövelerinin alınması esnasında bana yardımcı olan Restoratör Özkan Özdemir'e ve Yeditepe Mühendislik Şirketi'ne, restorasyon uygulamaları ile ilgili bilgilerini benimle paylaşan Konservatör- Restoratör Ufuk Soysal'a, Osmanlıca belgelerin çevirilerini yapan İbrahim Hakan Karataş'a ve Fransızca yayınların çevirilerini yapan Osman Takaoğlu'na teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmalarım sırasında beni yalnız bırakmayan çalışma arkadaşlarım Mehmet Yasak, Çiğdem İlbeyli ve Feyhan İnkaya'ya teşekkür ederim.

Ayrıca, zorlu çalışma dönemlerimde beni destekleyen ve İngilizce çevirilerimde yardımcı olan Matthew David Kendrick'e çok teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca daima yanımda olan, maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen, bana varlıklarıyla güç veren aileme; babam Muhsin Doğan , annem Z. Filiz Doğan ve ağabeyim A. Özgür Doğan'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mayıs 2011

H. Armağan Doğan

Mimar

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil A. Tez içindeki Fotoğraflar.....
Şekil A. 1 Saint Benoit Fransız Lisesi.....18
Şekil A. 2 Taksim Saint Vincent Paul Fransız Kurumu.....19
Şekil A. 3 Saint Pulchérie Fransız Okulu.....20
Şekil A. 4 Bebek Saint Joseph Fransız Kurumu.....21
Şekil A. 5 Bebek Saint Joseph Fransız Kurumu.....22
Şekil A. 6 Fransız La Paix Hastanesi.....23
Şekil A. 7 Çukurbostan Saint Joseph Fransız Kurumu.....24
Şekil A. 8 Çukurbostan Saint Joseph Fransız Kurumu.....25
Şekil A. 9 Bursa Sok. No: 33-35- Rahibeler Okulu.....27
Şekil A. 10 E. Goad tarafından 1905'te hazırlanmış Beyoğlu haritası.....28
Şekil A. 11 Bursa sokağında bulunan Perpignani Apartmanı.....29
Şekil A. 12 Taksim İlk Yardım Hastanesi.....29
Şekil A. 13 Gérémia Hastanesi.....30
Şekil A. 14 Gérémia Hastanesi.....31
Şekil A. 15 Artigina Düşkünler Evi.....32
Şekil A. 16 Artigina Düşkünler Evi..... 33
Şekil A. 17 Notre Dame de Sion Fransız Lisesi.....34
Şekil A. 18 Üsküdar Hava Fotoğrafı..... 36
Şekil A. 19 Selami Ali Mahallesi Hava Fotoğrafı.....37
Şekil A. 20 Çevredeki Anıtsal Yapıların Konumları.....40
Şekil A. 21 Vaziyet Planı.....49
Şekil A. 22 Zemin Kat Planı.....51
Şekil A. 23 Birinci Kat Planı.....53
Şekil A. 24 İkinci Kat Planı.....54
Şekil A. 25 Çatı Katı Planı.....55
Şekil A. 26 Ön Cephe.....56
Şekil A. 27 Arka Cephe.....57
Şekil A. 28 Mevcut İç Mekan Kapısı.....60
Şekil A. 29 Mevcut Pencereler.....61
Şekil A. 30 Mevcut Ahşap Merdivenler.....62
Şekil A. 31 Mevcut Mozaik Basamak.....62

Şekil A. 32 Mevcut Mermer Basamaklar.....62
Şekil A. 33 Arka Cephe.....64

Şekil B**:** Haritalar ve Belgeler.....104
Şekil B. 1 Helmuth Von Moltke Tarafından Hazırlanan Daru'l-Hilafetü'l-Aliye ve Civarı Haritasından Detay (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Harita Arşivi).....104
Şekil B. 2 1913-1914 Tarihli Alman Mavileri B9-C9 Paftaları Birleşimi.....104
Şekil B. 3 1913-1914 Tarihli Alman Mavileri B9-C9 Paftaları Birleşiminden Detay.....105
Şekil B. 4 1918 Tarihli Necip Bey Haritası.....105
Şekil B. 5 1918 Tarihli Necip Bey Haritası'ndan Detay.....106
Şekil B. 6 Osmanlı Anonim Şirketi'nin 1922 Tarihli İstanbul Haritası.....106
Şekil B. 7 1926–1928 Yılları Arasında Keşfiyat ve İnşaat Türk Anonim Şirketi'ne Yaptırılan Resmi Şehir Haritası.....107
Şekil B. 8 1926–1928 Yılları Arasında Keşfiyat ve İnşaat Türk Anonim Şirketi'ne Yaptırılan Resmi Şehir Haritasından Detay.....108
Şekil B. 9 1930 Tarihli Pervititch Haritası 70 nolu Pafta.....108
Şekil B. 10 1930 Tarihli Pervititch Haritası 70 nolu Pafta Detayı.....109
Şekil B. 11 1930 Tarihli Pervititch Haritası 76 nolu Pafta.....110
Şekil B. 12 1930 Tarihli Pervititch Haritası 76 nolu Pafta Detayı.....110

Şekil C**:** Çevredeki Yapılar ile İlgili Fotoğraflar.....111
Şekil C. 1 Çinili Karakolu.....111
Şekil C. 2 Çinili Cami ve Külliyesi.....112
Şekil C. 3 Surp Garabed Ermeni Kilisesi.....113
Şekil C. 4 Surp Haç Ermeni Kilisesi.....113
Şekil C. 5 Profiti İlya Rum Kilisesi.....114
Şekil C. 6 Surp Haç Ermeni Lisesi.....114
Şekil C. 7 Eski Rum Okulu, Günümüzde Kültür Merkezi.....115
Şekil C. 8 Özel Kalfayan Ermeni Okulu.....115
Şekil C. 9 Sainte Marie Fransız Okulu.....116
Şekil C. 10 Katolik Şapeli (2006).....117
Şekil C. 11 Katolik Şapeli (2007).....118

Şekil C. 12 Bağlarbaşı İlköğretim Okulu.....118

Şekil D: Saint Vincent de Paul Fransız Okulu ile İlgili Fotoğraflar.....119

Şekil D. 1 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu sokak cephesi fotoğrafı (2009).....119
Şekil D. 2 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu arka cephe fotoğrafı (2009).....119
Şekil D. 3 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu kuzey batı cephesi fotoğrafı (2009).....120
Şekil D. 4 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu güney doğu cephesi fotoğrafı (2009).....120
Şekil D. 5 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan-merdiven boşluğu (2009).....121
Şekil D. 6 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan-güneybatı mekanı (2009).....121
Şekil D. 7 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan-güneybatı mekanı (2009).....122
Şekil D. 8 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan-güneydoğu mekanı (2009).....122
Şekil D. 9 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan-güneydoğu mekanı (2009).....123
Şekil D. 10 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan-giriş holü (2009).....123
Şekil D. 11 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan (2009).....124
Şekil D. 12 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu kagir yapı (2009).....124
Şekil D. 13 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu kagir yapı (2009).....125
Şekil D. 14 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Şapel cephe (2009).....125
Şekil D. 15 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Şapel cephe (2009).....126
Şekil D. 16 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Şapel-iç mekan (2009).....126
Şekil D. 17 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Giriş Kapısı (2009).....127
Şekil D. 18 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Giriş Basamakları (2009).....127
Şekil D. 19 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan (2009).....128
Şekil D. 20 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Giriş Holü-Merdiven holü arası kapı boşlukları (2009).....128

Şekil D. 21 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan-Yemekhane (2009).....129
Şekil D. 22 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan-Tuvaletler (2009).....129
Şekil D. 23 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan-Sarnıç ve Kuyu (2009).....130
Şekil D. 24 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan (2009).....130
Şekil D. 25 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan (2009).....131
Şekil D. 26 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Kagir Yapı(2009).....131
Şekil D. 27 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Şapel İç Mekan.....132
Şekil D. 28 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Arka Cephe (2009).....132
Şekil D. 29 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Arka Cephe (2009).....133
Şekil D. 30 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Arka Cephe (2009).....133
Şekil D. 31 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Cephe Detayı (2009).....134
Şekil D. 32 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Cephe Detayı (2009).....134
Şekil D. 33 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Şapel Detayı (2009).....135
Şekil D. 34 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Şapel Detayı (2009).....135
Şekil D. 35 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Arka Cephe Detayı (2009).....136
Şekil D. 36 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Arka Cephe Detayı (2009).....136
Şekil D. 37 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Arka Cephe Detayı (2009).....137

Şekil E. Restitüsyona Işık Tutan Fotoğraf ve Belgeler.....138
Şekil E. 1 Kurul Dosyasında bulunan İmar Planı Eki.....138
Şekil E. 2 Kurul Dosyasında bulunan 1989 Onay Tarihli İmar Planı Eki.....139
Şekil E. 3 1966 tarihli hava fotoğrafı.....140
Şekil E. 4 1982 tarihli hava fotoğrafı.....140
Şekil E. 5 2005 tarihli hava fotoğrafı.....141
Şekil E. 6 Valide Atik Camisinden çekilen panoramik fotoğraf.....141
Şekil E. 7 1952 Tarihli Nurettin Polvan'a ait kitaptan alınmış fotoğraf.....142
Şekil E. 8 Kurul Dosyasında bulunan 1983 tarihli sokak cephesi fotoğrafı.....142
Şekil E. 9 Kurul Dosyasında bulunan 1983 tarihli arka cephe fotoğrafı.....143
Şekil E. 10 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli sokak cephesi kısmi fotoğrafı.....143
Şekil E. 11 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli sokak cephesi kısmi fotoğrafı.....144

Şekil E. 12 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli arka bahçedeki kagir yapının fotoğrafı.....144
Şekil E. 13 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli iç mekan-merdiven fotoğrafı.....145
Şekil E. 14 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli iç mekan- özgün kuyu bileziği 145
Şekil E. 15 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli iç mekan- mutfak.....146
Şekil E. 16 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli iç mekan- ikinci kat yatakhane 146
Şekil E. 17 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli iç mekan- ikinci kat..... .147
Şekil E. 18 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli iç mekan- çatı penceresi fotoğrafı.....147
Şekil E. 19 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli şapelin dış cephe fotoğrafı.....148
Şekil E. 20 Nezih Uzel arşivinde bulunan sokak cephe fotoğrafı.....148
Şekil E. 21 Nezih Uzel arşivinde bulunan giriş kapısı fotoğrafı.....149
Şekil E. 22 Nezih Uzel arşivinde bulunan arka cephe fotoğrafı.....149
Şekil E. 23 Nezih Uzel arşivinde bulunan arka bahçede yer alan kagir yapı fotoğrafı.....150
Şekil E. 24 Nezih Uzel arşivinde bulunan arka bahçede yer alan kagir ve ahşap yapıların fotoğrafı.....150
Şekil E. 25 Nezih Uzel arşivinde bulunan şapel iç mekan fotoğrafı.....151
Şekil E. 26 Nezih Uzel arşivinde bulunan şapel giriş kapısı fotoğrafı.....151
Şekil E. 27 Nezih Uzel arşivinde bulunan şapel birinci kat iç mekan fotoğrafı.....152
Şekil E. 28 Nezih Uzel arşivinde bulunan şapel birinci kat iç mekan fotoğrafı.....152
Şekil E. 29 Nezih Uzel arşivinde bulunan şapel çatı katı iç mekan fotoğrafı.....153
Şekil E. 30 Nezih Uzel arşivinde yer alan şapel içinde bulunan belgeler-1.....154
Şekil E. 31 Nezih Uzel arşivinde yer alan şapel içinde bulunan belgeler-2.....155
Şekil E. 32 Nezih Uzel arşivinde yer alan şapel içinde bulunan belgeler-3.....156
Şekil E. 33 Devlet Osmanlı Arşivleri Plan Proje Katoloğu 443 Nolu Belge.....157
Şekil E. 34 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Ruhsatname.....158
Şekil E. 35 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Hariciye Nezareti Kataloğuna ait belge.....159
Şekil E. 36 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Hariciye Nezareti Katoloğuna ait belgenin transkrispsiyonu.....160

Şekil E. 37 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Hariciye Nezareti Katoloğuna ait belge.....161
Şekil E. 38 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Hariciye Nezareti Katoloğuna ait belgenin transkripsiyonu.....162
Şekil E. 39 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan İrâde Adliye ve Mezâhib Kataloğu 1324.Z.24 no'lu belge.....163
Şekil E. 40 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan İrâde Adliye ve Mezâhib Kataloğu 1324.Z.24 no'lu belgenin transkripsiyonu.....164
Şekil E. 41 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Şura-yı Devlet Kataloğu 2758-4 no'lu belge.....165
Şekil E. 42 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Şura-yı Devlet Kataloğu 2758-4 no'lu belgenin transkripsiyonu.....166
Şekil E. 43 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Şura-yı Devlet Kataloğu 2758-4 no'lu belge.....167
Şekil E. 44 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Şura-yı Devlet Kataloğu 2758-4 no'lu belgenin transkripsiyonu.....168
Şekil E. 45 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan İrâde Adliye ve Mezâhib Kataloğu 1324.Z.24 no'lu belge.....169
Şekil E. 46 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan İrâde Adliye ve Mezâhib Kataloğu 1324.Z.24 no'lu belgenin transkripsiyonu.....170
Şekil E. 47 Yapıya ait Tapu Senedi.....171
Şekil E. 48 Yapıya ait Aplikasyon Krokisi.....172
Şekil E. 49 Yapıya ait Tapu Senedi.....173
Şekil E. 50 Yapıya ait Aplikasyon Krokisi.....174
Şekil E. 51 Yapının mülkiyetinin Hazineye geçmesinin uygunsuz olduğuna ve Kayyumluk kararının kaldırılmasına dair Üsküdar Sulh Hukuk Mahkemeine Filles de la charité tarafından 1968 yılında verilen dilekçe.....175
Şekil E. 52 Yapının mülkiyetinin Hazineye geçmesinin uygunsuz olduğuna ve gaiplik kararının kaldırılmasına dair ÜsküdarAsliye Hukuk Mahkemesine Filles de la charité tarafından 1968 yılında verilen dilekçe.....176
Şekil E. 53 Yapının mülkiyetinin Hazineye geçmesinin uygunsuz olduğuna ve gaiplik kararının kaldırılmasına dair ÜsküdarAsliye Hukuk Mahkemesine Filles de la charité tarafından 1968 yılında verilen dilekçenin devamı.....177
Şekil E. 54 Danıştay tarafından alınan kararın reddine dair 1969 yılında verilen

dilekçe.....178
Şekil E. 55 Danıştay tarafından alınan kararın reddine dair 1969 yılında verilen dilekçenin devamı.....179
Şekil E. 56 Yapıya ait 1986 yılında hazırlanan Rapor.....180
Şekil E. 57 Yapıya dair 1987 yılında alınan Kurul Kararı.....181
Şekil E. 58 Yapıya dair 1988 yılında alınan Kurul Kararı.....182
Şekil E. 59 İmar İşleri Müdürlüğü, Statik Büro Şefliği tarafından yapının 1994 yılında sol kısmının çökmesi dolayısıyla mahalinde tetkiki talebi üzerine yazılan yazı.....183
Şekil E. 60 Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfı tarafından Vakıflar Bölge Müdürlüğüne yazılan dilekçe.....184
Şekil E. 61 Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfı tarafından Vakıflar Bölge Müdürlüğüne yazılan dilekçe.....185
Şekil E. 62 Abide ve Yapı İşleri Müdürlüğünün Vakıflar Bölge Müdürlüğüne yazdığı dilekçe.....186
Şekil E. 63 İmar İşleri Müdürlüğü, Statik Büro Şefliği tarafından yapının 1994 yılında sol kısmının çökmesi dolayısıyla mahalinde tetkiki talebi üzerine yazılan rapor.....187
Şekil E. 64 Yapıya dair Bilirkişi Raporu.....188
Şekil E. 65 Yapıya dair Bilirkişi Raporunun devamı.....189
Şekil E. 66 Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfı tarafından Kurula yazılan dilekçe.....190
Şekil E. 67 Yapıya dair 1994 tarihli Kurul Kararı.....191
Şekil E. 68 Vakıflar Bölge Müdürlüğüne 1994 yılında yazılan dilekçe.....192
Şekil E. 69 Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfı tarafından Kurula yazılan dilekçe.....193
Şekil E. 70 Vakıflar Genel Müdürlüğünden Vakıflar Bölge Müdürlüğüne yazılan yazı.....194
Şekil E. 71 Kurul tarafından Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfına yazılan cevap yazısı.....195
Şekil E. 72 1998 tarihli Emliyet Şube Müdürlüğü tarafından yazılan yazı.....196
Şekil E. 73 Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfı tarafından Kurula yazılan dilekçe.....197

Şekil F. Tarihi Eğitim Yapıları ve Yeniden İşlevlendirilmesi.....198
Şekil F. 1 Norton Park School- Edinburgh.....198
Şekil F. 2 Norton Park School- Edinburgh.....199
Şekil F. 3 P.S.1 School- New York.....200
Şekil F. 4 P.S.1 School- New York.....200
Şekil F. 5 River Street School- New Jersey 201
Şekil F. 6 San Jose School - California.....201
Şekil F. 7 San Jose School- California.....202
Şekil F. 8 San Jose School- California.....202
Şekil F. 9 Ecole Guigues- Ottowa.....203
Şekil F. 10 Les Guardiennes- Ecole Guigues- Ottowa.....203
Şekil F. 11 Ecole Guigues- Ottowa.....204
Şekil F. 12 Robinson School- Birmingham.....205
Şekil F. 13 Robinson School- Birmingham.....206

Şekil G. Çizimler.....208
Şekil G. 1 Vaziyet Planı, Rölöve.....208
Şekil G. 2 Zemin Kat Planı, Rölöve.....209
Şekil G. 3 Birinci Kat Planı, Rölöve.....210
Şekil G. 4 İkinci Kat Planı, Rölöve.....211
Şekil G. 5 Çatı Katı Planı, Rölöve.....212
Şekil G. 6 Zemin Kat Tavan Planı, Rölöve.....213
Şekil G. 7 Birinci Kat Tavan Planı, Rölöve.....214
Şekil G. 8 İkinci Kat Tavan Planı, Rölöve.....215
Şekil G. 9 Çatı Katı Tavan Planı, Rölöve.....216
Şekil G. 10 A-A Kesiti, Rölöve.....217
Şekil G. 11 B-B Kesiti, Rölöve.....218
Şekil G. 12 C-C Kesiti, Rölöve.....219
Şekil G. 13 D-D Kesiti, Rölöve.....220
Şekil G. 14 E-E Kesiti, Rölöve.....221
Şekil G. 15 F-F Kesiti, Rölöve.....222
Şekil G. 16 Sokak Görünüşü, Rölöve.....223
Şekil G. 17 Arka Görünüş, Rölöve.....224
Şekil G. 18 Kuzey Batı Görünüşü, Rölöve.....225

Şekil G. 19 Güney Doğu Görünüşü, Rölöve.....226
Şekil G. 20 Arka Görünüş-2, Rölöve.....227
Şekil G. 21 Zemin Kat Malzeme Analizi, Rölöve.....228
Şekil G. 22 Birinci Kat Malzeme Analizi, Rölöve.....229
Şekil G. 23 İkinci Kat Malzeme Analizi, Rölöve.....230
Şekil G. 24 Çatı Katı Malzeme Analizi, Rölöve.....231
Şekil G. 25 Sokak Görünüşü Malzeme Analizi, Rölöve.....232
Şekil G. 26 Arka Görünüş Malzeme Analizi, Rölöve.....233
Şekil G. 27 Kuzey Batı Görünüşü Malzeme Analizi, Rölöve.....234
Şekil G. 28 Güney Doğu Görünüşü Malzeme Analizi, Rölöve.....235
Şekil G. 29 Arka Görünüş-2 Malzeme Analizi, Rölöve.....236
Şekil G. 30 Zemin Kat Hasar Analizi, Rölöve.....237
Şekil G. 31 Birinci Kat Hasar Analizi, Rölöve.....238
Şekil G. 32 İkinci Kat Hasar Analizi, Rölöve.....239
Şekil G. 33 Çatı Katı Hasar Analizi, Rölöve.....240
Şekil G. 34 Sokak Görünüşü Hasar Analizi, Rölöve.....241
Şekil G. 35 Arka Görünüş Hasar Analizi, Rölöve.....242
Şekil G. 36 Kuzey Batı Görünüşü Hasar Analizi, Rölöve.....243
Şekil G. 37 Güney Doğu Görünüşü Hasar Analizi, Rölöve.....244
Şekil G. 38 Arka Görünüş-2 Hasar Analizi, Rölöve.....245
Şekil G. 39 Vaziyet Planı, Restitüsyon 1883.....246
Şekil G. 40 Zemin Kat Planı, Restitüsyon 1883.....247
Şekil G. 41 Birinci Kat Planı, Restitüsyon 1883.....248
Şekil G. 42 İkinci Kat Planı, Restitüsyon 1883.....249
Şekil G. 43 Çatı Katı Planı, Restitüsyon 1883.....250
Şekil G. 44 Zemin Kat Tavan Planı, Restitüsyon 1883.....251
Şekil G. 45 Birinci Kat Tavan Planı, Restitüsyon 1883.....252
Şekil G. 46 İkinci Kat Tavan Planı, Restitüsyon 1883.....253
Şekil G. 47 Çatı Katı Tavan Planı, Restitüsyon 1883.....254
Şekil G. 48 A-A Kesiti, Restitüsyon 1883.....255
Şekil G. 49 B-B Kesiti, Restitüsyon 1883.....256
Şekil G. 50 C-C Kesiti, Restitüsyon 1883.....257
Şekil G. 51 D-D Kesiti, Restitüsyon 1883.....258
Şekil G. 52 E-E Kesiti, Restitüsyon 1883.....259

Şekil G. 53 F-F Kesiti, Restitüsyon 1883.....260
Şekil G. 54 Sokak Görünüşü, Restitüsyon 1883.....261
Şekil G. 55 Arka Görünüş, Restitüsyon 1883.....262
Şekil G. 56 Kuzey Batı Görünüşü, Restitüsyon 1883.....263
Şekil G. 57 Güney Doğu Görünüşü, Restitüsyon 1883.....264
Şekil G. 58 Arka Görünüş-2, Restitüsyon 1883.....265
Şekil G. 59 Vaziyet Planı, Restitüsyon 1908.....266
Şekil G. 60 Zemin Kat Planı, Restitüsyon 1908.....267
Şekil G. 61 Birinci Kat Planı, Restitüsyon 1908.....268
Şekil G. 62 İkinci Kat Planı, Restitüsyon 1908.....269
Şekil G. 63 Çatı Katı Planı, Restitüsyon 1908.....270
Şekil G. 64 Zemin Kat Tavan Planı, Restitüsyon 1908.....271
Şekil G. 65 Birinci Kat Tavan Planı, Restitüsyon 1908.....272
Şekil G. 66 İkinci Kat Tavan Planı, Restitüsyon 1908.....273
Şekil G. 67 Çatı Katı Tavan Planı, Restitüsyon 1908.....274
Şekil G. 68 A-A Kesiti, Restitüsyon 1908.....275
Şekil G. 69 B-B Kesiti, Restitüsyon 1908.....276
Şekil G. 70 C-C Kesiti, Restitüsyon 1908.....277
Şekil G. 71 D-D Kesiti, Restitüsyon 1908.....278
Şekil G. 72 E-E Kesiti, Restitüsyon 1908.....279
Şekil G. 73 F-F Kesiti, Restitüsyon 1908.....280
Şekil G. 74 Sokak Görünüşü, Restitüsyon 1908.....281
Şekil G. 75 Arka Görünüş, Restitüsyon 1908.....282
Şekil G. 76 Kuzey Batı Görünüşü, Restitüsyon 1908.....283
Şekil G. 77 Güney Doğu Görünüşü, Restitüsyon 1908.....284
Şekil G. 78 Arka Görünüş-2, Restitüsyon 1908.....285
Şekil G. 79 Vaziyet Planı- Restorasyon-1.....286
Şekil G. 80 Zemin Kat Planı-Tefriş, Restorasyon-1.....287
Şekil G. 81 Birinci Kat Planı-Tefriş, Restorasyon-1.....288
Şekil G. 82 İkinci Kat Planı-Tefriş, Restorasyon-1.....289
Şekil G. 83 Çatı Katı Planı-Tefriş, Restorasyon-1.....290
Şekil G. 84 Zemin Kat Planı, Restorasyon-1.....291
Şekil G. 85 Birinci Kat Planı, Restorasyon-1.....292
Şekil G. 86 İkinci Kat Planı, Restorasyon-1.....293

Şekil G. 87 Çatı Katı Planı, Restorasyon-1.....294
Şekil G. 88 Zemin Kat Tavan Planı, Restorasyon-1.....295
Şekil G. 89 Birinci Kat Tavan Planı, Restorasyon-1.....296
Şekil G. 90 İkinci Kat Tavan Planı, Restorasyon-1.....297
Şekil G. 91 Çatı Planı-1, Restorasyon-1.....298
Şekil G. 92 Çatı Katı Tavan Planı, Restorasyon-1.....299
Şekil G. 93 Çatı Planı-2, Restorasyon-1.....300
Şekil G. 94 A-A Kesiti, Restorasyon-1.....301
Şekil G. 95 B-B Kesiti, Restorasyon-1.....302
Şekil G. 96 C-C Kesiti, Restorasyon-1.....303
Şekil G. 97 D-D Kesiti, Restorasyon-1.....304
Şekil G. 98 E-E Kesiti, Restorasyon-1.....305
Şekil G. 99 F-F Kesiti, Restorasyon-1.....306
Şekil G. 100 Kuzey Batı Görünüşü, Restorasyon-1.....307
Şekil G. 101 Güney Doğu Görünüşü, Restorasyon-1.....308
Şekil G. 102 Arka Görünüş-2, Restorasyon-1.....309
Şekil G. 103 Vaziyet Planı, Restorasyon-2.....310
Şekil G. 104 Zemin Kat Planı-Tefriş, Restorasyon-2.....311
Şekil G. 105 Birinci Kat Planı-Tefriş, Restorasyon-2.....312
Şekil G. 106 İkinci Kat Planı-Tefriş, Restorasyon-2.....313
Şekil G. 107 Çatı Katı Planı-Tefriş, Restorasyon-2.....314
Şekil G. 108 Zemin Kat Planı, Restorasyon-2.....315
Şekil G. 109 Birinci Kat Planı, Restorasyon-2.....316
Şekil G. 110 İkinci Kat Planı, Restorasyon-2.....317
Şekil G. 111 Çatı Katı Planı, Restorasyon-2.....318
Şekil G. 112 Zemin Kat Tavan Planı, Restorasyon-2.....319
Şekil G. 113 Birinci Kat Tavan Planı, Restorasyon-2.....320
Şekil G. 114 İkinci Kat Tavan Planı, Restorasyon-2.....321
Şekil G. 115 Çatı Katı Tavan Planı, Restorasyon-2.....322
Şekil G. 116 Çatı Planı-1, Restorasyon-2.....323
Şekil G. 117 Çatı Planı-2, Restorasyon-2.....324
Şekil G. 118 A-A Kesiti, Restorasyon-2.....325
Şekil G. 119 B-B Kesiti, Restorasyon-2.....326
Şekil G. 120 C-C Kesiti, Restorasyon-2.....327

Şekil G. 121 D-D Kesiti, Restorasyon-2.....328
Şekil G. 122 E-E Kesiti, Restorasyon-2.....329
Şekil G. 123 F-F Kesiti, Restorasyon-2.....330
Şekil G. 124 Sokak Görünüşü, Restorasyon-2.....331
Şekil G. 125 Arka Görünüş, Restorasyon-2.....332
Şekil G. 126 Kuzey Batı Görünüşü, Restorasyon-2.....333
Şekil G. 127 Güney Doğu Görünüşü, Restorasyon-2.....334
Şekil G. 128 Arka Görünüş-2, Restorasyon-2.....335
Şekil G. 129 Sistem Detayı-1.....336
Şekil G. 130 Sistem Detayı-2.....337
Şekil G. 131Sistem Detayı-3.....338
Şekil G. 132 Sistem Detayı-4.....339
Şekil G. 133 Pencere Detayı.....340
Şekil G. 134 Kapı Detayı.....341
Şekil G. 135 Detay.....342

GİRİŞ:

Tarihi yapıların korunması ve günümüz ortamında değerlendirilmesi fiziksel koruma ve yeniden işlevlendirme ile yapılmaktadır. Yeniden işlevlendirme ve kullanıcı değişiklikleri uzman kişiler tarafından yapılırsa, yapının korunması ve ömrünün uzatılmasında büyük önem taşımaktadır. Fakat bazı durumlarda yapılan bu değişiklikler yapıya olumlu etki etmekten çok bazı olumsuzluklarla sonuçlanmakta, yapıda bozulmaların oluşmasına sebep olmaktadır.

Bu tezde Saint Vincent de Paul Fransız Okulu örneğinde yapıları etkileyen bozulmalar irdelenecek, yapıya uygun işlev ve koruma önerileri belirlenecektir.

Saint Vincent de Paul Fransız Okulu 19.yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında Üsküdar'ın Bağlarbaşı semtinde yer alan bir eğitim yapısıdır. Bağlarbaşı semtinin özellikle Selamsız adı verilen bölgesinde birbirine çok yakın bir şekilde konumlanmış birçok yabancı ve gayrimüslim yapısı bulunmaktadır. Bunun başlıca sebeplerinden biri bu bölgede yoğun bir gayrimüslim nüfusunun varlığıdır. Osmanlı döneminde çoğunlukla Ermeniler, Rumlar ve Yahudiler Bağlarbaşı ve çevresine yerleşmişler, bunlardan bir kısmı kendi istekleri ile burayı seçerken bir kısmı ise bu bölgeye yerleştirilmişlerdir[1]. Bunun sonucunda da kendi kültürlerine uygun bir ortam yaratarak burada konutlar, din, kültür ve sosyal hizmet yapıları inşa etmişlerdir.

Katolik tarikatlar tarafından kurulmuş eğitim yapıları yabancı eğitim kurumlarının en eskilerindendir (Koçak 1985, s.492). 16. Yüzyılda açılmaya başlayan bu yapıların önemli bir kısmı kapitülasyonların sağladığı olanaklardan yararlanan Fransız misyonerler tarafından kurulmuştur (Erdoğan 1994, s. 491).

Özellikle, Tanzimat ve Islahat Fermanlarından sonra Osmanlı topraklarına gelen yabancı sayısı ve bu ülke topraklarında açtıkları okulların sayısı giderek artmış, 1839 yılında sadece İstanbul'da 21'i erkek 19'u kız olmak üzere 40 Fransız okulu açılmıştır (Sezer 1999, s.81). Bu okulların açılması için seçtikleri bölgeler gayrimüslimlerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerdir. Rahip ve rahibeler tarafından açılan bu okulların yanında kilise, manastır, hastane, sanat öğretilen atölyeler ve

[1] Devlet Osmanlı Arşivlerinde Üsküdar'a nakledilmiş Ermenilere dair Hicri 1244 tarihli belgeler bulunmaktadır.

misyoner evleri gibi pek çok yapı da yer almaktadır. Maruni, Katolik Rum, Keldani, Rum Ortodoks, Süryani, Ermeni, Musevi, Rum, Bulgar ve Latinler bu okullarda eğitim görmeyi tercih etmişlerdir (Mutlu 2005, s.146). Okulların ilk açıldığı yıllarda müslüman nüfus bu okulları tercih etmezken 1890 yılında müslüman öğrenci sayısı %15'e ulaşmış , 1911'e gelindiğinde ise bu oran %56'ya çıkmıştır. (Anonim 2006).

Bağlarbaşı bölgesinde bulunan yoğun gayrimüslim nüfusu Filles de la charité rahibelerinin yeni kuracakları eğitim yapısı için bu bölgeyi seçmelerinde önemli bir rol oynamıştır.

Saint Vincent de Paul Fransız Okulu cephe düzeni ve kullanılan malzeme açısından kendi döneminde inşa edilen diğer Fransız Okulları ile benzerlik göstermektedir. Okul ana bina, şapel ve daha sonradan inşa edilmiş, kullanım amacı kesin olarak belirlenemeyen kagir bir yapı ile iki adet ahşap yapıdan oluşmaktadır. Sadece kız öğrencilere hizmet veren kurum 1894 yılında erkek öğrencilerden gelen talep doğrultusunda 40 erkek öğrencinin sorumluluğunu 4 Marist rahibe devretmiştir. Bu rahipler Sainte Marie Fransız okulunu kurmuşlar, mütevazi bir yapıda eğitime başlamışlar ve daha sonra 1904 yılında günümüzde Saint Vincent de Paul kurumuyla aynı adada bulunan kagir binayı inşa etmişlerdir. (Almanak 1902) Böylece Saint Vincent de Paul Fransız Okulu ve Sainte Marie Fransız Okulu Bağlarbaşı semtinde büyük bir eğitim kompleksine dönüşmüştür.

Saint Vincent de Paul Fransız Okulu rahibelerin 1924 yılında Istanbul'dan ayrılması üzerine eğitim hayatına son vermiştir (Marmara 2009 s.131). Yapı, rahibeler tarafından 1924-1952 yılları arasında birbirinden bağımsız binalar olarak kiraya verilmiştir. 1952 yılında mülkiyeti hazineye geçen bina bu tarihten 1994 yılına kadar 5 aileye ev sahipliği yapmıştır. Yapıların içinde yaşayan aileler tarafından yeterli bakımın yapılmaması sonucu yapılar harap olmuş, 1994 yılında ahşap döşemelerin bir kısmı çökmüş ve bir süre sonra da tamamiyle boş bırakılarak metruk bir hal almıştır. Döşemeleri tamamiyle çöken binanın zamanla çatısının da büyük bir kısmı çökmüştür. 2005 yılında ise yanında bulunan Sainte Marie Fransız Okulu'nda (Günümüzde Bağlarbaşı İlköğretim okulunun ek binası olarak kullanılmaktadır.) çıkan yangın arka bahçede bulunan katolik şapelinin de çatısının çökmesine yol açmıştır. Bina gün geçtikçe daha çok bozulmaktadır.

Bu çalışmayla sözü geçen yapının rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmış, binanın özgün mimarisi ve plan şemalarıyla günümüzde korunarak kullanılmasının mümkün olup olmadığı araştırılarak bunun gerçekleştirilmesi için gerekli aşamalar tespit edilmiştir. Günümüzde boş ve oldukça harap olan, yabancı eğitim kurumları arasında önemli bir yer tutan bu eğitim kompleksinin tamamen yok olmadan onarılması ve gelecek nesillere aktarılabilmesi için bina tez konusu olarak seçilmiştir.

ÇALIŞMANIN AMACI:

Bu çalışmanın amacı, Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nu belgelemek, yapıda görülen bozulmaları ve bunların nedenlerini araştırmak, son olarak da yapının yeniden işlevlendirilmesi hakkında önerilerde bulunmaktır. Bu çerçevede Osmanlı İmparatorluğu'nda yabancı okulların açılma süreci ve Fransız Katolik Okulları araştırılmış, Üsküdar Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nun bulunduğu çevrenin analizi yapılmış, okulu kuran rahibelerin ve okulun tarihçesi araştırılmış, yapının günümüzdeki durumu incelenmiş, **y**apının geçirdiği işlev değişiklikleri sonucunda oluşan sorunlarının tespiti açısından rölöveleri çıkarılmış, yapının kronolojik olarak geçirdiği plansal ve fiziksel bozulmaların tespiti amacıyla restitüsyon projeleri hazırlanmış, yapıya uygun olabilecek işlev belirlenmiş ve restorasyon projesi hazırlanmış, yeni kullanıma bağlı olarak koruma ve uygulama önerileri belirlenmiş, literatür taraması yapılmış, tarihi yapıların korunması ve yeniden işlevlendirilmesine dair tarihsel süreç incelenmiş, işlevlendirmede kullanıcı rolü ele alınmış, kullanıcı ve işlev değişikliğinin yapıların bozulmaları üzerindeki etkileri belirlenmiş, tarihi eğitim yapılarının yeniden işlevlendirilmesi ile ilgili örnekler araştırılmış, bu doğrultuda Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nda görülen bozulmalar değerlendirilmiş ve yapıya yeni bir işlev önerisinde bulunulmuştur.

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ:

Çalışmaya Osmanlı İmparatorluğu'ndaki yabancı okulların açılma süreçlerinin ve Fransız Katolik Okullarının araştırılmasıyla başlanmıştır. Üsküdar Bağlarbaşı'nda bulunan Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nun bulunduğu çevre, tarihçesi ve bu kurumu kuran rahibeler hakkında araştırmalar yapılmıştır.

Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nun bugünkü durumunu belgelemek amacıyla yapılmış rölöve ve fotoğraflama çalışmalarından sonra yapının plan, kesit ve görünüş krokileri çizilmiş daha sonra binanın zemin katı geleneksel rölöve yöntemleriyle ölçülmüştür. Günümüzde binaya ait herhangi bir döşeme bulunmadığı ve üst katlara ulaşmaktaki zorluktan ötürü üst katların plan ölçülerinin, düşey ölçülerin ve kesit ölçülerinin alınabilmesi için total station aleti kullanılmıştır.

Rölöveler hazırlandıktan sonra başlanan restitüsyon çalışmaları sırasında bir çok belgeye, kişiye ve kuruma başvurulmuştur. Binanın yapım aşamalarına göre dönemsel analiz yapılmış ve buna bağlı olarak 1883 ve 1908 olmak üzere iki adet restitüsyon projesi hazırlanmıştır.

Restitüsyon projeleri çizilen yapının restorasyon projesinin çizilmesi aşamasında 1883 ve 1908 restitüsyonları arasındaki farklar belirlenmiş ve bu değişikliklerin oluşturduğu bozulmalar ele alınmıştır.Elde edilen verilere bağlı olarak restorasyon kararları alınmış ve yeni işleve uygun olarak restorasyon projesi çizilmiştir.

Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi hakkında literatür taraması yapılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucu verilen işlevlerin ve kullanıcı değişikliklerinin yapılar üzerindeki etkileri tespit edilmiş ve yapılan müdahalelerin yapıda oluşturabileceği bozulmalar belirlenmiştir.Bu bağlamda Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nda görülen bozulmalar analiz edilmiş, tarihi okul yapılarına verilen yeni fonksiyonlar incelenmiş ve yapının yeniden değerlendirilmesi üzerine öneriler getirilmiştir.

Tez iki cilt olarak hazırlanmıştır. İlk cilt yapılan araştırmalar sonucu oluşan altı bölümü içermektedir. Bu bölümlerin başlıkları; Osmanlı İmparatorluğu'nda Yabancı Okullar ve Açılma Süreçleri, Üsküdar- Bağlarbaşı Saint Vincent de Paul Fransız Okulu ve Bulunduğu Çevre, Restitüsyon, Restorasyon, Tarihi Yapıların Korunması ve Yeniden İşlevlendirilmesi, Üsküdar Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nda Görülen Bozulmaların Nedenleri ve Yapının Yeniden Değerlendirilmesi'dir. İkinci cilt ise yapıyla ilgili çizimleri içermektedir.

I.BÖLÜM

OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA YABANCI OKULLARI, FRANSIZ KATOLİK OKULLARI VE YABANCI OKULLARININ AÇILMA SÜRECİ

1.1. Osmanlı imparatorluğu'nda Yabancı Okulları:

Osmanlı İmparatorluğu topraklarında çeşitli dönemlerde yabancı ülkeler tarafından "Yabancı Okullar" ya da "Yabancı Okulları" açılmıştır. Bu okullar bağlı oldukları devletlere göre isim almış ve bu devletlerin himayesi altında yaşamışlardır. Asıl açılış amaçları Osmanlı topraklarında yaşayan kendi vatandaşlarının eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını karşılamak olan bu okullar kendi misyonerleri aracılığı ile ait bulundukları ülkelere hizmet etmişlerdir. Osmanlı Devletinin kendilerine tanıdığı kısa süreli hak ve imtiyazları kullanarak kalıcı ve sürekli bir eğitim seferberliği düzenlemişlerdir. Osmanlı topraklarında bu şekilde okul açan ülkeler, Amerika, İtalya, İngiltere, Almanya, Avusturya, Bulgaristan, İran ve Fransa'dır. Tarihsel olarak ilk açılan okullar Fransız Okullarıdır. (Topçu 2007, s.128)

- **Amerikan Okulları:**

Osmanlı döneminde kurulan protestan okullarının çoğu Amerikalılara aittir. 19. Yüzyılın başlarından itibaren Osmanlı ülkesine gelmeye başlayan Amerikan misyonerleri kurdukları "misyon"lar yanında ilk, orta ve yüksek seviyede okullar açmışlardır. Bu okulların büyük kısmı 1810 yılında Boston'da kurulan ve kısaca American Board olarak anılan "American Board of Commissioners for Foreign Missions" isimli teşkilat tarafından kurulmuştur. Kurucuları misyoner olmamakla beraber Board'a bağlı olmayan bağımsız okullar da vardır. Önceleri İzmir ve İstanbul gibi kıyı şehirlerine gelen Amerikalı misyonerler daha sonra iç bölgelere yayılarak, daha çok Yahudi ve Müslüman olmayan azınlıkların yaşadığı bölgelerde faaliyetlerini yoğunlaştırmışlardır. (Sezer 1994, s.92)

- **İtalyan Okulları:**

Diğer ülkeler gibi, İtalyanlar da misyonerler yoluyla çoğu İstanbul'da olmak üzere Hatay, Beyrut, Selanik, Bingazi, Derne, Humus ve Trablusgarp gibi İmparatorluğun değişik bölgelerinde okullarını açmışlardır. (Polat 1989, s.574)

Daha çok İtalyan Cizvitleri ile yine İtalyan soyundan gelen Ivrea Rahibeleri tarafından açılan ilk ve ortaöğretim seviyesindeki okulların amacı , İtalyanca'yı öğretmek ve kendi kültürlerinde nesiller yetiştirmektir. (Sezer 1994, s.146)

- **İngiliz Okulları:**

19. yüzyıl'dan itibaren daha çok Mezopotamya ve Ege yöresinde yoğun olarak görülen İngiliz Okulları İstanbul, İzmir, Bursa, Antep gibi şehirlerde açılmıştır. (Sezer 1994, s. 153) Worlds Missions'ın 1914 yılına ait istatistiklerine göre Osmanlı İmparatorluğu'nda İngiliz Misyoner Cemiyetlerinin 178 okulu ve 12.800 öğrencisi vardır. (Sezer 1994, s.154)

- **Alman Okulları:**

Almanların Osmanlı İmparatorluğu'na gelerek bazı kültürel faaliyetlerde bulunmaları 19. Yüzyılın sonlarına rastlamaktadır. Geldikleri bölgelerde okullarını açmalarına rağmen, diğer Avrupa ülkeleri kadar yaygın ve etkili oldukları söylenememektedir. Başta İstanbul olmak üzere , İzmir, Beyrut, Selanik gibi bölgelerde ilk ve ortaokul seviyelerinde okullar kurmuşlardır. Bağdat Demiryolları hattında kurulan bu okullara daha sonra aynı güzergahtaki Maraş ve Filistin'de açılan okullar ve yetimhaneler de eklenmiştir. (Ortaylı 1983, s. 63)

Ayrıca Elazığ'da da 1895 yılında Ermeniler için bir ortaokul kurdukları bilinmektedir. (Sunguroğlu 1958, Cilt 2, s.97) Bu okulların dini propagandadan ziyade, Almanya'nın ekonomik ve siyasi nüfusunun yayılmasına hizmet eden kurumlar olarak faaliyette bulundukları bilinmektedir. (Ortaylı 1983, s.67)

- **Avusturya Okulları:**

Osmanlı döneminde açılan katolik okulları arasında Avusturya okulları da bulunmaktadır. Bu kurumlar İstanbul'un Galata semtinde toplanmış, Saint George (Sankt Georges) okulları olarak bilinmektedir. Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra fiili durumlarından dolayı tanınan Avusturya okullarından yalnızca ikisinin Cumhuriyet döneminde faaliyetine devam ettiği görülmektedir.(Polvan 1952, s.132, s.168, s.181) Amerikan arşivlerindeki bir belgeye göre, Avusturya'nın İstanbul'daki okulları Lazarist rahipler ile Filles de La Charité rahibeleri tarafından yönetilmektedir. (Sezer 1994, s. 165)

- **Bulgar Okulları:**

Bulgaristan, Yıldırım Beyazid döneminde 1393 yılında Osmanlı topraklarına katılmıştır. Diğer Hristiyan tebaaya tanınan haklar Bulgarlara da tanınmıştır. Rumların yönetiminde bulunan Fener Patrikhanesine bağlı olan Rum Milleti içinde yer alan Bulgarlar 19. Yüzyılın ortalarına doğru ayaklanmaya başlamışlar ve bağımsız milli kiliselerini kurarak önce Rum hakimiyetinden kurtulmayı , sonra da siyasi birliklerini sağlamayı amaçlamışlardır. Bu çabaları sonunda 1870 yılında "Bulgar Eksarklığı" adı altında yeni bir kilise kurma iznini almışlardır. Böylece yeni bir ruhani daireye bağlanan Bulgarlar, 1908 yılında bağımsızlıklarını kazanmışlardır. Osmanlı Devleti'nin gayrimüslimlere tanıdığı eğitim serbestliğinden yararlanan Bulgarların ilk okullarını 1835 yılında Balkan sıradağları içindeki Gabrova kasabasında açtıkları ve 1876'da bu sayının 1600'e ulaştığı ifade edilmektedir. Çoğu ruhsatsız ve denetimsiz olduğu için kesin bir rakam vermek güç olmakla birlikte bu sayının abartılmış olduğu düşünülmektedir. 1323-1324 (1906-1907) Maarif Nezareti'nin yaptığı istatistiğe göre Edirne'de 19, Gümülcine'de 2 , Kırkkilise'de (Kırklareli) 4, Dedeağaç'ta 3, İstanbul'da 2 karma Bulgar okulu bulunmaktadır. (Sezer 1994, s. 169)

- **İran Okulları:**

Osmanlı ülkesinde okul açan ülkelerden biri de İran'dır. İranlıların daha çok şiilerin çoğunlukta bulunduğu yerlerde sayıları 3 ya da 4'ü geçmeyen okullarını açtıkları bilinmektedir. (Sezer 1994, s.173)

1.2 Fransız Katolik Okulları:

Fransız Okulları yabancı okullarının içerisinde ilk olma özelliği taşımaktadırlar. Katolik okulları olarak bilinen bu okulların ilk açılışları 16. yüzyılın sonlarına rastlamaktadır. Çeşitli tarikatlar tarafından açılan bu okullar genelde açan dinî kuruluşların adıyla anılmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nda okul açan tarikatların belli başlıları Fransisken Rahipler ve Rahibeler, Dominiken Rahipler ve Rahibeler, Cizvit Rahipleri, Capucin Rahipler, Lazarist Rahipler, Filles de la Charité Rahibeleri, Fréres des écoles Chrétiennes Rahipleri, Notre Dame de Sion Rahibeleri, Gürcü Katolik Rahipleri ve Rahibeleri, Ivréa Rahibeleri, L'Assomption Rahip ve Rahibeleri, Fréres Maristes Rahipleri, N. D de Lourdes Rahibeleri, ve Salésien Rahipleri'dir. (Polvan 1952, s:116-229). Bu tarikatların açtığı okullar Osmanlı eğitim ve kültür yaşantısını önemli ölçüde etkilemişlerdir. Osmanlı devletinde batılılaşma, modernleşme sürecinde model olarak seçilen Fransa, yalnızca Fransız okullarında değil, Azınlık Okullarında da Fransızca eğitim verilmesi sonucunu doğurmuştur.

Protestan misyonerlerin, Amerikan desteğiyle Anadolu ve Ortadoğu'da faaliyet göstermesi, Katolik misyonerleri destekleyen Fransa'nın yeni okullar açmasına neden olmuştur. Böylece Fransızlar Osmanlı Devleti'nin yıkılışına kadar, ülkenin kendilerince önem taşıyan her noktasında okul açmışlardır. (Sezer 1999 s.90) 1839'da, yalnızca İstanbul'daki Fransız Okulu sayısı 40'tır. 4011 yerli Hıristiyan, 1860 yabancı öğrenci olmak üzere 5871 öğrenci bu okullarda eğitim ve öğretim görmektedir. 1914 yılında ise ülke çapında 500 kayıtlı Fransız Okulu bulunmaktadır. I.Dünya Savaşı ve kapitülasyonların kaldırılmasından çok zarar gören bu okullar, 20 Ekim 1921 tarihli "Ankara İtilâfnamesi" ve 24 Temmuz 1923 tarihli "Lozan Barış Antlaşması"na eklenmiş mektuplarla tanınmıştır. Bu antlaşmalara göre Fransız okulları Türkiye'nin menfaatlerine ters düşmemek, ilgili yasa ve yönetmeliklere uymak koşuluyla varlıklarını sürdürebileceklerdir. Fransız Okullarının zamanla laik eğitime geçmiş olması, bu okulları diğer yabancı okullarından ayıran en önemli farktır. Yine de Cumhuriyet döneminde Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na uymakta problem yaşayan, dinsel simgeleri binalarından çıkarmayan Fransız okulları da olmuş, bu okullar diğer Yabancı Okulları gibi kapatılmıştır. İlk açılan Fransız Okullarının lise düzeyinde eğitim vermesine karşılık

ilerleyen yıllarda Fransızlar daha küçük yaşlardan başlayarak öğrenci yetiştirmişlerdir.

1.3. Yabancı Okullarının Açılmasını ve Yaygınlaşmasını Sağlayan Yasal Düzenlemeler:

1.3.1 Kapitülasyonlar:

Kapitülasyon kavram olarak, bir ülkede oturan yabancılara devletlerarası antlaşmalarla sağlanmış imtiyazları tanımlamaktadır. (Topçu 2007 s.109) Osmanlı'da kapitülasyon, imparatorluk topraklarında sürekli ya da geçici olarak oturan yabancı ülke vatandaşlarına tanınan kolaylıklar ve fazlaca ayrıcalıklar demektir. (Sezer 1999 s.6)

Osmanlı İmparatorluğu'nda, devletin en güçlü dönemlerinde, gücün bir simgesi gibi tek taraflı olarak verilen kapitülasyonların, ilk olarak Kanuni Sultan Süleyman tarafından, Fransa Kralı François'ya verildiğini bilinmektedir. Kendisine tanınan ayrıcalıklardan yararlanan, Kral, Cizvitlerin İstanbul'a gelmesini ve bir okul açmalarını bu çerçevede sağlamıştır. Cizvitler, 18 Kasım 1583'te Galata'daki Saint Benoit Kilisesine yerleşerek burada Saint Benoit okulunu açmışlardır. Zamanla, ayrıcalıkların diğer devletlere de tanınması, başka grupları da Osmanlı ülkesine çekmiştir. Daha çok ticari amaçlı ayrıcalıklar anlamını taşıyan kapitülasyonlar, tavizlerin haklara dönüşmesiyle, dini, siyasi ve sosyal alanlara da yaygınlaşmıştır. Eğitim ve öğretim alanındaki ayrıcalıklar da aynı yolla elde edilmiştir. I. Meşrutiyete kadar geçen süre içinde birçok devlete kapitülasyon hakkı tanınmıştır.
(Topçu 2007 s.110)

1.3.2 Tanzimat Fermanı:

Tanzimat Fermanı 18. Yüzyılda başlamış olan reform hareketlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. 3 Kasım 1839' da Sadrazam Mustafa Reşit Paşa'nın hazırladığı ferman, yabancı ülke büyükelçiliklerine bir merasim ile okunmuştur. Bu fermanla başlayan Tanzimat hareketiyle, devletin yeniden güçlendirilmesi ve eski otoritesinin kazandırılması istenmiştir.

Tanzimat fermanıyla yeni bir devlet düzeni getirilmek istense de temel yapı değiştirilmemiş , yalnızca düzeltmeler yapılmıştır[2].

Bu fermanda din ve millete bakılmaksızın, daha önce müslümanlar ve gayrimüslimler olarak ikiye ayrılan tebanın eşit olacağı bildirilmiş , böylece gayrimüslim nüfusun bir takım hukuksal güvencelerle yeniden devlete bağlanması hedeflenmiştir. Ferman tüm halka eşit olarak, can güvenliği, kişi dokunulmazlığı, mülkiyet güvencesi, yasaya uygun şekilde suçlanma ve cezalandırma haklarını tanımıştır. (Topçu 2007 s.115) . Bu fermana göre vergilerin tespiti ve toplanması bir düzene bağlanacak ve bunun yanı sıra askerlik ve askerliğin süresi de bir düzene bağlanacaktır.

Tüm uyruklara eşitlik vaat eden bu hükümler bir eğilimi yansıtmasına rağmen hayata geçirilmesinin 28 Şubat 1856'daki Islahat Fermanıyla hızlandığını vurgulamak gerekmektedir. (Marmara , 2006 s.100)

1.3.3 Islahat Fermanı:

Islahat Fermanı 1839 reformlarını teyit etmiş ve gayrimüslim tebaya verilen imtiyazları arttırmıştır (Marmara, 2006 s.101). Böylece Tanzimat Fermanı ile net olarak ortaya konulmayan, "Müslüman ve Hıristiyan tebanın din, mezhep ve siyasi haklar açısından eşit olduğu"nun, anlamlandırıldığı bir reform projesi olarak 28 Şubat 1856 yılında Islahat Fermanı duyurulmuştur. Islahat Fermanının gayirmüslimler ve yabancılarla ilgili düzenlemeleri aşağıdaki gibidir:[3]

2.Madde - Sultanların o güne dek Hıristiyan ya da sair gayrimüslim cemaatlere bahşettiği din ve ibadet özgürlüğü teyit edilmiştir. Bununla birlikte her cemaat belli bir süre içinde dokunulmazlıklarını ve imtiyazlarını yeni reformlarla uyumlu hale getirmek için çalışmalara başlıyacaktır.

3. Madde - Hıristiyan ve ruhbanın malına ve mülküne kesinlikle dokunulmayacaktır.

[2] Daha önce Osmanlı İmparatorluğu'nda uyruklar ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi egemen durumdaki müslümanlar, diğeri ise tamamen müslümanların otoritesine tabi olan gayrimüslimlerdir.

[3] Bu maddeler Rinaldo Marmara'nın "İstanbul Latin Katolik Cemaati ve Kilisesi" adlı eserinden alınmıştır.

5. Madde - Her Cemaat kilise, hastane, okul ve mezarlıklarını tamir edebilecek ve tekrar inşa edebilecektir. Yeni bina inşa etmek için millet başları Bab-ı Âli'den gerekli izni alacaktır. Yapılacak binanın yanında cami bulunması gibi idari bir engel yoksa devlet gerekli izni verecektir.

7. Madde - Mensuplarının sayısı ne olursa olsun, her dinden her cemaate ibadet serbestliği sağlamak üzere etkili önlemler alınacaktır.

8. ve 9. Madde - Din, dil ya da millet yüzünden bir sınıfı aşağılayan bütün ifadeler ve isimlendirmeler resmi yazılardan silinecektir. İncitici, aşağılayıcı ifadeler kullanan şahıslar ya da devlet makamları kanunen cezalandırılacaktır.

10. , 11. ve 12. Madde - Kimse istediği dini seçmekten alıkonulmayacaktır. Bu sebepten dolayı kimse rahatsız edilmeyecek, kimse din ya da mezhep değiştirmeye zorlanmıyacaktır.

13. Madde - Bütün teba hiç bir ayrımcılık olmaksızın devlet memurluğuna alınacaktır.

14. Madde - Bütün teba askeri ve mülki okullara kabul edilecektir.

15. Madde - Her cemaat bilim, sanat ve sanayi okutacak okullar kurabilecek, ancak eğitim sistemi ve seçilen öğretmenler, üyeleri devlet tarafından atanacak karma bir eğitim heyeti tarafından teftiş edilecektir.

16. Madde - Ticaret ve ceza davalarında taraflardan biri Müslüman, diğeri Hristiyan ya da sair gayrimüslim cemaatlerinden ise, kararı karma mahkemeler verecektir.

27. Madde - Devlet-i Âliye'ye ve Nizamât-ı Zabıta-i Belediye'ye uygun davranmak şartıyla yabancılar da mülk edinebilecektir.(Tasarruf-u Emlak izni)

Bu fermanda en dikkat çekici nokta, bütün dinsel toplulukların okul açmaya yetkili olmalarıdır. Ayrıca, azınlıkların Türk okullarına girmeleri konusunda da bir sınırlama ya da şart konulmamış, kendilerine sunulan bu hakları kullanan azınlık ve yabancılar ciddi bir okullaşma sürecine girmişlerdir.(Topçu 2007, s.117)

18 Haziran 1867 (7 Sefer 1284) tarihinde mülk hakkı veren yasanın yürürlüğe girmesi yaşanan gelişmelerin temel sebeplerindendir. (Marmara 2006, s.98)[4]

[4] Yabancılara mülk edinme hakkı veren bu yasa, Hicaz bölgesi hariç yabancıların her yerde mülk edinebilme hakkını vermiş ve hak açısından müslüman teba ile bir tutulmalarını sağlamıştır. Fakat bu düzenlemeler Osmanlı olarak doğup sonradan millet değiştirenleri kesinlikle kapsamamaktadır.

BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ:

Osmanlı İmparatorluğu farklı etnik köken ve dini inanca sahip unsurları bünyesinde barındırmaktadır. İmparatorlukta yer alan dini topluluklar kendi dillerini konuşmakta, kendilerine ait din ve eğitim kurumları ile kültürlerini korumakta serbesttirler. Bu sayede yüzyıllarca bu grupların bir arada yaşayabilmeleri sağlanmıştır. Osmanlı topraklarında Türk ve müslüman tebaya yönelik faaliyet gösteren sıbyan mektepleri ve medreseler gibi klasik eğitim ve öğretim kurumları ile 18. Yüzyıldan itibaren açılan ve sayıları gittikçe artan modern eğitim kurumları bulunmakta, diğer tarafta ise Rum, Ermeni ve Yahudilere ait azınlık okulları faaliyetlerini sürdürmektedir. 19. yüzyılın ortalarından itibaren Tanzimat ve Islahat Fermanları ile azınlıklara tanınan haklardan yararlanan yabancı devletler Osmanlı topraklarında kendi eğitim kurumlarını açmışlardır.

II. BÖLÜM

ÜSKÜDAR BAĞLARBAŞI SAINT VINCENT DE PAUL FRANSIZ OKULU VE BULUNDUĞU ÇEVRE

2.1 Saint Vincent de Paul ve Filles de La Charité Rahibeleri:

Saint Vincent de Paul :

Vincent de Paul 24 Nisan 1581-27 Eylül 1660 tarihleri arasında yaşamış ve hayatını fakirlere yardım etmeye adadığı için aziz ünvanını almış bir rahiptir. De Paul Fransa'nın Gascony bölgesinde Landes şehrinde bir köylü ailesine mensup olarak dünyaya gelmiştir. Üç erkek ve iki kız kardeşi vardır. Babası, De Paul'ün papazlık eğitimi almasını istemiştir. 16 yaşında Toulouse'da üniversitede teoloji (din bilimi) okumuş, 1600 yılında burada papazlık rütbesi almış ve Marsilya'ya gidene kadar burada kalmıştır. 1605 yılında Marsilya'dan eve dönerken Türk korsanları tarafından alıkonulmuş ve onlar tarafından Tunus'a götürülerek burada köle olarak satılmıştır. Sahibinin Hıristiyanlığı seçmesine yardımcı olduktan sonra 1607 yılında serbest bırakılmıştır.

Fransa'ya döndükten sonra Roma'ya giden De Paul 1609 yılına kadar burada öğrenimini sürdürmüştür. Fransız Kralı IV.Henri için oluşturulan bir görevle Fransa'ya geri dönmüş ve onun için papaz olarak Marguerite de Valois'de hizmette bulunmuştur. Clichy'de bir süre kilise papazlığı yapan De Paul 1612'de soylu bir aile için hizmete başlamış, Mme de Gondi için dini danışmanlık ve günah çıkartıcılık yapmış, onun mülkündeki köylülere misyonerlik faaliyetlerinde bulunmuştur.

1622 yılında kiliseden kürek mahkumlarının olduğu bir yere giderek burada bulunan kölelerin Hıristiyanlığı seçmeleri için misyonerlik faaliyetlerine devam etmiştir.Lazarist mezhebini Louise de Marillac[5] ile beraber kuran ve Hayırsever Rahibelerin oluşumunu sağlayan, Jansenistlere karşı savaşan ve 1634 yılında

[5] Louise de Marillac : 12 Ağustos 1591- 15 Mart 1660 tarihleri arasında Fransa'da yaşamış, Saint Vincent de Paul'ün Filles de la Charité cemiyetini kurmasında önemli bir rol oynayan kişi. 11 Mart 1934'de Roma Katolik Kilisesi tarafından azize ilan edilmiştir.

Yetimler Hastanesini kuran De Paul 1660 yılının 27 Eylül'ünde boğuştuğu bir hastalık sonucunda hayatını kaybetmiştir.[6]

Rahibelerin Tarihçesi:

Hayırsever Hanımlar Topluluğu olarak da geçen Filles de la Charité rahibelerinin ilk temelleri Aralık 1617'de atılmıştır. Bu tarihte Marguerite Naseau adlı genç kız Saint Vincent de Paul'e giderek yoksullara yardım amacıyla hayatını ortaya koymuş ve ilk çalışmalara başlamıştır.

29 Kasım 1633'de Saint Vincent de Paul'ün arkadaşım ve ortağım dediği Louise de Marillac etrafında bir örgütlenmeye gidilmiş, ilk olarak Louise de Marillac'ın evinde toplanmaya başlayan grup, ihtiyacı olanların tespit edilmesi ve bu insanlara yardımın nasıl olması gerektiğiyle ilgili çalışmalar yapmıştır. Daha sonra, bu çalışmalar sonucunda elde edilen bilgiler ışığında gönüllü gençlere eğitim verilmiştir.

İlk olarak Fransa'da başlayan bu hareket daha sonra birçok ülkeye yayılmıştır.

Rahibelerin Çalışma Alanları:

Filles de la Charité rahibelerinin 1 Aralık 2008'de yapılan sayımlarına göre günümüzde aktif olarak çalışan 19,436 gönüllü rahibe vardır. Bu rahibeler 91 ülkedeki 2275 toplulukta hizmet vermektedirler.

Rahibelerin çalışma alanları yardıma ihtiyacı olan herkesi kapsamaktadır. Bunlar özellikle hastahaneler, yetimhaneler, okullar, kimsesiz yurtları, bağımlıların kaldığı evler ve yardıma muhtaç engellilerin bulunduğu kurumlardır. Bu kurumlarda gönüllü olarak çalışan rahibeler hayatlarını barış, huzur, dayanışma ve adalete adamışlardır.

[6] Bu bilgiler http://en.wikipedia.org/wiki/Vincent_de_Paul websitesinden alınmıştır.

Rahibelerin İstanbul'a Gelişleri ve İstanbul'da Kurdukları Kurumlar:

Filles de la Charité rahibeleri Osmanlı İmparatorluğu'nda çalışmaya 1839 yılında başlamışlardır. 20 Haziran 1839'da Paris'ten ayrılıp 4 Temmuz 1839'da Istanbul'a gelen Bernardine Oppermann[7] ve Louise-Amélie-Albertine Tournier adlı iki rahibe adayı ilk olarak Saint Vincent de Paul öğretilerine uygun olarak eğitim veren Saint Benoit Fransız Okulu'na yerleşmişlerdir.Bu okulda mekanın elverdiği ölçüde çalışmalarına başlayan rahibeler muhtaç çocukları yanlarına alarak İstanbul'daki hayatlarına başlamışlardır.

Rahibelerin verdiği hizmetlerin toplum tarafından fark edilmesi 1854-1856 Kırım Savaşlarına denk gelmektedir. Doğudaki savaşta ordunun seyyar hastanelerinde çalışmaya başlayan rahibeler bu hastanelerde aktif rol oynamışlardır. İstanbul'da kurdukları hastane 1855 yılında yanınca savaşta gösterdikleri başarılardan ötürü 19 Nisan 1857 tarihinde o zamanlar şehrin neredeyse dışında olan bir arazi Sultan Abdülmecit tarafından kendilerine ödül olarak verilmiş, ayrıca inşaata başlanabilmesi için de hazineden yaklaşık 50.000 franklık bir bağışta bulunulmuştur. Hastane 1858 yılında 12 kadar hasta ile kapılarını tekrar hizmete açmıştır. Kırım Savaşı Filles de la Charité kurumları için itibarlı, parlak bir dönemin ilk adımı olmuş ve bu tarihten sonra da gerek İstanbul gerekse Anadolu'da çok sayıda kurum açmışlardır (Marmara 2008 s.41).

Filles de la Charité tarikatına bağlı olarak çalışan İstanbul'daki Kurumlar:

-Saint Benoit Providence Fransız Kurumu

-Taksim Saint Vincent de Paul Fransız Kurumu

-Sainte Pulchérie Fransız Kız Ortaokulu

-Bebek Saint Joseph Fransız Kurumu

-Şişli Notre Dame de La Paix Fransız Kurumu

-Çukurbostan Saint Joseph Fransız Kurumu

[7] Bernardine Oppermann'a ait kemikler günümüzde Saint Benoit Lisesi'nde bulunan kilisenin kripta bölümünde yer almaktadır.

-Saint Eugénie Sığınmaevi

-Merkez Misafirhane

-Fransız Hastanesi

-Belediye Hastanesi

-Gérémia Hastanesi

-Artigina Kurumu (Zanaatkârlar Düşkünler Evi)

-Saint Vincent Asya Çiftliği

-Pangaltı Fransız Kız Yatılı Okulu

-Üsküdar Bağlarbaşı Saint Vincent de Paul Fransız Okulu

1919 yılından önce Osmanlı Devleti'ndeki Fransız okullarında eğitim gören çocuk/genç sayısı 59.414 ulaşmıştır. Bu okullara ek olarak Fransızların kontrolünde olan çok sayıda sağlık ve sosyal hizmet kuruluşu da bulunmaktadır:

Kurum	Sayı	Şehir
Hastane	7	İstanbul Fransız Hastanesi, İzmir Saint Antoine Katolik Hastanesi, Yafa Saint Louis Hastanesi, Kudus Soeurs Saint Joseph Hastanesi, Beyrut Fransız Hastanesi, Şam Soeurs Saint Vincent Hastanesi, Bursa Les Soeurs Saint-Vincent de Paul Hastanesi
Dispanser	9	İzmir, Yafa, Ramallah, Betlehem, Nazaret, Fenerburnu, İzmit, Musul ve Cizre
Eczane	6	İzmir, Yafa, Ramallah, Betlehem, Nazaret, Fenerburnu, İzmit, Musul ve Cizre
Sağlık Ocağı	20	Bursa, Traplusgarp, Kudüs
Yetimhane	10	1240 çocuk kapasiteli

- **Saint Benoit de la Providence Fransız Kurumu:**

Şekil A. 1 Saint Benoit Fransız Lisesi

1839'da Galata'daki Lazarist misyonerlerin daveti üzerine İstanbul'a gelen rahibeler aynı yıl Saint Benoit Kilisesi çevresinde Notre Dame de la Providence adıyla bir müessese kurmuşlardır. Fakirlere yardımı hedef alan bir takım hayır kurumlarıyla beraber bazı yurt ve sınıflar açmışlardır. Bunlar kimsesiz erkek çocukları yurdu, kimsesiz kız çocukları yurdu, küçük erkek çocukları için sınıflar, kız çocukları için sınıflar, kızlar için iş atölyesi ve çocuk yuvasıdır.

Providence müessesesinin kurulmasıyla ilgili olarak bir ferman ya da ruhsatname verilip verilmediği bilinmese de Cizvit Kilisesi yanında Filles de la Charité rahibelerinin kullanmasına yönelik bir bina inşa edilmesine dair Osmanlı Arşivlerinde 1849 yılına ait iki adet belge bulunmaktadır.

1865 yılında bu bina yanmıştır. Osmanlı ve Fransız hükümetleri ile İstanbul'da yaşayan Latin Katoliklerin yardımıyla yerine daha elverişli olanaklara sahip yeni bir bina inşa edilmiştir.

1892 yılının kayıtlarına göre müessesede 120 erkek, 395 kız çocuk yetiştirilmekte, ayrıca Çocuk Yuvası kısmında 50'si kimsesiz diğerleri ise ailesi tarafından bırakılmış 109 çocuğa bakılmaktadır.

İlkokul kısmı fakir çocukları okutmak amacıyla açılmış ve ücretsiz olmakla birlikte, hali vakti yerinde olan ailelerin çocuklarından bazı durumlarda ücret de

alınmaktadır. Kız Ortaokul kısmı ise yatılı ve ücretlidir. Savaş yıllarında ilkokul ve ortaokul kısmı kapanan okulun 1918 müterakesinden sonra ortaokul kısmı tekrar açılmıştır. İlkokul kısmı ve kimsesizler yurdunun bu tarihlerde tekrar açıldığına dair herhangi bir belge yoktur (Polvan 1952 , s.168) Fakat okul kısmı günümüzde hala eğitim hayatını sürdürmektedir. (Şekil A.1)

- **Taksim Saint Vincent de Paul Fransız Kurumu:**

Şekil A. 2 Taksim Saint Vincent de Paul Fransız Kurumu

Okulun ilk eğitime başlama tarihi 15 Haziran 1846' dır. Günümüzde Fransız Konsolosluğu olarak kullanılan Taksim Fransız Hastanesinde çalışan rahibeler hastaneye bağlı olarak bazı sınıflar açarak öğretimle ilgilenmeye başlamışlardır. (Şekil A. 2) Hastanede yapılan tamirat ve sonrasında hastahanenin Henri Giffard Hastanesi olarak açılmasından sonra buradan taşınan sınıfları yerleştirmek için Pera'da bir ev satın alınmış, evin acele bir şekilde alınmasından ötürü işleyişin tam olarak sağlanabilmesi açısından yetersiz kalmakla birlikte 12 rahibenin çalıştığı bu okul kısa zamanda Pera bölgesinde meşhur bir okul olmuştur. Okulda değişik uluslardan gelen kız ve erkeklerin beraber okuduğu paralı kısma ilaveten , 200 kadar fakir çocuğun okuduğu parasız kısım, semtteki öksüz kızlara iş sağlamak amacıyla açılmış bir çamaşırhane ve genç kızlara meslek edindirme amacıyla açılmış iş atölyeleri bulunmaktadır. Ayrıca Mösyö Lobry[8]'nin başkanlık ettiği Hayırsever

[8] François-Xavier Lobry: 1888-1931 yılları arasında Filles de la Charité rahibelerinin kurdukları kurumlardan sorumlu olarak görevlendirilmiş bir din adamıdır. Başpsikoposluk nezdinde tek sorumlu

Rahibelerin aylık toplantıları burada yapılmakta ve Meryem Ana'nın Çocukları Derneği'nin 300 çocuğu burada eğitim görmektedir.

Çalışmalar büyük bir başarıyla devam etse de bina eğitimin yürütülmesi için yeterli olmamış, yeni bir okul binası arayışına sebep olmuştur.

1853'ten 1892 yılına kadar bu kurumda toplam 6000 çocuk öğrenim görmüştür. 1. Dünya Savaşı sırasında okul kapatılmış, 1919 yılında İstanbul' a dönen rahibeler okulu bir harabe halinde bulmuşlardır. Birinci Dünya Savaşın'dan sonra Lazaristler rahibelere Sainte Pulchérie Kolejini vermişlerdir. En son 1868'lerde Cizvit Papazlar tarafından kullanılan bu yapıyı satın alan rahibeler 1914'e kadar Saint Benoit'nin küçük öğrencilerinin eğitim gördüğü bu yapıya 1920 yılında taşınmışlardır. (Marmara 2009, s.117) Böylece Saint Vincent okulu Sainte Pulchérie okulunun kullanımına devredilmiş ve kapanmıştır (Darnault 2004, s.209).

- **Sainte Pulchérie Fransız Kız Ortaokulu:**

Şekil A. 3 Saint Pulchérie Fransız Okulu

Okul ilk olarak eğitimine 1865 yılında Şişli'de başlamış, adını Saint Vincent de Paul Kurumunun 1919 yılında devrettiği Bursa Sokağın'daki binada eğitime başladığı yıl almıştır. Dolayısıyla aslında okulun tarihi Taksim Saint Vincent de Paul

---

yetkili olarak kabul edilmiş olan M.Lobry , rahibelerle ayda iki defa bir araya gelmekte ve yılda bir kere ise elçi rahibelerle bire bir ilgilenerek kurumların her birinin çalışmalarını denetlemekteydi. 1886-1914 yılları arasında Saint Benoit Okulu'nun müdürlüğünü yapmıştır.(Marmara 2009 s.111)

Fransız Kurumuna dayanmaktadır. Okulun kuruluşuna ait herhangi bir kayıt (ferman, ruhsatname) bulunmamaktadır. Savaş bittikten sonraki dönemde okulda 5 rahibe ve 603 öğrenci bulunmaktadır. 1927 yılında okul Türk Hükümeti tarafından tanınmıştır. 1998 yılına kadar sadece orta okul olarak hizmet veren Sainte Pulchérie bu tarihte ülke genelinde 8 yıllık zorunlu eğitim yasasının yürürlüğe girmesiyle 2000 yılında lise bölümünü açmış ve bu tarihten itibaren de Sainte Pulchérie Fransız Lisesi olarak eğitim vermeye devam etmiştir. (Marmara 2009, s.119) (Şekil A. 3)

- **Bebek Saint Joseph Fransız Kurumu:**

Şekil A. 4 Bebek Saint Joseph Fransız Kurumu

Filles de la Charité rahibeleri 1853 yılında Maison Saint Joseph adını verdikleri bu müesseseyi kurmuşlardır. Başbakanlık Osmanlı Arşivinde 12 Haziran 1910 tarihli kurumun rahibeler adına kayda geçtiğine dair bir belge bulunmaktadır. Müessese yatılı ve yatısız kısımlarıyla 6 adet sınıf, bir kimsesizler yurdu ve bir iş atölyesinden meydana gelmektedir. 1892 yılında 5 rahibe ile idare edilen bu kurum diğer kurumlara göre daha küçük olmakla beraber erken bir tarihte Boğaziçi'nde öğretim faaliyetlerine girmiş bulunması ve yıllarca bu semtte faaliyet gösteren tek katolik merkezi olması açısından önemli bir yere sahiptir. 1918 yılı mütarekelerinden

sonra Bebek Saint Joseph İlkokulu olarak tekrar faaliyete geçmiştir. Bina Sacré Coeur Kilisesi'nin yanında bulunmaktadır. Merdivenin iki tarafına konumlanmış iki yapıdan oluşan okulun özellikle girişin sol tarafında bulunan binasının ahşap olması ve Türk evlerine benzemesi, çevre dokusu içinde çok güzel bir şekilde kaynaşmasını sağlamaktadır. (Darnault 2004, s.212). (Şekil A. 4, Şekil A. 5)

Şekil A. 5 Bebek Saint Joseph Fransız Kurumu

- **Şişli Notre Dame de La Paix Fransız Kurumu:**

Şekil A. 6 Fransız La Paix Hastanesi

Şişli' de bulunan La Paix hastanesine bağlı olarak açılan kurum yatısız kız ilkokulu, çırak okulu ve öksüzler yurdu ve ayrıca M.Aurice Pernot'nun raporunda bahsettiği 25 çocuğa bakan bir çocuk yuvasından oluşmaktadır.

1870 yılında açılan kız ilkokuluna 1892 yılında 50 öğrenci devam ederken 1900 yılında okulun mevcudu 250 öğrenciye çıkmıştır. Fakat bu artış daha sonraları kesilmiş ve 1912 yılında öğrenci sayısı 47'ye düşmüştür.

Çırak okulu kısmı demircilik, marangozluk, terzilik ve kunduracılık olmak üzere dört atölyeden oluşmaktadır. Ayrıca öğrencilerden bazılarına bahçıvanlık da öğretilmektedir. 1892 yılında bu atölyelere 18 öğrenci devam etmektedir.

Kimsesizler yurdu 1892 yılında İstanbul'da bulunan tek büyük katolik kimsesizler yurdudur. Burada kalan çocuk sayısının 1892 yılında 80, 1912 yılında ise 165'e ulaşmış olduğu bilinmektedir.

Birinci Dünya Savaşı sırasında kapanan okul ve yatısız kız okulu 1918 yılında Şişli Büyükdere Caddesi üzerindeki binasında tekrar açılmıştır. (Marmara, 2008) Günümüzde La Paix Hastanesi çalışmalarına devam ederken okul kısmı eğitim hayatına son vermiştir. (Şekil A. 6)

- **Çukurbostan Saint Joseph Fransız Kurumu:**

Şekil A. 7 Çukurbostan Saint Joseph Fransız Kurumu

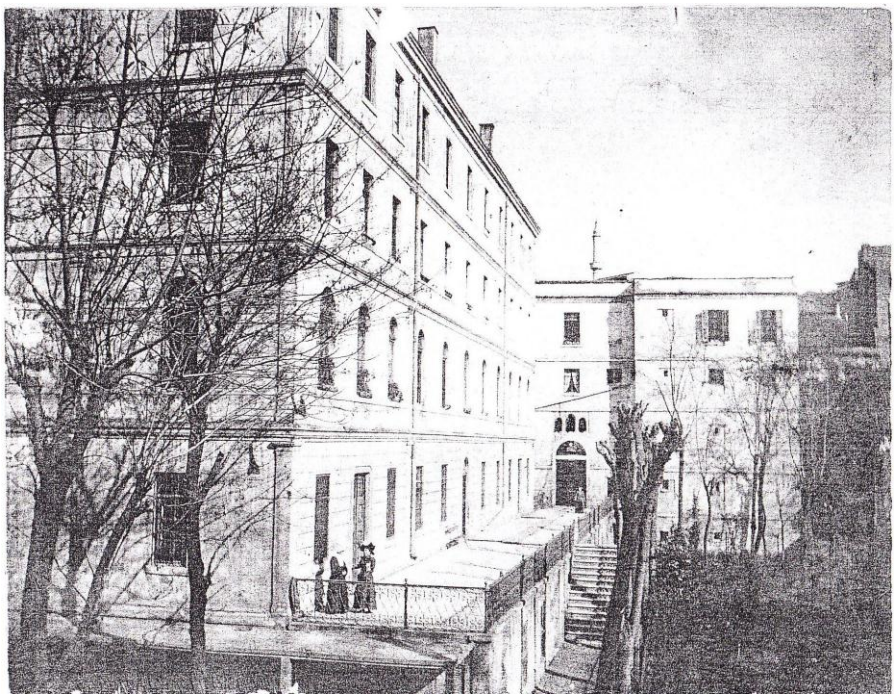
Bu kurumun aslı rahibelerin 1841 yılında Galata'da Saint Benoit Providence müessesesinde açmış oldukları bir kimsesizler yurdudur. 1865'de binanın yanması üzerine yurt Tophane'ye götürülmüş ve burada Sultan Abdülaziz tarafından verilmiş bir arsa üzerine 1869 yılında yeniden kurulmuştur. Müessese kız kimsesizler yurdu, yatılı ve yatısız kız okullarından oluşmaktadır.

Kız kimsesizler yurdunda ilkokul ders programından bazı dersler verilmesinin haricinde kızlara meslek öğretmek amaçlı ütü, nakış ve yapma çiçek atölyeleri de bulunmaktadır.

Yatılı kız okulu ücretli eğitim verirken yatısız kız okulu ücretsizdir. Yurtta olduğu gibi bu okulda da ilkokul dersleri verilmekte ve bunların dışında iş atölyelerinde pratik bilgiler öğretilmektedir.

Kurumdaki öğrenciler değişik milletlerden oluşmaktadır. Bunların büyük çoğunluğu Rumlar, Ermeniler ve İtalyanlar'dır. Okulda 28 adet Fransız öğrenci bulunmaktadır. 1870-1877 yılları arasında kimsesizler yurdunda 715, yatısız okulda 766 ve yatılı okulda 238 öğrenci mevcuttur.

Okul Birinci Dünya Savaşı sırasında kapansa da 1918 yılındaki mütarekeden sonra Yatısız Kız Okulu kısmı tekrar açılmıştır. (Polvan 1952, s.176) (Şekil A. 7, Şekil A. 8)

Şekil A. 8 Çukurbostan Saint Joseph Fransız Kurumu [9]

- **Saint Eugénie Sığınmaevi:**

Sığınmaevinin yapımına aynı sene içinde eşini ve oğlunu kaybeden Parisli bir kadının sevdiklerinin isimlerini onurlandırmak amacıyla yaptığı para yardımıyla 1883 Mayıs ayında başlanmıştır. Öksüzlere yardım etmek isteyen bu kişi sığınma evinin inşaasından sonra da ihtiyaçların karşılanması için para yardımında bulunmuştur. Yetimhaneye ek olarak yapılan bu sığınmaevinin inşası 1883 Ekiminde bitmiştir. Eve Parisli yardımseverin oğlunun ismi verilmiştir. Fakat bu sığınmaevinde görevlendirilen rahibelerin sayısal olarak yetersizliği, para sıkıntısı ve çevrede Türklerle oluşan huzursuzluk sebebiyle üst konseyin kararıyla 1937 yılında yapının kapatılması kararı alınmış ve Saint Vincent izlerini taşıyan bu yer kapanmıştır. (Marmara 2009 s.116)

[9] Bu foroğraf Nurettin Polvan'ın "Türkiye'deki Yabancı Öğretim" adlı kitabından alınmıştır.

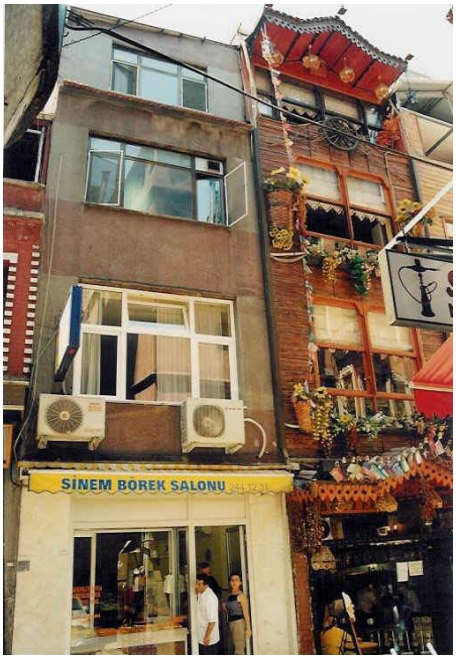
- **Merkez Misafirhane:**

Saint Benoit içinde Notre Dame de la Providence koruması altında 1839 yılında açılmıştır. Bu evdeki sınıflar ve atölyelerde 33 rahibe ve 500'e yakın çocuğa bakılmakta, ayrıca klinikte yaklaşık 36.000 kişiye hizmet verilmektedir. Bu evde sürekli kalan 150 civarında öksüz çocuk bulunmaktadır.

Bu merkez eve bağlı olarak çalışan Louise Marillac evi ve dispanser olmak üzere iki alt birim bulunmakta, Louise Marillac evinde sokakta kalmış çocuklara bakılmaktadır. 23 Nisan 1900'de açılan bu kurum 1998 yılına kadar hizmet vermiştir. 1847 yılında kilisenin yanındaki eve gelerek burada dispanser ve sınıflar açmışlar ve evin temellerini atmışlardır. İstanbulda'ki kolera salgını esnasında yoğun çalışmalar göstermişlerdir. Özellikle terk edilmiş bebeklere bakmışlardır. Bu evde 1902 yılında 6 adet rahibe bulunmaktadır. Evin geçimini sağlamak amacıyla tarım ve hayvancılık yapılmakta aynı zamanda da dikiş ve ev işleri atölyeleri yönetilmektedir. Savaş sırasında bina belli bir süre Türk ordusuna hizmet vermiş, 1920 yılında yapı rahibelere geri teslim edilmiştir. Kayıtlara göre 1934 yılına kadar bu evde öksüz kız ve erkek çocuklarına bakıma devam edilmiştir. 10 Mart 1976 da yapıda büyük bir yangın çıkmış, yapı ve yatakhaneler büyük ölçüde hasar görmüştür. Hayırseverlerin bağışlarıyla ev tekrar aktif hale gelmiştir. 1978 yılında yapının rahibelerin kaldığı bölümüne vakıflar el koymuştur. Rahibelerin başvurusu üzerine yapılan anlaşmada çocukların burada bulunduğu müddette rahibelerin de burada kalmalarına izin verilmiştir. 1990-1991 yılları arasında özellikle Doğu Anadolu'dan yoğun şekilde çocuklar ve aileleri gelmiş ve bu eve sığınmışlardır. Fakat daha sonra buraya sığınan ailelerin Avrupa ülkelerine iltica talepleri ve kabulleri üzerine ev ve Türk Hükümeti arasındaki ilişkiler gerginleşmiş ve 1998 yılında rahibeler bu evden çıkarılmışlardır.

Merkez evin diğer bir alt kolu olan dispanser Düyun-u Umumiye dispanseri olarak adlandırılmıştır. Çünkü dispanser buradan alınan borçlarla kurulmuştur. Burada aktif olarak 2 rahibe Türk doktorlarla beraber çalışarak hastalara yardım etmişlerdir. (Marmara 2009 s.112)

- **Fransız Hastanesi:**

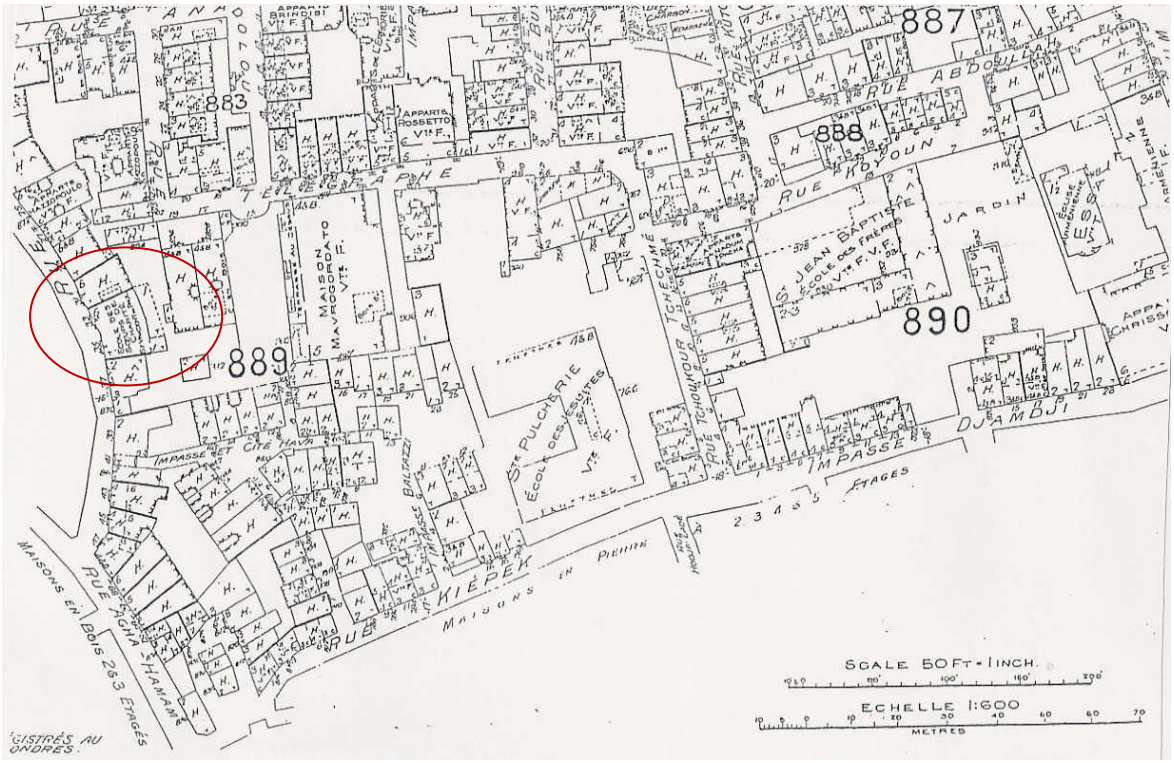

Şekil A.9 Bursa Sok. No: 33-35- Rahibeler Okulu

Kral Louis-Philippe'in elçisi Baron Bourqueney tarafından 1846 yılında rahibeler İstanbul'a çağrılmıştır. Ünlü bir kaç Fransızın desteğini alan Başkosolosun yeni açılacak kurumu idare etmesi ve rahibelerin onlara bağlı olarak hastanede çalışmaları istenmiştir. Hastanede bulunan doktorlar ise rahibelere bağlı olarak çalışmalarını yürütmektedir. M.De Montebello ve Paul Cambon gibi elçilerle iyi ilişkiler sayesinde kötü durumda bulunan ve Fransa'yı küçük düşüren hastane 1894-1896 yılları arasında yeni baştan yapılmıştır. Hastanenin bitişiğinde 50 yıldan beri sınıf olarak kullanılan birimler bu inşaat sırasında iptal edilmiştir. Sınıfların kaldırılmasından sonra rahibeler çocukların taşınabileceği yeni bir yer arayışına girmişler ve Bursa sokağındaki iki evi düzenleyerek Saint Vincent okulunu açmışlardır. (Şekil A.9, Şekil A.10) Fransız Hastanesi 1896 yılında Henri Giffard adı altında tekrar açılmıştır. 1914 yılına kadar sorunsuz bir şekilde hayatını sürdüren kurumda 15 adet rahibe çalışmaktadır.1914 yılında Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla Fransız doktorlar ve izinde olanlar İstanbul'a geri dönememişler ve savaş için seferber edilmişlerdir. Bu dönemde hastanede Türk doktorlarla yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. 1 Şubat 1914'de Fransa, İngiltere, Osmanlı ve Rusya

arasında yaşanan diplomatik anlaşmazlıklar sonucu ilişkiler kopmuş, elçiler İstanbul'dan ayrılmıştır.

İlerleyen zamanda durum geri dönülemez bir hale gelmiş ve Kızılay hastanenin yönetimine geçmiştir. 22 Mayıs 1916'da rahibeler kiraladıkları "Perpignani Apartmanı"na taşınmış , (Şekil A. 11) bu apartmana taşındıktan sonra Avusturya hastanesinde çalışmaya başlamışlardır. 1918'deki ateşkesten sonra Avusturya Hastanesi Fransız Pasteur Hastanesi olarak tekrar çalışmaya başlamış bir süre sonra idari ve dini sorumluluklarını yerine getiremediği gerekçesiyle üst düzey konsey görevlileri Pasteur Hastanesinin rahibelerini emekli etmeye karar vermiş, rahibelerin gidişleri kademeli olarak 1963 yılı mayısına kadar devam etmiş ve 1963 yılında hastane kapatılmıştır. (Marmara 2009, s.116)

Şekil A. 10 E. Goad tarafından 1905'te hazırlanmış Beyoğlu haritası

Şekil A. 11 Bursa sokağında bulunan Perpignani Apartmanı

- **Belediye Hastanesi (Taksim İlkyardım Hastanesi):**

Şekil A. 12 Taksim İlk Yardım Hastanesi

İstanbul'daki kolera salgını nedeniyle 1865 yılında kurulan bu hastane belediye tarafından yönetilmekte, rahibeler burada müslümanlara hizmet vermektedirler. Acele bir şekilde kurulan ambulans hastane ilk olarak belediyenin kendilerine tahsis ettiği bir evde çalışmaya başlamış , daha sonra 1869 tarihinde bir Türk mahallesinde bulunan Kara Molla Sokağı'na taşınmıştır.Yıllar geçtikten sonra

başvuran herkese hizmet veremeyecek duruma gelen hastane rahibelerin seçtiği bahçeli geniş bir eve geçmiştir. 7 yıl sonra bu yapının da tahrip olmasıyla yeniden yer değiştirmesi gereken rahibeler belediyeden yeni bir yer tahsisini istemişlerdir. Böylece son taşınma yerleri olan Tophane'deki Defterdar Yokuşuna yerleşmişlerdir. 1880 yılında ilk önceleri kiracı olarak taşındıkları bu yapıyı satın alan rahibeler bu tarihten itibaren burada belediye hastanesi olarak hizmet vermeye başlamışlardır. Bir çok defa yeri değişen hastane 29 Aralık 1893'te bir yangına maruz kalmıştır. Mali güçlükler rahibelerin idare sırasında karşılaştıkları güçlüklerin başında gelmektedir. Hastane ırk ve din ayrımı yapmadan bedava hizmet vermektedir. Ayrıca belediyenin katkılarıyla karneyle aylık olarak et, pirinç ve hastane malzemeleri almışlardır. 23 Ekim 1980'de bu yardımların kesilmesiyle hastanenin varlığı tehlikeye girmiştir. Savaş döneminden sonra rahibelerin katkılarıyla büyüyen bu hastane günümüzde de Beyoğlu-Taksim İlk Yardım Hastanesi olarak hizmetlerine devam etmektedir. (Marmara 2009 s.122) (Şekil A.12)

- **Gérémia Hastanesi (Vatan Hastanesi, Diyaliz Merkezi - Tepebaşı) :**

Şekil A. 13 Gérémia Hastanesi

1878 Osmanlı-Rus Savaşını takip eden zor yıllarda, sığınmacılara hizmet etmek amacıyla Gérémia ailesi bir ev açmıştır. Etrafı yoksullarla çevrili bir mahallede sadece yoksullara ve sığınmacılara hizmet etmek amacıyla kurulmuş olan bu ev rahibelerin 1881 yılında idareyi devralmasıyla hastahaneye dönüştürülmüştür. Yılda 2000'i göz hastası olmak üzere yaklaşık 20.000 hastanın bedava tedavisi

yapılmaktadır. 1889 yılında Mösyö Lobry Papazlar Topluluğu misyonuna hastaneyi kabul ettirmiştir. Burada Yunanlı doktorlar hizmet vermektedir. Bir süre sonra yapı harap ve kullanışsız bir hal almıştır. Güçlüklere karşın alınan izinlerle yeniden düzenlenmesi ve iyileştirilmesi için yapılan çalışmalar 1965'ten sonra başlamıştır. Hastaneye bir çok yenilik getirilmiştir. Fakat daha sonra maddi sıkıntılar kurumun durumunu ağırlaştırmıştır. Sosyal Güvenlik hastanelerinin de kurulmasından sonra hastanenin imkanları düzenli ve kademeli olarak azalmıştır. Sosyal güvencesi olmayan hastalara hizmet verilmesi maddi açıdan hastanenin daha büyük zorluklarla karşılaşmasıyla sonuçlanmıştır. 1978 yılının sonuna doğru Cemaat Konseyi hasta kabul etmemeye karar vermiştir. Odalar bir kaç yaşlı rahibe ve İstanbul'un çeşitli semtlerinden gelen hemşireler tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Bu tarihlerde sadece poliklinik işlemeye devam etmiştir. 1981 Aralık ayında "Notre-Dame de La Paix" hastanesinin doktorları hastaneyi teftişe gelmişler ve yasal olarak mümkün olan en kısa sürede hastanenin tekrar açılmasına karar vermişlerdir. Statükonun yetkililerinin bilgileri dahilinde uzun bir işleyiş süreci sonrasında Belediye Hastaneleriyle görüşülerek Papazlar Topluluğu Misyonu'nun ev sahipliği kimliğini koruduğu ve tıbbi ekibin onun sorumluluğu altında toplandığı bir antlaşma yapılmıştır. 29 Nisan 1982 yılında rahibeler anahtarları teslim ederek evi terk etmişlerdir. (Marmara 2009, s. 124) (Şekil A. 13, Şekil A. 14)

Şekil A. 14 Gérémia Hastanesi

- **Artigiana Kurumu (Zanaatkârlar Düşkünler Evi- Pangaltı):**

Şekil A. 15 Artigiana Düşkünler Evi

Roma'daki tarih arşivlerinde bulunan bir belgeden, Zanaatkârlar Düşkünler evinin 1 Ocak 1838'de Giacomo Anderlich tarafından kurulduğu öğrenilmektedir. Düşkünler evinin yeri Pangaltı'daki Cumhuriyet caddesinde Harbiye Askeri okulunun karşısındaki 231 numaradır. Bugün bu yerleşim yerinin yerinde büyük binalar yer almakta ve yapı burada bulunan diğer binaların arasında kaybolmaktadır.Temelde evin kuruluş amacı sadece yaşlı kimselere yardım etmek değil, yoksul işçi ailelerine ve çocuklarına da yardım etmektir. 1852 yılında 175 yoksul 42 eve yerleştirilmiştir. Biri erkeklere biri ise kadınlara yardım eden iki hemşire 19 dul kadın, 58 erkek ve 52 kız çocuğuna hizmet vermektedir. 1872 yılına doğru burası sadece 60 yaşının üzerindeki yaşlılara ve yaşlı evli çiftlere ev sahipliği yapan bir sığınma yurduna dönüşmüştür. Yine 1872 yılında Zanaatkârlar evinin iç hizmet yönetimi rahibelerin desteğini almaya başlamıştır. 1878 yılında yapıya bir çocuk bahçesi ilave edilmiştir. Bu bahçe 1940 yılında kapanmıştır. Rahibeler hizmette bulundukları bu eve bir dispanser ve 150 çocuğun kalabileceği bir barınak eklemişlerdir. Barınak 1914 yılında kapanmıştır. 1902 yılında Zanaatkârlar evi 34 kadın ve 36 erkek olmak üzere 70 kişiyi barındırmaktadır. 1960 yılında rahibeler yeterli değerin verilmemesi üzerini burayı terk etmişlerdir. 1966 yılında buranın tekrar açılması için çalışmalara başlanmış ve 15 Ağustos 1966'da bu proje tekrar canlandırılmıştır. Bugün eski binaların yerinde karşı karşıya konumlanmış 35 odalı kimi 3 katlı kimi 2 katlı yeni yapılar bulunmaktadır.

25 Temmuz 1970'de Bakanlar Kurulu kararıyla Zanatkârlar evi Düşkünler evi adı altında yeniden yapılandırılmıştır**.** (Marmara 2009, s.126) Günümüzde hizmetlerine devam etmektedir. (Şekil A. 15 , Şekil A. 16)

Şekil A. 16 Artigiana Düşkünler Evi

- **Saint Vincent Asya Çiftliği (Alemdağ):**

1840 yılında Alemdağ'ın eteklerinde bereketli bir vadi üzerinde M. Leleu ve bir rahibenin yardımıyla tarım yapılabilecek bir yer satın alınmıştır. Buranın ilk misafirleri Polonyalı sığınmacılardır. Burada rahibeler ve onların sorumluluğundaki öksüzler de ikamet etmiştir. Hastalıklar, işletim güçlükleri, M. Rogowski'nin öldürülüşü, koloni rahipleri, 1873'de Arnavut kolonisinin mallarının yağmalanması, bitmek bilmeyen bir dava ve Polonyalılardan çok para istenmesi üzerine Kont Czartoriski tarafından İstanbul'un Asya yakasında bulunan Saint Vincent çiftliğinin satışına karar verilmiştir. (Marmara 2009 s.132)

- **Pangaltı Fransız Kız Yatılı Okulu:**

Şekil A. 17 Notre Dame de Sion Fransız Lisesi

Okul 1856 yılında Pangaltı'da kızlar için ücretli ve yatılı olarak açılmıştır. Yapı 1844-1846 yılları arasında Pangaltı'da inşa edilen Saint Esprit Kilisesi'nin ruhani daireleri amacıyla yapılan cadde üstündeki kısmıdır. Kullanım amacı burada papazlara seminer vermek olsa da bu amaç gerçekleştirilememiş ve yapı Filles de la Charité rahibelerine kiralanmıştır. Yıllık kirası 7000 ya da 8000 frank olan bu binalara rahibeler Galata'daki yatılı okullarını taşımışlardır. Okulun bu tarihte 90 öğrencisi bulunmaktadır. Rahibeler 1857 yılında okulu o tarihlerde İstanbul'a ilk defa gelen Dames de Sion rahibelerine devrederek bu binadan ayrılmışlardır. (Polvan 1952, s.179) Okul günümüzde Notre Dame de Sion Fransız Lisesi olarak eğitimine devam etmektedir. (Şekil A. 17)

- **Üsküdar Bağlarbaşı Saint Vincent de Paul Fransız Okulu:**

Bu kurum tez kapsamında detaylı olarak incelenmiştir.

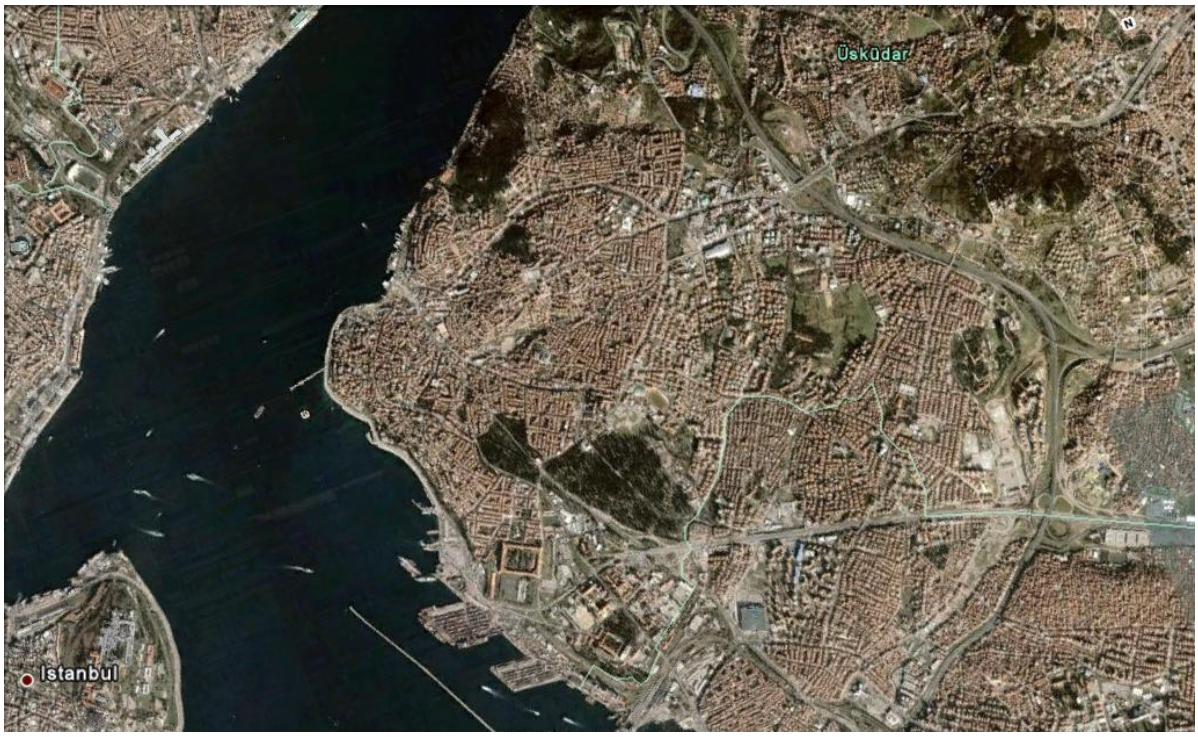
Yukarıda adı geçen okullar Filles de la Charité cemiyetinin Fransız soyundan olanlarının İstanbul'da açtığı eğitim yapılarıdır.İstanbul'da ayrıca Alman soyundan gelen rahibeler de bulunmaktadır. Fransız soyundan gelen rahibeler Fransız Lazaristlerle çalışırken Alman soyundan gelen Filles de la charité rahibeleri Alman ve Avusturya Lazaristleriyle birlikte çalışmışlardır. Bu rahibeler de İstanbul'da Sankt Georg Avusturya Kız ortaokulunu açmışlardır. 1872 yılında açılan okul 1873 yılında Avusturya'dan getirdiği 3 rahibe ile sayıları 42'yi bulan fakir çocuklara hizmet vermeye başlamıştır. Öğrenci sayısının artmasıyla önce Galata'da bir eve nakledilen eğitim kurumu daha sonra müdire olan başrahibe Kolberg tarafından 1892 yılında eski Avusturya-Macaristan hastane ve hapishanesine ait olan Sankt George Kilisesi'ni satın almış ve müessese bu binada faaliyet göstermeye devam etmiştir. 24 Kasım 1919'da kapatılan okul 1923 yılında Saint Georg Kız okulu olarak tekrar açılmıştır. Belin'in kitabında 1892 yılına dair yazdığı bilgilere göre bu yıllarda okulda 13 rahibe görev almakta ve kimsesizler yurdunda 43 kız 30 erkek öğrenci, kız okulunda ise 45 yatılı 40 yatısız öğrenci bulunmaktadır. (Polvan 1952, s.180)

2.2 Üsküdar Bağlarbaşı Saint Vincent de Paul Fransız Okulu ve Bulunduğu Çevre

2.2.1 Coğrafi Konum:

Üsküdar:

Üsküdar, İstanbul Boğazı'nın Anadolu yakasında Paşalimanı ile Salacak arasında yer alan ve Üsküdar ilçesinin merkezini oluşturan tarihi semttir.(Şekil A .18) Semtin sınırları güneyde Ayazma , güneydoğuda Toptaşı Mahalleleri ile doğuda Doğancılar, kuzeyde Sultantepe, batıda ise İstanbul Boğazıdır. Üsküdar İstanbul kent yerleşmesinin Suriçi ve Galata'ya göre daha az gelişmiş ve tenha üçüncü coğrafi bölgesidir .(Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, s.343 Üsküdar Maddesi)

Şekil A. 18 Üsküdar Hava Fotoğrafı

Bağlarbaşı:

Bağlarbaşı semti Üsküdar yönüne doğru Selamsız ve Fıstıkağacı, Kadıköy yönüne doğru Nuhkuyusu, Kısıklı yönüne doğru Nakkaştepe arasında kalan Üsküdar ilçesine bağlı bölgeyi kapsar. (Şekil A. 19) Bağlarbaşı, Üsküdar ilçesi sınırları içinde bir zamanlar gayrimüslimlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerden biridir. (Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi s.533 Bağlarbaşı Maddesi)

Şekil A. 19 Bağlarbaşı-Selami Ali Mahallesi Hava Fotoğrafı

2.2.2 Bölgenin Tarihçesi, Ekonomik ve Sosyal Gelişimi

Üsküdar:

M.Ö 7.yüzyılda bir Grek kolonisi olarak kurulan Halkedon'un iskelesi ve tersaneleri bugünkü Üsküdar'ın yerleştiği alanda bulunmakta ve bu bölgeye Hrisopolis (Altın Şehir) denilmektedir. Hrisopolis adının Skutarion'a nasıl dönüştüğüyle ilgili çeşitli varsayımlar bulunmaktadır.Bu varsayımlardan birine göre Skutarion Grekçe ham ya da tabaklanmış deri anlamına gelen Skitostan türemiştir. Çünkü antik çağda kalkanlar deriden yapılmakta ve imparatorluğun kalkanlı askerleri Üsküdar'da bulunmaktadır. Roma döneminde bu ad Skutari biçimini almıştır.Bazı kaynaklara göre ise Farsça ulak anlamına gelen Eskudariden türetilmiştir.

Yüzyıllar boyunca Üsküdar sefer dönüşlerinde askerlerin konakladığı, Konstantinopolis'i kuşatmak isteyen orduların karargâh olarak kullandığı , ticaret ve ulaşım yollarının başladığı bir merkez olmuştur.

İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmet Üsküdar'dan kaçan Rumların yerine Anadolu'dan gelen Türkleri yerleştirmiştir.16.yüzyılda Üsküdar'da bir kaç yeni mahallenin kurulduğu sanılmaktadır.Kanuni Sultan Süleyman döneminde çok önemli bir semt konumuna gelen Üsküdar'da bu dönemde bir çok cami, mescit, türbe, sıbyan mektebi ve tekke inşa edilmiştir.

16. ve 17.yüzyıllarda bölge gerçek anlamda bir ticaret merkezidir.Önce Anadolu'ya, buradan da Ermenistan'a ve İran'a kadar ulaşan ticaret yolunun başlangıç noktası burasıdır.Bu ticaret etkinlikleri nedeniyle Üsküdar, Ermeni ve İranlı tüccarlarla kervanların başlıca buluşma yeri olmuştur.

Evliya Çelebi Üsküdar ahalisinin birden fazla topluluktan oluştuğunu, halkın çoğunun Anadolu'dan ve Tebriz'den geldiğini, bu tarihlerde bölgede 70 müslüman,11 Ermeni ve Rum 1 tane ise Yahudi mahallesinin bulunduğu söylemektedir.[10]

[10] Rıza Tevfik`in Halide Edip Adıvar`la ilgili hatıralarında - *`Halide Hanım, Üsküdar`daki Amerikan Kız Mektebi`nde okuyordu ve Üsküdar`da Sultantepesi`nde, Özbekler Tekkesi yanında oturdukları Vakıf`a ait evden Bağlarbaşı`ndaki bu mektebe yaya gider gelirdi. (...) Hatta çok iyi hatırlarım, Halide Hanım bazen akşam üzerleri gezmeye çıkar gibi evinden çıkar, Üsküdar`ın o tozlu yolundan yavaş yavaş Bülbülderesi Mezarlığı'nı geçer ve sağa Yahudi Mahallesine dönerek Dağhamamı yolundan mektebe giderdi* – ifadesi bulunmaktadır. Ayrıca Rıza Tevfik başka bir vesikada bu sefer kendi çocukluğunu anlatırken bu Yahudi Mahallesi'nden söz etmiştir - *`İstanbul`a geldiğim zaman 1876 Eylül`ü idi. O sene meğer pek tehlikeli bir buhran zamanı imiş. Biz Rumeli`den İstanbul`a perişan bir halde hücum etmeye başlayan biçare İslam muhacirlerinin sefalet ve felaketine o zamanlar şahit olduk. Çünkü Bülbülderesi Mezarlığı'nın medhaline nazır bir set üzerinde kain viran bir küçük evde kira ile oturuyorduk. Babam bu hengame-i kıyamette bizi geçindirebilmek için yine hocalığa başvurdu ve o civarda Musevilerle meskun Dağhamamı`nda Sion Mektebine Türkçe hocası olarak intisab etti ve beni de en küçük çocuklarla ders okumak üzere meccanen kabul ettirdi. Bu mektep meşhur Alliance İsraelite müessesatından idi. 1879 senesine kadar haftada beş defa muntazaman devam ettik ve ben Fransızca ve Yahudiceyi pek güzel konuşacak kadar öğrenmiştim. O zaman bu kadar erken iki ecnebi lisanı öğrenmeye başlamış hiç Türk çocuğu yoktu sanırım.`*

18.yüzyılda Üsküdar'daki nüfus yoğunluğu artmaya devam etmiştir.1845 yılından sonra ilk yazlı-kışlı vapur seferlerinin Üsküdar'a düzenlenmesi ve 1858de Kabataş-Üsküdar arasında ilk araba vapurunun çalışmaya başlaması yerleşmenin ve nüfusun yoğunlaştığının bir göstergesi niteliğindedir. Fakat 1873 ve 1921 yangınlarıyla yerleşmenin önemli bir bölümü yok olmuştur.[11]

Anadolu-Bağdat demir yolunun yapılmasıyla Üsküdar ticaret merkezi olma özelliğini Haydarpaşa İstasyonu'na bırakarak varış noktası olma özelliğini kaybetmiştir

Bağlarbaşı:

Bu bölgede bulunan manastırın yanından başlayıp Ermeni Mezarlığı'na kadar uzanan bağın işgal ettiği mahalleye Bağlarbaşı ismi verilmiştir. Osmanlı döneminde manastır anlamına gelen "Vank" sözcüğünden "Vankınbağı" ismi türetilmiş, sonraları Vankınbağı "Bağlarbaşı" olarak değiştirilmiştir. (Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, s.533)

Osmanlı döneminde Bağlarbaşı semti Ermenilerin ve Rumların yerleştiği (yerleştirildiği) bir bölgedir.Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinde yapılan araştırmalarda bulunan 1244 (Miladi 1829) tarihli bir belgede geçen 'Galata,Beyoğlu ve Boğaziçi'nde sakin olup Anadolu'ya ve Üsküdar cihetlerine nakledilmiş olan Ermeniler' ifadesi burada yaşayan azınlıkların belli dönemlerde bu bölgeye yerleştirildiğini göstermektedir. Bu bölgede Yahudilerin yaşadığına dair kesin bir bilgi olmasa da bazı kayıtlarda buna ait bilgilere rastlanmaktadır. Buradaki Musevi yerleşiminin Üsküdar sırtlarındaki Dağhamam, Bağlarbaşı ve Kuzguncuk'da toplanmış olduğu kayda geçmiştir. Bir rivayete göre 1618'de Galata'da çıkan veba salgınından kaçan Museviler buraya gelip yerleşmişlerdir.

Çoğunlukla İstanbul Ermenilerinin yüksek zümresi ve amira[12] unvanına sahip olan Ermeniler bu bölgede yaşamaktadır.İstanbul'un en eski Ermeni mezarlıklarından biri olan Bağlarbaşı Ermeni Mezarlığı da bu semttedir. Kaynaklara

[11] Bu bölüm; Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi ve M.N. Haskan'ın Yüzyıllar Boyunca Üsküdar adlı eserinin ilgili bölümlerinin derlenmesiyle oluşturulmuştur.

[12] Osmanlı Devleti'nde yüksek devlet görevlisi olan Ermenilere verilen ünvan

göre uzun yıllar Kudüs'e kervan götüren Adam (ya da Atam) adlı bir Ermeni deveci 1700'lerde bu bölgedeki bağlık bir araziyi satın alarak mezarlık yapılmak üzere semt halkına bağışlamıştır.

Semtte çok sayıda kilise ve bu kiliselerin vakıflarına ait eğitim yapıları bulunmaktadır.En eski sakinleri Ermeni ve Rumlar olan bölge 19. Yüzyıldan itibaren seçkin kişilerin yaşadığı bir bölge haline gelmiş ve Osmanlı saray mensuplarının konakları ile süslenmiştir.

Bağlarbaşı'nda bu kadar çok sayıda kilise, gayrimüslim ve yabancı okullarının olması eskiden bu bölgede çok yoğun bir gayrimüslim nüfusunun olduğunu ve buna bağlı olarak da onlara hitap eden yapıların bu çevrede kurulduğunu göstermektedir. (Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, s.533)

2.2.3 Çevredeki Anıtsal Yapılar:

Şekil A.20 Çevredeki Anıtsal Yapıların Konumları

Müslüman Yapıları:

Çinili Karakolu:

Karakol, batı cephesinde yer alan giriş kapısının üzerindeki Hicri 1258/ Miladi 1842-1843 tarihli kitabeye göre Sultan Abdülmecid döneminde inşa edilmiştir. Yapı 2003 yılından itibaren İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı "Çocuk Şube Müdürlüğü" olarak kullanılmaktadır. (Şekil C. 1)

1930 tarihli J. Pervititch Haritası'nda Selamsız Caddesi ve Selamsız Mezarlığı Sokağı'nın kesiştiği köşe parselde yer alan karakolun doğu yönünde yapıya bitişik, işlevi belirlenemeyen özgün bir ek yapısı vardır. Üslup ve malzeme özellikleri nedeniyle karakol ile aynı dönemde inşa edilmiş olduğu düşünülen bu yapı 3 bölümlü ve tek katlıdır. Karakolun doğu cephesinden bu özgün ek yapıya geçilmektedir.

Neoklasik üsluptaki ana karakol yapısı, batı cephesindeki girişe göre simetrik düzendedir. Karakolun yoldan yüksekte, 2 kollu merdivenle ulaşılan, Toskan üslubunda 4 mermer sütunun taşıdığı saçakla örtülmüş bir girişi vardır. Giriş sahanlığının altına, merdiven duvarının ön yüzünde bir çeşme yapılmış, merdiven korkuluklarının başlarına küçük fener sütunları dikilmiştir. Dikdörtgen şeklindeki giriş kapısı mermer sövelidir. Kapının üzerine ortasında oval tuğra madalyonu olan kitabe taşı yerleştirilmiştir. Karakolun tüm pencereleri dikdörtgen şeklinde olup taş söveyle çevrilmiştir. Özgün demir parmaklıklı pencerelerin üzerine, yarım daire şeklinde hafifletme kemerleri yapılmıştır. Kuzey ve güney cephelerindeki küçük kapılar bodrum kata açılmaktadır. Bodrum katla giriş katı arasında, girişin üstünü örten teras çatıda ve karakolun çatı saçağında profilli silmeler bulunmaktadır. Tüm cephelerde almaşık duvar örgüsü bulunmaktadır. Yapının üzeri kiremit kaplı kırma çatıyla örtülmüştür.

Karakolun doğu yönündeki 3 bölümlü, tek katlı ek yapının özgün plan şeması hakkında bilgi elde edilememiştir. Yapının dikdörtgen şeklindeki pencere ve kapı açıklıkları taş söveyle çevrilidir. Pencerelerde özgün demir parmaklıklar vardır. Saçak silmesi profillidir.[13]

[13] Bu bilgiler Çinili Karakolu'nun tarihçesi hakkında hazırlanmış broşürden alınmıştır.

Çinili Cami ve Külliyesi:

Çinili Cami, Üsküdar Nuhkuyusu Caddesi Çinili Mescid Sokağı'nda bulunmaktadır. İki avlu kapısı olan caminin, kuzey kapısının üstünde şair Fevzi'nin on iki mısralık tarih manzumesi vardır. (Şekil C. 2)

Cami, mektep, çeşme, sebil, hamam ve dar-ül-kurradan meydana gelen külliye, Sultan Birinci Ahmed'in eşi , Dördüncü Murad ve Sultan İbrahim'in annesi Kösem Mahpeyker Valide Sultan tarafından, 1640-1641 yılları arasında yaptırılmıştır. Mimarı, diplomatlığı ile de ünlü olan Kasım Ağa'dır. Caminin avlusunda sekiz sütunlu bir kubbenin altında mermer şebekeli şadırvan bulunmakta, şadırvanın üç tarafını yirmi mermer sütunlu bir saçak örtmektedir. Düzgün kesme taşla yapılan caminin minaresinin şerefe altında akantüs yapraklarından süsler mevcuttur. Birkaç basamakla çıkılan son cemaat yeri çinilerle kaplıdır. Ancak bunların çoğu alınmış ve yerlerine başka çiniler yerleştirilmiştir.

Gayrimüslim Yapıları:

Surp Garabet Kilisesi:

Üsküdar,Bağlarbaşı,Vasiyet Sokak'ta bulunmaktadır. İlk inşaatının ahşap olduğu ileri sürülen bu Ermeni Gregoryen Kilisesi 1617'de Atik Valide ve Çinili Külliyesi'nin inşası için Van'dan getirtilen Ermeni ustalar tarafından yapılmıştır. 1727 de Patrik Hovhannes zamanında tamir ettirilmiş,daha sonra 1844 deki büyük onarımla tamamen yenilenmiş olan kilise 1887 deki büyük Yenimahalle yangınında yanmıştır. II. Abdülhamit'den alınan izin ile Apik ve Matus kardeşler tarafından ailelerinin ruhu için yeniden yaptırılarak bugünkü halini alan kilisenin ibadete açılış tarihi 12 Haziran 1888'dir. (Şekil C. 3) Son onarım tarihi ise 1984'dür. Kilise, Ermeni kiliselerinde çok az görülen bazilikal planda bir yapıdır. Muntazam kesme taştan yapılmış olan yapının giriş cephesi iki katlı olup üçgen bir arşitravla nihayetlenir. Yapı, kiremit örtülü kırma çatıya sahiptir. Girişin iki yanında yer alan çan kulelerinin üstü sivri ve dilimli birer kubbe ile örtülü olup üzerlerinde birer haç vardır. Sütunlarla üç nefe ayrılmış kilisenin doğu nefi ahşap oymalı korkulukları ile zeminden biraz daha yüksek olup koro'ya ayrılmıştır. Apsis'in iki tarafında iki ayrı

küçük şapel vardır. Bunlardan kuzeydeki vaftizhane olarak kullanılmaktadır (Tuğlacı 1991, s.121).

Surp Haç Kilisesi :

Üsküdar Selamsız'da Kozanoğlu (eski adı Papaz Abraham) Sokağı'nda yer almaktadır. Balatlı Abraham adlı bir rahibin 1676 da buraya ahşap bir kilise yaptırdığı yapının içerisindeki kitabelerin birinden anlaşılmaktadır. Mezarı kilisenin avlusundadır. Yapı 1727'de Patrik Hovhannes zamanında tamir görmüş ve genişletilmiş olup 1797'de yanına bir de okul açılmıştır. 1808'de bir onarım geçiren bina Patrik III. Garabed zamanında Hassa Mimarı Hovhannes Serveryan tarafından hazırlanan projesi doğrultusunda yeni baştan, bugünkü halinde yapılmış ve 22 Eylül 1830'da takdis edilerek ibadete açılmıştır. 1882 yılında çatısı onarılırken yanına bir de kesme taştan çan kulesi inşa edilmiştir. (Şekil C. 4) Kilisenin 1710 tarihinde kurulmuş olan Miatzal isimli korosu Ermeni cemaati için çok önemlidir ve en eski Ermeni korosu olarak halen aynı isimle hizmet vermektedir. Yapı kesme taştan inşa edilmiş olup tonoz ile örtülüdür. Apsisin ortasındaki sunak 1842'de Hassa Mimarı Hovhannes Aznavuryan tarafından kiliseye hediye olarak yaptırılmıştır. Bu sunağın arka tarafında tören elbiselerinin bulunduğu bir oda yer alır. Sunağın çevresinde İsa ve oniki Havari'nin saray ressamı Umed Beyzad tarafından yapılmış resimleri bulunmaktadır. Sunak kemerinde "Kutsal Haç'ının gölgesinde bizleri koru" yazılıdır. Kilisenin avlusunda 1831'de Pişmişyan tarafından yaptırılan büyük bir sarnıç vardır. (Tuğlacı1991,s.127)

İlya Profiti Rum Ortodoks Kilisesi:

Kilisenin ilk yapılış tarihi belli değildir. İnciciyan'ın ifadesine göre *"Peygamber İlya adlı Rum kilisesi harap olmuş vaziyette olduğundan 1804 tarihinde, eskisinden üç misli büyük olarak yeniden yapılmıştır."* Şimdiki kilise, 1831 tarihinde, Sultan II. Mahmut'un izni ile inşa edilmiştir. Bunu belirten Rumca kitabe günümüzde yapının ana sahnına açılan kapısı üzerinde yer almaktadır.

Sokak kapısından avluya girildiğinde sağ tarafta çıkrıklı bir kuyu ve tek katlı küçük bir bina, sol tarafta ve set duvarı dibinde haçlı 6 kabir bulunmaktadır. Bunun

yanındaki demir merdivenden, set duvarı üzerindeki papaz dairesine çıkılmaktadır. Bu bölüm bugün pencereleri örülerek terk edilmiştir. Avludaki ayazma 1945'te onarılmıştır. Kesme taştan yapılmış olan kiliseyi uzunca beşik tonoz örtmektedir. Çan kulesi kesme taştandır. Geniş bir alanı kaplayan kilise yapısına beş adet kapıdan girilmektedir. Apsisinin iki yanında kanat halinde birer oda bulunur.

Klasik bazilika planına sahip olan binanın apsisi yarım daire şeklinde ve dış mekandan algılanabilecek şekilde konumlanmıştır. (Şekil C. 5)

Surp Haç Ermeni Lisesi:

1860 ylında Sultan Abdülmecit'in fermanı ile açılan yapı II. Dünya Savaşı esnasında bir müddet yetimhane olarak kullanılmıştır. 1953-54 öğretim yılında 3 yıllık teoloji, ortaokul ve lise ile birlikte Surp Haç Ermeni Ruhban Okulu olarak tekrar açılmıştır. Daha sonra teoloji bölümü iptal edilmiş ve ismi "Surp Haç Ermeni Lisesi" olarak düzenlenmiştir. (Şekil C. 6) 1998-1999 öğretim yılından itibaren hazırlık sınıfı ve tedricen ortaokul sınıfları kapatılan okul halen lise olarak eğitim-öğretim vermeye devam etmektedir(Tuğlacı 1991, s.127) .

İlya Profiti Rum Okulu:

Kilise ile aynı tarihlerde inşa edildiği düşünülen okul kilisenin giriş kapısının karşısında bulunmaktadır.Öğrenci yokluğundan dolayı 1987 yılında, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Doğuş Ana Okulu olmuştur. 2007 yılında ise M in T akademi tarafından kiralanmış ve bu tarihten itibaren medya akademisi olarak hizmet vermeye başlamıştır. (Şekil C. 7)

Kalfayan İlköğretim Okulu:

1866 yılında Nerses Varjabetyan Efendi'nin tavsiyeleri, Patrik Boğos Efendi'nin tasdikleriyle, Rahibe Sırpuhi Nişan Kalfayan tarafından kurulmuştur.

Sırpuhi Kalfayan, İstanbul'da meydana gelen kolera salgınından sonra öksüz kalan 2-10 yaş arasında 17 kız çocuğunu evinde toplayarak, okulun ilk basamak taşını koymuştur. Hasköy'deki evinde hem onları meşgul etmek hem de onları geçindirebilmek için; çocuklara oya, dival[14] ve selçuki sim işlerini öğretmeye

[14] Dival: Altı mukavvayla beslenmiş, üstü sırmalı işleme

başlamış, bu hayır kurumu zaman içerisinde Kapalıçarşı'ya seçkin sırmacılar yetiştirmiştir. Sırpuhi Kalfayan 24 yıl süren hayır çalışmalarından sonra, ölümüne yakın bir vasiyetname düzenleyerek, Kalfayan Yetimhanesinin devam etmesini istemiştir, ayrıca bu kurumun, hayatlarını hayır işlerine vakfetmiş (evlenmemiş kızlar) rahibeler tarafından yönetilmesini uygun görmüştür.

İlk zamanlar dini bir kimlik taşıyan kurum 1900 yılında eğitim öğretim çalışmalarına başlamıştır. I. Dünya Savaşı'na kadar özel bir kimlik taşıyan yetimhane, daha sonraları tüm Ermeni Cemaatinin sahiplendiği bir hayır kurumuna dönüşmüştür.

Cumhuriyetin ilanından sonra 14 Haziran 1928 tarih ve 341 No'lu ruhsatname ile resmi kimlik kazanarak Milli Eğitim Bakanlğı'na bağlı devlet kontrolüne geçmiş ve bir eğitim kurumuna dönüşmüştür. (Şekil C. 8)

Sainte Marie Fransız Okulu:

Sainte Marie Okulu, İstanbul'a gelerek okul açan Fransız Katolik tarikatlarından biri olan "Frères Maristes" (Marist rahipler) tarafından 1894 yılında kurulmuştur (Pernot, 1912, s.12). İlk kurulduğu dönemdeki okul binasının niteliği; yapım sistemi, malzemesi, boyutları ve kat adedi hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak, 1902 yılında yayımlanan Almanak'ta ilk yapının "modeste maison" olarak nitelenmesi okulun sade, gösterişsiz ve ahşap olduğunu düşündürmektedir. Günümüze ulaşan kârgir yapının ise 1904'te inşa edildiği "*Üsküdar, Selamsız, Kabristan Sokağı'nda bulunan okul darlığından dolayı 1904 tarihinde yeniden (25x17x16,75 metre) inşa edilmek istenmiş, ruhsat çıkıncaya kadar da inşaat 2. kata ulaşmıştır*" (Mutlu 2005, s.181) bilgisinden anlaşılmaktadır. Okulun mimarı bilinmemektedir. Ancak, bazı frerlerin okullarını kendilerinin inşa ettiği ve tip proje hazırlanarak çeşitli bölgelerde benzer plan şemasında yapılar yapıldığı bilinmektedir.1900'lerin başında inşa edilmiş olan kârgir bina, Marist Rahipler'in İstanbul'da açtıkları beş Fransız Katolik okulundan biridir. Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra 48. ilkokul olarak Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanan bina 2005 yılına kadar Bağlarbaşı İlköğretim Okulu olarak kullanılmış, 2007-2008 öğretim yılında ise Üsküdar İlkögretim Okulu ve İş Okulu adını almıştır. İnşa edildiği dönemde Fransa'da etkisini gösteren "İkinci Ampir" üslubunun önemli bir bileşeni olan mansart çatıya sahip binanın cephesi eklektik bir

nitelik taşımaktadır. (Şekil C. 9)

Okul önceleri *Immaculeé Conception* olarak adlandırılmış sonra Sainte Marie adını almıştır. Ruhsatsız açıldığı anlaşılan okul 1901 ve 1913 tarihlerindeki Osmanlı-Fransız anlaşmalarıyla resmen tanınmıştır (Mutlu 2005, s.157–181). 1902 yılında dokuz rahibin bulunduğu Marist Rahipler'in okulunda 25'i katolik olmak üzere 120 öğrenci *"demi-pensionnaire"* yarı yatılı olarak eğitim görmektedir (Almanak 1952, s.98). Ancak, 1925 tarihli bir müfettiş raporuna göre; Immaculée Conception Okulu 3 sınıflı gündüzlü bir okul olup, okulda 3 rahip bulunmaktadır. Frer sayısının azalmasına okulun 1914–1918 yılları arasında kapalı kalmasının neden olduğu düşünülebilir.[15]

2.3 Saint Vincent De Paul Fransız Okulu:

2.3.1 Okulun Tarihçesi:

1883'te inşa edilen Saint Vincent de Paul Fransız Okulu (Şekil D. 1) günümüze sadece dış duvarları ulaşan kagir bir binadır. Soeurs Saint Vincent olarak da adlandırılan Filles de la Charité rahibeleri ilk defa 1859 yılında Üsküdar'da yatılı ve gündüzlü kısımları bulunan bir okul açmışlar fakat 1860 yılındaki Suriye olayları nedeniyle Osmanlı ve Fransız hükümetleri arasında bir gerginlik doğmasından dolayı bu okulu kapatmışlardır. Günümüzde bu kurdukları okulun yeri tam olarak bilinmemektedir. 1883 yılında tekrar Üsküdar'a gelen rahibeler bir ev kiralamışlar, kiraladıkları bu evde geçici bir süreyle bir okul ve kimsesiz çocuklara ait bir yurt açmışlar, kısa bir süre sonra bu okul ve yurdu yerleştirmek için bir bina edinmişlerdir. Bu bina günümüzde mevcut olan ve konumuzu oluşturan yapıdır. Okulun ilk açıldığı dönemlerde 120 kız öğrencisi bulunduğu bilinmektedir. (Polvan 1952, s.177 , Belin 1894, s.468)

Osmanlı Arşivlerinde bulunan Ruhsatnameye göre 1908 yılında mevcut binanın yeterli gelmediği gerekçe gösterilerek binanın arka bahçesine ek olarak ahşap yapılar ile bir adet kagir yapının yapıldığı bilinmektedir. (Şekil E. 9)

[15] Bu bilgiler İrem Nardereli Erdoğan'ın 2008 tarihli 'Bağlarbaşı Sainte Marie Fransız Okulu Restorasyon Projesi ' adlı yüksek lisans tezinden alınmıştır.

1913 Osmanlı-Fransız uzlaşmasına göre listelenmiş Fransız kurumları listesinde yer alan okulun bünyesinde manastır, kilise, yatılı ve gündüzlü okul , iş atölyesi ve dispanser bölümleri bulunmaktadır.Çocuk yurdundan bu tarihlerde söz edilmemektedir.(Polvan 1952, s.177)

I. Dünya Savaşı sırasında okul kapanmış, rahibeler yanlarına aldıkları bazı kız öğrencilerle beraber Üsküdar'dan ayrılıp kısa süreliğine Fransa'ya dönmüşlerdir. 1918 tarihli Necip Bey haritalarında okulun üzerinde Çinili Polis Merkezi yazsa da karakolun tarihçesinde bu dönemde bu binaya taşındıklarına dair bir bilgi bulunmamaktadır. (Şekil B.4, Şekil B. 5)

Savaş yıllarında kurumun içinde bulunan katolik şapelinin rahibi, rahibelerin tekrar geri gelişlerine kadar Üsküdar'da kalmaya devam etmiş ve Fransa'ya dönmemiştir.

17 Eylül 1919 tarihinde Saint Vincent de Paul Fransız okulu kapılarını tekrar öğrencilerine açmıştır. Bu yeni açılış esnasında okulda 250 öğrenci bulunmaktadır. Fakat 4 sene boyunca okuldan uzak kalınması binanın büyük tamiratlara ihtiyaç duymasına yol açmış, binanın çatısında ve çocukların kaldığı yatakhanelerde tadilata gidilmiştir. Yapılan bu tadilatların yeterli olmaması, binada bazı güçlendirmelerin yapılması gereği, rahibelerin bütçesinin kısıtlı olması, belli bir süre sonra rahibelerin çabalarını yetersiz kılmış, 1924 yılında rahibeler okulu kapatarak Üsküdar'dan ayrılarak Anadolu yakasından çekilmişlerdir.(Marmara 2009, s.131)

16.05.1952 tarihinde yapının Fransız uyruklu mal sahibi François Xavier Lobry'nin adına taşınmazın idaresi ile ilgili olarak kayyum[16] tayin edilmiş ve 10 senelik kanuni süre dolduktan sonra Medeni Kanun hükümleri gereğince 09.06.1965 tarihli kararla gaipliğe[17] karar verilmiş ve 1967 yılında yapı metruken hazine adına tescil edilmiştir. (Şekil E. 52, Şekil E. 53 , Şekil E. 54) Bina hazine adına tescil

[16]Kayyum: Belli bir malın yönetilmesi veya belli bir işin yapılması için görevlendirilen kimseye denilmektedir.

[17] Gaiplik: Bir kimsenin ölüm tehlikesi içinde kaybolması veya kendisinden uzun süre haber alınmaması sonucu yargıç kararı ile kişiliğine son verilmesine denilmektedir.

edildikten sonra İstanbul'a yeni göç eden ve binayı işgal eden insanlara ecr-i misil[18] uygulaması yapılmış, 1994 yılında bina çökmeye başlayana kadar bu binanın içinde kiracılar yaşamıştır. 14.06.1994 tarihli Vakıflar Bölge Müdürlüğü'ne yazılan bir belgede harap halde olan binada oturan 5 kiracıdan ikisinin binanın belli bir kısmının çökmesiyle binadan ayrıldığı, kalan 3 kiracıya ise, binayı terk etmelerine dair tebligat çekildiği belirtilmiştir. (Şekil E. 60) Yapının günümüzdeki mülkiyeti İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğü'ne aittir.

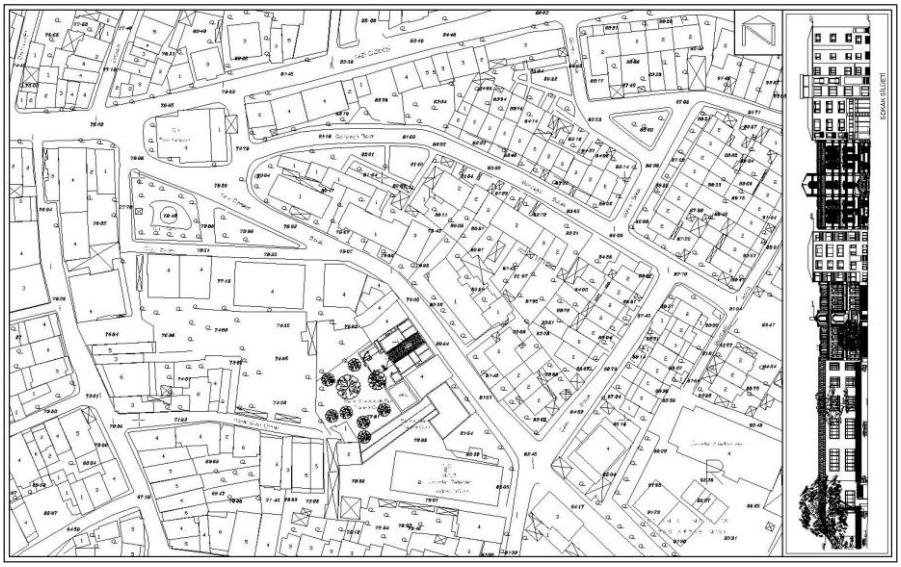
1987 yılında yapı ile ilgili Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından alınan kararda *"Yapının korunması gerekli cepheye sahip olduğu görüldüğünden cihannümanın tam kata tamamlanabileceği (Çevredekilerle uyumlu olması bakımından) bu görüşle yüksek kurula sunulmasına karar verilmiştir."* ifadeleri bulunmaktadır. (Şekil E. 57) 1988 yılında yine kurul tarafından hazırlanan bir diğer kararda ise *"Cihannümanın tam kata dönüştürülmesinin uygun olmadığına, binanın gabarisinin aynen korunması gerektiğine ve sınıf tayini için uygun rölövesi ile birlikte yapının iç mimarisine ait fotoğrafların kurulumuza getirilmesine karar verilmiştir"* denilmektedir. (Şekil E. 58)

15.06.1994 tarihinde mülk sahibi Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi vakfı tarafından Vakıflar Bölge Müdürlüğü'ne yapının yıkılmasına dair bir yazı yazılmış daha sonra 16.09.1994 tarihinde ise yine Vakıflar Bölge Müdürlüğüne binanın ön cephesi aynen sabit kalarak arkasına kat karşılığı inşaat yapılması için bir talepte bulunulmuştur. 27.06.1994 tarihli bilirkişi raporunda " *Yapının onarılması suretiyle kullanımına imkan olmadığı ve yıkılması suretiyle yeniden yapılmasının mümkün olduğu*" belirtilmiştir. (Şekil E. 64, Şekil E. 65). Fakat 07.07.1994 yılında çıkan kurul kararında " *Yapının yıkılmadan iksa edilmesi"* yöntemine gidilmesine karar verilmiştir. (Şekil E. 67) Yapının eski eser niteliğinde olduğunun tespiti sonucunda çevresinin tahta perde ve bariyerle örtülmesi ve binaya giriş çıkışlarda güvenlik önlemleri alınmasına karar verilmiştir.

[18] Ecr-i Misil: Haksız yere bir taşınmazı işgal eden ve yararlanan kişiden kullanma karşılığı olarak alınan tazminata denilmektedir.

2.3.2 Vaziyet Planı:

Günümüzde sadece dış beden duvarları ayakta bulunan yapı, Bağlarbaşı semtinde 48 pafta, 125 ada, 67 parselde yer almaktadır. Yapıya kuzey batı cephesinden girilir. Kuzey doğu - güney batı yönünde bulunan orta aksı dört, sol ve sağ kanatları ise üç katlıdır. Yapının güney batı cephesinde 1930 tarihli Pervititch haritalarında iki adet ahşap, bir adet ise kagir bina görülmektedir. Bu yapılardan sadece kagir olanın bir kısmı günümüzde mevcuttur. Yapı ilk yapıldığı dönemde büyük bir bahçeye sahiptir. Bu bahçede, kurumda görevli olan rahibeler tarım yapmakta ve kurumun yiyecek ihtiyacını karşılamaktadırlar. Günümüzde bu bahçenin büyük bir bölümü başka parsellere dahil edilmiş ve diğer yapıların bahçeleri ya da otopark olarak kullanılmıştır. Yapının güney doğusunda bir adet şapel bulunmakta ve bu şapele Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nun arka bahçesinden giriş sağlanmaktadır. Yapının 1950 tarihli fotoğrafında kuzey doğu yönünde ahşap bir yapı yer almakta, kuzey batı cephesinde ise herhangi bir yapılaşma görülmemektedir. Günümüzde ise yapının her iki yönünde de bitişik nizamlı olarak inşa edilmiş beş katlı betonarme apartmanlar bulunmaktadır.Bu apartmanlardan kuzey doğu yönünde yer alan, bahçede bulunan şapelin önünü tamamiyle kapatmış ve şapelin sokaktan algılanmasını önlemiştir. Yapıldığı dönemde Sainte Marie Fransız Okulu ile adeta bir eğitim kompleksi oluşturan kurumun yanına inşa edilen bu apartman iki okul arasındaki bağlantıyı yok etmiştir. (Şekil A. 21)

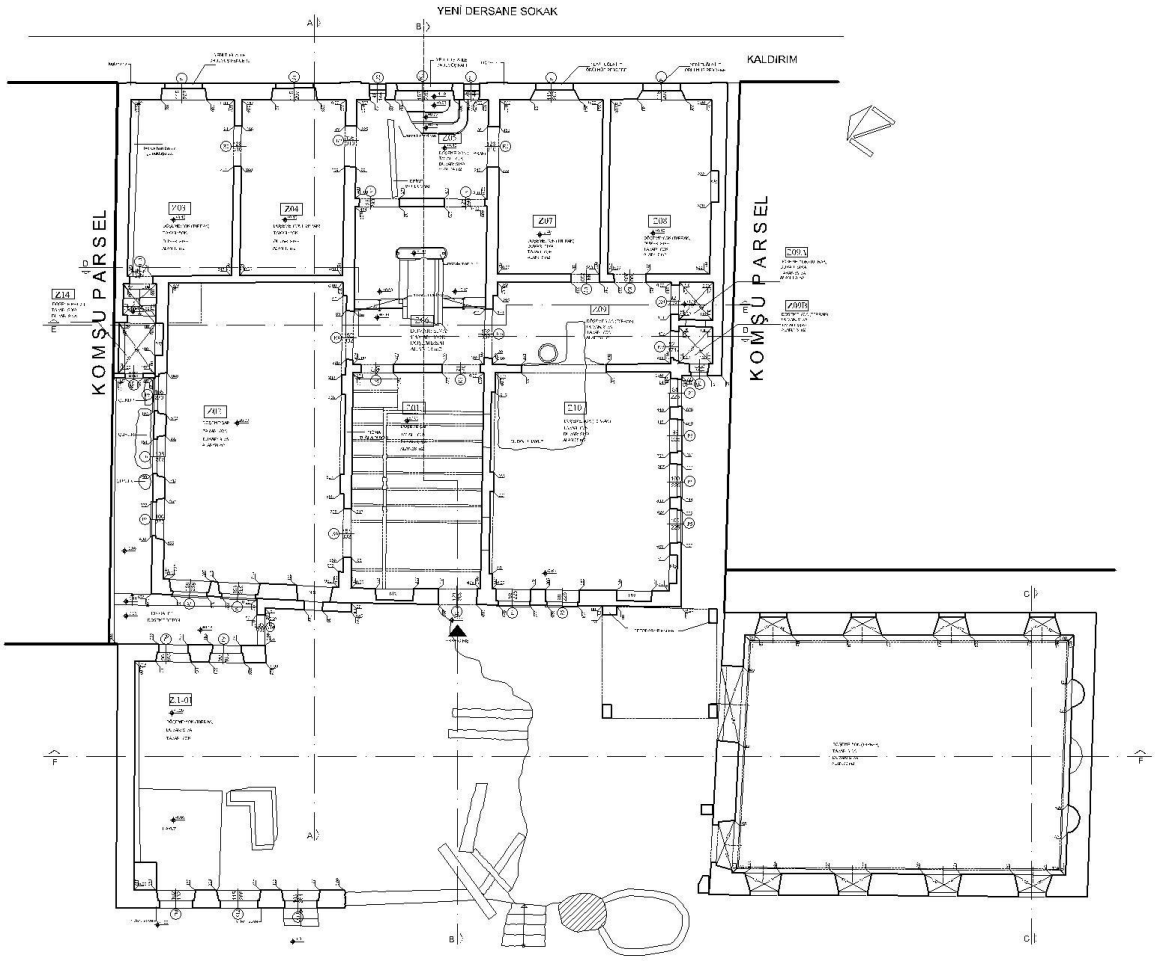
Şekil A. 21 Vaziyet Planı

2.4 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nun Günümüzdeki Durumu:

Yapı Üsküdar ilçesi, Bağlarbaşı Semti, Selami Ali Mahallesi, Yeni Dersane Sokağı'nda yer almaktadır. Kâgir, tuğla yığma binanın sokak cephesi sırlı tuğla ve plasterle kaplıdır. Bahçe cephesi ve diğer cepheleri ise tuğla üzeri sıvadır. 1883 yılında inşaa edilen ana bina zemin kat, iki normal kat ve bir çatı katından oluşmaktadır.Yine aynı tarihte inşaa edilen katolik şapelinin ise, zemin ve bir normal katı vardır. Günümüzde yol kotunun yükselmesinden dolayı ana binanın zemin katına üç mermer basamakla inilerek girilmektedir. Yapıya ait bir diğer giriş de arka cephededir ve bahçeye açılmaktadır. Arka bahçede konumlanmış şapelin ise günümüzde yan yana iki adet giriş kapısı bulunmaktadır. 1930 tarihli Pervititch haritalarında görüldüğü üzere Saint Vincent de Paul Fransız Okulu yanında bulunan Sainte Marie Fransız okulu ve iki bina arasında yer alan katolik şapeliyle birlikte o dönemlerde neredeyse bir eğitim kompleksi oluşturmaktadır. (Şekil A.21)

2.4.1 Plan Özellikleri:

- **Zemin Kat Planı:**

Şekil A. 22 Zemin Kat Planı

Ana Yapı:

Ana yapıya Yeni Dersane Sokağı'ndaki günümüzde yolun yükselmesiyle yol kotunun altında kalan giriş kapısından girilmektedir. (Şekil D. 17) Z05 holüne 3 adet mermer basamakla inilir. (Şekil D. 18) Holün sağında ve solunda birer kapı bulunmaktadır. Yapılan restitüsyon çalışmalarına göre bu kapılardan Z04 mekanına açılandan idari birimlere, Z07 mekanına açılan kapıdan ise, dispanser bölümü olduğu tahmin edilen kısma geçilmektedir. Günümüzde bu mekanlara ait pencereler tuğla ile kapatılmış durumdadır. (Şekil D. 19) Z05 holünün güney tarafında bulunan iki adet kapı Z06 mekanında bulunan merdiven holüne açılır. (Şekil D. 20) Merdiven holünün batı tarafında Z02 olarak adlandırılan öğrenci yemekhanesi , (Şekil D. 21)

doğu tarafında ise, Z09 olarak adlandırılan servis hacmi ve tuvaletler bulunmaktadır. (Şekil D. 22) Servis hacminde bir adet kuyu görülse de, günümüzde kuyunun orijinal mermer bileziği burada değildir. (Şekil D. 23) Fakat 1994 tarihli Kurul dosyasında bulunan fotoğraflarda kuyunun yeri açıkça görülmektedir. (Şekil E. 14) Servis hacminin güneyinde mutfak olarak kullanılan Z10 mekanı yer almaktadır. Günümüzde bu mekanın döşemesinin bir kısmı çökmüş , altındaki sarnıç gün ışığına çıkmıştır. Merdiven holünün güneyinde ise, Rahibe yemekhanesi olduğu düşünülen, mutfakla arasında servis pencereleri bulunan Z01 mekanı vardır. Bu mekandan arkadaki bahçeye çıkılmaktadır. (Şekil A. 22)

Kagir Yapı:

Arka bahçedeki kagir yapının günümüzde sadece 3 adet duvarı mevcuttur. (Şekil D. 13) Yapının kuzey doğu cephesinde iki adet pencere, güney batı cephesinde ise iki pencere ve bir kapı boşluğu bulunmaktadır. (Şekil D. 12) Eski harita ve resimlerde bu bina ve şapel arasında iki adet ahşap yapının olduğu tespit edilmiştir.

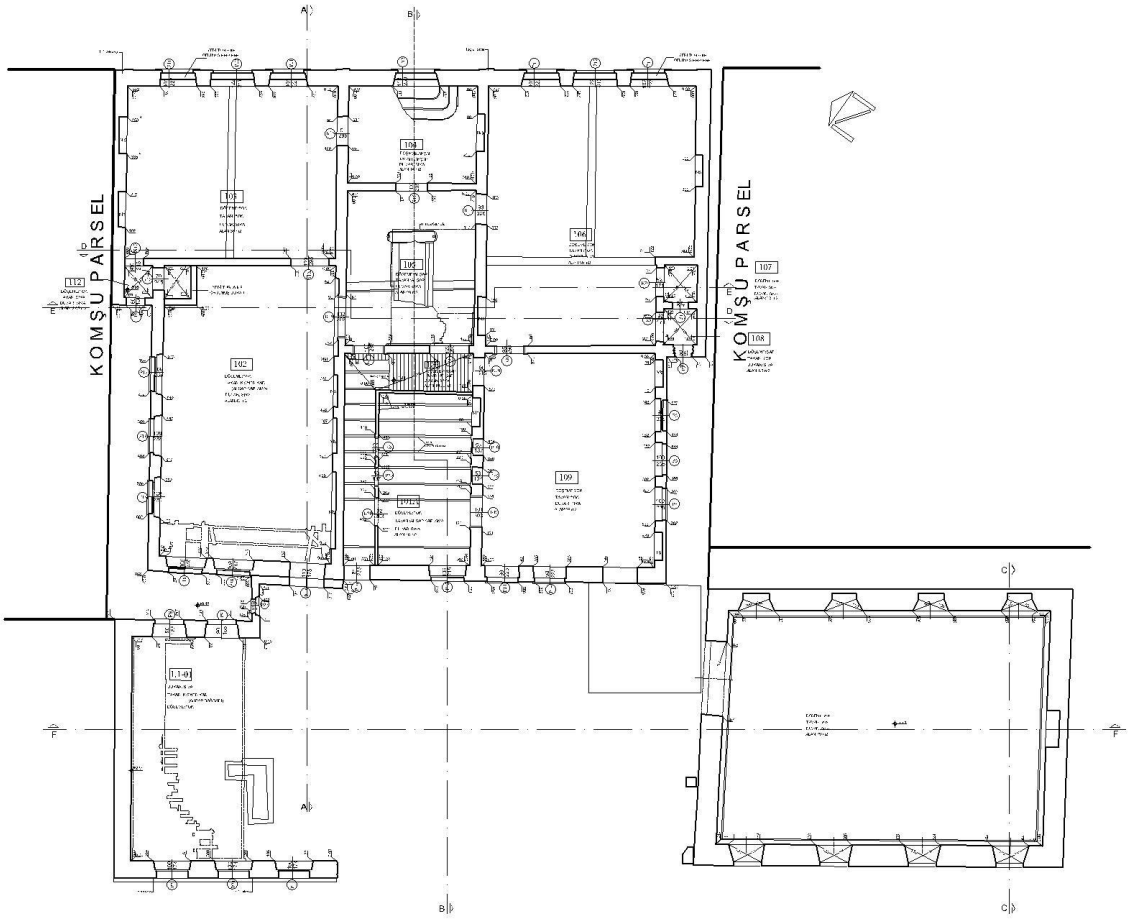
Ahşap Yapılar:

Günümüzde ahşap yapılar mevcut değildir. (Şekil D. 2) Fakat bu yapılara ait izler ana binanın cephesinde açıkça görülmektedir. Ahşap yapıların batıda yer alanı 1980'li yıllara kadar metruk da olsa ayaktayken, (Şekil E. 9) diğer yapıya en son 1966 tarihli hava fotoğraflarında rastlanmaktadır. (Şekil E. 3) Bu yapının yerine daha sonraki yıllarda betonarme bir yapı yapılmak istenmiş fakat tamamlanmadan yapı karkas halinde bırakılmıştır. Betonarme karkas ikinci kattaki döşemenin çökmesine rağmen hala ayaktadır. (Şekil D. 15)

Şapel:

Katolik şapelinin zemin katındaki döşeme tamamiyle yok olmuştur. Yapının beden duvarları günümüzde mevcuttur. (Şekil D. 14, Şekil D. 15) Şapelin kuzey doğusundaki pencereler daha sonraki dönemlerde doldurularak nişe dönüştürülmüştür. (Şekil D. 16)

- **Birinci Kat Planı:**

Şekil A. 23 Birinci Kat Planı

Ana Yapı:

Birinci kata ait ahşap döşemeler günümüzde mevcut değildir. Bu kata binanın orta aksındaki Z06 mekanından 105 adlı mekana çıkan merdivenlerden ulaşılmaktadır. Merdiven holünün kuzey doğusundaki kapı ile görevli odası olduğu tahmin edilen 104 nolu mekana girilmektedir. Bu odada kuzey batısında yer alan 103 nolu derslik mekanına geçişi sağlayan bir adet kapı bulunmaktadır. Bu dersliğe merdiven holünün kuzey batısında bulunan kapı ile girilen 102 nolu derslikten geçiş sağlanmaktadır. Merdiven holünün güneyinde 101 nolu ortak hacim, güney doğusunda ise, yine derslik olduğu tahmin edilen 109 nolu mekan bulunmaktadır. Günümüzde güney doğuda bulunan bu derslik ve kuzeyinde bulunan 106 nolu servis hacminin arasındaki bölücü duvar mevcuttur. (Şekil D. 24) Fakat servis hacmi ile kuzeyinde bulunan mekan arasında herhangi bir duvar görülmemektedir. Servis

hacmindeki ve yanındaki mekanın döşeme kirişlerinin boşlukları incelendiğinde bu mekanla aralarında da bir duvar olduğu tespit edilmiştir. (Şekil D. 25 , Şekil A. 23)

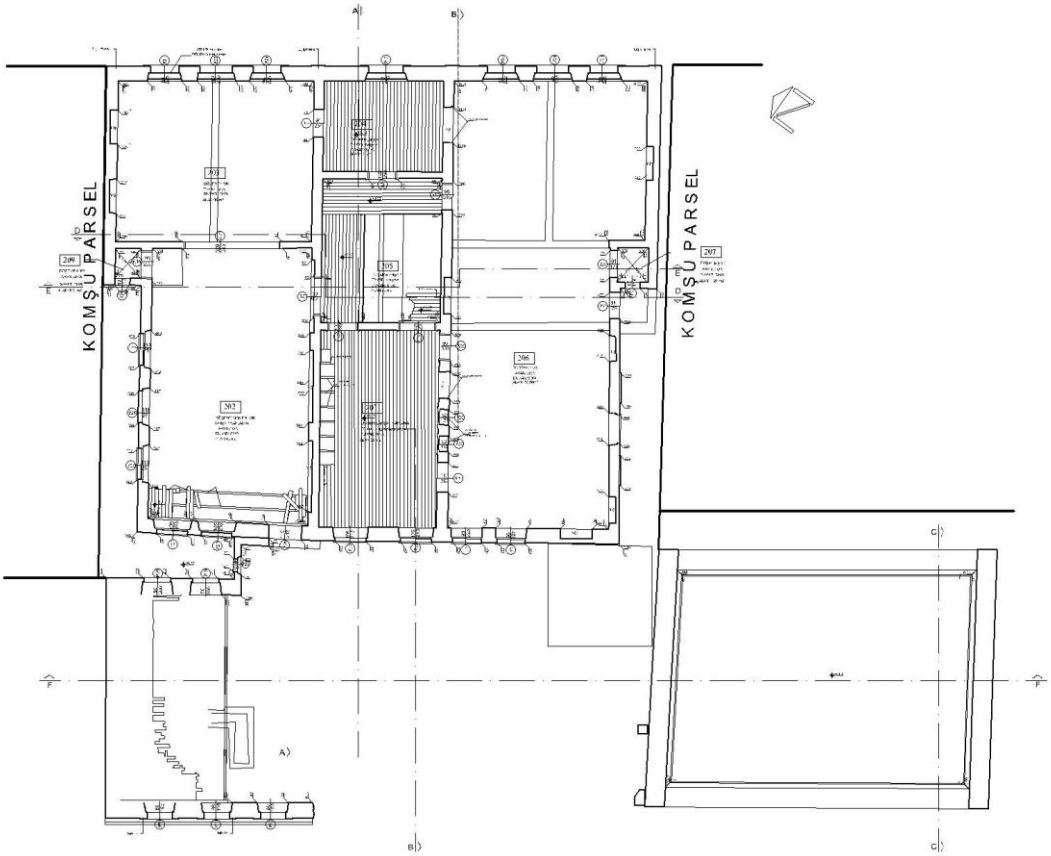
Kagir Yapı:

Arka bahçede bulunan kagir yapının bu kotta bulunan ahşap döşemesi günümüzde mevcut değildir. Fakat bu kotta daha önce yer alan bir döşemenin varlığı beden duvarlarındaki kiriş boşluklarından tespit edilmiştir. (Şekil D.26) Ana bina ile bahçede bulunan kagir yapı arasında daha sonradan eklenmiş bir ıslak hacim bulunmaktadır. (Şekil D. 28)

Şapel:

Şapelin bu kotta bulunan döşemesi günümüzde mevcut değildir. Kagir yapıda olduğu gibi bu yapıda da döşemenin varlığı beden duvarındaki kiriş boşlukları ve yapıya ait eski iç mekan fotoğraflardan tespit edilmiştir. (Şekil D. 27)

- **İkinci Kat Planı:**

Şekil A. 24 İkinci Kat Planı

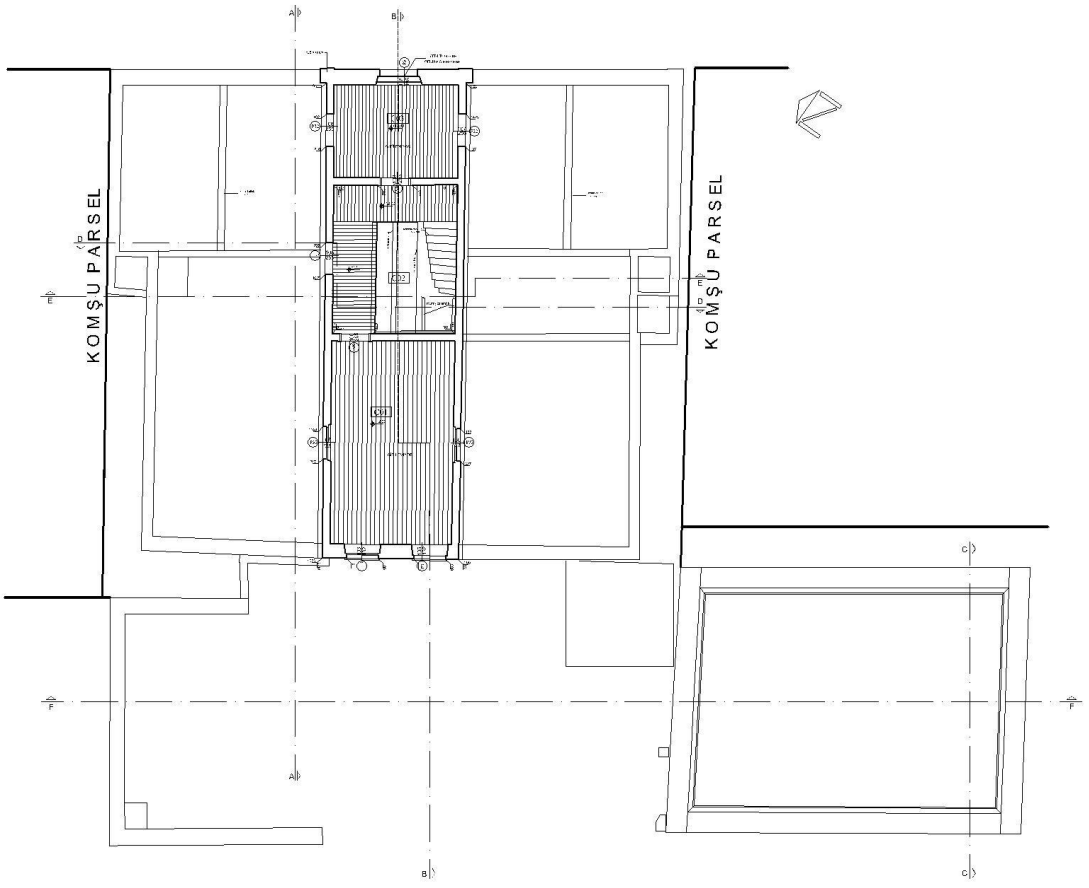
Ana Yapı:

Yapının ikinci katı günümüzde sadece 201, 204 ve 205 nolu mekanlardan oluşmaktadır. Yapının diğer mekanlarının döşemeleri tamamen çökmüştür. (Şekil D. 29) Kuzey batıda bulunan ve yatakhane oldukları tahmin edilen 202 ve 203 nolu mekanlar arasında bulunan bölücü duvarın üzerinde sadece kasası kalmış geniş bir kapı boşluğu bulunmaktadır. (Şekil D. 30) Yapının güney doğusunda yer alan mekanların arasında bölücü duvara rastlanmamıştır. Ana bina ile arka bahçede bulunan kagir yapı arasında bu katta da sonradan eklenmiş bir ıslak hacim bulunmaktadır. (Şekil A. 24)

Kagir Yapı:

Kagir yapının bu kottaki döşemesi günümüze ulaşmamıştır.

- **Çatı Katı Planı:**

Şekil A. 25 Çatı Katı Planı

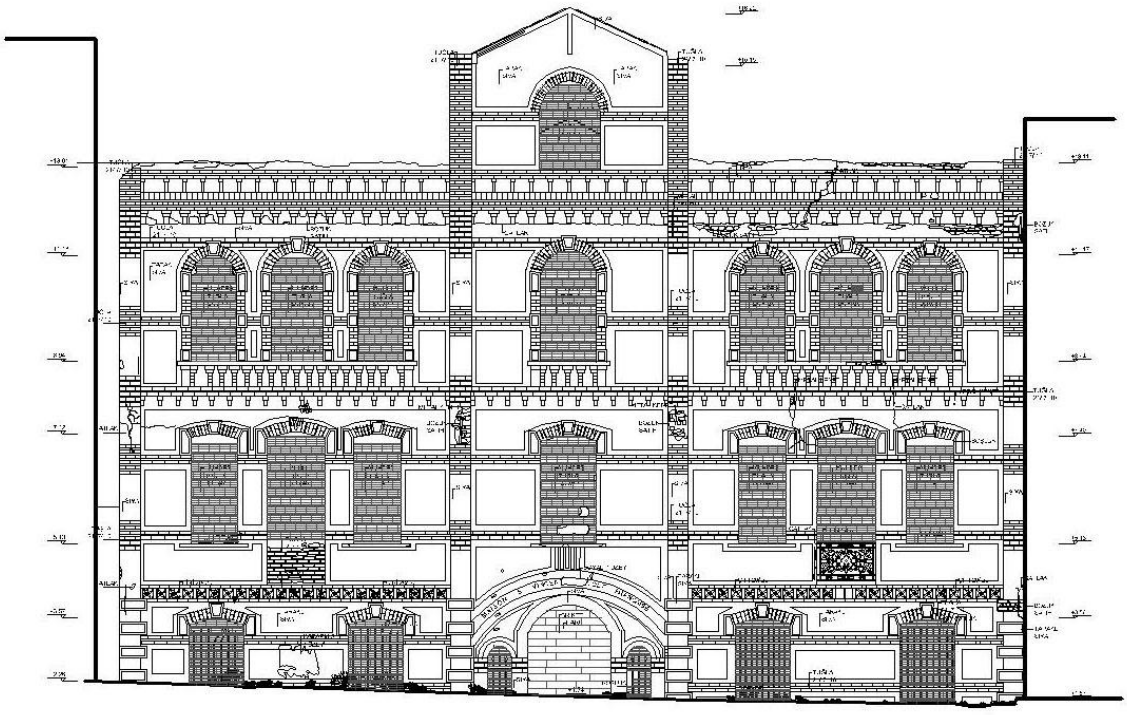
Ana Yapı:

Merdivenin yıkılması nedeniyle bu kata ulaşılamamaktadır. İkinci katta bu aksta bulunan döşemeler sebebiyle de çatı katına ait döşemelerin günümüzde mevcut olup olmadığı tespit edilememektedir. (Şekil A. 25)

2.4.2 Cephe Özellikleri:

Ana Yapı:

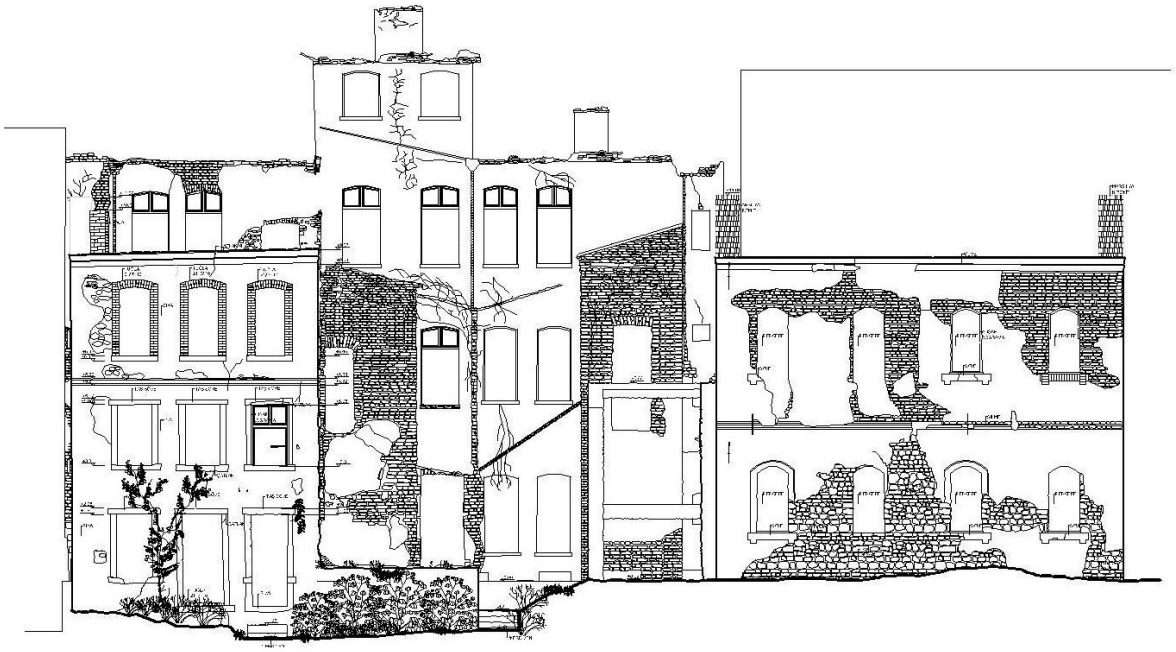
Yapının kuzey doğuya bakan giriş cephesi diğer cephelere göre çok daha niteliklidir. Bu cephe tuğla ve plaster ile kaplıdır. Ayrıca kat döşemeleri hizasında tuğla silmeler bulunmakta, pencerelerin etraflarında da tuğla ve plaster söveler yer almaktadır. Bu cephedeki pencerelerde basık ve beşik kemerler görülmekte, (Şekil D. 31) yapının birinci katında iki adet Fransız balkonu bulunmaktadır. Bu balkonların korkulukları dövme demirden yapılmıştır. (Şekil D. 32) Yapının diğer cepheleri sıvalıdır. Bu cephelerde herhangi bir süsleme elemanı kullanılmamıştır. Buradaki pencerelerde de basık kemerler görülmektedir. (Şekil D.2, Şekil D. 3, Şekil D. 4, Şekil A. 26, Şekil A. 27)

Şekil A. 26 Ön Cephe

Şapel:

Şapelin cephelerinde süsleme elemanı yoktur. Sadece döşeme hizasında kat silmesi bulunmaktadır. (Şekil D. 14) Pencerelerde basık kemer vardır. Şapelin zemin katında bulunan pencerelerdeki demir parmaklıklar daha sonraki bir dönemde eklenmiştir. (Şekil E . 19) Şapelin kuzeybatı cephesinin çatı katında bir adet basık kemerli pencere, kuzey doğu cephesinde ise basık kemerli bir pencere ile iki adet yuvarlak pencere görülmektedir. (Şekil D. 33) Bu pencerelerin etrafında da söve yer almakta, ayrıca yine bu cephelerde, çatıyla birleşen yerde oluşan alında silmeler bulunmaktadır. (Şekil D. 34)

Şekil A. 27 Arka Cephe

2.4.3 Strüktür ve Malzeme Özellikleri:

Temel:

Yapıların bodrum katlarının olmaması ve rölöve çalışmaları sırasında herhangi bir kazı yapılamaması nedeni ile ana yapı, arka bahçede yer alan kagir yapı ve katolik şapelinin temelleri ile ilgili herhangi bir bilgi edinilememiştir. Günümüzde mevcut olmayan ahşap yapıların ise kargir temeller üzerine oturduğu yapılara ait eski fotoğraflarda görülmektedir. (Şekil E .9)

Duvar:

Ana Yapı:

Ana yapının duvarları yığma tuğladan yapılmıştır. Yapının beden duvarlarının kalınlıkları yapının ön ve arka cephelerinde 45-50 cm, sağ ve sol yan cephelerindekiler ise 40-45 cm, yapının orta aksını oluşturan duvarları ise 37-40 cm kalınlığındadır. İç mekanları oluşturan bölücü duvarlar beden duvarlarında olduğu gibi tuğladan yapılmıştır ve kalınlıkları yaklaşık 25 cm'dir. Birinci katta yer alan ve muhdes olduğu düşünülen ahşap bölücü duvarların kalınlıkları ise 10 cm'dir. Bu duvarlarda ahşap bağdadi üzerine sıva uygulaması yapılmıştır. Diğer kargir duvar yüzeyleri ise sıva üzeri boyadır. Yapının silme ve söveleri tuğladır.

Şapel:

Şapelin beden duvarları ana binada olduğu gibi yığma tuğladır. Buradaki duvarların kalınlığı 68 cm'dir. Günümüzde iç mekanda yapıya ait herhangi bir bölücü duvar bulunmamaktadır. Duvar yüzeyleri sıva üzeri boyadır. Zemin katta duvarlarda kalem işleri bulunmaktadır. Yapının silme ve söveleri tuğladır.

Kagir Yapı:

Ana binanın güney batısında yer alan kagir yapının duvarları da yığma tuğladır. Yapının mevcut olan üç beden duvarının kalınlıkları 54 cm'dir. İç mekana ait herhangi bir bölücü duvar bulunmamaktadır. Duvar yüzeyleri sıva üzeri boyadır. Yapının zemin ve birinci kattaki söveleri taş , ikinci kattaki söveleri ise tuğladır.

Döşeme:

Ana Yapı:

Yapının zemin katında yer yer pişmiş toprak esaslı döşeme kaplamalarına ve ıslak hacimlerinde ise çini kaplamalara rastlanmıştır. Yapıya ait diğer kat döşemeleri ise ahşaptır. Döşemelerin kiriş boyutları yapının duvarlarında bulunan kiriş boşluklarının boyutları ve arka bahçeye çıkışı sağlayan mekanın birinci katında bulunan ahşap kirişlerin boyutlarının ölçülmesi sonucunda 7x23 cm olarak tespit edilmiştir. Kiriş akslarının aralıkları 45-55 cm arasında değişiklik göstermektedir.

Kagir Yapı:

Yapının zemin katında yer alan döşemeye dair bulguya rastlanmamıştır. Üst katlarında ise ahşap döşeme bulunmaktadır. Ahşap kiriş boyutları 5x15 cm ve aks aralıkları 50cm'dir

Şapel:

Şapelin zemin katında yer alan döşemeye dair bir bulguya rastlanmamıştır. Birinci katında ise ahşap döşeme bulunduğu duvarlardaki kiriş boşluklarından tespit edilmiştir. Ahşap kirişlerin boyutları 7x23cm , kiriş akslarının aralıkları ise 40-50 cm'dir. .

Her üç yapıda da döşeme kaplaması olarak ahşap kullanılmıştır

Örtü:

Ana Yapı:

Yapının çatı konstrüksiyonu günümüzde sadece orta aksta mevcuttur. Yapıya ait resmi yazışmalardan yapının çatısının sol kısmının 1994 yılında çöktüğü tespit edilmiş, (Şekil E. 59) çatı konstrüksiyonuna ve örtüsüne dair bilgiler yapıya dair hava fotoğraflarından ve eski resimlerden elde edilmiştir. Çatı ahşap konstrüksiyon üzeri Marsilya kiremiti kaplamadır. Merdiven boşluğunun üzerinde ise camla kaplı bir aydınlık boşluğu bulunmaktadır. (Şekil E. 18)

Kagir Yapı:

Bu yapının da çatı konstrüksiyonu diğer yapılarda olduğu gibi ahşaptır. Çatı örtüsü olarak marsilya kiremiti kullanılmıştır. Yapının çatı örtüsüne ait bilgiler hava fotoğraflarından ve beden duvarları üzerinde yer yer mevcut olan kiremitler sayesinde tespit edilmiştir.

Şapel:

Şapelin çatısı 2005 yılında yan parselde çıkan yangın sebebiyle hasar görmüş ve 2006 yılında çökmüştür. Çatı örtüsüne ait bilgiler yapının 2006 yılında çekilmiş

fotoğrafından elde edilmiştir. (Şekil C. 10)[19] Ahşap çatı konstrüksiyonu Marsilya kiremiti kaplanmıştır. Ayrıca yapıya ait bulunan bir diğer fotoğrafta ise yapının çatı arasının kullanıldığı ve bu sebeple tavanda ahşap tavan kaplamasının yer aldığı görülmüştür. (Şekil E. 29)

2.4.4 Yapı Elemanları:

2.4.4.1 Kapılar:

Üst katlarda bulunan kapılardan bazılarının kasaları mevcut olmasına rağmen yapının kapıları günümüze tam olarak ulaşamamıştır. Birinci katta bulunan ıslak hacimle yanında bulunan odanın arasında yer alan kapının serenleri ve kapı kasasında bulunan bölmeli sabit kısmı iç mekan kapıları hakkında fikir vermektedir. (Şekil A. 28)

Şekil A. 28 Mevcut İç Mekan Kapısı

[19] Fotoğraf ve bilgiler İrem Nardereli Erdoğan'ın "Bağlarbaşı Sainte Marie Fransız Okulu Restorasyon Projesi" adlı tezinden alınmıştır.

2.4.4.2 Pencereler:

Yapının pencere doğramalarının büyük bir bölümü günümüzde mevcut değildir. Ön cephede bulunan doğramalar tamamen yok olmuş ve pencere boşlukları tuğla ile kapatılmıştır. Arka ve yan cephelerde bulunan pencerelerin bir kısmının kasaları ve ayrıca birinci katta bulunan bazı pencerelerin kanatları günümüze ulaşmıştır. (Şekil A. 29)

Şekil A. 29 Mevcut Pencereler

2.4.4.3 Merdivenler:

Yapının üst katlarına ulaşımı sağlayan ahşap merdiven, sadece çatı katına çıkan bölümde gözlemlenebilmektedir.(Şekil A. 30) Bu merdivenin zemin kattaki ilk basamağı dökme mozaiktir. Yapının girişinde yol kotunun yükselmesi ile yapıya eklendiği ve dolayısıyla özgün olmadığı düşünülen mermer basamaklar günümüzde hala mevcuttur. (Şekil A. 31, Şekil A. 32)

Şekil A. 30 Mevcut Ahşap Merdivenler

Şekil A. 31 Ahşap merdivenin başlangıcındaki mozaik basamak

Şekil A. 32 Mevcut Mermer Basamaklar

2.5 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nda Görülen Yıpranma Türleri ve Nedenleri:

Yapıda işlevsel, fiziksel, çevresel, sosyal ve ekonomik nedenlerden ötürü yıpranmalar gözlemlenmiştir.

İşlevsel Yıpranmalar:

Zamanla değişen şartlar ve buna bağlı oluşan yeni istekler tarihi yapılarda yıpranmaya yol açmaktadır. Mevcut yapıda görülen ilk yıpranmalar yapının ilk sahibi olan rahibeler zamanında ortaya çıkmıştır. Yıllar içerisinde artan öğrenci sayısı rahibelerin yapıya ek olarak arka bahçede yeni yapılar inşa etmelerini gerekli kılmış, bu da yeni yapılan yapılarla ana yapının arasındaki sirkülasyonu sağlamak için yapının plan şemasında değişiklikler yapılmasına sebep olmuştur. Bazı nişler ve pencereler bu dönemde kapıya dönüştürülmüş, birinci katta bulunan odadan inşa edilen ahşap yapıya mekan bütünlüğünü bozmadan geçişi sağlayabilmek için bölücü bir duvarla koridor oluşturulmuştur. Ayrıca mevcut ıslak hacimlerin yetersiz kalması sebebiyle ana yapıyla yeni yapılan kagir bina arasında birinci ve ikinci katlara ıslak hacimler inşa edilmiştir. İnşa edilen bu hacimler ve cepheye bitişik olarak yapılan ahşap yapılar ana yapının arka cephesinin zarar görmesine sebep olmuştur. (Şekil A. 33)

Fiziksel Yıpranmalar:

Yapıda görülen fiziksel yıpranmanın başlıca nedeni yapının uzun süreden beri boş kalması, dolayısıyla da yapı malzemesinin gerekli onarımlarla korunamamasıdır. Özellikle yapıların çatıları çöktükten sonra bu süreç daha da hızlanmış , yapının strüktürü doğal etkilere direkt maruz kalmıştır. Yapının içerisinde bulunan döşemeler çökmüş, bölücü duvarları zarar görmüştür. Sadece yapının giriş aksında bulunan çatı çökmemiş ,bu sebeple bu aksta bulunan üst kat döşemeleri günümüze ulaşabilmiştir. Yapının ön cephesindeki kapı ve pencere boşlukları yapının içine giren evsiz ve bağımlıların önlenebilmesi için kaldırılarak tuğla ile kapatılmıştır. Ana yapının arka bahçesinde yer alan ahşap yapılar bakımsızlık ve doğa şartlarının etkisiyle tamamen yok olmuşlardır.

Çevresel Yıpranmalar:

Çevresel faktörlerin değişmesi yapının özgün değerini kaybetmesine yol açmıştır. Yapı ilk yapıldığında çevresinde yoğun bir yapılaşma görülmezken günümüzde yapının her iki yanında da yüksek betonarme yapılar bulunmaktadır. Ayrıca katolik şapelinin kuzey doğu yönündeki parsele yapıya neredeyse bitişik konumda başka bir yapının inşa edilmesi , şapelin bu cephesindeki pencereleri tamamiyle kapatarak niş haline dönüştürülmesine sebep olmuştur. Yapı özgün vaziyet planında büyük bir bahçeye sahipken şu an bu bahçe otopark olarak kullanılmaktadır.

Sosyal ve Ekonomik Yıpranmalar:

Sosyal ve ekonomik sebepler de yapının yıpranmasında büyük rol oynamıştır. Kırsal alandaki sosyal yapının değişmesi sonucu köylerden kentlere göçler olmuş, kente gelen aileler de düşük fiyatlarla boş yapıları kiralamışlardır. Düşük fiyatlarla yapıları kiralayan bu ailelerin yapıları korumaları mümkün olmamıştır. Bu durum tez konusu yapıyı da olumsuz yönde etkilemiştir. Kırsal kesimden gelen ailelerin 1960-1994 yılları arasında bu yapıyı kiraladıkları bilinmektedir. Asıl işlevinde tek bir kütle olarak kullanılan yapının içerisinde birden fazla ailenin yaşaması yapının içinde bölmelenmelere sebebiyet vermiştir.

Şekil A. 33 Arka Cephe

BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ:

Üsküdar Bağlarbaşı'nda yer alan Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nu kuran Filles de la charité rahibeleri ilk defa 17. Yüzyılda yoksullara yardım amacıyla bir araya gelmişlerdir. 19. Yüzyılın ikinci yarısında Üsküdar'a gelen rahibelerin Bağlarbaşı'nı seçmelerindeki ana neden bu bölgede yaşayan yoğun gayrimüslim nüfusudur. Açıldığı dönemde semtte büyük ilgi uyandıran okul, eğitim hizmetinin dışında sağlık hizmetleri de vermekte aynı zamanda da açılan iş atölyeleri sayesinde çevrede yaşayan halkın iş öğrenmesini sağlamaktadır. Günümüzde okulun içinde bulunduğu kötü durum, yapının çevredeki önemini kaybetmesine neden olmuştur. Yaklaşık 20 yıldır kullanılmayan yapının döşemelerinin büyük bir kısmı çökmüş, doğramaları zarar görmüş, arka cephesinde bulunan ahşap yapılar tamamen yok olmuş, yine arka bahçede yer alan şapelin sadece beden duvarları günümüze ulaşabilmiştir. Yapının bu duruma gelmesindeki en büyük etken, yapıda işlevsel, fiziksel, çevresel, sosyal ve ekonomik faktörlerden ötürü ortaya çıkan yıpranmalardır.

III: BÖLÜM

RESTİTÜSYON

Yapının restitüsyon projesi hazırlanırken öncelikle, yapının geçirdiği yapım evreleri araştırılmıştır. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan 1908 tarihli Ruhsatnameye bakıldığında bu tarihte mekan yetersizliği nedeniyle rahibelerin ek yapı yapmak için Hariciye Nazırlığına başvurdukları ve bunun sonucunda ana okul binasının arka bahçesine yeni yapılar yapmak için izin aldıkları tespit edilmiştir. (Şekil E. 34). Yeni yapılan binalar eski haritalarda ve Pervititch haritalarında açıkça görülmektedir. Restitüsyon projesi hazırlanırken yapının ilk yapıldığı dönem ve daha sonra inşa edilen ek yapılar değerlendirilmiş ve bu nedenle iki farklı dönem restitüsyonunun yapılmasına karar verilmiştir.

3.1 1883 Restitüsyon Önerisi

1883 yılı Restitüsyon projesinin çizilebilmesi için çalışmalara yapının tescil durumunun araştırılmasıyla başlanmıştır. Bunun için öncelikle Üsküdar İlçesi'ndeki tarihi yapılardan sorumlu VI nolu İstanbul Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'ndaki dosyalar incelenmiştir. 1994 tarihli Kurul dosyasında binaya ait 1983 tarihli cephe fotoğrafları ile 1994 yılında tespit çalışması sırasında çekilmiş iç mekan fotoğrafları bulunmuştur.

Nurettin Polvan'ın M.E.B Yayınları arasında bulunan 1952 tarihli "Türkiye'de Yabancı Öğretim" adlı kitabında yapının bir fotoğrafı bulunmaktadır. Kitabın yayın tarihinin 1952 yılı olması göz önüne alınarak bu fotoğrafın binanın 1950'li yıllara ait bir fotoğrafı olduğu sonucuna varılmıştır. (Şekil E . 7)

Üsküdar Belediyesi Arşivlerinde yapılan araştırmalarda yapıya ilişkin herhangi bir belge bulunamamıştır.

1858 yılında yine aynı rahibeler tarafından kurulan La Paix Fransız Hastanesi'ne gidilerek burada görevli bir rahibeyle temasa geçilmiş ve Filles de la Charité rahibelerinin günümüzde de etkin olarak çalıştığı öğrenilmiştir. Bu doğrultuda Türkiye bölgesini içine alan İsviçre'deki merkezle görüşülmüş fakat ellerinde herhangi bir belge olmadığı öğrenilmiştir.

1883 yılı restitüsyonu hazırlanırken öncelikle binanın ilk yapıldığı tarihte mevcut yapılardan hangilerinin inşa edildiğinin tespiti yapılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucu Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan Ruhsatnameye göre 1908 yılında mevcut binanın yeterli gelmediği gerekçe gösterilerek binanın arka bahçesine ek olarak ahşap yapıların ve bir adet kagir yapının yapıldığı anlaşılmıştır. Bu sebeple 1883 yılı restitüsyonu için ana bina ve katolik şapelinin çizilmesine karar verilmiştir. Ana binanın çizilmesi esnasında üst katlardaki odaların boyutlarını çıkarabilmek için alt kattaki mevcut duvarlar, duvarlardaki döşeme kirişlerinin izleri ve duvarlardaki bölücü duvarlara ait izler dikkate alınmıştır. Ayrıca yine aynı dönemde inşa edilmiş Fransız okulları incelenmiş, onların plan kurguları ve mekanların fonksiyonları göz önüne alınarak mevcut mekanların kullanım amaçları tespit edilmiştir. Saint Benoit ve Sainte Pulchérie gibi Saint Vincent de Paul tarikatı tarafından kurulmuş okullarda görevli rahibe ve müdürlere danışılarak plan şemaları gözden geçirilmiştir.

19.yüzyılda inşa edilmiş olan şapelin plan kurgusu oluşturulurken farklı ülkelerde aynı dönemde inşaa edilmiş olan şapellerin iç mekan ve planları incelenmiştir. İkinci kata ait döşeme kirişlerinin boşluklarının duvarda görülmesi ancak bu dönemde yapılan şapellerde genel olarak ikinci bir kata rastlanmaması bu kirişlerin galerili bir asma kat oluşturduğu düşüncesini oluşturmuş, fakat daha sonra Nezih Uzel Arşivi'nden elde edilen resimlerde şapelin bütün bir kat döşemesine sahip olduğu tespit edilmiştir. (Şekil D. 25) 19.yüzyıl şapellerinde önemli bir mimari öğe olan ve girişin hemen yanında yer alan spiral merdiven tipi baz alınarak çizime eklenmiştir. Yapının ikinci kat dış beden duvarında bulunan boşluğun diğer mevcut kagir yapılarda bulunan bütün boşlukların ve şapeldeki bütün pencerelerin kemerli olmasından yola çıkılarak sonradan açıldığına karar verilmiştir.

Bu doğrultuda 1883 yılı restitüsyon çizimleri yapılmıştır.

3.2 1908 Restitüsyon Önerisi

1908 yılı restitüsyonu hazırlanırken 1883 yılı restitüsyonuna dair yapılan analizler sonucunda tespit edilen ahşap binaların ve kagir binanın çizimleri yapılmıştır. Ruhsatnamede tespit edilen yeni yapılar inşa edilirken ana binada da bazı değişiklikler yapıldığı kanaatine varılmıştır. Bu amaçla ana binadaki bazı pencereler kapı haline getirilerek yeni yapılan binalarla ana bina ve şapel arasında sirkülasyon sağlanmıştır.

Arka bahçede bulunan kagir yapının günümüzde mevcut olmayan dördüncü duvarı haritalardan ve duvarlarda bulunan izlerden yararlanılarak oluşturulmuştur. Dış beden duvarlarında bulunan ahşap kiriş boşlukları, birinci katın belli bir bölümünde döşemenin yer almadığının tespitinin yapılmasını sağlamış, binanın kat döşemeleri ve birinci kat döşemesinde yer alan bu boşluk mevcut kiriş boşluklarına buna uygun olarak çizilmiştir.

Bina 1924 tarihinde rahibeler tarafından terk edilmesine rağmen 1983 tarihli fotoğraflarda binanın pencerelerinde perdeler bulunması, binanın içinde o tarihlerde yaşayanlar olduğunun tespitini sağlamıştır. Ayrıca binanın çevresinde bulunan esnaf ve kişilerle yapılan röpörtajlar sonucunda bu tarihlerde Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün bu binayı İstanbul'a yeni göç eden insanlara makul bir ücret karşılığında kiraladığı öğrenilmiştir.(Ecri Misil Uygulaması) Bu bölgede yaşayan ve 30 senedir esnaflık yapan Garabet Bey'den alınan bilgiler doğrultusunda binada yaşamış olan Yılmaz Tosuz'a ulaşılmış ve kendisiyle binaya gidilerek yapılan çalışmada ahşap ve kagir yapıların merdivenlerinin yeri,yönü ve mekanlar hakkında bilgi edinilmiştir. Yılmaz Tosuz'un anlattıklarına göre kagir binanın içinde merdiven bulunmasına rağmen yanındaki ahşap binada merdiven bulunmadığı ve bu ahşap binanın üst katlarına kagir binanın merdivenin sahanlığından geçildiği öğrenilmiştir.

Kagir yapının yanında yer alan ahşap yapı çizilirken 1994 tarihli kurul dosyasında yer alan fotoğraflar ile 1983 tarihli fotoğraflar kullanılmış, bunlara göre ahşap yapının büyük bir kısmının yıkılmasına rağmen ön cephesinin bir bölümünün ayakta kaldığı tespit edilmiştir. Aynı fotoğrafta diğer ahşap yapının da giriş merdivenleri göze çarpmaktadır.

Diğer ahşap binaların cepheleri ve birbirleriyle ilişkileri Pervetitch haritaları, Üsküdar'a ait tarihi tespit edilemeyen bir fotoğraf ve 1966 tarihli hava fotoğraflarından yola çıkılarak oluşturulmuştur. (Şekil E . 6)

Şapele ait bilgiler gazeteci Nezih Uzel'in 1980'li yılların sonunda çektiği fotoğraflar sayesinde oluşturulmuştur. Çekilen fotoğraflarda şapelin birinci katında bulunan odalar ve birbirleriyle olan ilişkileri tespit edilmiş ve buna uygun olarak plan şeması oluşturulmuştur.

BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ:

Yapının restitüsyon projeleri hazırlanırken, yer ihtiyacını karşılamak için daha sonraki dönemlerde yapılan ek binalar göz önüne alınarak yapıya dair iki değişik restitüsyon projesi yapılmasına karar verilmiştir. İlk hazırlanan restitüsyon projesinde, yapının inşa edildiği dönemdeki özgün plan şeması oluşturulmaya çalışılarak binaya daha sonradan yapılan ekler temizlenmiştir. Bu dönemdeki özgün projesine ulaşılamamış olsa da yapıya dair 1908 tarihli ruhsatname yapının arka cephesinde bulunan binaların daha sonraki dönemlerde inşaa edildiği göstermektedir. Dolayısıyla, bu restitüsyon projesinde sadece ana okul yapısı ve şapel çizilmiştir. İkinci hazırlanan restitüsyon projesinde ise, 1908 tarihli ruhsatname göz önüne alınmış, bu yapı izin belgesine göre inşa edilen ahşap yapılar ile kagir yapı projelendirilmiştir. Günümüzde mevcut olmayan ahşap yapılara ait restitüsyon projesi hazırlanırken arşivlerdeki fotoğraflar , eski haritalar ve cephe üzerindeki izler değerlendirilmiştir. Kagir yapı projelendirilirken ise yapıya ait mevcut duvarlar, eski fotoğraflar, haritalar ve binada daha önce yaşamış Yılmaz Tosuz ile yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkan plan şeması kullanılmıştır.

IV. BÖLÜM
RESTORASYON

Restorasyon projesi hazırlanırken günümüzde yapının özgün işlevindeki gibi rahibelerin yönetimindeki bir okul olarak kullanılıp kullanılamayacağı değerlendirilmiş, yapının yaşatılabilmesi için yeni bir işleve ihtiyaç duyduğuna karar verilmiştir. Bu amaçla yapıya verilecek yeni işleve uygun olarak yapılacak müdahaleler belirlenmiştir.

Günümüzde yapının arka cephesinde bulunan ahşap yapılardan hiç biri mevcut değildir. Kagir yapının ise 3 adet beden duvarı ayaktadır. Restorasyon projesi hazırlanırken iki adet öneri hazırlanmıştır.

İlk hazırlanan öneride, yapının ilk tasarımından sonra, değişik dönemlerde yapılan ekler anıtın bir parçası olarak kabul edilmiş, başka bir öğeyi kapatma, ya da bozma gibi zararlı etkileri olmadığı takdirde korunması gerektiğine karar verilmiştir. Bunun sonucunda yapıya daha sonradan eklenen ahşap ve kagir ek binaların yeniden yapılması uygun görülmüş, fakat arka cepheye verdikleri zararlar göz önüne alınarak, yapılar cepheden koparılarak yapılar arasında bağlantı sağlayan mevcut geçişler iptal edilmiştir.

İkinci olarak hazırlanan öneride ise, restitüsyon projelerinde yapılan incelemeler sonucu 1908 yılında yapıldığı saptanan ahşap yapıların dönem eki olmasına rağmen niteliksiz olduğuna ve ana binanın arka cephesini olumsuz yönde etkilediğine karar verilmiş, günümüzde de var olmadıkları göz önüne alınarak bu yapıların rekonstrüksiyonlarının yapılmaması uygun görülmüştür. Böylece, ahşap yapılara geçebilmek için müdahalelerde bulunulmuş özgün nişlerin 1883 yılı restitüsyonunda olduğu gibi kalması sağlanmıştır. Kagir yapı ve ana bina arasına birinci ve ikinci katlarda inşa edilmiş ıslak hacimler de yine aynı sebeplerden ötürü kaldırılmıştır. Kagir yapının yıkılmış olan dördüncü dış beden duvarının yeniden yapılarak, yapının kullanılması kararlaştırılmıştır. Şapelin birinci katında yeni mekanlar oluşturmak amacıyla inşa edilen bölücü duvarların mekan bütünlüğünün sağlanması amacıyla kaldırılması uygun görülmüştür.

Hazırlanan bu öneriler sonucunda yapıya en uygun olan restorasyonun, arka bahçede yer alan niteliksiz ahşap eklerin yeniden yapılmaması ile yapının

değerlendirilmesi olduğuna karar verilmiştir. Bu bağlamda yapıya Kadın Sığınma Evi işlevi verilmiştir. Yapının zemin katında Z05 olarak adlandırılan mekan yine yapının özgün plan şemasındaki gibi giriş holü olarak kullanılmıştır. Z03 ve Z04 mekanları Kadın Sığınma Evi'nde kalanlara hizmet verecek olan revir ve psikolog odası olarak düzenlenmiştir. Z07 olarak adlandırılan mekan ikiye bölünmüş, servis hacminden giriş sağlanan kısmı çamaşırhane, giriş holünden giriş sağlanan bölümü ise sekreter odası olarak düşünülmüştür. Z08 mekanı ise yönetici odası olarak tasarlanmıştır.

Z09 mekanının sığınma evine başvuracak engelli kadınlar için düzenlenmesine karar verilmiştir. Bu mekan yatakhane olarak tasarlanmıştır. Böylece burada kalan engellilerin yemekhaneye ve diğer aktivite alanlarına kolay bir şekilde ulaşmaları sağlanmış, ayrıca üst katlara çıkmakla ilgili doğacak zorluklar engellenmiştir.

Servis hacminde bölmeleme yapılarak yapının tuvaletleri düzenlenmiştir. Tarihi okul binalarında ıslak hacimler genellikle yapının bahçesinde çözülmektedir. Ancak günümüzde bu tip bir çözüm uygun değildir. Yapılacak restorasyon projesinde buna bağlı olarak yapıda yeni ıslak hacimlerin oluşturulması gereği ortaya çıkmıştır. Z02 olarak adlandırılan mekan bölünerek bu mekanda üst katlarda da sürekliliğini devam ettirecek bir ıslak hacim çözümlenmiş, bu katta oluşturuln ıslak hacim mutfak olarak kullanılmıştır. Z02 mekanının diğer bölümü ise yemekhane olarak işlevlendirilmiştir.

Yapının birinci ve ikinci katında zemin kattan gelen ıslak hacim aksı duş ve tuvalet olarak kullanılmış, diğer mekanlar ise yatakhane olarak tasarlanmıştır.

Yapının çatı katının ise Kadın Sığınma Evi'nde kalan görevliler için yatakhane olarak kullanılmasına karar verilmiştir.

Yapının arka bahçesinde yer alan ve bütünleme yapılacak olan kagir bina burada kalan kadınların çocuklarının bakımı için kreş olarak çözümlenmiş, ayrıca gerektiğinde çevrede yaşayan insanların çocuklarının da gündüzleri kalmasına olanak sağlayacak bir gündüz bakım evi olarak kullanılmıştır.

Kagir Şapel yapısının zemin katı ise çok amaçlı salon olarak işlevledirilmiş, Kadın Sığınma Evi'nde kalan kadınların iş atölyelerinde yaptıklarının sergilemesi ve çevre halkına seminer verilebilmesi için düzenlenmiştir. Yapının birinci katı bu bağlamda iş atölyesi olarak tasarlanmıştır. Burada kalan kadınlara kendi geçimlerini sağlamaya yönelik işlerin öğretilmesi amaçlanmış, gerekli durumlarda ise bu mekanın yine burada kalan kadınlar için okuma-yazma kursu olarak düzenlenmesi uygun görülmüştür.

4.1 Yapının Koruma ve Onarım Önerileri

Yapının yeni kullanımına uygun olarak yapıda bazı değişiklikler yapılacaktır. Bu değişiklikler öncelikle, yapının mimari bütünlüğünün sağlanması ve özgün mimari özelliklerine tekrar kavuşabilmesi için temizleme işleminin yapılmasıdır. Yapılacak temizlemenin ardından yapının taşıyıcı sisteminin ve malzemesinin sağlamlaştırılması gerekmektedir. Yapıda uygulanacak bu fiziksel müdahalelerden sonra bütünleme çalışmaları yapılacak, bu aşamada çökmüş olan döşemeler , duvarlar ve çatı tamamlanacaktır.

4.1.1 Niteliksiz Eklerin Kaldırılması (Liberasyon)

Temizleme yani liberasyon anıtların ve kentsel sitlerin genel etkisini bozan, tarihi ve estetik değer taşımayan eklerden arındırılması işlemidir (Ahunbay, 2004 s.100). Bu işlem kapsamında öncelikle yapıya sonradan eklenen ve yapının arka cephesini kapatan niteliksiz eklerin kaldırılması sağlanacaktır. Daha sonra yapının birinci normal katında bulunan 101 nolu mekanda , sonradan inşa edilen ve ahşap yapılara geçiş sırasında bu mekanı etkilememek için koridor oluşturmak amacıyla yapılan muhdes bölücü ahşap duvar kaldırılarak mekan bütünlüğü sağlanacaktır.Yapının zemin kat kuzey batı cephesi ile arka cephedeki kagir yapıyla okul yapısı arasında ıslak hacim oluşturmak amacıyla birinci ve ikinci katta inşa edilen muhdes ekler temizlenecektir. Yapının ön cephesinde yer alan kapatılmış pencereler açılacak, arka cephe duvarında yer alıp kapı olarak kullanılan nişler tekrar eski fonksiyonlarına dönüştürülecektir. Böylece yapının özgün plan şeması ve cephe düzeni korunacaktır.

4.1.2 Sağlamlaştırma (Konsolidasyon):

Sağlamlaştırma , yapı malzemesinin ve taşıyıcı sisteminin sağlamlaştırılması olmak üzere iki bölümde ele alınabilir.

Yapı Malzemesinin Sağlamlaştırılması:

Yüzeyin temizlenmesinden sonra yapıda kullanılan malzemenin direncini artırıcı maddelerle sağlamlaştırma ve koruma işlemleri yapılmalıdır. Taş ve tuğla malzemeyi sağlamlaştırmanın amacı; iklimsel bozulmalar sonunda yüzeydeki fiziksel, kimyasal özellikleri değişmiş tabakanın taşın sağlam çekirdeğine bağlanmasıdır.

Sağlamlaştırma işlemine geçmeden önce duvar iyice temizlenerek tuzlardan arındırılmalıdır. (Ersen, 1991, s.59)

Taşıyıcı Sistemin Sağlamlaştırılması:

Taşıyıcı sistemin sağlamlaştırılması için "enjeksiyon", "öngerme" ve "yeniden yapma" teknikleri kullanılabilmektedir. Strüktürel sağlamlaştırma yapılmadan, yapıya zarar veren nemin önlenmesi de gerekmektedir.

Nemin Giderilmesi: Yapılarda çeşitli şekillerde oluşan nem (zeminden gelen nem, havadan gelen nemin yapıya girişi, yoğuşma, yağmur, kar gibi dış etkenlerin oluşturduğu nem), yapı genelinde ve yapı malzemelerinde bozulmalara, çatlamalara, dökülmelere neden olan etkenlerden biridir (Öner, 1992, s:28).

Mevcut bina ile ilgili 29.11.2007 tarihinde hazırlanan statik raporuna göre yapının kuzey doğu cephe duvarının duvar yüksekliği boyunca ıslak olduğu, duvar sıvasında kabarma, döküntü ve çatlaklar oluştuğu tespit edilmiştir.

Nemin yapıdan uzaklaştırılması için çok çeşitli yöntemler vardır. Nemin oluşma nedenine bağlı olarak geliştirilen yöntemler (Wenzel, 1990;399-402);

1.Drenaj (Yapının konumuna bağlı olarak zemin kotundan aşağıya ve tüm çevresini saracak şekilde büzlerin yerleştirilmesi)

2. Duvar yüzeyinde buharlaşmanın artırılması (duvarda delikler açılarak, bu deliklere uçlarında süzgeç bulunan kil ya da sentetik malzemeli boruların yerleştirilmesi)

3. Duvarlara nem önleyicilerin yerleştirilmesi (duvarda delikler açarak, bu deliklere

silikon bazlı solüsyonların şırınga edilmesi yöntemi)
4. Duvarlara Kimyasal Maddelerin Uygulanması (bu yöntem, duvarın mekanik testerelerle kalınlığınca kısa bölümler halinde kesilerek, içine kurşun, bakır gibi metaller veya bitüm türü nemi önleyici yalıtım malzemelerinin yerleştirilmesi)
5. Elektro-Ozmoz Yöntemi (zeminden 10-15cm. yukarı duvara yerleştirilen sondalar toplama kablosu ile birbirine bağlanır. Kablodan çıkan elektrotlar toprağa sokularak kısa devre yaptırılır ve su nakli sağlanır. (Budak, 2006, s.372)

Enjeksiyon: Kagir yapılarda taşıma kapasitesini artırmak, çatlak ve boşlukları kapatmak, bozulmuş duvar ve harcı güçlendirmek, belli noktalarda kagir yapıya güç katmak, taşıyıcı sistemdeki sütun ve duvarların iç dolgusunu yapmak ve çürümelere karşı korumak için "enjeksiyon yöntemi"nden yararlanılır (Wenzel, 1990;400).

Öngerme: Kagir yapılarda ayrılmış duvarları ve sütunları birleştirip basınç ve itki mukavemeti ile gerilme mukavemeti kazandırmak ve değişken zemin şartlarında homojen oturmalar sağlamak için taşıyıcı öğenin ekseninden geçirilen bir çelik halatın iki baştan sıkıştırılması işlemine öngerme denilir (Sözen, Tanyeli, 1986;181). Öngerme enjeksiyon ile birlikte uygulanmalıdır. Enjeksiyonsuz olarak uygulanan öngermede çelik halatların uç bağlantıları düzenli olarak kontrol edilerek paslanmaya karşı önlem alınmalıdır. (Wenzel, 1990, s.405).

Yeniden Yapma: Taşıyıcılık özelliği azalmış strüktür elemanlarının sökülüp yeniden yapılmasıdır.

Yapıda öncelikle malzeme sağlamlaştırılması yapılması gerekmektedir. Malzeme sağlamlaştırması için yapıda uygulanabilecek en uygun yöntem enjeksiyon işlemidir. Enjeksiyon işlemi sayesinde duvarların taşıma kapasitesi arttırılacak, duvar ve harçlarda güçlendirmeler yapılacaktır. Fakat kimyasallarla yapılan bu işlem sayesinde sadece lokal sağlamlaştırma yapılabilmektedir. Taşıyıcı duvarın tamamen sağlamlaştırılması yalnız bu işlemin yapılmasıyla mümkün olmayacaktır. Bu nedenle gerekli görülürse yapının çevresi kazılarak taşıyıcıların karşılarına çelik direkler dikilecek ve daha sonra öngerme yöntemiyle taşıyıcı eksenine çelik halatlar yerleştirilip, bu halatlar çelik direklere sabitlenerek halatlar sıkıştırılacaktır. Yapıda

uygulanabilecek bir diğer yöntem ise, yapının içerisine çelik konstrüksiyondan yeni bir iskelet inşa edilerek, yapının sadece dış kabuk olarak kullanılmasıdır.

4.1.3 Bütünleme (Reintegrasyon):

Bir bölümü hasar görmüş ya da yok olmuş yapı ve öğeleri ilk tasarımlarındaki bütünlüğe kavuşturacak biçimde geleneksel ya da çağdaş malzeme kullanarak tamamlama işlemine denir. Bütünlemeyi yönlendiren etmenler estetik, işlevsel ya da strüktürel denge kaygıları olabilir. Yıkık durumda göze hoş gelmeyen bir yapı bütünlenerek, hem estetik bütünlüğüne kavuşur, kullanılabilir duruma getirilir hem de tümüyle yok olmaktan kurtarılabilir (Ahunbay, 2004, s.96).

Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nun arka bahçesine 1908 yılında eklenen kagir yapıda bu müdahale yöntemi uygulanacaktır. Kagir yapının yıkılmış olan dış beden duvarının izleri mevcut diğer duvarlarda görülmekte ve ayrıca eski fotoğraf ve haritalarda da yapının sınırları belli olmaktadır. Buna bağlı olarak yapının şu an mevcut olmayan bu duvarının yeni verilecek işlev doğrultusunda tamamlanması planlanmaktadır.

4.1.4 Yeniden Yapım (Rekonstrüksiyon):

Tümüyle yıkılmış, yok olmuş ya da çok harap durumda olan bir anıtın veya sitin elde bulunan belgelere dayanılarak yeniden yapılmasıdır (Ahunbay, 2004, s.99).

Ana binanın arka bahçesinde bulunan ve günümüze ulaşamayan ahşap yapıların yeni verilecek işlev doğrultusunda değerlendirilip, rekonstrüksiyonunun yapılması düşünülmektedir. Fakat, rekonstrüksiyon yaparken ahşap yapıların dönem eki olmalarına rağmen, nitelikli birer ek olmaması bu yapılarda bazı müdahaleleri gerektirebilir. Özellikle ahşap yapıların ana binaya bitişik olan kısımları yapının cephe bütünlüğünü kötü yönde etkilediği için bu bölümlerin kaldırılması ve yapıların cepheden koparılarak inşa edilmesi önerilmektedir.

4.1.5 Cephe Temizliği:

Cephede meydana gelen kararma, çiçeklenme gibi yüzey kirliliklerini ortadan kaldırmak amacıyla yapılan müdahalelerdir. Nitelik ve yoğunluğuna göre yapılan analizler sonrası değişik yöntemler kullanılarak cephe temizliği yapılabilir.

Bu yöntemler;

1. Mekanik temizlik: Aşındırıcı kum, cam küresi ya da alüminyum tanelerinin düşük basınçla püskürtülmesiyle yüzeydeki kirlerin uzaklaştırılması işlemidir.(Ahunbay, 2004, s.104).

2. Kimyasal temizlik: "Bezemeli, sanat ve tarihi değeri yüksek, hasar uğramış yüzeylerde bu teknikle temizleme yapılması tercih edilir" (Ahunbay, 2004,s.104). Kağıt hamuruna emdirilen kimyasal maddenin cepheye uygulanması işlemidir. Belli bir süre bekletilen hamur bol su ile yıkanır. Kimyasal maddenin yüzeye zarar vermemesi için her uygulamadan sonra yıkama işleminin tekrarlanmasına dikkat edilmelidir.

3. Suyla yıkama: Cephelerin yıkanarak temizlenmesi işlemidir. Cepheye fazla su verilmesi de sakıncalıdır. Kılcallıkla su taşın yüzeyinden içeri doğru hareket etmekte, duvar bünyesindeki tuzları harekete geçirerek iç yüzeyde çiçeklenmelere neden olmaktadır. (Budak, 2006, s.370)

4. Emici kil ve kağıt hamurları uygulama: Çok kirli, çiçeklenme sorunu olan cephelerde, hazırlanan kil karışımları cepheye sıvanır. Sıvanan tabaka kuruduktan sonra kaldırılır.(Budak, 2006, s.370)

5. Emici jeller uygulanması: Zayıf bazik özellik gösteren karışımlardır. Fırça ile yüzeye sürülen jelin üzeri alüminyum folyo ile örtülür. Belli bir süre sonra üzeri açılır ve bol su ile yıkanır. Bol gözenekli taşlarda uygulama yapılması doğru değildir (Ahunbay, 2004, s.104).

Yapının pişmiş toprak esaslı malzemeyle inşa edilmiş olması ve bu malzemenin gözenekli bir yapıya sahip olmasından ötürü kimyasalın malzemenin içine nüfuz etmesinin engellenmesinin güç olması sebebiyle yapıda kimyasal temizlik önerilmemektedir.

Yapının cephelerinde bulunan malzemeler hakkında yapılacak laboratuvar analizleri sonucunda yağdan ötürü oluşmuş bir kirlenme tespit edilmezse yapıda kağıt hamuru ve saf suyla yapılacak bir temizliğin malzemedeki tuzları uzaklaştırması açısından yapıya en uygun olan temizleme tekniği olduğuna karar verilmiştir. Arka cephede yer alan çimento yüzeylerin sökümünden sonra ise eğer kağıt hamuru ve saf suyla yapılan temizlik yeterli olmazsa bu cephede mekanik temizlik yapılması uygun görülmektedir.

BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ:

Üsküdar Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nun günümüz ortamında tekrar değerlendirilebilmesi için yapıda bazı restorasyon uygulamalarının yapılması gerekmektedir. Bu uygulamalara başlamadan önce, öncelikle yapının özgün işlevini kaybettiği göz önüne alınarak günümüzde yapıya uygun olabilecek işleve karar verilmelidir. Binanın yardım amaçlı bir kurum olarak yapıldığı göz önüne alınarak yine bu işleve yönelik kullanılması yapının sürdürülebilirliğini sağlayacaktır.

Yapının restorasyonu yapılırken, restitüsyon projeleri değerlendirilmiş buna göre yapıya ait iki farklı restorasyon projesi hazırlanmasına karar verilmiştir. Bu projelerden ilkinde yapının ilk tasarımından sonra, değişik dönemlerde yapılan ekler anıtın bir parçası olarak kabul edilmiş, başka bir öğeyi kapatma, ya da bozma gibi zararlı etkileri olmadığı takdirde korunması gerektiğine karar verilmiştir. Bu bağlamda yapıya daha sonradan eklenen ahşap ve kagir ek binaların yeniden yapılması uygun görülmüş, fakat yapıldığı dönemde ana okul yapısına bitişik olarak inşa edilen bu yapıların, binanın cephesine verdikleri zarar göz önüne alınarak, bu yapıların binadan koparılarak inşa edilmesine karar verilmiştir. İkinci projede ise, yapının ilk inşa edildiği hali göz önüne alınmış ve sadece ana okul yapısı ile şapelin değerlendirilmesine karar verilmiş, ayrıca günümüzde mevcut olan kagir yapı da kullanılmıştır. Her iki projenin de uygulaması yapılırken öncelikle liberasyon işlemi ile işe başlanarak, binada yapılan değişikliklerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Plana eklenen duvarlar kaldırılacak, cephede kapatılan boşluklar açılacak ve cephe duvarında yer alıp kapı olarak kullanılan nişler tekrar eski fonksiyonlarına dönüştürülecektir. Böylece özgün plan şeması ve cephe düzeni korunacaktır. Daha sonra yapıda cephe temizliği yapılacak , cephe yüzeyinde görülen kararma ve bitkilenme gibi unsurlar temizlenecektir. Ana binada ve şapelde malzeme ve taşıyıcı sisteme yönelik sağlamlaştırma yapmak gerekmektedir. Döşemeleri taşıyan beden duvarları yeniden yapılacak olan döşemeleri taşıyabilecek durumda değildir. Bu sebeple malzemede enjeksiyon, taşıyıcı sistemde ise öngerme işlemi uygulanarak sağlamlaştırma yapılacaktır. İkinci restorasyon projesi uygulanırken bahçede bulunan kagir yapının yıkılmış olan beden duvarı tekrar inşa edilmeli, yapının mevcut üç duvarı sağlamlaştırılmalı, yeni yapılacak döşemelerin taşınabilirliği sağlanmalıdır.

V. BÖLÜM

TARİHİ YAPILARIN KORUNMASI VE YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ:

Kazılarda ortaya çıkarılan ya da hala ayakta olan antik yapılar incelendiğinde , bunların zaman içinde ek ve onarımlarla kısmen de olsa yenilenerek yaşatıldığı görülmektedir.Özgün haliyle günümüze ulaşabilen çok az sayıda anıt olmasına dayanarak, restorasyonun tarihi çok gerilere , yapı sanatının başlangıcına kadar götürülebilir. Geçmişte dini, ulusal, ideolojik simge olan, yaygın beğeni kazanan yapıtlar toplum iradesiyle ya da yaptıran kişinin geleceği düşünerek hazırladığı maddi kaynaklarla yaşatılmıştır. Günümüzde ise korumanın kapsamı anıtsal tek yapı çerçevesini aşmış , kent dokusunu oluşturan mütevazi yapılar da koruma kapsamına alınmıştır. (Ahunbay 2004, s.8)

Yeniden işlevlendirmenin tarihi yapıların korunmasında önemli bir rolü vardır. Tarihi yapılarda yapılan sağlamlaştırma, cephe temizliği gibi müdahaleler yapının fiziksel olarak korunmasını sağlasa da yapının yaşatılması için yeterli değildir. Özgün işlevini günümüzde de sürdürebilen yapılar olduğu gibi, özgün işlevi ile değerlendirilme olanağı kalmamış yapılar da bulunmaktadır. Bu yapıların, çağdaş kullanımlarla değerlendirilmesi yeniden işlevlendirme aracılığıyla yapılır.

Yeniden işlevlendirme, tarihi yapılara özgün işlevlerinin dışında uygun olabilecek işlevlerin verilmesiyle yapının günümüz şartlarına uyumunun sağlanması sürecidir.

5.1 Koruma Kavramının Gelişimi:

Koruma uygulamalarının tarihi çok gerilere gitmekle birlikte onarımların bilimsel yöntemle yapılan bir uğraşa dönüşümü 19. Yüzyıl'da başlamıştır. Düşünsel kökeni Avrupa'da olan bu gelişmenin ilk aşamasında Fransa, İngiltere ve İtalya'da üslup birliğine varış kaygısıyla yapılan gelişigüzel onarımlar tartışmalara yol açmış, tepki olarak hiç restorasyon yapılmamasını öneren "Romantik Görüş" ileri sürülmüştür. Günümüzde geçerli olan çağdaş restorasyon kuramının evrimi, konuyu olumsuz deneyimlerin ve gerçek sorunların ışığında irdeleyen düşünürlerin katkılarıyla tamamlanabilmiştir. (Ahunbay, 2004, s.8)

Üslup Birliğine Ulaşma Kaygısı:

1789 Fransız Devrimi'nde anıtların hasar görmesinden sonra 1830 yılında Fransa'da ortaçağ yapılarına ilgi duyulmaya başlanmıştır. Bu tarihten sonra, onarımlar için uygun bir ortam hazırlanmıştır.

Ortaçağ sanatının araştırılması çabalarıyla bütünleşen restorasyonların önde gelen ismi Eugene Emmanuel Viollet le Duc (1814-1879)'tür. Üslup birliğine ulaşma görüşü, birliği sağlayabilmek için eklerin kaldırılması ve yerlerine, tam bilinmeyen ama ilk üsluba uygun tasarımların yapılmasıdır.

Romantik Görüş:

Romantik görüşün öncülüğünü ressam ve sanat eleştirmeni John Ruskin (1819-1900) yapmıştır. Bu hiç bir şey yapmamanın daha uygun bulunduğu bir görüştür. John Ruskin yazdığı eserinde 'Restorasyon bir yapının başına gelebilecek en büyük felakettir' demiştir. Anıt zamanın etkilerine dayanabildiği sürece ayakta tutulmalı, fakat onursuz sahte bir kopyanın onun yerini almasına izin verilmemelidir.

Romantik görüşün temelinde, sanat yapıtının dokunulmazlığı ilkesi yer almaktadır. Üslup birliğine ulaşma girişimlerine karşı tez olarak hiç bir şey yapmamak tavrını savunan bu söylem anti restorasyon akımı olarak adlandırılmaktadır. (Ahunbay, 2004, s.15)

1880-1890 yılları arasında, stilistik rekompozisyonun egemenliğine ve romantik görüşün pasif savunmasına ve kaderciliğe karşı iki yeni yaklaşım ortaya çıkmıştır.Bunlardan biri 'Tarihi Restorasyon' diğeri ise 'Çağdaş Restorasyon' kuramıdır.

Tarihi Restorasyon Kuramı:

İtalya'da Luca Beltrami (1854-1933) tarafından ileri sürülen ve uygulamaya sunulan bu kuram, anıtların tarihi belgelerden sağlanacak somut verilere dayanılarak restore edilmesidir.

Üslup birliğine ulaşmayı hedefleyen bu görüşte, mimarın kendi birikim ve düş gücüne, analojilere dayanarak yarattığı gibi dayanaksız değil, anıta ait bir dizi kanıtla desteklendiği için kabul edilebilir bir işlem olacağı ileri sürülmüştür. Nesnel,

gerçek verilere dayandırıldığı için kabul edilebilir gibi görünen bu teze yöneltilen eleştiriler belgelerin yetersizliği ve güvenilirliği konusu üzerinde yoğunlaşmıştır.

Çağdaş Restorasyon Kuramı:

İtalyan Camillo Boito (1836-1914) restorasyon konusunda daha önce ileri sürülen kuramları uzlaştırıp birleştirmiş, 1883 yılında çağdaş onarım kurallarının öncüsü olduğu kabul edilen ilkeler oluşturmuştur. Bu ilkeler;

- Anıtlar tüm insanlığın tarihini belgelerler. Bu nedenle onlara saygılı davranılması gerekir. Yapılacak herhangi bir değişiklik yanıltıcı sonuç ve hükümlere yol açabilir.

- Mimari anıtlara müdahale edilmesi zorunlu olabilir; ancak sağlamlaştırma onarımdan, onarım ise restore etmekten daha iyidir. Yenileme ve eklerden kaçınılmalıdır.

- Eğer strüktürel aksaklıklar, güvenlik gibi nedenlerle anıta ek yapılması gerekirse, bunlar somut verilere dayandırılmalı; yapının görsel bütünlüğüne ve biçimine saygı gösterilerek, başka malzeme ve özellikte gerçekleştirilmelidir. Yapılan restorasyon tarihi bir işaret veya rakamla belirtilmelidir.

- İlk tasarımdan sonra, değişik dönemlerde yapılan ekler anıtın bir parçası olarak kabul edilmeli; başka bir öğeyi kapatma, ya da bozma gibi zararlı etkileri olmadığı takdirde korunmalıdır.

- Restorasyon sırasında yapılan işlemler rapor, çizim ve fotoğraflarla dikkatle belgelenmelidir

1931 Atina Konferansı'nda bu maddeler Gustavo Giovannoni (1873-1947)' nin katkılarıyla tartışılıp benimsenmiştir.

1932 yılında Gustavo Giovannoni'nin görüşleri daha ayrıntılı olarak bir araya toplanmış ve İtalya tarafından kabul edilen ilkeler "Carta del Restauro" olarak yasal kimlik kazanmıştır.

Atina Konferansı'nda alınan kararlar ve Carta del Restauro yaşayan anıtlar için "sağlamlaştırma", artık kullanılamaz durumdaki antik yapılar için "anastylosis" uygun görmektedir. Fakat İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşan ortamda çağdaş yaşamla bütünleşmeleri istenen anıtlar ve sitlere, bilimsel restorasyon kuramının önerdiği sağlamlaştırma tekniğiyle yaklaşıldığında , kent merkezlerinin arkeolojik alanlar gibi harap kalması kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu duruma çözüm olarak rekonstrüksiyonu olumsuz olarak nitelendiren görüşler bir yana itilerek büyük ölçekli yeniden yapımlara girişilmiştir.

Eski yapıların korunması ve onarımıyla ilgili ilkeler üzerinde karara varmak ve bunları uluslararası bir temele yerleştirmek amacıyla Venedik'te 25-31 Mayıs 1964 tarihleri arasında toplanılmış ve Venedik Tüzüğü adıyla anılan kararlar alınmıştır.

Günümüzde Venedik Tüzüğü'nün çerçevesini aşan durumlar olmasına karşın tüzüğe dokunulmamıştır.UNESCO, ICOMOS ve Avrupa Konseyi gibi uluslararası kuruluşlar, sık sık yapılan toplantılarda koruma ilkeleri, geleneksel malzemenin korunması, tarihi yapı ve çevrelerin çağdaş yaşam içindeki yerleri, kültürel kimliğin tanımına katkıları gibi konularda tartışma ortamı yaratarak, gelişen koşullara uygun yol gösterici ilkeler belirtmektedir. (Ahunbay, 2004, s.20)

5.2 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Süreci:

Restorasyonun en çok kabul gören tanımı aslını bozmadan onarmaktır. Celal Esad Arseven restorasyonu "sanatça tamir" olarak tanımlar. Bu da normal tamir işleriyle restorasyonu birbirinden ayırt etmek için önemlidir. Restorasyon; bir mimari eseri, bir tablo veya bir heykel gibi herhangi bir sanat eserinin zamanla veya başka bir nedenle zarar görmüş, bozulmuş kısımlarını, o eserin sanat değerine ve eski şekline zarar vermeksizin sanat bakımından tamir ve ıslah (rehabilite) etmektir. Restorasyon yaparken esere kendinden bir şeyler katmak ve şahsi şekillerde binayı daha güzelleştirmeye ve tamamlamaya kalkışmayacak kadar da eski sanata saygılı olmak gerekir. Restorasyonla yapıdaki bozulmalar durdurularak ömrünün uzaması sağlanmış olur. Yani restorasyon yapının yıpranmasını durdurur ve zamana karşı koyma gücünü kazandırır.

Geçmişten günümüze ulaşabilen kültür değerlerimizin, gelecek nesillere aktarılması toplumsal bir görevdir. Anıtların değerlendirilerek koruma çalışmaları sırasında bu toplumsal sorumluluğun yanı sıra, varolan kaynakların yeniden kullanımları suretiyle, topluma; kültürel, ekonomik ve sosyal açıdan bir çok fayda sağlanabilir (Kuleli 1998).

Değişime bağlı olarak özgün işlevini yitiren mimari anıtları korurken, çağdaş kullanımlara uyarlanmaları ve bunun sonucunda da kullanılmaları söz konusu olmuştur. Tarihsel yapıların yeniden kullanımlarında karşılaşılan problemlerin başında kültürel değişim kavramı ile mekansal ve sosyal sürekliliğin sağlanması gelmektedir. Temel olarak "sosyal süreklilik", toplumsal yapı karakterini oluşturan sosyo-kültürel, ekonomik, demografik yapının gelişimi ve değişiminin yanı sıra çevresel değerleri oluşturan yerel kimliğin korunması şeklinde tanımlanabilmektedir (Göçer 2003). Tarihi sürekliliğin sağlanması, kişilere ve topluma sağlıklı bir tarih bilinci kazandırılması için anıtların korunmaları gerekmektedir. Kişinin sağlıklı olarak toplumsallaşabilmesi, kültürün sürekliliği bilincinin edinilebilmesi için, yaşadığı çevre ona tarihsel geçmişin işaretlerini, simgelerini aktarabilmelidir (Tekeli 1989). Ancak, geçmiştekinin ve gelecektekinin korunması ile yetinilemez; sadece geçmiştekini korumak, tarihi varlığı, kanıtlamak anlamına gelir. Günümüz insanının en önemli görevi; bugünü ve yarını inşa ederken, geçmişi ve geleneği insanoğlu için vazgeçilmez değerler açısından hatırlamak, bunların özünü çağdaş bir yorum ile günümüz mimarisine aktarılabilmek olmalıdır (Özer 1989).

5.3 Kullanıcı ve İşlev Değişikliğinin Yapılar Üzerindeki Etkileri:

Yapılış amacına yönelik günümüzde hizmet veremeyen birçok bina yeniden işleve adaptasyon için değerlendirilmesi gereken bir potansiyele sahiptir. Her yeni binanın, yapım sürecinde doğal çevreye zarar veren bir tutum sergilediği düşünülürse, binayı yıkıp yeniden yapmak yerine, mevcut yapı stokunu kullanmanın genel anlamda çevresel, ekonomik, sosyal ve kültürel yarar sağladığından söz edilebilmektedir.[20] Bu sebeple yapılarda kullanıcı ve işlev değişikliğine gidilmektedir. Fakat bu değişikliklerin yapılar üzerinde olumlu etkileri olduğu gibi

[20] YTÜ Mimarlık Fakültesi E-Dergisinin Cilt 4, Sayı 1 2009 tarihli Yrd. Doç. Dr. Dicle Aydın ve Ş. Ebru Okuyucu'nun "Yeniden kullanıma adaptasyon ve sosyo-kültürel sürdürülebilirlik bağlamında Afyonkarahisar Millet Hamamının değerlendirilmesi" adlı yazısından alınmıştır.

bilinçsiz olarak gerçekleştirilen değişikliklerin yapılar üzerinde olumsuz etkileri de bulunmaktadır.

5.3.1 Kullanıcı ve İşlev Değişikliğinin Olumlu Etkileri:

Geçmiş yaşamla ilgili bilgileri aktaran en somut fiziksel referansların başında, kültürel-tarihi değer taşıyan binalar gelmektedir. Kültür varlığının 'kullanılarak' korunması, korumaya doğru bir yaklaşım olacaktır. Kullanılmadan koruma, konservatif bir müzecilik anlayışı olarak değerlendirilmektedir. Yeniden kullanım ekonomik ve çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağlamanın yanında sosyo-kültürel sürdürülebilirlik için de artı değer taşımaktadır. Kültürel anlamda bir birikimin gelecek kuşaklara aktarılması toplumsal bir sorumluluk ve ilerleme için bilinçli bir gereklilik olarak benimsenmektedir.[21] Dolayısıyla yapıda yapılacak olan kullanıcı ve işlev değişiklikleri bazı esaslara uyularak yapılırsa yapının sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından olumlu sonuçlar oluşturacaktır. Bu esaslar ;

1. İşlevlendirme sırasında, yapının tüm mimari, mekânsal ve bezeme özellikleri korunmalıdır. Çünkü bina zaten bir "müze"dir. Konuya bu açıdan bakıldığında, yapının özgün işlevinin, mekânsal özelliklerinin, mimari elemanlarının ve bezemelerinin, tasarlanan yeni işlevle değerlerini ne ölçüde yitireceği sorusu akla gelmektedir. Özellikle konutlar ve sanayi yapıları özgün işlevleriyle ilgili birçok teknik ve mimari ayrıntı içerdikleri için, yeni işlevin bu ayrıntılarla uyumu, çözülmesi gereken bir tasarım sorunu olarak görülmelidir.

2. Kültür mirası yapıların, sadece belirli işlevleri üstlenebildiği ve bu işlevlerin yapıların potansiyelleri ile yakından ilgili olduğu unutulmamalıdır.

3. Yapılar, sunulacak malzeme ve bilgilerle kapasitelerinin üzerinde yüklenmemelidirler. Yapının da sergilenmesi gereken bir eleman olduğu unutulmamalıdır.

4. Yeni işlev, mekânsal kaliteleri korumalı ve zenginleştirmelidir. Bunun en iyi örneği, yapıların özgün tasarımlarında genellikle yer alan "açık" (avlu, bahçe vb.), "yarı açık" (sofa, taşlık, revak vb.) ve "kapalı" mekân hiyerarşisine karşı takınılan

[21] a.g.e

tavırdır. Özellikle yeni kapalı mekân kazanma isteği ve dolaşımın getirdiği zorunluluklar, açık ve yarı açık mekânların kimi niteliklerini ortadan kaldırmaktadır.

5. İşlevlendirilecek yapının yakın çevresinde yer alan kullanımlar yeni programın hazırlanmasında göz önünde tutulması gerekli faktörler arasındadır. Yeni işlevin çevreye uyumu "olmazsa olmaz" koşul olmamakla beraber yine de düşünülmelidir.[22]

5.3.2 Kullanıcı ve İşlev Değişikliğinin Olumsuz Etkileri:

Kullanıcı ve işlev değişikliği yaşayan tarihi yapılarda oluşabilecek en büyük sorun yapının karakterinin kaybolmasıdır. Bilinçsiz olarak değiştirilen kullanıcı ve işlev yapıyı fiziksel olarak etkilemekte ve yapının gelecek nesillere doğru bir şekilde aktarılmasını engellemektedir.

5.3.2.1 Kullanıcı Değişikliğine Bağlı Olarak Oluşan Bozulmalar:

Yapının asıl kullanıcısının bilinçsiz bir şekilde değişmesi ve yeni kullanıcının yaptığı müdahaleler tarihi yapılarda bozulmaların oluşmasına sebep olmaktadır. Yapılar hakkında yeterince araştırma yapılmadan gerçekleştirilen onarımlar özellikle çatı aktarımı , sıva onarımı, boya yenilemesi gibi uygulamalar basit onarım adı altında izinsiz bir şekilde yapılmaktadır.

Bir diğer sorun ise özellikle bazı tarihi yapıların mal sahiplerinin vefatı sonrası belli bir süre sahipsiz kalması ya da mülkiyetinin vakıflara geçmesidir. Boş ve sahipsiz kalan yapıların barınılabilecek durumda olanlarını sokakta yaşayan kişilerin sığınma amaçlı olarak işgal etmeleri ve yerleştikleri yapılara gerekli olan onarımları yapmamaları yapıların hızlı bir şekilde yıpranmalarına sebep olmaktadır. Vakıflara geçen yapılarda ise yapılan ecr-i misil uygulamaları yine aynı sonucu doğurmaktadır.

5.3.2.2 İşlev Değişikliğine Bağlı Olarak Oluşan Bozulmalar :

Yapıların çeşitli nedenlerle işlevlerini kaybetmeleri sonrasında, yeni ihtiyaç ve işlevlere göre onarılmaları çoğu kez yapıların özgün mimarilerini olumsuz yönde etkilemektedir. Ana yapım amacından farklı şekilde kullanma isteği yapıların plan ve cephelerinde bozulmalara yol açmaktadır.Bu bozulmalar;

[22] Yukarıda geçen maddeler TMMOB Mimarlar Odası tarafından 5-6 Şubat 2010 tarihinde Ankara'da düzenlenen sempozyumu duyuru metninden alınmıştır.

1.İşlev değişikliği sebebiyle yapıya muhdes eklerin yapılması

2. Taşıyıcı ya da bölücü duvarların kaldırılması ya da yeni duvarlar eklenmesi

3. Cephelerle birleşik yeni yapıların inşa edilmesi

4. Kapı ya da pencerelerin kapatılması, büyütülmesi ya da yeni kapı ve pencerelerin eklenmesi

5. Uygun olmayan tekniklerle yapıların onarılmasıdır.

Bu uygulamalar sonucunda yapı özgün karakterinden uzaklaşmakta ve yapının tarihi belge değeri de ortadan kalkmaktadır.

5.4 Tarihi Eğitim Yapıları ve Yeniden İşlevlendirilmesi:

Tarihi eğitim yapıları günümüzde eğitim teknolojilerinde görülen hızlı değişim sonucunda yeni şartlara ayak uyduramayarak yetersiz kalmaktadır. Bu yüzden tarihi okul yapılarına ya ekler yapılmış ya da bu okullar yeni inşa edilen yapılara taşınmıştır. Eğitim yapılarının genelde şehir merkezlerinde konumlanması ve büyük ölçekli olmaları, bu binaların yeni işlevlerle donatılmasına imkan sağlamaktadır. Şehir merkezlerindeki yoğun yapılaşma ve yeni yapıların inşa edilmesinden doğacak maaliyetler eski yapıların yeniden işlevlendirilmesini daha uygun hale getirmektedir. Böylece hem mevcut yapı stoğu değerlendirilmekte hem de ekonomik açıdan fayda sağlanmaktadır. Okul yapılarının genel olarak konut, kültür merkezi, ofis ve yeni okulların ek binaları olarak işlevlendirildiği görülmektedir. Tarihi eğitim yapılarının yeniden işlevlendirilmesi ile ilgili yapılmış olan örnekleri şu şekilde sıralayabiliriz.

5.4.1 Eğitim Yapılarının Yeniden İşlevlendirilmesine Örnekler:

Norton Park School- Edinburgh- Büyük Britanya

Norton Park okulu 1903 yılında mimar John Alexander Carefrae tarafından ilk okul olarak inşa edilmiştir. 1990'lı yıllarda asıl işlevini kaybeden okul bu dönemde geçici bir süre atölye ve depo olarak kullanılmıştır. Fakat yapının ısıtma ve diğer giderlerinin yüksek maaliyeti, yapının bu işlevlerle yaşamasını mümkün kılmamıştır. Aynı dönemlerde Edinburgh şehrinin özellikle şehir merkezinde gerek konut, gerekse ofis olarak uygun fiyatla kiralanabilecek yapılara gereksinim duyulmaya

başlanmıştır. Mülk sahiplerinin bu ihtiyacı karşılayamamaları şehir merkezindeki eski okul yapılarının bu amaçla yeniden işlevlendirilmesine olanak sağlamıştır. Bu kapsamda Norton Park okulu özellikle vakıflar ve gönüllü kuruluşlar için tahsis edilebilecek bir ofis bloğuna dönüştürülmüştür.

Dönüşüm projesinde öncelik olarak enerji tasarrufu değerlendirilmiştir. Özellikle giriş katında bulunan yüksek tavanlı sınıflara asma katlar ilave edilmesi enerji sarfiyatını düşürmüştür. Restorasyon uygulaması sırasında yapının doğramalarında çift cam kullanılmış, yapıya izolasyon yapılmış, ayrıca yapıya güneş enerjisi sistemi kurularak enereji tasarrufu maksimuma çıkarılmıştır. (Şekil F. 1, Şekil F.2)

P.S.1 School- Queens- Amerika Birleşik Devletleri

New York'un Queens bölgesinde 84.000 m2'lik eski bir okul binası olan P.S.1.,Frederick & Partners'ın projelendirmesiyle sergi alanı ve değişik ölçekteki galerilerin bulunduğu bir sanat galerisine dönüştürülmüştür .

P.S.l Binası'nın en büyük özelliği, geniş ölçekli boş alanlara sahip olmasıdır. Bu olanak mevcut binada değişik bir programın başlamasını destekler nitelikte değerlendirilmiştir. Yeni program, mevcut binanın çevresindeki boşlukları, doğal ışıkları, boyutları ve yüzeyleri içine alarak dikkatli bir şekilde eski yapıya entegrasyonunu sağlamaya yönelik iken, giriş kısmının binanın arka tarafına taşınması, binadan ana caddeye doğrudan bir bağlantı olmasına olanak vermiştir. Amaç binanın U şeklindeki planını ön plana çıkarmak ve dışarıda yer alan çeşitli alanların içeri giriş için imkan vermesini sağlamaktır. Yükleme, hazırlık ve asansör bölümleri ek binayı güçlendirirken aynı zamanda giriş terasının altındaki alanın saklama amaçlı kullanılmasına olanak vermiştir. Binanın dışındaki merkez kule giriş noktası olarak göze çarpmakadır ve merkezdeki orijinal merdivenlerin kullanımını güçlendirmektedir. Binanın giriş seviyesinde kafeler, kitapevi, genişletilen resepsiyon ve galeri alanları bulunmaktadır [23] (Şekil F.3, Şekil F.4)

[23] Bu bölüm Mustafa Selçuk'un Selçuk Üniversitesi'nde yaptığı " Binaların Yeniden İşlevlendirilmesi ve Mekansal Kurgunun Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinden alınmıştır.

River Street School – New Jersey- Amerika Birleşik Devletleri

Manhattan'a sadece 40 dakika uzaklıktaki, Navesink nehrinin kenarında yer alan okul yapısı, New Jersey'nin kalabalık gece hayatının ve renkli dükkanlarının olduğu bir bölgededir. Yapı 1920 yılında inşa edilmiştir. Okul kapatıldıktan sonra yapıyı satın alan yeni sahibi yapıya gerekli özeni göstermemiş, yapı bakımsız ve atıl kalarak suçun ve suç işleyenlerin uğrak yeri olmuştur. Bu nedenle yapı yıkılacak yapılar listesine alınmıştır. Pennrose Şirketi'nin insanlara daha uygun fiyatlı konutlar sağlamak olan politikası, eski yapıların yeniden işlevlendirilerek kullanılması fikrini benimsemelerine sebep olmuştur. Okul yapısı yapılan restorasyon sonucunda maddi açıdan karşılaması çok da zor olmayacak 62 ünitelik bir apartmana dönüştürülmüştür. Yapıya ait spor salonu apartmanda yaşayanlar için toplantı odası, çamaşırhane ve lobi olarak işlevlendirilmiştir. Tek odalı olan daireler yapıda kalmak isteyen engelliler için de uygun hale getirilmiş, ayrıca yapının bahçesi otopark olarak kullanılmıştır. Böylece yapı, içinde bulunduğu çevrenin gelişmesinde bir katalizör görevi görmüş ve çevreye yeni ekonomik kazanımlar sağlamıştır. (Şekil F. 5)

San Jose School -Fremont, California- Amerika Birleşik Devletleri

Yapılan bu projede amaç, yapıyı sadece restore etmek değil, aynı zamanda rehabilite etmek ve ona yeni işlev vermektir. Bu amaç doğrultusunda yapıya minimum ölçüde müdahale edilerek restorasyon uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Yapıya yapılacak müdahalelerde yapının cephesinin ve oranlarının korunması dikkate alınmıştır. Özellikle ön cephe herhangi bir müdahale yapılmadan aynen korunmuş fakat yan cephelere bazı müdahalelerde bulunulmuştur. Yapı plan şeması olarak H şeklindedir. Yapıya daha fazla mekan kazandırılabilmek için bir dönem yapılmış olan muhdes ekler, ofis yapısının ihtiyacı doğrultusunda değerlendirilmiştir. Restorasyon sırasında yapıya verilen yeni işlev gereği yapıya yeni girişler açılmış, yapının bahçesi bu yeni girişlere göre yeniden düzenlenmiştir. Yapılan restorasyon uygulamasında inşa edilen duvarlarda yapıya ait özgün yapım sistemi ve malzemeler kullanılmıştır. (Şekil F.6, Şekil F.7, Şekil F. 8)

Ecole Guigues- Ottowa- Kanada

Okul 1904 yılında Romalı Katolik Fransız Organizayonu'nun Kanada'da yaşayan Fransızlara eğitim sağlaması amacıyla inşa edilmiştir. Fakat 1912 yılında Ontario eyaleti bir kanun hazırlayarak sınıflarda Fransızca dili ile eğitim yapılmasını yasaklamıştır. Hükümetin çıkardığı bu kanun bir çok protesto ve davalara sebep olmuş fakat bu olaylar okulun otoritelerce kapatılmasına engel olamamıştır. 1916 yılında kendilerini "Les guardiennes" olarak adlandıran bir kadın gurubu okulu koruma altına almış ve okulun girişini bloke ederek okula polislerin girişlerini engellemişlerdir. Bu isyan sonucunda 1927 yılında kanunda değişiklik yapılarak okul tekrar hizmete açılmıştır. Bu tarihten sonra yaklaşık 75 sene eğitim veren okul 1979 yılında eğitim hayatını bitirmiştir. 1980 ve 1995 yılları arasında boş ve sahipsiz kalan yapı, atıl bir duruma gelmiştir. 1997 yılında yapının restorasyonuna başlanmıştır. Yapının restorasyonu ve yeniden işlevlendirilmesi çerçevesinde yapının zemin ve birinci katına çok amaçlı salon işlevi verilmiş, üst katları ise 14 daireden oluşan bir apartmana dönüştürülmüştür. Yapının restorasyonu 1997 yılında Ottowa şehrinde yapılan en iyi restorasyon projesi ödülünü almıştır. (Şekil F. 9, Şekil F. 10, Şekil F. 11)

Robinson School- Birmingham- Büyük Britanya

Asıl okul yapısı 6 sınıflı olarak 1909 yılında inşa edilmiştir. Yapının mimarı bilinmemektedir. 97 yıl boyunca hizmet veren yapı 2006 yılında kapatılmıştır.Yapıya değişik dönemlerde bir çok farklı ek yapılmış ve yapı son halini 20 . yüzyılın sonunda almıştır.

İlk olarak 1921-1922 yıllarında mevcut sınıflara 5 adet sınıf ve ayrıca fen bilimleri labaratuvarı, resim sınıfı, kütüphane ve öğretmenler odası gibi değişik birimler eklenmiş, yine bu dönemde yapının güney cephesine yeni bir giriş ile doğu ve batı cephelerine birer giriş inşa edilmiştir.

1929 yılında içerisinde 8 adet sınıf bulunan iki katlı bir ek bina yapılmıştır. 1950'li yılların ortasında ise, spor salonu, yemekhane ve 5 adet daha sınıf içeren yeni bir ek yapılmıştır.

Okul yapısı Birmingham'ın merkezine yakın bir köşe parselde konumlanmaktadır. Aynı dönemlerde şehirde yapılmış okul yapılarından günümüze sadece üç tanesi ulaşabilmiştir.

Yapının mimarisi oldukça sadedir. Yapıya değişik dönemlerde yapılan eklerde aynı tip malzeme, çatı örtüsü ve yapım tekniği kullanıldığından ilk yapılan bina ile sonradan yapılan ekleri ayırmak oldukça zordur.

Günümüzde sadece 1909 yılında inşa edilen okul binasıyla 1921 yılında eklenen ekler mevcuttur.

Yapının yeniden işlevlendirilmesine karar verildiğinde, çevrede yaşayan insanlarla toplantılar yapılmış ve onların fikirlerine başvurulmuştur. Çevre sakinleri yapıyla ilgili ofis binası, sanat galerisi, kültür merkezi, kreş, yetişkinler için iş edindirme kursları ve gençler için rehabilitasyon merkezi gibi işlev önerilerinde bulunmuştur. Fakat yapının mekanları, çevrenin ihtiyaçları ve yapının potansiyeli ele alındığında yapıya en uygun işlevin yine bir eğitim yapısı olması gerektiği kararına varılmıştır. Yapının uzun yıllar boyunca okul hizmetini karşılaması ve bu konuda başarılı bir geçmişe sahip olmasının yarattığı pozitif enerji, yapının kreş işleviyle restore edilip yeniden kullanıma sunulmasıyla sunuçlanmıştır. (Şekil F. 12, Şekil F. 13) [24]

[24] Yukarıda incelenen tarihi okul yapılarıyla ilgili olan bilgiler yapıların restorasyonlarını yapan mimarlık ofislerinin web sitelerinden ve okulların kendilerine ait web sitelerinden alınmıştır.

BÖLÜM DEĞERLENDİRMESİ:

Tarihi yapıların korunması ve yeniden işlevlendirilmesi sırasında kullanıcı ve işlev değişikliklerinin yapıların sürdürülebilirliği üzerindeki etkileri incelenmelidir. Bu değişikliklerin yapıların ömürleri üzerinde olumlu etkileri olduğu gibi yanlış verilen işlevin yapılardaki bozulmaları hızlandırdığı bilinmektedir. Yapıya yeni işlev verilirken öncelikle yapının özgün işlevine en yakın olan fonksiyon ya da yapının mimari özelliklerine en az zararı verecek işlev seçilmelidir. Günümüzde en çok kullanılan yol tarihi yapının müzeleştirilmesidir. Böylece yapının eski yaşamı korunmuş olmaktadır. Bu koruma yönteminin uygulanamayacağı durumlarda yapının insanlara katmış olduğu değerler korunarak, çağdaş ve sosyal yapıya uygun yeni tasarımlara gidilmelidir. Tarihi okul yapılarının yeniden işlevlendirilmesinde yapıların ya eğitim işlevlerini devam ettirdikleri ya da genel olarak yapının konuta dönüştürüldüğü gözlemlenmiştir. Yapıların konuta dönüştürülmesi hem yapıların sürdürülebilirliklerini hem de sosyal yaşamdaki yerlerini korumaktadır.

VI. BÖLÜM

ÜSKÜDAR SAINT VINCENT DE PAUL FRANSIZ OKULU'NDA GÖRÜLEN BOZULMALARIN NEDENLERİ VE YAPININ YENİDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

6.1 Üsküdar Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nda Görülen Bozulmaların Nedenleri:

Yapının geçirdiği değişiklikler kronolojik olarak incelendiğinde yapıda oluşan bozulmaların sebepleri açıkça ortaya çıkmaktadır. 1883 yılında inşa edilen yapıdaki ilk bozulmalar, yapının kullanım alanının yetersizliğinden dolayı 1908 yılında yapılan değişiklikler ve ilavelerdir. Bu dönemde yapının ön cephesine herhangi bir müdahale yapılmamasına rağmen diğer cephelerinde ve planında bazı değişiklikler yapılmış, arka bahçeye yeni yapılar eklenmiş ve bu yapılara geçiş sağlayabilmek için bazı mekanlardaki nişler ve pencereler büyütülerek kapı boşluklarına dönüştürülmüştür.

Yapının ilk yapıldığı yıllarda hedeflenen öğrenci sayısının ilerleyen yıllarda gittikçe artması bu mekanların yetersiz kalmasına sebep olmuş, bu nedenle yapının arka bahçesine bir adet kagir ve iki adet ahşap yapı eklenmiştir. Yeni yapılan ahşap yapıların ana binaya bitişik olması binanın arka cephesinin büyük oranda bozulmasına yol açmıştır. (Şekil D. 35, Şekil D. 36) Ahşap yapılardan batıda bulunana geçiş sağlamak için birinci kattaki 101 nolu mekandaki niş ile, diğer ahşap yapıya geçebilmek için birinci ve ikinci kat güneydoğu duvarında yer alan nişler kapıya dönüştürülmüştür. Ayrıca yeni yapılan kagir yapı ile ana bina arasına birinci ve ikinci katlarda ana binaya bitişik olarak ıslak hacimler oluşturulmuştur. Komplekse ait katolik şapelinin birinci katı yine bu dönemde yeni mekanlar yaratmak amacıyla bölünmüş, şapelin ana giriş kapısının önünde bulunan ahşap yapı sebebiyle şapele bu ahşap yapıdan giriş sağlanmış, dışarıdan gelenler için ise ikinci bir kapı düşünülerek, kapının yanında bulunan pencere kapıya dönüştürülmüştür.Yine ahşap yapıyla sirkülasyonu sağlayabilmek amacıyla birinci katta kapı boşluğu oluşturulmuştur.

Yapılan bu müdahaleler yapının özgün plan ve cephe düzenine zarar vermiştir.

Yapının bahçesinde bulunan ahşap ekler 1924 yılında rahibelerin yapıyı terk etmesinden sonra belli bir süre rahibeler tarafından kiraya verilmiştir.

1967 yılında yapı hazinenin mülkiyetine geçmiş, bu tarihten sonra sahipsiz ve bakımsız kalan binanın içerisine İstanbul dışından gelen 5 aile yerleşmiş, bu aileler 1994 yılına kadar bu yapıda ikamet etmişlerdir. Bu süre zarfında yapıya herhangi bir onarım ve bakım yapmayan bu kişiler yapıya bazı olumsuz müdehalelerde bulunmuştur. Örneğin yapının sokak cephesinde bulunan giriş kapısının üzerinde yer alan "Maison S.Vincent Ecole Française" yazısı 6-7 Eylül olayları esnasında yapının gayrimüslim yapısı zannedilerek tahrip edilmesinin önlenmesi amacıyla beyaz boyayla kapatılmıştır.[25]

Yapı bakımsızlık sonucu günden güne tahrip olmuş, 1994 yılında çatısı çökmüş ve kısa bir süre sonra içinde yaşayan aileler yapının hayati tehlike arz etmesinden ötürü yapıdan çıkarılmışlardır. Bu tarihten sonra da yapıya hiç bir onarım yapılmamış sadece 1998 yılında alınan karar doğrultusunda çevrede yaşayanlar için tehlike arz etmesinin önlenmesi amacıyla yapının ön cephesindeki kapı ve pencere boşluklarının tuğla ile doldurulması kararı alınmıştır.

Arka bahçede yer alan ahşap yapılar 1966 yılı hava fotoğraflarında görülse de, 1982 yılı hava fotoğraflarında bu yapılardan güney doğuda yer alanının çöktüğü tespit edilmiştir. Günümüzde de her ikisi de bakımsızlık ve onarım eksikliğinden yok olmuştur.

Şapelin çatısı 2005 yılında yan tarafta yer alan bir diğer Fransız okulu olan Sainte Marie okulunda çıkan yangın sırasında hasar görmüş ve bir süre sonra çökmüştür. (Şekil E. 4)

Yapıdaki bu kullanıcı ve işlev değişiklikleri yapının 40 sene gibi bir sürede yıpranmasına ve tamamiyle kullanılamaz hale gelmesine sebebiyet vermiştir.

[25] Bu bilgiler bu yapıda belli bir süre kiracı olarak yaşamış Yılmaz Tosuz ile 2009 yılında yapılan görüşmeler sonucunda elde edilmiştir.

6.2 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nun Yeniden Değerlendirilmesi:

Yapı ilk yapıldığında rahibeler tarafından işletilen okul, dispanser , yatılı birimler, iş atölyeleri ve şapelden oluşan bir eğitim kompleksidir. Fakat günümüzde bu tip bir eğitim kompleksinin çevresel koşulların ve ihtiyaçların değişmesinden dolayı eğitim hayatını sürdürmesi mümkün olmamakta ve yapıya yeni bir işlev verilmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Yeni verilecek işlevin yapının özgün mimarisine ve işlevine uygun olması gerekmektedir. Tarihi yapıların somut miras olmasının yanında soyut miras olma özellikleri de bulunmaktadır. Bu sebeple yapının yeni işlevine karar verilirken, bu işlevin eski işleve yakın olması gerekmektedir.

Yapının yeni işlevine karar verilirken, yapıda yatakhanelerin ve iş atölyelerinin bulunması, binanın bir hayır kurumu olarak yapılmış olması ve toplumda ihtiyaç duyulan bir sosyal hizmet kurumu olan kadın sığınma evlerinin eksikliği, yapıya kadın sığınma evi işlevinin verilmesine neden olmuştur.

Kadın sığınma evinin burada kalan kadınlara ve çevredeki insanlara aynı zamanda iş edindirme kurslarına ve bir anaokuluna sahip olması düşünülmektedir. Böylece yapının çevre için önem kazanması sağlanacak, soyut miras korunacak, ayrıca hem bu kuruma sığınan bayanlar tekrar hayata kazandırılacak hem de çevrede yaşayan kişilerin iş bulmaları kolaylaştırılacaktır.

SONUÇ:

Üsküdar'ın Bağlarbaşı semtinin "Selamsız" adı verilen bölgesinde birbirlerine çok yakın bir şekilde konumlanmış bir çok gayri müslim yapısından biri olan Saint Vincent de Paul Fransız Okulu, Filles de la Charité rahibelerinin 19. Yüzyılda Osmanlı topraklarında hayır amaçlı açtığı kurumlardan biridir. Yapı gerek plan ve cephe özellikleri, gerekse de malzeme özellikleri açısından aynı dönemde inşa edilen diğer Fransız okullarıyla benzerlik göstermektedir. Günümüzde yapının çevresinde yaşayanların bile bu binanın ne olduğunu bilmemesi ve bu yapının çevre açısından tehlike arz ettiğini düşünmeleri üzücüdür. İçinde bağımlıların barındığı ve gün geçtikçe daha çok tahrip olan bu yapı için gerekli önlemlerin en kısa sürede alınması gerekmektedir.

Bina ile aynı dönemde yapılan diğer Fransız okullarında ve yapının çevresinde bulunan gayrimüslim yapılarında yapılan incelemelerde kendi özgün işlevini koruyan ya da benzer fonksiyonlar verilen yapıların halen kullanılabilir durumda olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, yapının korunabilmesi için en doğru yöntemin yapının restore edilerek özgün işlevine yakın bir fonksiyonla yeniden işlevlendirilmesi olduğuna karar verilmiştir.Böylece hem yapının sürekliliği sağlanacak, hem de toplumsal hafıza korunarak belli bir dönemin kültürel ve sosyal yaşantısı hakkına bilgiler veren bu bina yaşatılacaktır.

Okul açıldığı yıllarda sadece okul olarak kullanılmamış, aynı zamanda öksüz çocukları barındırmış, atölyeler kurarak çevrede yaşayanların iş bulmalarına olanak sağlamıştır. Günümüz şartlarında bu tür bir kompleksin kurulmasında çıkabilecek zorluklar göz önüne alınmış ve yapıya "Kadın Sığınma Evi" işlevinin verilmesi uygun görülmüştür. Yeni verilen bu işlev sayesinde yapıda hem ihtiyacı olan kadınların barınması sağlanacak, hem de eğitim merkezi olarak çalışarak kadınların eğitilmesi sağlanacak ve iş bulmaları konusunda onlara destek olunacaktır.

Yapının özgün işlevine uygun olarak seçilen bu fonksiyon sayesinde kullanıcı ve işlev değişikliği sonucunda hem yapıda oluşabilecek bozulmaların önüne geçilecek hem de yapının kullanılarak korunması sağlanacaktır.Yapıda yeni işleve uygun olarak yapılacak müdahaleler yapının restitüsyon projesine dayanılarak yapılacak böylece yapının özgün mimarisine ve kullanımına zarar verilmeyecektir.

Böylece yapı bulunduğu çevrede yaşayanlar açısından önemini tekrar kazanırken günümüzde sosyal açıdan oluşan büyük bir açığın kapanmasına yardımcı olacaktır.

Tezin birinci bölümünde, Osmanlı topraklarında açılan yabancı okulları ve Fransız Katolik okulları hakkında bilgi verilmiş, 19. yüzyıldan itibaren Tanzimat ve Islahat Fermanları ile azınlıklara ve yabancılara tanınan haklar sayesinde açılmış yabancı okulları incelenmiş ve bu dönemde yapılan yasal düzenlemeler değerlendirilmiştir.

İkinci bölümde, Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'na adını veren Saint Vincent de Paul ve okulu kuran Filles de la Charité rahibeleri hakkında bilgi verilerek, rahibelerin çalışma alanları, İstanbul'a gelişleri ve İstanbul'da kurdukları diğer kurumlar tarihçeleriyle incelenmiştir. Okulun bulunduğu Üsküdar ilçesi ve Bağlarbaşı semtinin coğrafi konumu, sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri hakkında bilgi verilmiş, çevrede bulunan diğer anıtsal yapılar araştırılmıştır. Yapının zaman içinde geçirdiği kullanıcı ve işlev değişiklikleri irdelenerek bu değişikliklerden oluşan bozulmalar tespit edilmiş,yapının günümüzdeki durumu ve yapının mimari,strüktürel ve cephe özellikleri incelenmiştir

Üçüncü bölümde, yapının 1883 ve 1908 yılına ait restitüsyon projeleri anlatılmıştır. Yapının restitüsyon projeleri hazırlanırken daha sonraki dönemlerde yeni mekan oluşturmak amacıyla yapılan ek binalar göz önüne alınarak yapıya dair iki değişik restitüsyon projesi yapılmasında karar kılınmıştır. İlk hazırlanan restitüsyon projesinde yapının inşa edildiği dönemdeki plan şeması oluşturulmuş, binaya daha sonradan yapılan ekler ayrıştırılmıştır. Çalışmaya yön verecek eski haritalardan, belgelerden ve fotoğraflardan elde edilen veriler toplanarak, gerekli kişilerle röpörtajlar yapılmış ve buna bağlı olarak , plan, cephe ve vaziyet planı oluşturulmuştur. 1908 tarihli ruhsatname yapının arka cephesinde bulunan binaların daha sonraki dönemlerde inşa edildiğini göstermektedir. Dolayısıyla bu restitüsyon projesinde sadece ana okul yapısı ve katolik şapeli çizilmiştir. İkinci hazırlanan restitüsyon projesinde ise 1908 ruhsatnamesi göz önüne alınarak, inşa edilen ahşap yapılar ve kagir yapı projelendirilmiştir. Günümüzde mevcut olmayan ahşap yapılara ait restitüsyon projesi hazırlanırken arşivlerdeki fotoğraflar , eski haritalar ve cephe üzerindeki izler değerlendirilmiştir. Kagir yapı projelendirilirken ise yapıya ait

mevcut duvarlar, eski fotoğraflar, haritalar ve binada daha önce yaşamış Yılmaz Tosuz ile yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkan plan şeması kullanılmıştır.

Dördüncü bölümde, yapıya yönelik restorasyon projesi hazırlanmış, yapının yeni kullanımına dair önerilerde bulunulmuş ve bu öneriler doğrultusunda yapının korunması için yapılacak uygulama yöntemleri ele alınmıştır.

Yapının restorasyonu yapılırken, restitüsyon projeleri değerlendirilmiş buna göre yapıya ait iki farklı restorasyon projesi hazırlanmasına karar verilmiştir. Bu projelerden ilkinde yapının ilk tasarımından sonra, değişik dönemlerde yapılan ekler anıtın bir parçası olarak kabul edilmiş, başka bir öğeyi kapatma, ya da bozma gibi zararlı etkileri olmadığı takdirde korunması gerektiğine karar verilmiştir. Bu bağlamda yapıya daha sonradan eklenen ahşap ve kagir ek binaların yeniden yapılması uygun görülmüş, fakat yapıldığı dönemde ana okul yapısına bitişik olarak inşa edilen bu yapıların, binanın cephesine verdikleri zarar göz önüne alınarak, bu yapıların binadan koparılarak tekrar yapılmasına karar verilmiştir.Yapılan restorasyon sonucunda yapı Kadın Sığınma Evi olarak kullanılacak, yapının arka bahçesinde yer alan yapılar ise okuma yazma kursu, takı tasarım atölyesi ve kreş olarak kullanılarak hem çevrede yaşayanlara hizmet edecek hem de sığınma evinde yaşayan kadınlara iş imkanı sağlayacaktır.

İkinci projede ise yapının ilk inşa edildiği hali göz önüne alınmış ve sadece ana okul yapısı ile katolik şapelinin değerlendirilmesine karar verilmiş, ayrıca günümüzde mevcut olan kagir yapı da kullanılmıştır. Yeni verilen işlevde ana yapıda kadınların barınma ihtiyacı sağlanmış, arka bahçede yer alan kagir bina burada kalan kadınların küçük yaştaki çocuklarının bakımlarını sağlamak amacıyla kullanılmış ve şapel yapısı zemin katında çok amaçlı salon olarak tasarlanmıştır. Çok amaçlı salonda toplantıların yapılması planlanmış, ayrıca kadınların atolyelerde hazırladıklarının sergilenmesi amacıyla kullanılması düşünülmüştür. Şapelin üst katı ise kadınlar için atölye amacıyla kullanılmıştır.

Her iki projenin de uygulaması yapılırken öncelikle liberasyon işleminin yapılması, binanın plan şemasında yapılan değişikliklerin ortadan kaldırılması gerekmiştir. Böylece yapının özgün plan şeması korunacaktır. Döşemeleri taşıyan beden duvarlarının günümüzde yeniden yapılacak olan döşemeleri taşıyabilecek durumda olmaması dolayısıyla ana okul binasında ve katolik şapelinde malzeme ve taşıyıcı sisteme yönelik sağlamlaştırma yapılmıştır. İkinci restorasyon projesi

uygulanırken bahçede bulunan kagir yapının yıkılmış olan beden duvarının tekrar inşa edilmesi düşünülmüş, yapının mevcut üç duvarı sağlamlaştırılmış, yeni yapılacak döşemelerin taşınabilirliği sağlanılmaya çalışılmıştır. Daha sonra yapıda cephe temizliği yapılması kararlaştırılmış , cephe yüzeyinde görülen kararma ve bitkilenme gibi unsurların temizlenmesi planlanılmıştır.

Beşinci bölümde, tarihi yapıların korunmasına ve yeniden işlevlendirilmesine değinilmiş, kullanıcı ve işlev değişikliklerinin yapılar üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Bu değişikliklerin yapıların ömürleri üzerinde olumlu etkileri olduğu gibi yanlış verilen işlevin yapılardaki bozulmaları hızlandırdığı bilinmektedir. Yapıya yeni işlev verilirken öncelikle yapının özgün işlevine en yakın olan fonksiyon ya da yapının mimari özelliklerine en az zararı verecek işlev seçilmelidir. Bu bağlamda Tarihi Eğitim yapılarının yeniden işlevlendirilmesi incelenmiş ve bu konudaki örnekler irdelenmiştir.

Tezin son bölümünde ise Üsküdar Saint Vincent de Paul Fransız Okulu'nda görülen bozulma nedenleri ve yapının yeniden değerlendirilmesi konusunda önerilerde bulunulmuştur.

KAYNAKLAR

Ahunbay, Z., 2004. Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon, Yapı Yayınları, İstanbul

Anonim., 2006. Les Écoles Françaises d'Istanbul et d'Izmir, Les Éditions du Diplomate, Paris.

Anonim,. 2006. Bir Ulu Rüyayı Görenler Şehri Üsküdar. Kaknüs Yayınları, Kızkulesi Yayıncılık, İstanbul

Aksel, A., 1994. "Üsküdar İlçesi" maddesi, Dünden Bugüne istanbul Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul, Cilt:**7**, s.346-348.

Baltacıoğlu, T., 1994. "Bağlarbaşı" maddesi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, İstanbul, Cilt:1, s.533-534.

Belin,F.A.,1894 Histoire de la Latinité a Constantinople, Paris

Budak,A., 2006 "18. yüzyıl Tarihi Yarımada (Eminönü-Fatih) kütüphane yapıları koruma sorunları ve önerileri" Yüksek Lisans Tezi, M.S.G.S.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, istanbul.

Çelebi, R., 1994. "Çinili Karakol" maddesi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, İstanbul, Cilt:**2**, s.516-517.

Darnault, S.S., 2004. Latin Catholic Buildings in Istanbul A Historical Perspective (1839-1923), The Isis Press, İstanbul.

Danjou,Y., 1996. 150e Anniversaire de L'Ecole Sainte-Pulchérie

Eken, A., 1992. Kartpostallarda İstanbul, İBB Kültür İsleri Daire Baskanlıgı Yayınları no:10, İstanbul.

Erdoğan, K., 1994. "Katolik Okulları" maddesi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, İstanbul, Cilt:4, s.491-492.

Erdoğan Nardereli, İ., 2008. Bağlarbaşı Sainte Marie Fransız Okulu Restorasyon Projesi, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, istanbul.

Ergin, O., 1977. Türk Maarif Tarihi, Eser Matbaası, İstanbul.

Erkan, P., 2001.Tanzimat'tan Günümüze İstanbul Kadıköy ve Üsküdar'daki Yabancı Okullar ve Azınlık Okulları, Yayımlanmamıs Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, istanbul.

Ersen, A., 1991. "Taş Koruma ve Uygulamalarının Evrimi", İ.T.Ü., İstanbul.

Ertuğrul, H., 1998. Azınlık ve Yabancı Okulları, Türk Toplumuna Etkisi, Nesil Basım, İstanbul.

Göçer, P.Ö., 2003. "Devingen Toplum Esnek Mekanlar İster", Arredemonto Mimarlık Dergisi, Sayı 2003/02, İstanbul.

Gülersoy, Ç., 1999. Cumhuriyet'in Devraldıgı İstanbul'dan Bugüne, Creative Yayıncılık ve TSKB, İstanbul.

Haskan, M.N., 2001. Yüzyıllar Boyunca Üsküdar, Üsküdar Belediyesi Üsküdar Arastırmaları Merkezi Yayını, İstanbul.

Haydaroglu, İ., 1990. Osmanlı İmparatorlugu'nda Yabancı Okullar, Kültür Bakanlıgı Yayınları, Basbakanlık Basımevi, Ankara.

Kayra, C., 1990. Eski İstanbul'un Eski Haritaları, İBB Kültür İşleri Dairesi Başkanlığı Yayınları No:1, İstanbul.

Koçak, C., 1985. Tanzimat'tan Sonra Özel ve Yabancı Okullar, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, İletisim Yayınları, Cilt:**2**, s.485-494.

Koçu, R.E., 1960. "Bağlarbaşı", "Bağlarbaşı Caddesi" ve "Bağlarbaşı Ermeni Mezarlığı" maddeleri, İstanbul Ansiklopedisi, Koçu Yayınları, İstanbul, Cilt:4, s.1817-1821**.**

Kuleli, E., 1998. Özgün İşlevini Sürdüremeyen Anıtların Yeniden Kullanım Sorunları , Yüksek Lisans Tezi, DEÜ , S:138, İzmir.

Marmara,R., 2006. Bizans İmparatorluğu'ndan Günümüze İstanbul Latin Cemaati ve Kilisesi,Kitap Yayınevi, İstanbul

Marmara,R., 2009. Saint-Benoit Notre-Dame de la Providence 1839-2009. Anadolu Ofset, İstanbul

Marmara,R., 2009. Osmanlı Hosşgörüsünğn tanığı...Lape Hastanesi 1858-2008 . Pozitif Basım Yayıncılık, İstanbul

Mazlum, D., 1994. "Üsküdar" maddesi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, istanbul, Cilt:**7**, s.343-346.

Mutlu, S**.,** 2005. Osmanlı Devleti'nde Misyoner Okulları, Bilimevi Basım Yayın, İstanbul.

Mülayim, A., 1994. "Üsküdar Amerikan Kız Lisesi" maddesi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Kültür Bakanlıgı ve Tarih Vakfı, İstanbul, Cilt:**7**, s.346.

Ortaylı, İ., 1983. "Osmanlı İmparatorluğu'nda Alman Nüfusu", s.63, İstanbul

Özer, B., 1989. "Olumlu ve Olumsuz Uygulanışlarıyla Mimari Yaratmada Tarih ve Geleneğin Yeri", Yapı Dergisi, Sayı 35, s:36-38, İstanbul.

Pernot, M., 1912. Rapport sur un voyage d'étude à Constantinople, en Egypte et Turquie d'Asie, Paris.

Pervititch, J., 2000. Sigorta Haritalarında İstanbul, İstanbul Haritaları, Tarih Vakfı ve Axa Oyak, İstanbul.

Polat, İ., 1989. "Türk- İtalyan İlişkileri Çerçevesinde İtalyan Okulları", Atatürk Yolu Dergisi, A.Ü T.İ.T.E Dergisi, Yıl:2, Sayı:4 s.574, Ankara.

Polvan, N., 1952. Türkiye'de Yabancı Ögretim, MEB, İstanbul, Cilt:1.

Roche, M., 1989. Education, Assistance et Culture Françaises dans L'Empire Ottoman, The Isis Press, İstanbul.

Sakaoğlu, N., 1994. "Numune Mektepleri" maddesi, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Kültür Bakanlıgı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, İstanbul, Cilt:6, s.119.

Schiele, R ve Müller-Wiener, **W.,** 1988. 19. Yüzyılda İstanbul Hayatı, Apa Ofset Basımevi, İstanbul.

Sezer , A., 1999. Atatürk Döneminde Yabancı Okullar- (1923-1938), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Sunguroğlu, İ., 1958. "Harput Yolları" , Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı Yayınları , Cilt 2

Tekeli, İ., 1989. "Kentsel Korumada Değişik Yaklaşımlar Üzerine Düşünceler", Türkiye II. Dünya Şehircilik Günü Kollogyumu, Ankara.

Tokay, Z, H., 1994. Osmanlı Külliyelerinin Temel Özellikleri Ve Günümüz Ortamında Değerlendirilmeleri, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Topçu, F., 2007. Türk Eğitim Sisteminin Tarihsel Gelişimi ile Yabancı Okulların Bu Sisteme Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Tuğlacı,P., 1991. İstanbul Ermeni Kiliseleri. Pars Yayın Ltd. İstanbul

Wenzel,F., 1990. "On the State of Structural Repair of Masonry", Structural Conservation of Stone Masonry- Conversation Structurelle De La Maconnerie En Pierre, International Tecnical Conference Athens, ICCROM, Rome.

Başnakanlık Osmanlı Arşivi

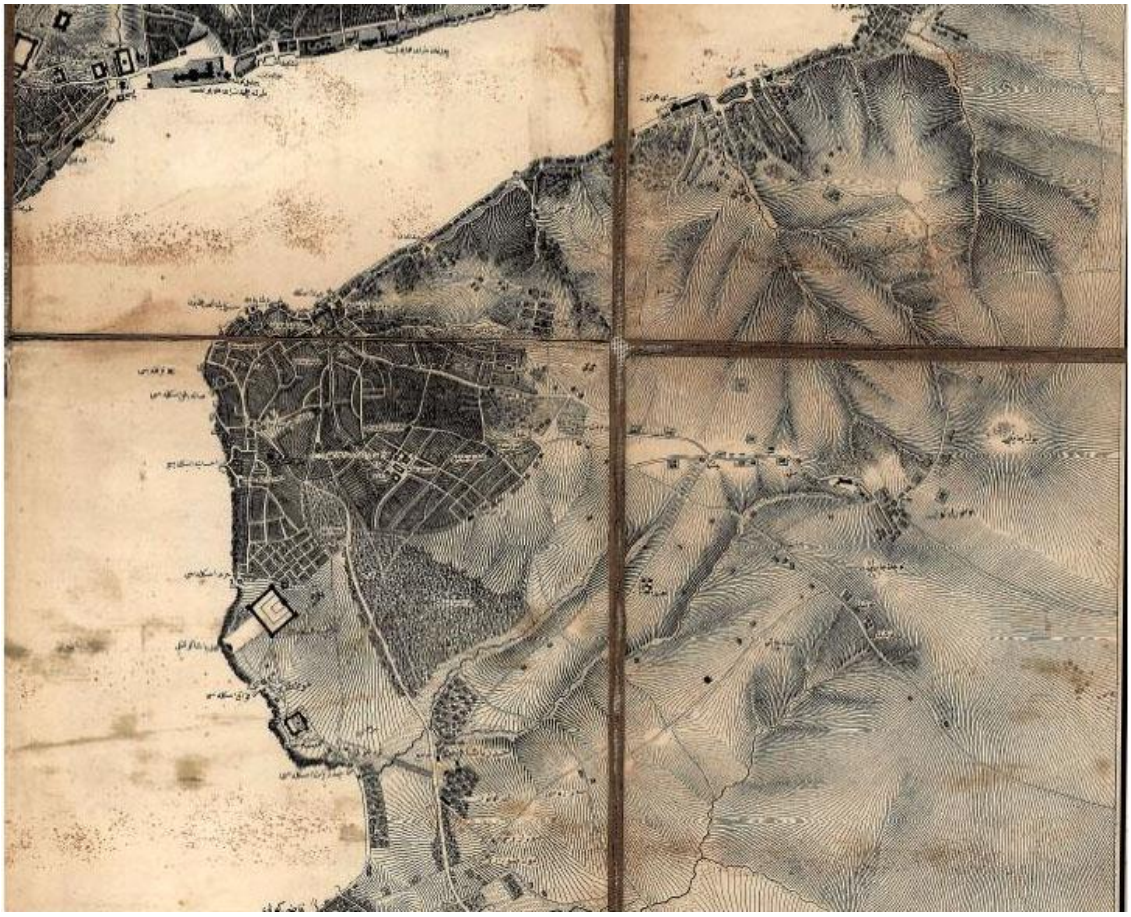
Vakıf Arşivleri

Kurul Dosyaları

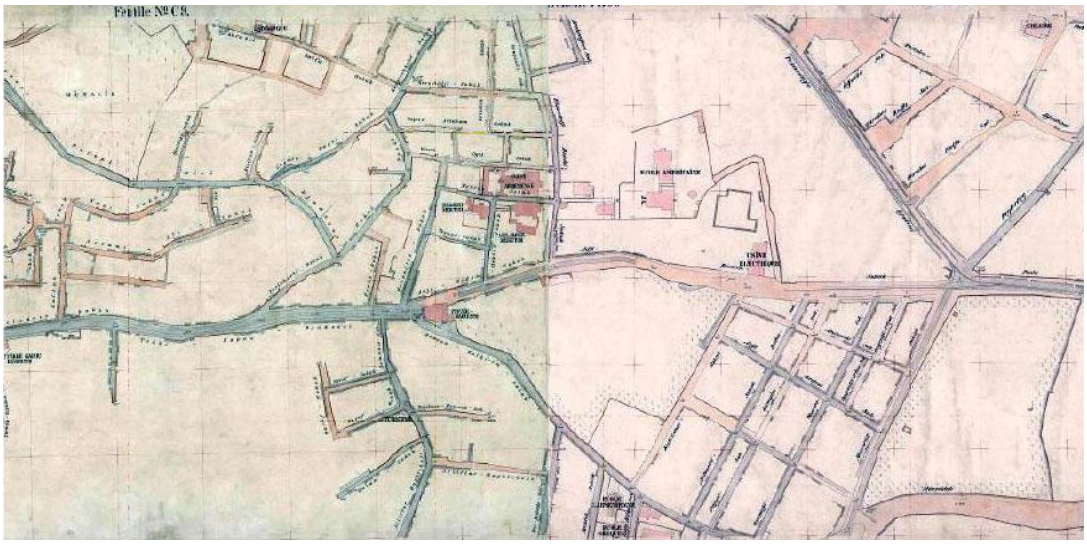
Nezih Uzel Kişisel Fotoğraf Arşivi

EKLER:

Şekil B**:** Haritalar ve Belgeler

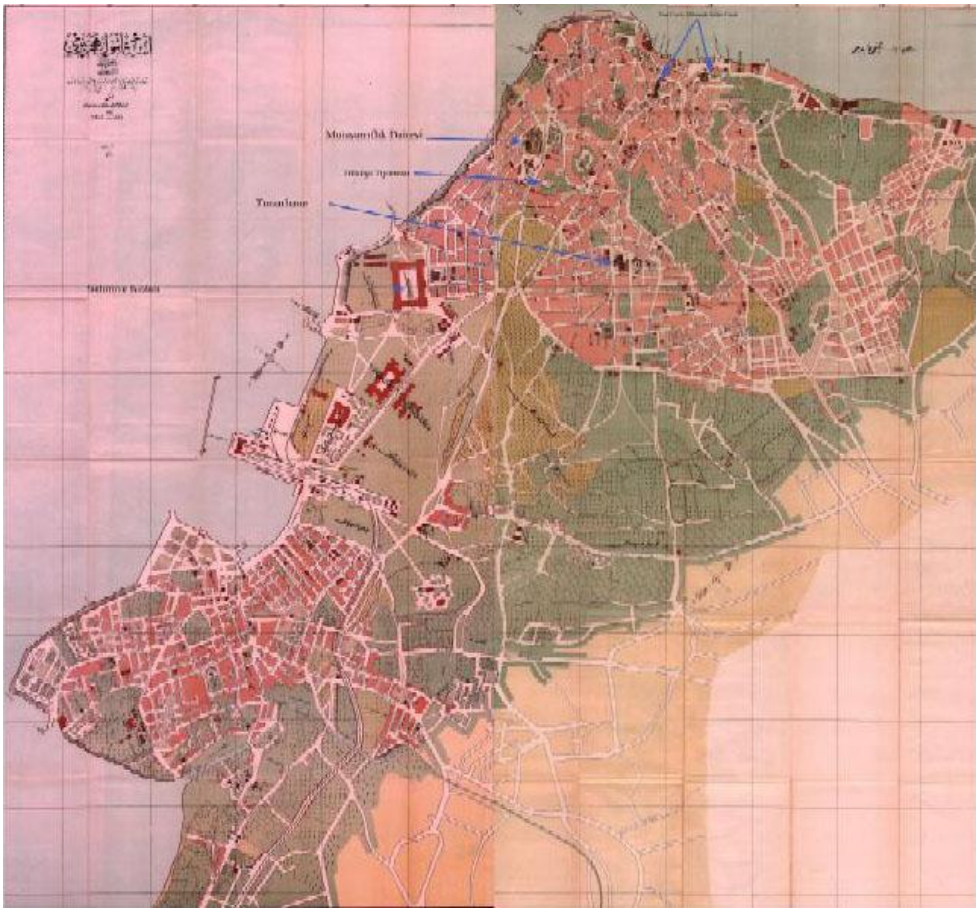
Şekil B. 1 Helmuth Von Moltke Tarafından Hazırlanan Daru'l-Hilafetü'l-Aliye ve Civarı Haritasından Detay (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Harita Arşivi)

Şekil B. 2 1913-1914 Tarihli Alman Mavileri B9-C9 Paftaları Birleşimi

Şekil B. 3 1913-1914 Tarihli Alman Mavileri B9-C9 Paftaları Birleşiminden Detay

Şekil B. 4 1918 Tarihli Necip Bey Haritası

Şekil B. 5 1918 Tarihli Necip Bey Haritası'ndan Detay

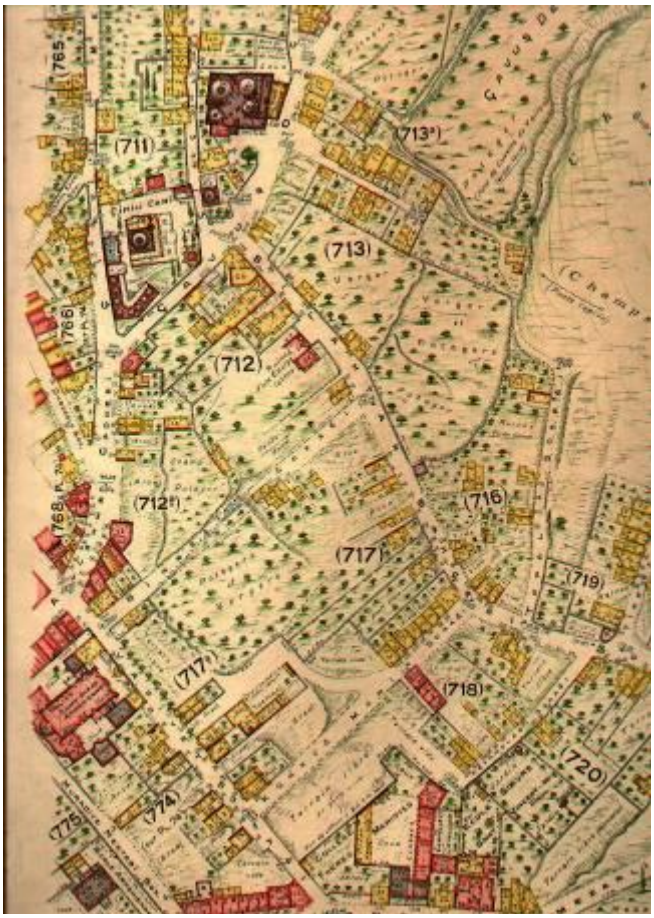
Şekil B. 6 Osmanlı Anonim Şirketi'nin 1922 Tarihli İstanbul Haritası

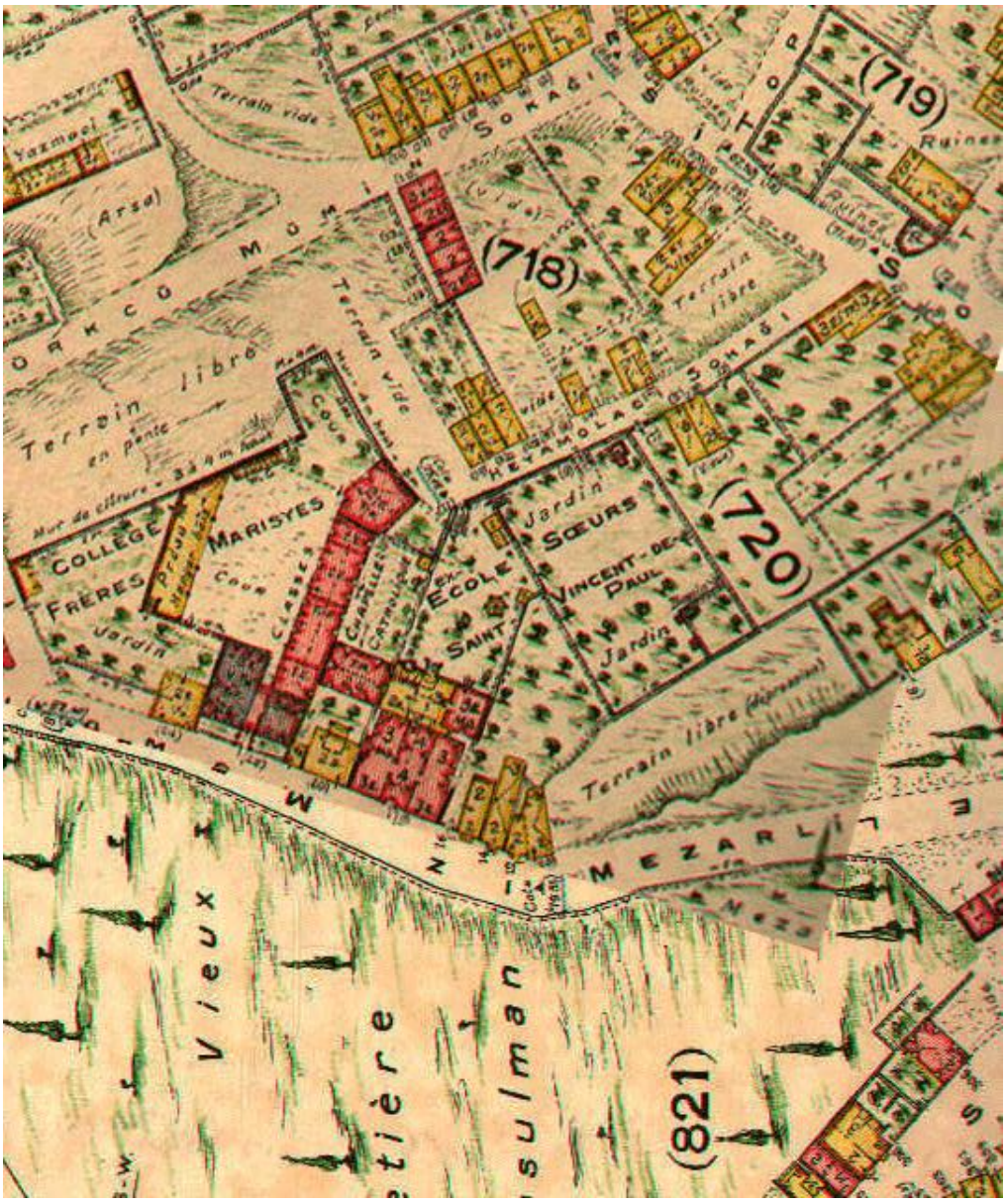
Şekil B. 7 1926–1928 Yılları Arasında Keşfiyat ve İnşaat Türk Anonim Şirketi'ne Yaptırılan Resmi Şehir Haritası

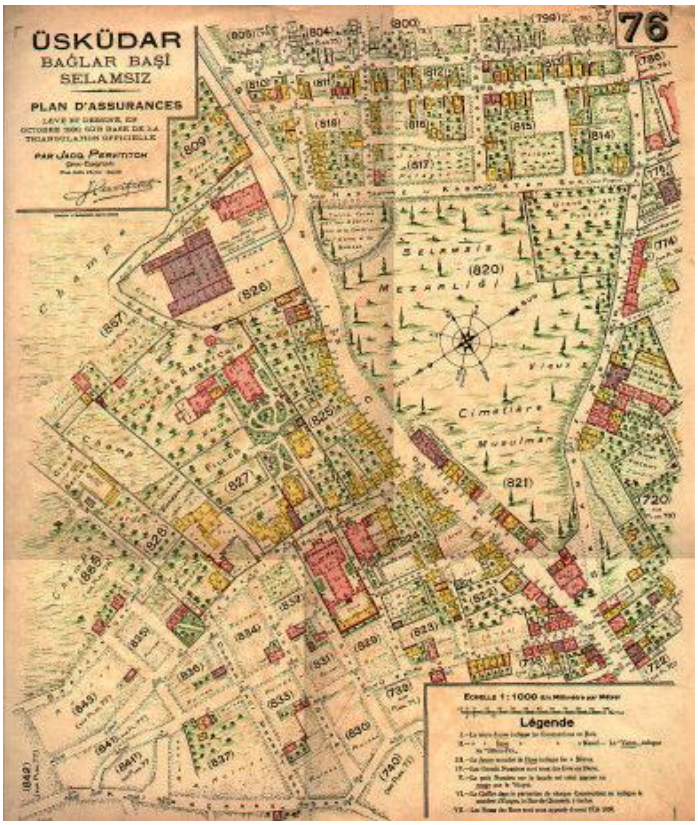
Şekil B. 8 1926–1928 Yılları Arasında Keşfiyat ve İnşaat Türk Anonim Şirketi'ne Yaptırılan Resmi Şehir Haritası'ndan Detay

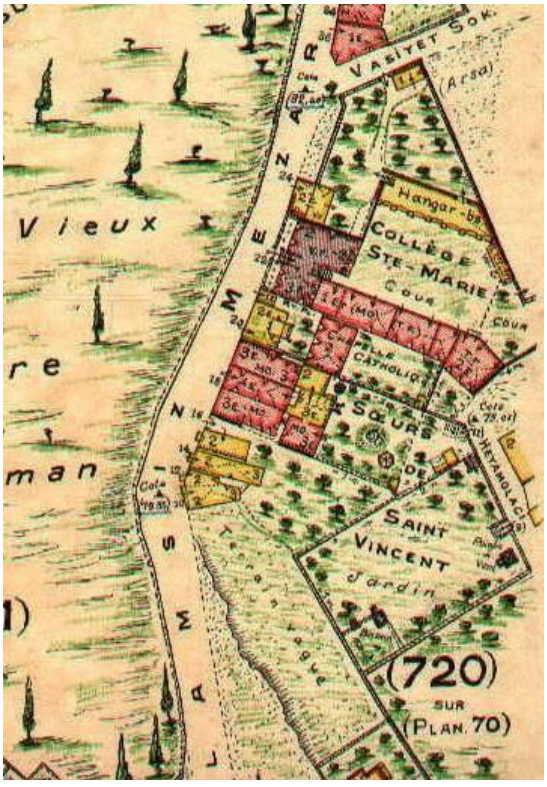
Şekil B. 9 1930 Tarihli Pervititch Haritası 70nolu Pafta

Şekil B. 10 1930 Tarihli Pervititch Haritası 70 nolu Pafta Detayı

Şekil B. 11 1930 Tarihli Pervititch Haritası 76 nolu Pafta

Şekil B. 12 1930 Tarihli Pervititch Haritası 76 nolu Pafta Detayı

Şekil C**:** Çevredeki Yapılar ile İlgili Fotoğraflar

Şekil C. 1 Çinili Karakolu

Şekil C. 2 Çinili Cami ve Külliyesi

Şekil C. 3 Surp Garabed Ermeni Kilisesi

Şekil C. 4 Surp Haç Ermeni Kilisesi

Şekil C. 5 Profiti İlya Rum Kilisesi

Şekil C. 6 Surp Haç Ermeni Lisesi

Şekil C. 7 Eski Rum Okulu, Günümüzde Kültür Merkezi

Şekil C. 8 Özel Kalfayan Ermeni Okulu

Şekil C. 9 Sainte Marie Fransız Okulu

Şekil C. 10 Katolik Şapeli (2006)[26]

[26] Bu resim İrem Nardereli Erdoğan'ın "Bağlarbaşı Sainte Marie Fransız Okulu Restorasyon Projesi" adlı tezinden alınmıştır.

Şekil C. 11 Katolik Şapeli (2007)[27]

Şekil C. 12 Bağlarbaşı İlköğretim Okulu

[27] A.g.e.

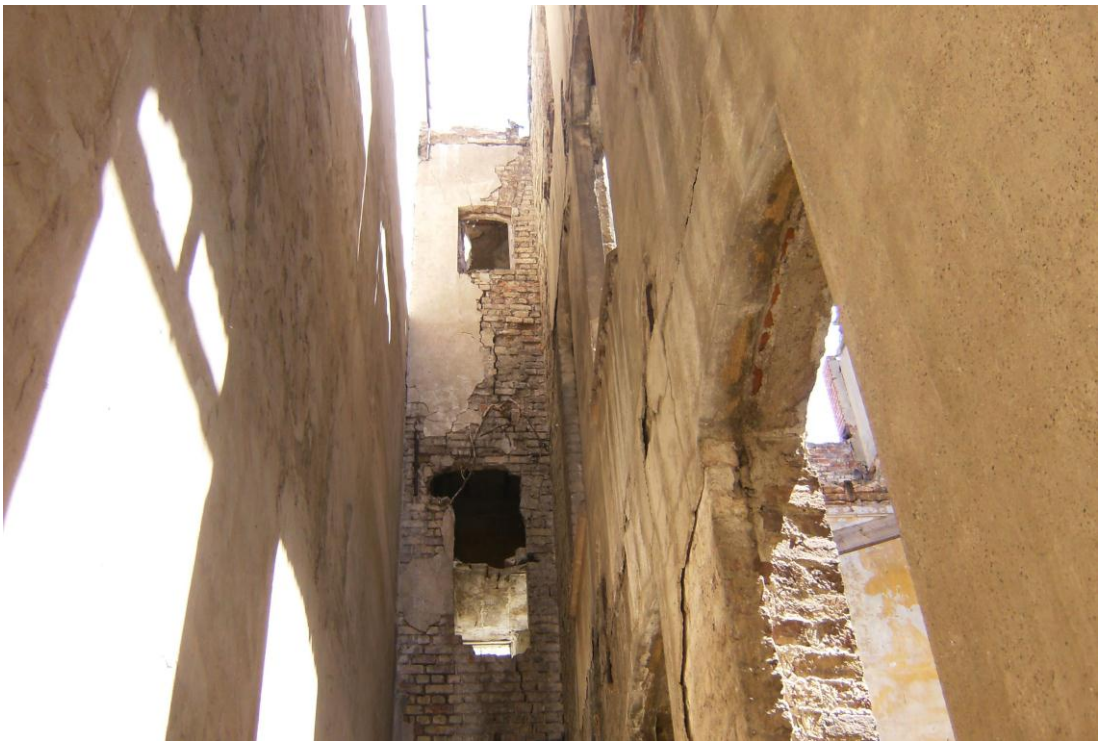
Şekil D: Saint Vincent de Paul Fransız Okulu ile İlgili Fotoğraflar

Şekil D. 1 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu sokak cephesi fotoğrafı (2009)

Şekil D. 2 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu arka cephe fotoğrafı (2009)

Şekil D. 3 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu kuzey doğu cephesi fotoğrafı (2009)

Şekil D. 4 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu güney doğu cephesi fotoğrafı (2009)

Şekil D. 5 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan-merdiven boşluğu (2009)

Şekil D. 6 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan-güneybatı mekanı (2009)

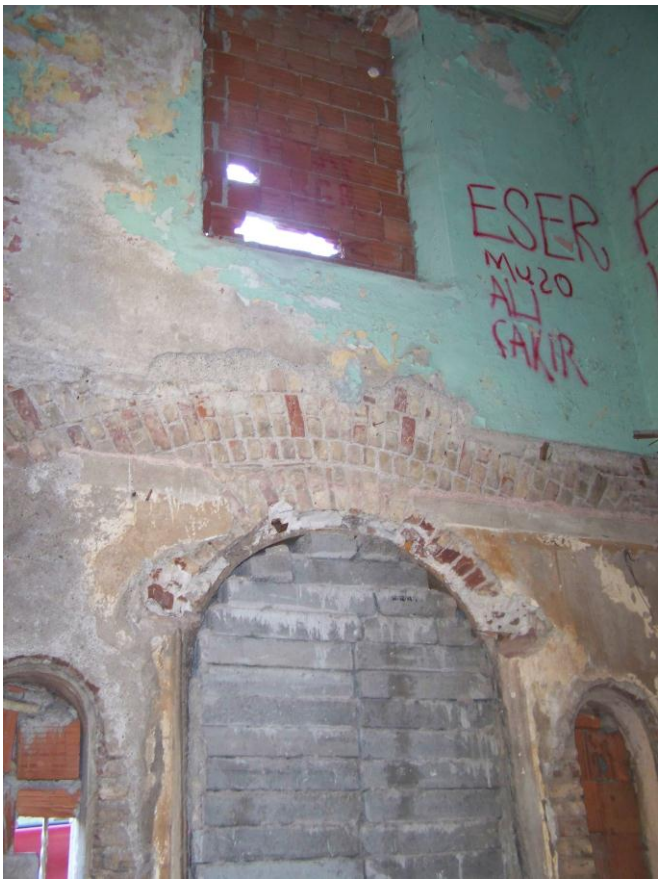
Şekil D. 7 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan-güneybatı mekanı (2009)

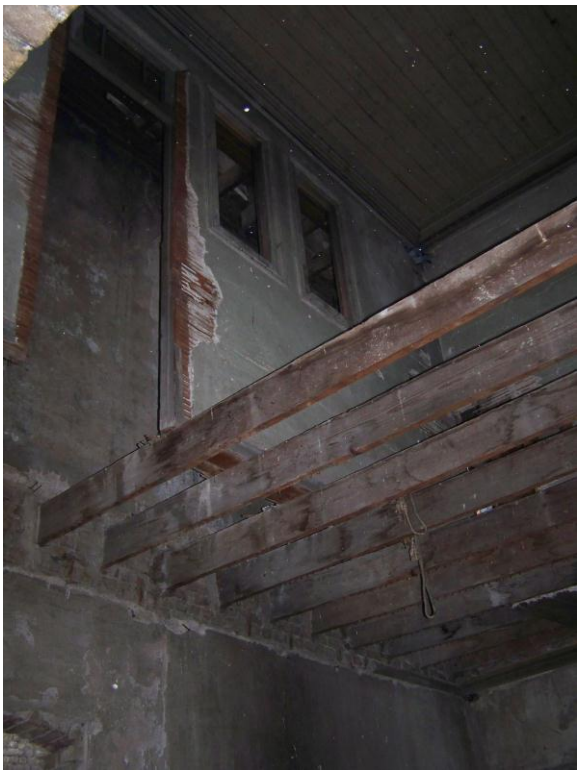
Şekil D. 8 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan-güneydoğu mekanı (2009)

Şekil D. 9 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan-güneydoğu mekanı (2009)

Şekil D. 10 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan-giriş holü (2009)

Şekil D. 11 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu iç mekan (2009)

Şekil D. 12 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu kagir yapı(2009)

Şekil D. 13 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu kagir yapı(2009)

Şekil D. 14 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Şapel cephe (2009)

Şekil D. 15 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Şapel cephe(2009)

Şekil D. 16 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Şapel-iç mekan(2009)

Şekil D. 17 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Giriş Kapısı(2009)

Şekil D. 18 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Giriş Basamakları (2009)

Şekil D. 19 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan (2009)

Şekil D. 20 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Giriş Holü-Merdiven holü arası kapı boşlukları (2009)

Şekil D. 21 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan-Yemekhane (2009)

Şekil D. 22 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan-Tuvaletler (2009)

Şekil D. 23 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan-Sarnıç ve Kuyu (2009)

Şekil D. 24 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan (2009)

Şekil D. 25 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan (2009)

Şekil D. 26 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Kagir Yapı (2009)

Şekil D. 27 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Şapel İç Mekan (2009)

Şekil D. 28 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Arka Cephe (2009)

Şekil D. 29 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan(2009)

Şekil D. 30 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu İç Mekan (2009)

Şekil D. 31 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Cephe Detayı (2009)

Şekil D. 32 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Korkuluk Detayı (2009)

Şekil D. 33 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Şapel Detayı (2009)

Şekil D. 34 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Şapel Detayı (2009)

Şekil D. 35 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Arka Cephe Detayı (2009)

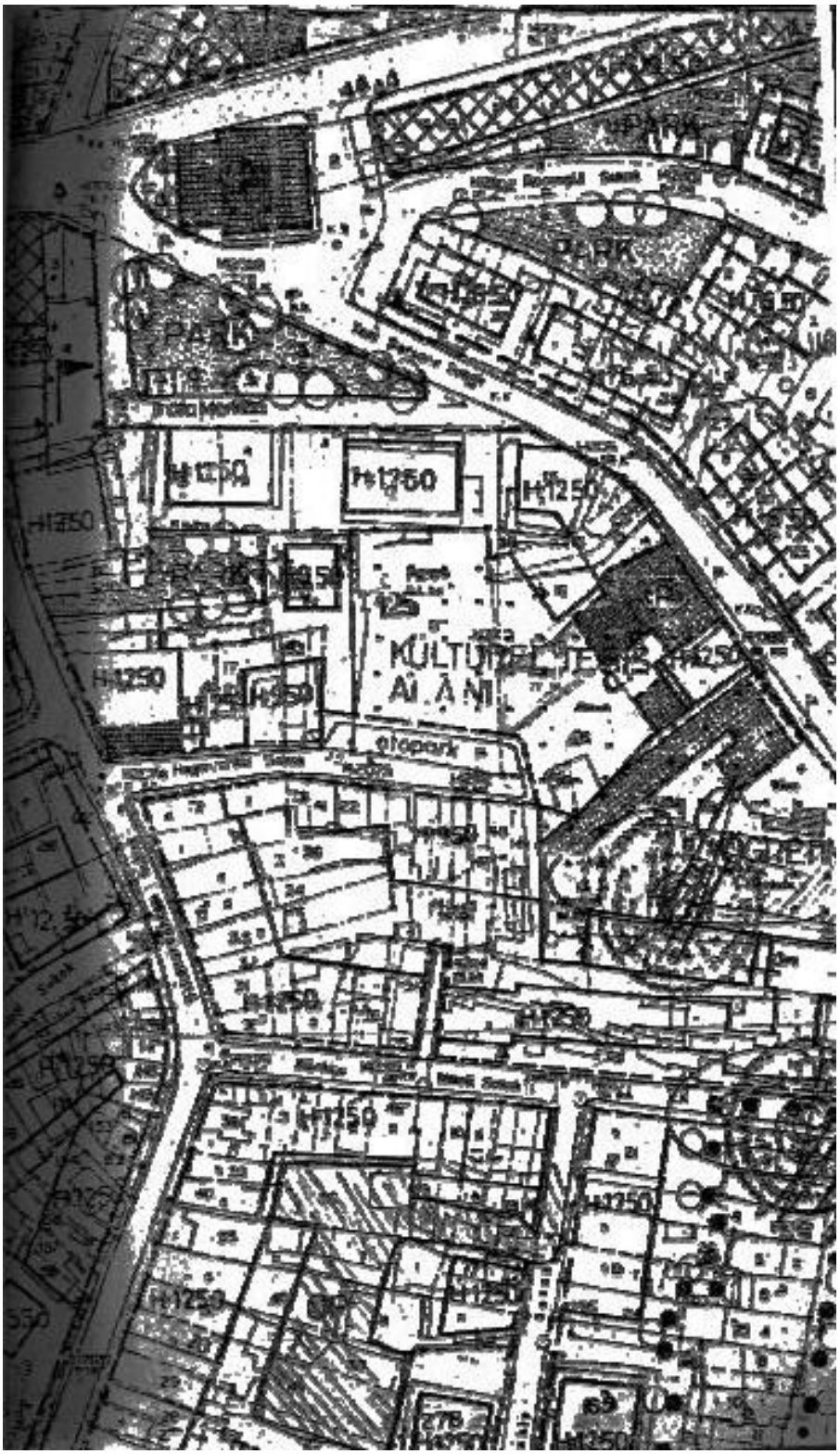

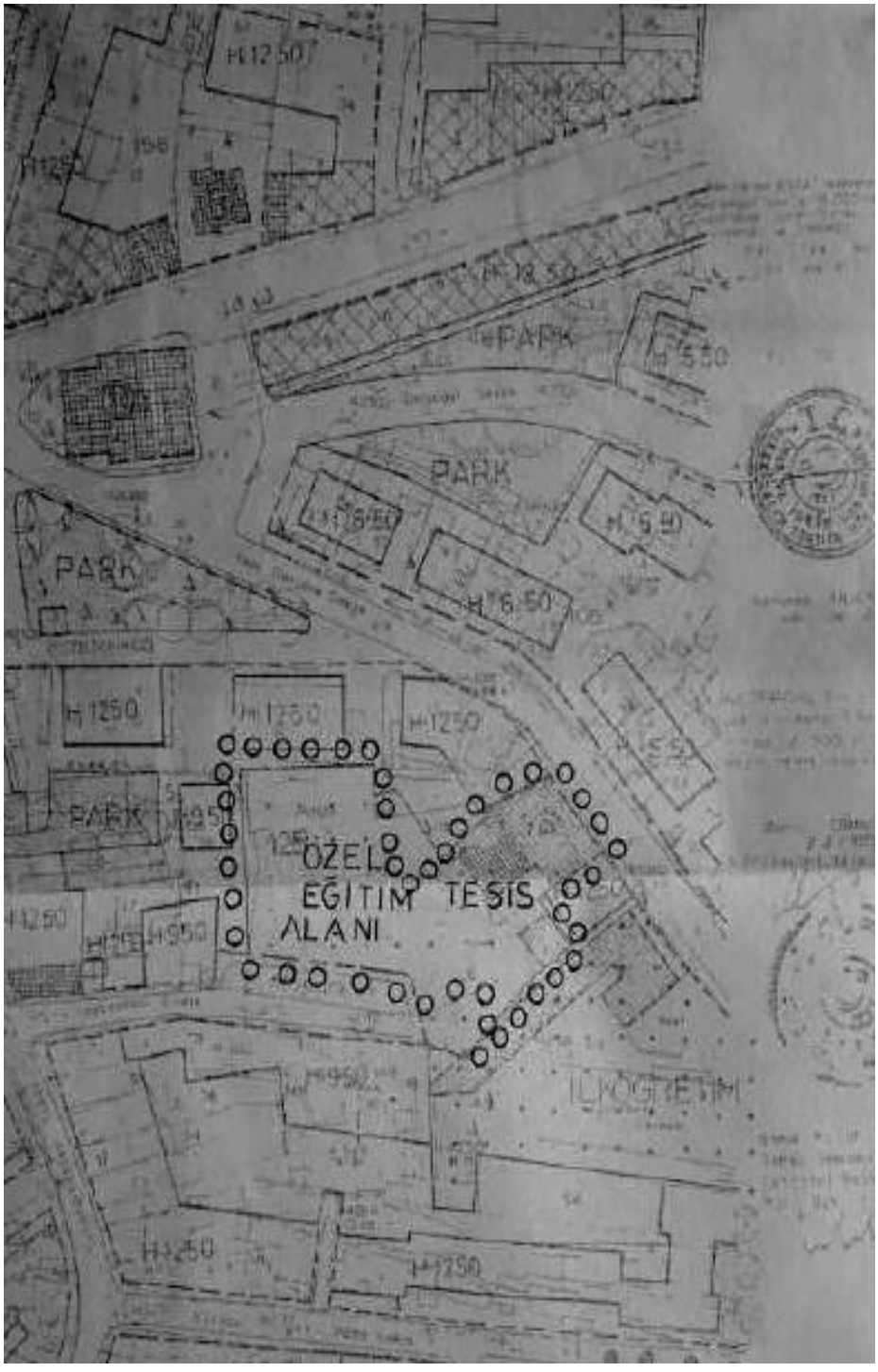
Şekil D. 36 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Arka Cephe Detayı (2009)

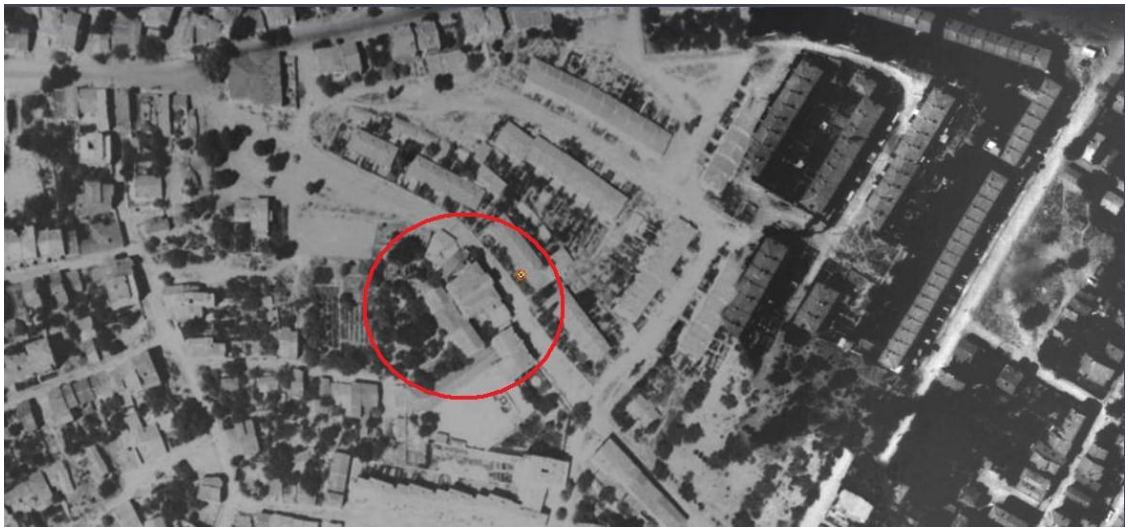
Şekil D. 37 Saint Vincent de Paul Fransız Okulu Arka Cephe Detayı (2009)

Şekil E. Restitüsyona Işık Tutan Fotoğraf ve Belgeler

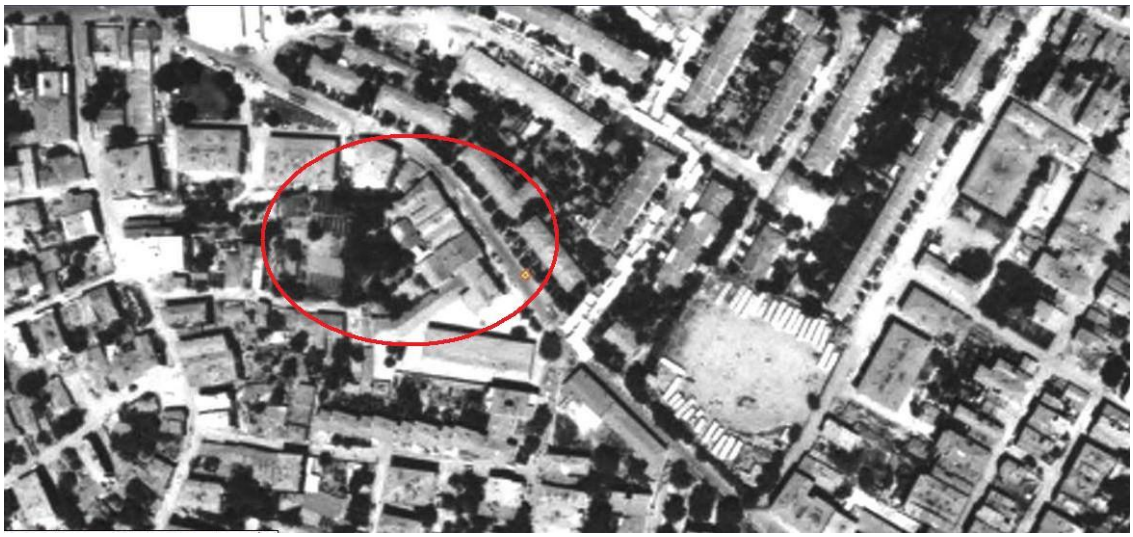

PARK
PARK
H:1250
H:1250
H:1250

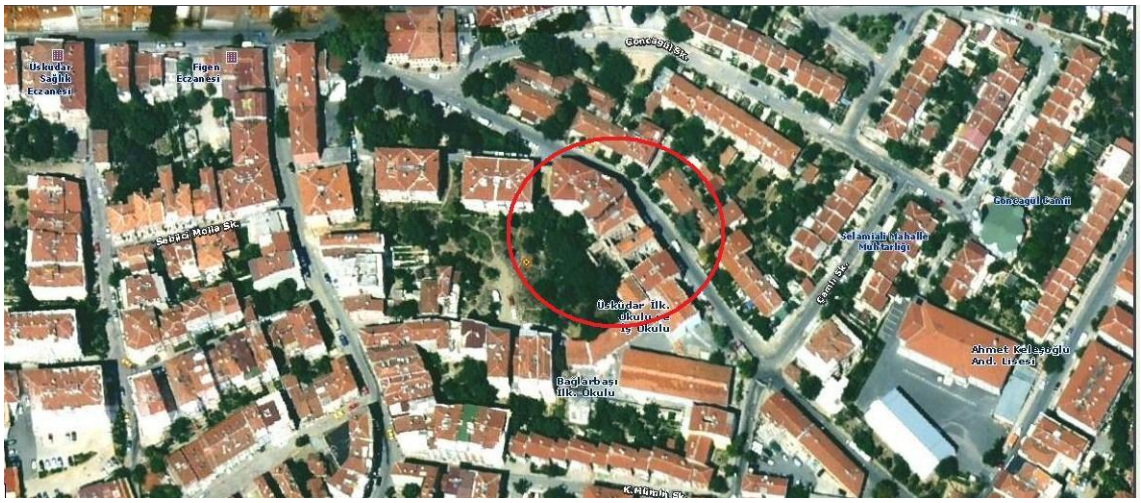
Şekil E. 2 Kurul Dosyasında bulunan 1989 Onay Tarihli İmar Planı Eki

Şekil E. 3 1966 tarihli hava fotoğrafı

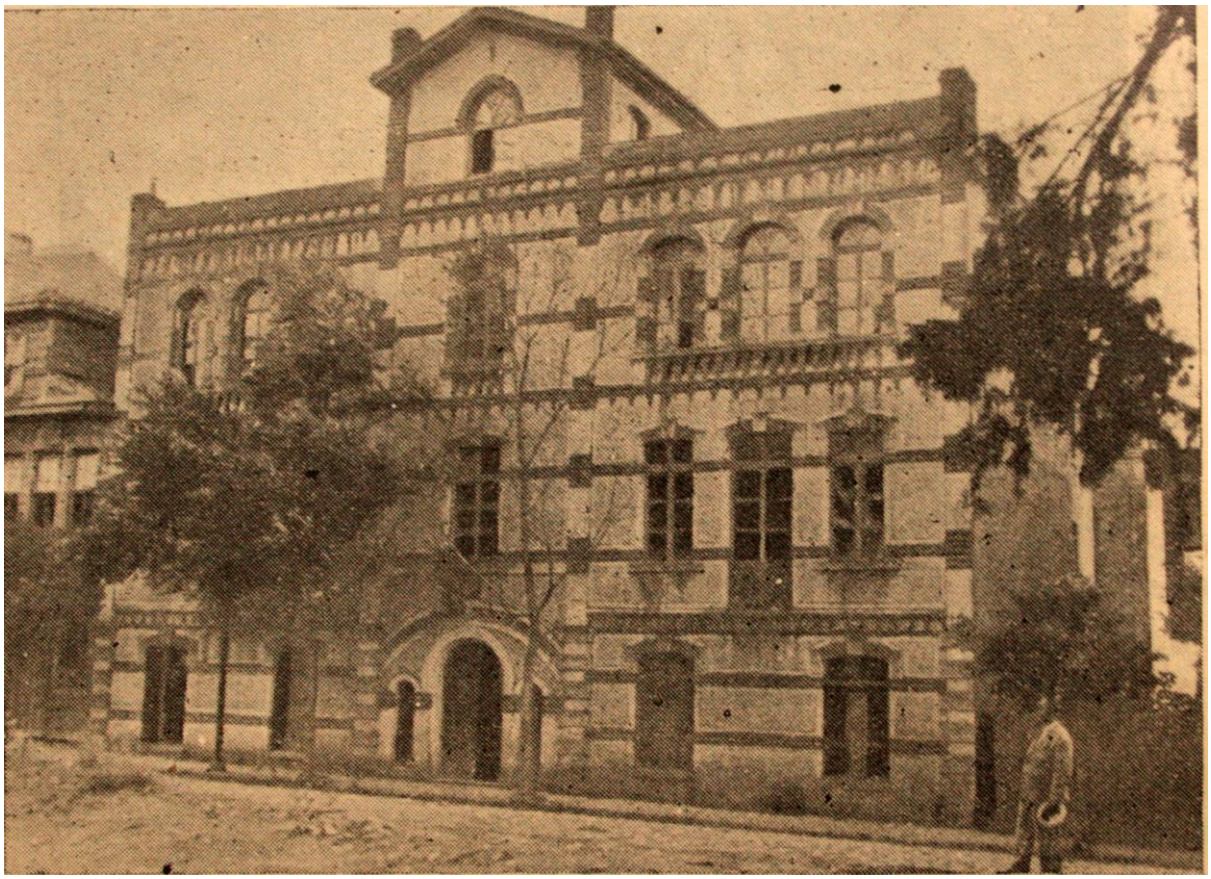
Şekil E. 4 1982 tarihli hava fotoğrafı

Şekil E. 5 2005 tarihli hava fotoğrafı

Şekil E. 6 Valide Atik Camisinden çekilen panoramik fotoğraf

Şekil E. 7 1952 Tarihli Nurettin Polvan'a ait kitaptan alınmış fotoğraf

Şekil E. 8 Kurul Dosyasında bulunan 1983 tarihli sokak cephesi fotoğrafı

Şekil E. 9 Kurul Dosyasında bulunan 1983 tarihli arka cephe fotoğrafı

Şekil E. 10 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli sokak cephesi kısmi fotoğrafı

Şekil E. 11 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli sokak cephesi kısmi fotoğrafı

Şekil E. 12 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli arka bahçedeki kagir yapının fotoğrafı

Şekil E. 13 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli iç mekan-merdiven fotoğrafı

Şekil E. 14 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli iç mekan- özgün kuyu bileziği

Şekil E. 15 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli iç mekan- mutfak

Şekil E. 16 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli iç mekan- ikinci kat yatakhane

Şekil E. 17 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli iç mekan- ikinci kat

Şekil E. 18 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli iç mekan-çatı penceresi fotoğrafı

Şekil E. 19 Kurul Dosyasında bulunan 1994 tarihli şapelin dış cephe fotoğrafı

Şekil E. 20 Nezih Uzel arşivinde bulunan sokak cephe fotoğrafı

Şekil E. 21 Nezih Uzel arşivinde bulunan giriş kapısı fotoğrafı

Şekil E. 22 Nezih Uzel arşivinde bulunan arka cephe fotoğrafı

Şekil E. 23 Nezih Uzel arşivinde bulunan arka bahçede yer alan kagir yapı fotoğrafı

Şekil E. 24 Nezih Uzel arşivinde bulunan arka bahçede yer alan kagir ve ahşap yapıların fotoğrafı

Şekil E. 25 Nezih Uzel arşivinde bulunan şapel iç mekan fotoğrafı

Şekil E. 26 Nezih Uzel arşivinde bulunan şapel giriş kapısı fotoğrafı

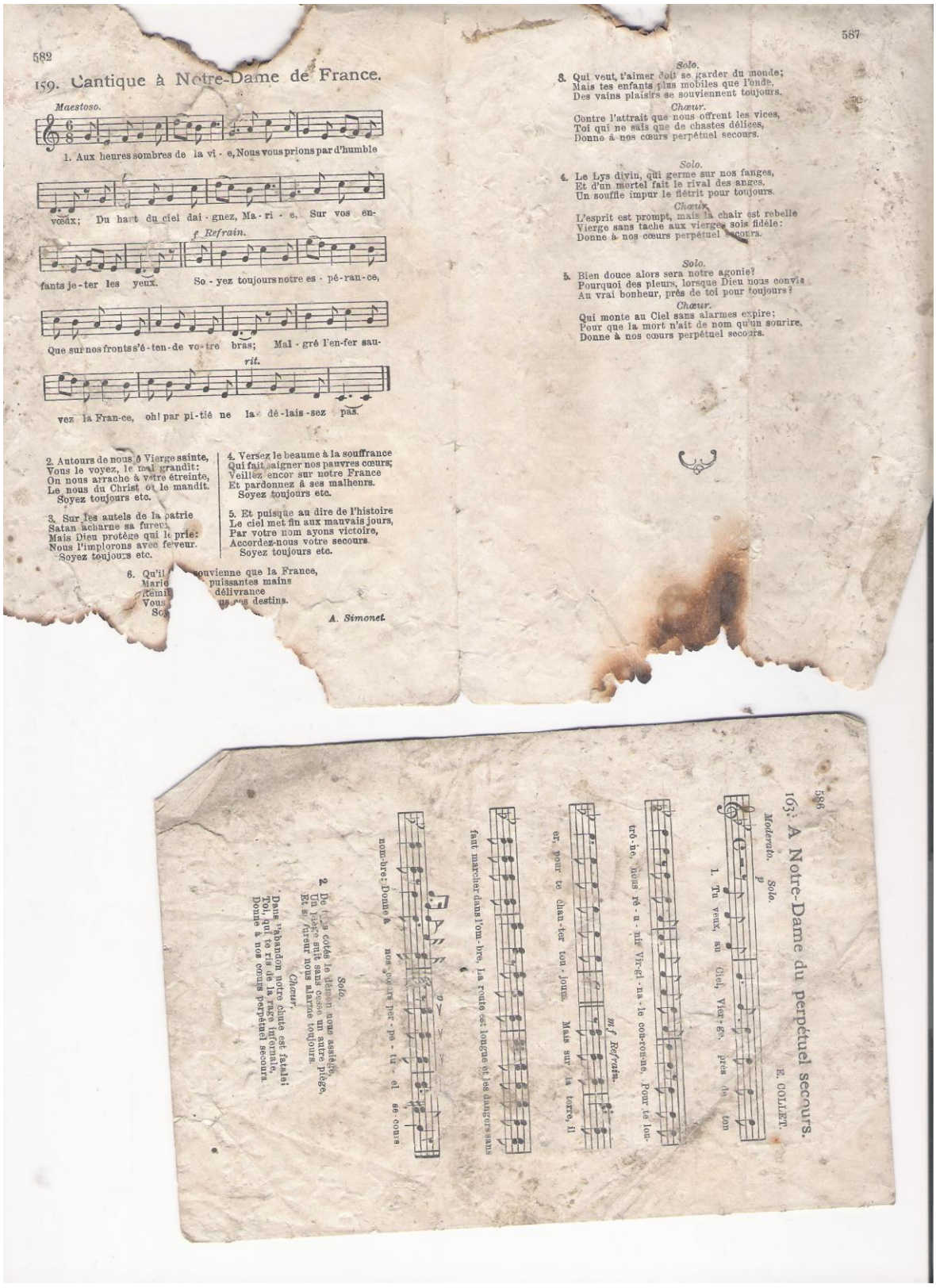
Şekil E. 27 Nezih Uzel arşivinde bulunan şapel birinci kat iç mekan fotoğrafı

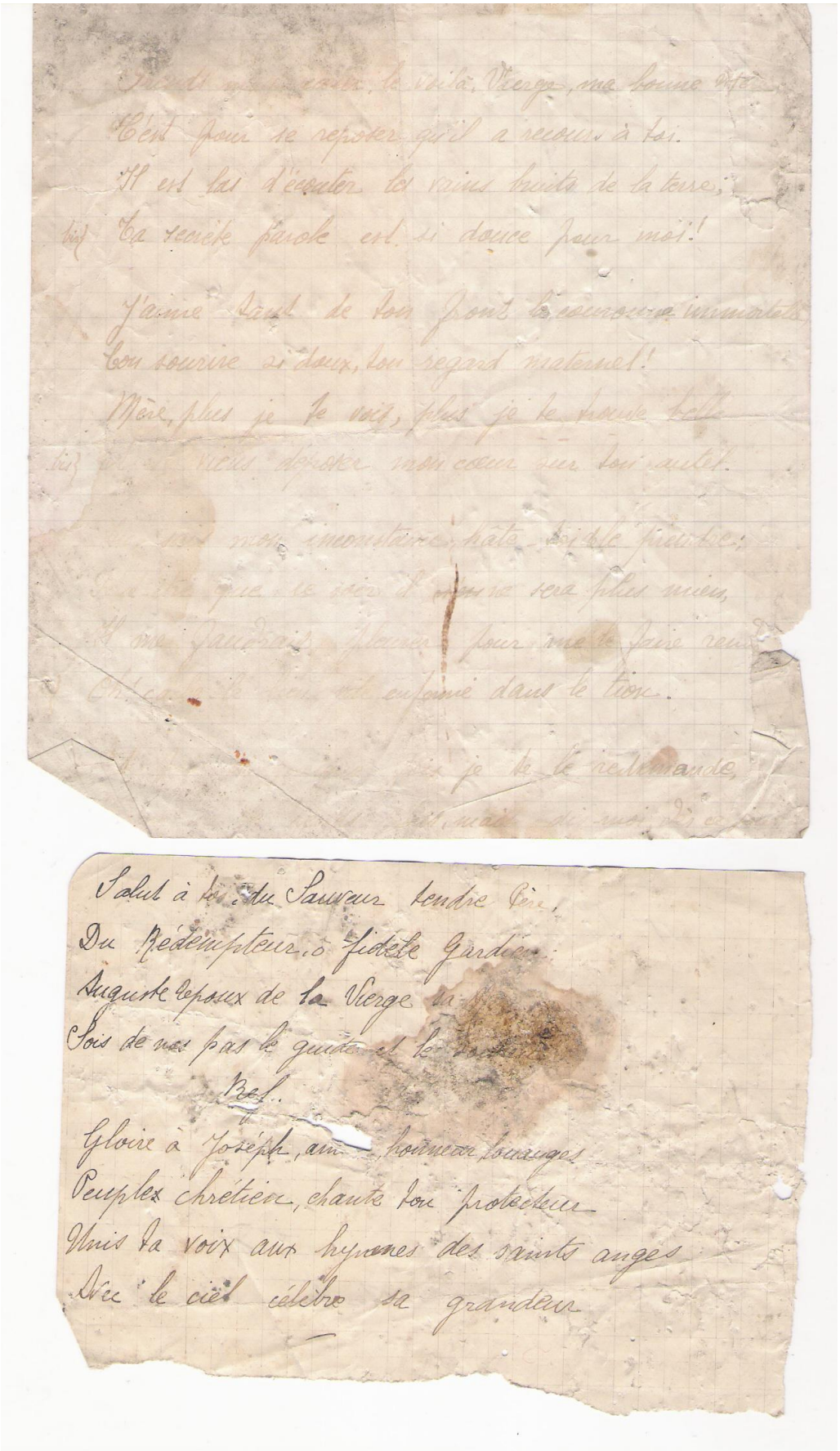
Şekil E. 28 Nezih Uzel arşivinde bulunan şapel birinci kat iç mekan fotoğrafı

Şekil E. 29 Nezih Uzel arşivinde bulunan şapel çatı katı iç mekan fotoğrafı

Şekil E. 30 Nezih Uzel arşivinde yer alan şapel içinde bulunan belgeler-1

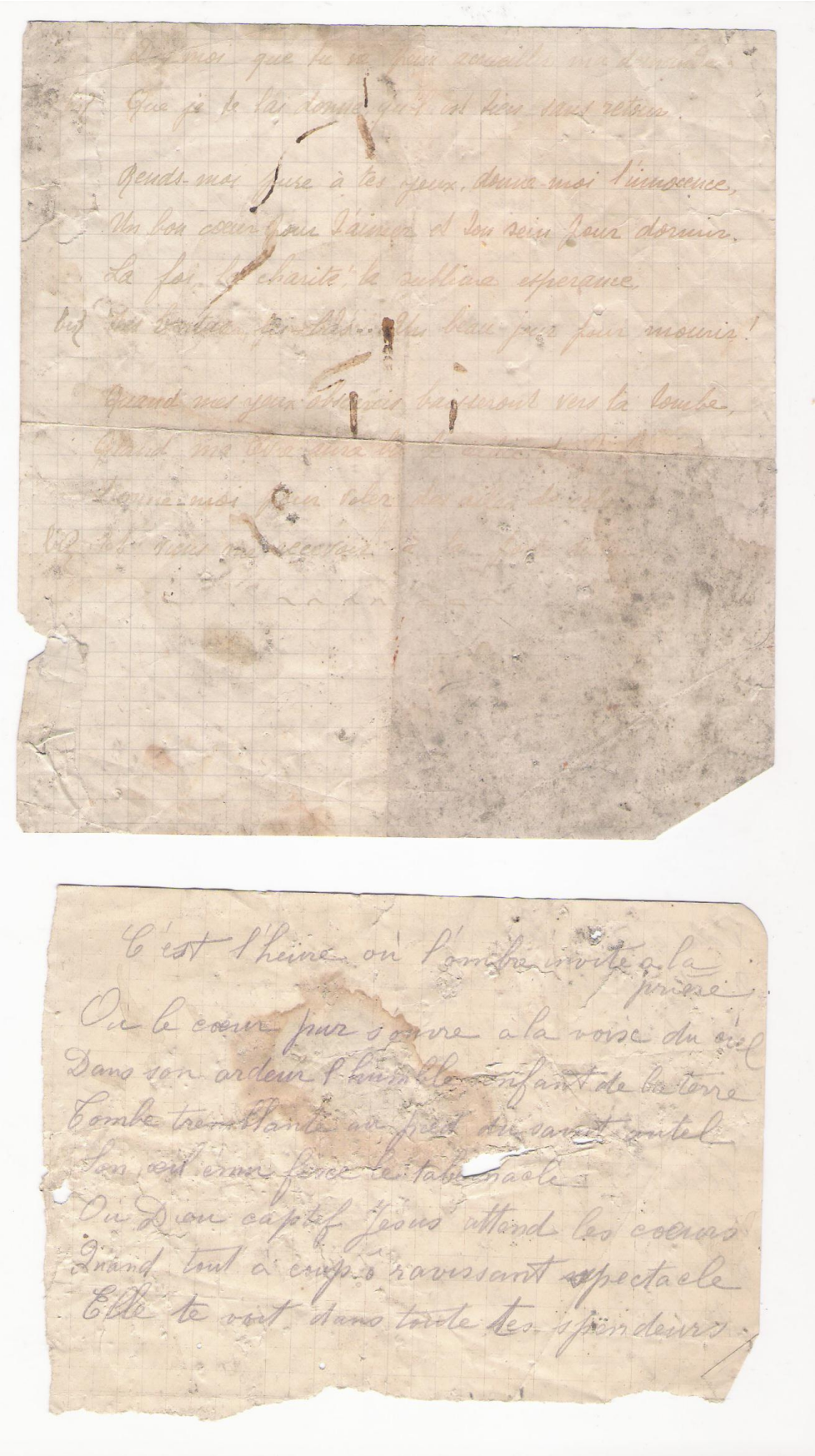

Salut à toi du Sauveur tendre Père,
Du Rédempteur ô fidèle Gardien
Auguste époux de la Vierge ...
Sois de nos pas le guide et le ...

Bis.

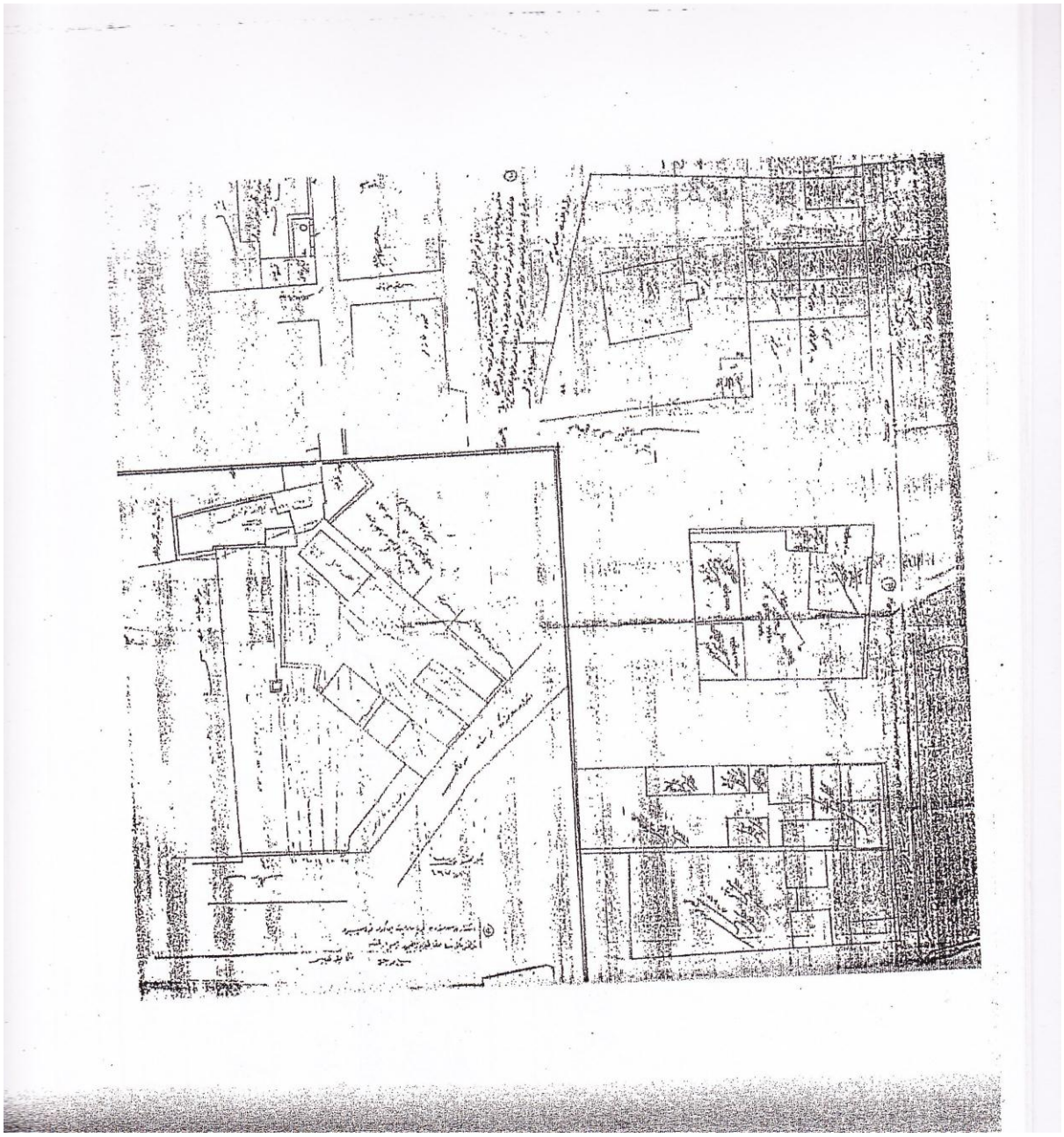
Gloire à Joseph, ... hommes louanges
Peuples chrétiens, chantez son protecteur
Unis la voix aux hymnes des saints anges
Que le ciel célèbre sa grandeur

Şekil E. 31 Nezih Uzel arşivinde yer alan şapel içinde bulunan belgeler-2

C'est l'heure où l'ombre invite à la prière
Où le cœur pur s'ouvre à la voix du ciel
Dans son ardeur l'humble enfant de la terre
Comme tremblante au pied du saint autel
Son cœur en force s'établ
Où Dieu captif Jésus attend les cœurs
Quand tout à coup ravissant spectacle
Elle te voit dans toute tes splendeurs

Şekil E. 32 Nezih Uzel arşivinde yer alan şapel içinde bulunan belgeler-3

Şekil E. 33 Devlet Osmanlı Arşivleri Plan Proje Katoloğu 443 Nolu Belge

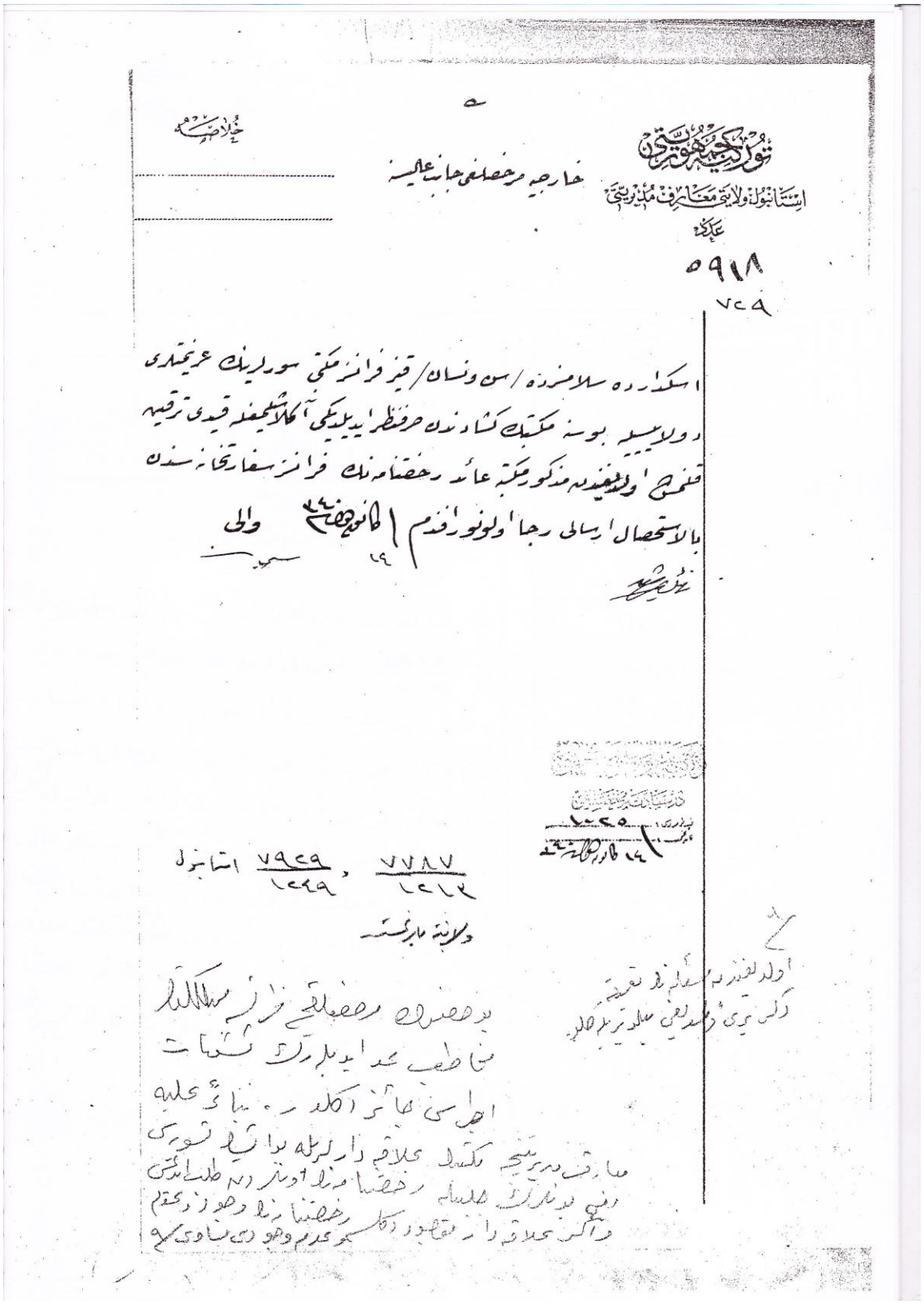
Ruhsatname

Üsküdarda Soeuers De La Charité adlı rahibelere ait mektebin dar olmasına dayanarakk Yeni Mahalle'de Kabristan Caddesinde yirmi dört, yirmi altı ve yirmi sekiz numaraları konulmuş, sahibi tarafından kendilerine terk ve hibe edilmiş ve sözü geçen mektebe bitişik bulunan üç kıta arsa üzerine mevcut mektep binasına ilave olarak ve yeni baştan bir daire inşaasına ruhsat verilmesi hakkında gerçekleşen dilkçe yüksek kurula iletilmiş olan evrak neticesinde, bitişik arsalardan yirmi dört ve yirmi altı numaralarla numaralandırılmış arsalar Kazasker Feyzullah Efendi ve Behram Kethuda vakfından iki bölüm konut arsası ve yirmi sekiz numaralı arsa Agop kalfa vakfından bir parça bahçe yeri olduğundan bunlar bir öbür tarafa toplam miktarı dört bin yüz doksan yedi zira ve yirmi parmağa denk gelen , işbu konut arsalarıyla bahçe yerine on altı metre otuz santimetre boy ve yedi metre elli santimetre en ve onbir metre yüksekliğinde bir daire inşaa ve kullanımını gerektiren paraların adı geçen rahibeler tarafından ödeme yapılarak yerine getirileceği anlaşılmış olduğundan vakıf olan arsalarla bahçe için özel olarak oluşturulan karara uygun olarak kıymetlerinin binde onu oranında zemin kirası tahsis olunmak üzere bahsedilen dairenin yeni baştan inşaası için gerekli olan ruhsatın onurlu emrimin sahibi Vekiller Meclisinde Nüfus sahibi olanlar tarafından düzenlenmiş ve hükümdar katına iletilen dilekçe danışılmış ve yapımının kanun gereğince Şehir yetkilisi tarafından Padişahın emriyle ruhsatı Divan-ı Hümayundan işbu uygun bulunmuştur.

"22 Safer 325"

7 Mart 1909

Şekil E. 34 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Ruhsatname'nin Türkçe transkripsiyonu

Şekil E. 35 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Hariciye Nezareti Katoloğuna ait belge

Hu

Türkiye Cumhuriyeti Hulâsa

İstanbul Vilayeti Maarif Müdüriyyeti

Aded

5918

729

Hariciye murahhaslığı cânib-i âlîsine

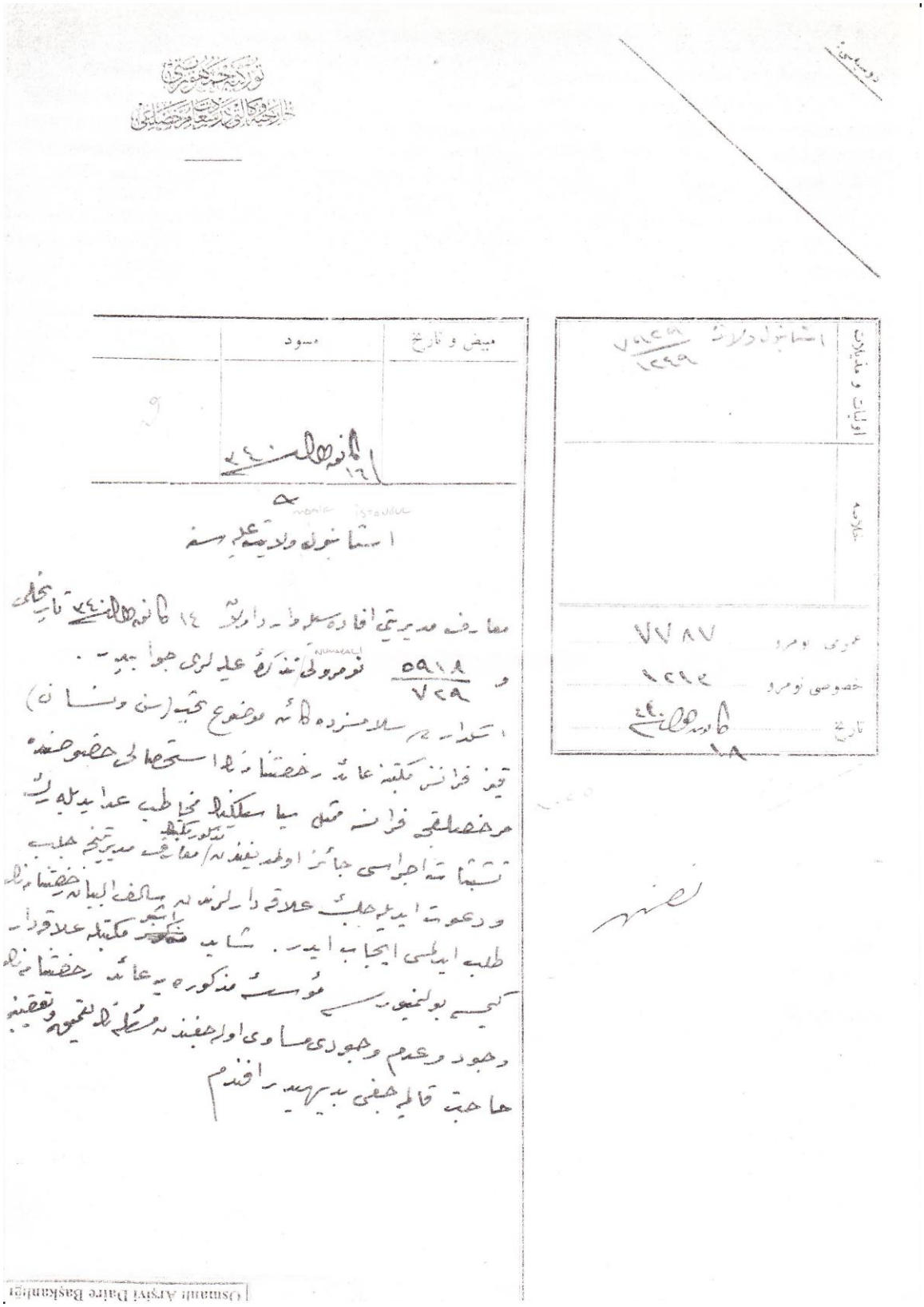
Üsküdarda selamsızda "Sen Vinsan"kız Fransız mektebi sörlerinin azîmetleri dolayısıyla bu sene mektebin küşâdından sarf-ı nazar edildiği anlaşılmakla kaydı terkîn kılınmış olduğundan mezkûr mektebe aid ruhsatnâmenin Fransız sefârethanesinden bi'l-istihsâl irsâli ricâ olunur efendim.

14 Kânûn-ı evvel [1]340

Vâli

(imza)

Şekil E. 36 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Hariciye Nezareti Katoloğuna ait belgenin transkripsiyonu

Şekil E. 37 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Hariciye Nezareti Katoloğuna ait belge

Türkiye Cumhuriyeti

Hariciye Vekâleti Dersaadet Murahhaslığı

İstanbul Vilâyeti 7929/1249

Hülâsa

Umûmi numara: 7787

Husûsi numara: 1212

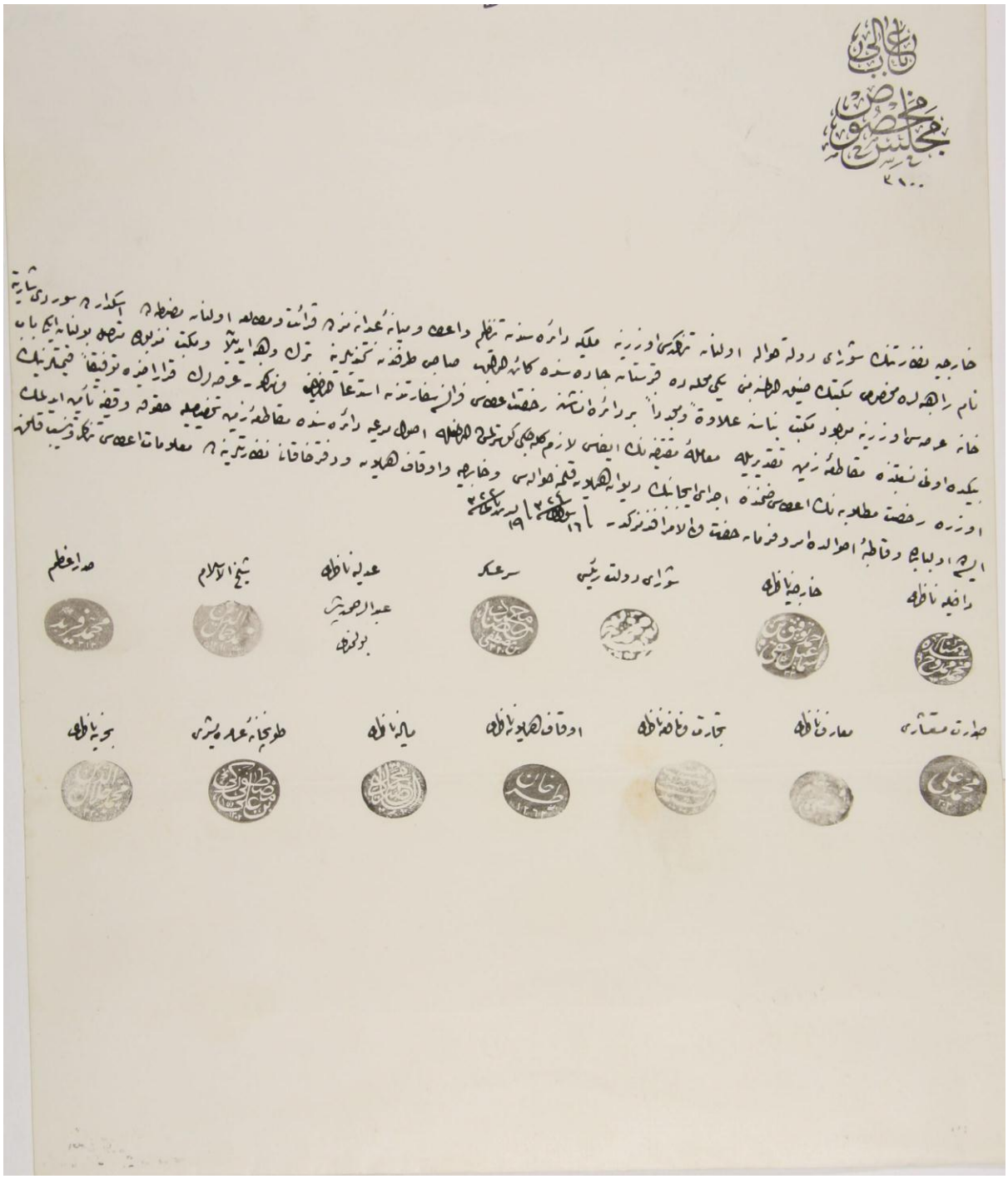
Tarih: 18 kanun-ı evvel [1]340

16 kanun-ı evvel [1]340

İstanbul Vilâyet-i Aliyyesine

Maarif müdîriyyeti ifadesiyle vârid olan 14 kanun-ı evvel [1]340 tarihli ve 5918/729 numaralı tezkere-i aliyyeleri cevabıdır.Üsküdar'da Selamsız'da kâin mevzu'-ı bahs "Saint /Sen Vinsan? " kız Fransız mektebine âid ruhsatnâmenin istihsâli hususunda murahhaslıkça Fransa mümessili siyasiliğinin muhâtab addedilerek teşebbüsât-ı icrası câiz olmadığından /mezkûr mektebin/ maarif müdîriyyetince celb ve davet edilecek alakadârlarından sâlif'ül-beyân ruhsatnâmenin taleb edilmesi îcab eder. Şayet işbu mekteble alakadâr kimse bulunmuyorsa müessese-i mezkûreye âid ruhsatnâmenin vücûd ve adem-i vücûdu musâvi olacağından mes'elenin tahkik ve ta'kibine hacet kalmayacağı bedîhidir efendim.

Şekil E. 38 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Hariciye Nezareti Kataloğuna ait belgenin transkripsiyonu

Şekil E. 39 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan İrâde Adliye ve Mezâhib Kataloğu 1324.Z.24 no'lu belge

Bâb-ı Âlî

Meclîs-i Mahsûs

Hariciye nezaretinin şûrâ-yı devlete havale olunan tezkeresi üzerine mülkiye dâiresinden tanzîm ve i'tâ ve meyana-i 'idanenizde kıraat ve mütâlaa olunan mazbatada Üsküdar'da "Sör de Şaryete?" nam râhibelere mahsûs mektebin dîk (dar) olmasına mebnî yeni mahallede kabristan caddesinde kâin olub sahibi tarafından kendilierine terk ve hibe edilen ve mekteb-i mezbûra muttasıl bulunan iki bâbhane arsası üzerine mevcûd mekteb binâsına ilâveten ve müceddiden bir daire inşasına ruhsat i'tâsı Fransa sefâretinden istid'â olunan ve mezkur arsaların karar-ı ahire tevfikan kıymetlerinin binde onu nisbetinde mukâta'a –i zemîn takdiriyle muâmele-i muktaziyyenin ifâsı lazım geleceği gösterilmesi olmakla usul-ı mer'iyye dairesinde mukâta'a –i zemin tahsiyesiyle hukuk-ı vakfiye te'mîn edilmek üzere ruhsat –ı matlûbenin i'tâsı zımnında icrâ-yı îcâbının dîvân-ı hümâyûn kalemine havalesi ve hariciye ve evkâf-ı hümâyûn ve defter-i hâkânî nezaretlerine de ma'lûmât i'tâsı tezekkür ve tensib kılınmış ise ol bâbda kâtıbe-i ahvalde emr ü ferman Hazret-i min'el-emr efendimizindir.

16 Şevval [1]324 / 19 Teşrin-i sani [1]322

(İmzalar sırayla)

Dahiliye nâzırı

Hariciye nâzırı

Şura-yı devlet reisi

serasker

Adliye nâzırı

şeyh'ül-islam

sadrazam

sadaret müsteşarı

maarif nâzırı

ticaret ve nâfi'a nâzırı

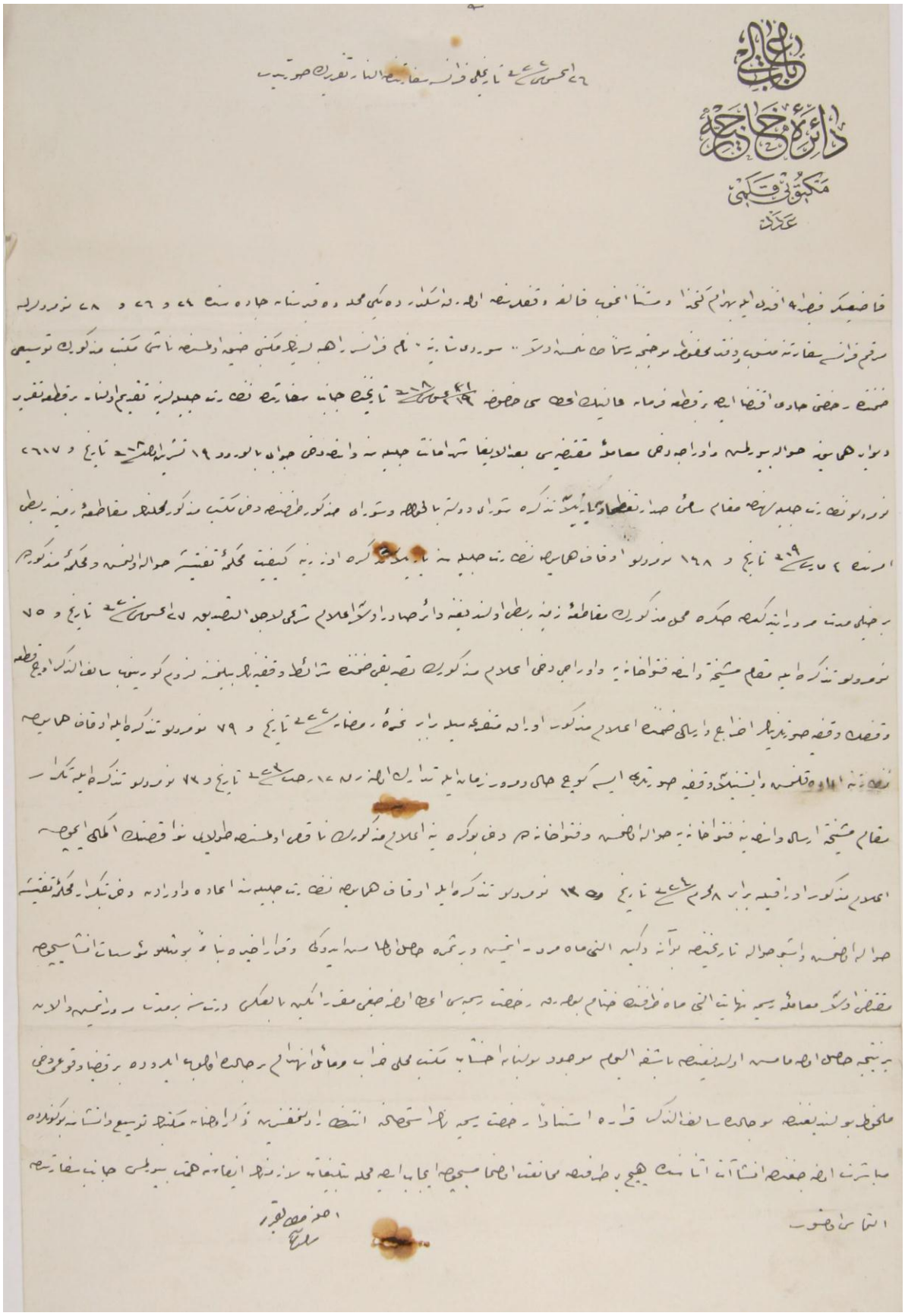
evkaf-ı hümayun nâzırı

maliye nâzırı

tophane –i Askeriye Müşiri

Bahriye nâzırı

Şekil E. 40 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan İrâde Adliye ve Mezâhib Kataloğu 1324.Z.24 no'lu belgenin transkripsiyonu

Şekil E. 41 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Şura-yı Devlet Kataloğu 2758-4 no'lu belge

Bâb-ı Âli

Dâire-i Hâriciye

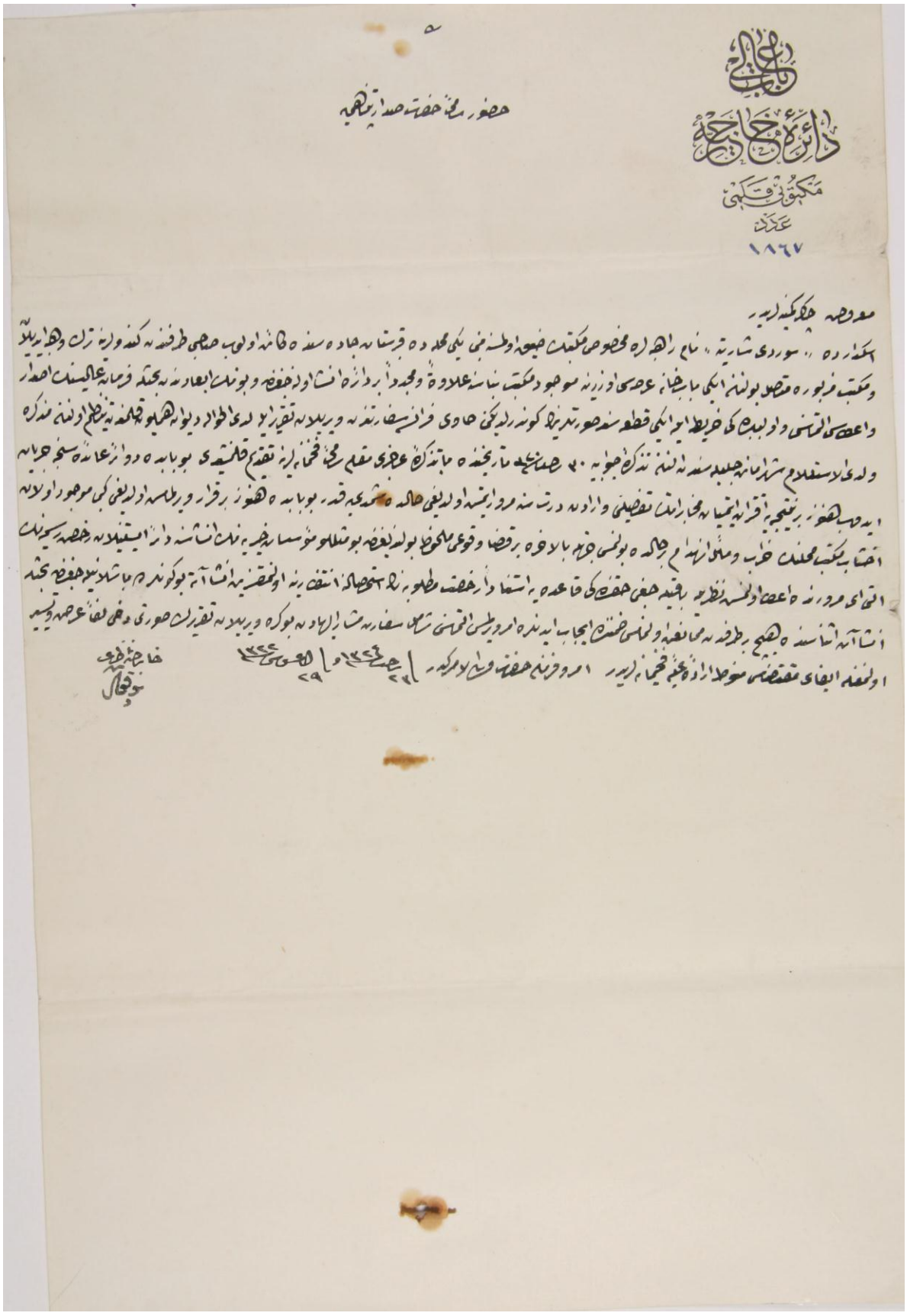
Mektûbî Kalemi

26 Ağustos 322 tarihli Fransız sefâretinden alınan takrîrin sûretidir

Kazasker Feyzullah Efendi ile Behram kethüda ve Müstesna İnci kalfa vakıflarından olarak Üsküdar'da yeni mahallede kabristan caddesinde 24 ve 26 ve 28 numaralarla merkum Fransa sefâretine mensûb ve vakt-i mahfûz mucibince resmen tanılmış olan "Sör de Şariteye" nam Fransız rahibelerinin meskeni dîk (dar) olmasından naşi mekteb-i mezkûrun tevsî'i zımnında ruhsatı hâvi iktiza eden bir kıt'a fermân-ı âlinin i'tâsı husûsuna 19 Ağustos 318 tarihinde cânib-i sefâretin nezâret-i celîlelerine takdîm olunan bir kıt'a-i takrîr dîvân-ı hümâyuna havale buyurulmuş ve oraca dahi muamele-i mukteziyesi ba'de'l-ifâ Şehremânet-i celîlesine ve anun dahi cevabı bi'l-vürud 19 Teşrin-i evvel [1] 318 tarih ve 2617 numaralu nezâret-i celilesinde makam-ı sâmi-i sadaret ..... yazılan tezkere şûra-yı devlete bi'l-havale ve şûra-yı mezkûr tarafından dahi mekteb-i mezkûr mahalinde mukâta'a-i zemîne rabtı emrinde 4 Mayıs [1]319 tarih ve 148 numaralu evkâf-ı hümâyun nezâret-i celîlesine yazılan tezkere üzerine keyfiyet mahkeme-i teftîşe havâle olunmuş ve mahalle-i mezkûrda bir hayli müddet-i mürûr ettikten sonra mahal-i mezkûrun mukâta'a-i zemîne rabtı olunduğuna dâir sâdır olan i'lâm-ı şer'î li-ecli't-tasdîk 27 Ağustos [1]320 tarih ve 75 numaralı tezkere ile makâm-ı meşîhate ve anda fetvâhâneye ve oraca dahi i'lâm-ı mezkûrun tasdîki zımnında şerâit-i vakfiyenin bilinmesine lüzum görünüp sâlifü'z-zikr üç kıt'a vakfın ve vakfiye sûretlerinin ihrac ve irsali zımnında i'lâm mezkûr evrak muktazisiyle beraber ..... Ramazan [1]322 tarih ve 79 numaralı tezkere ile evkâf-ı hümâyun nezâretine iade kılınmış ve istenilen vakfiye sûretleri ise göç hâli ve mürur-ı zaman ile tedârik eylenerek 12 Receb [1]323 tarih 73 numaralu tezkere ile tekrar makâm-ı meşîhate irsâli ve anun (onun) yine fetvâhâneye havale olunmuş ve fetvahanece dahi bu kere yine i'lâm-ı mezkûrun nâkısı olmasından dolayı nevâkısının ikmâli içün i'lâm-ı mezkûr evrâkıyla beraber 8 Muharrem [1]324 tarih ve 13 numaralu tezkere ile evkâf-ı hümâyun nezâret-i celîlesine iade ve oradan dahi be-tekrar mahkame-i teftîşe havâle olunmuş ve işbu havâle tarihinde bu ana değin altı mâh mürûr etmiş ve bir semere hasıl olmamış idüği ve karar-ı ahîre binâen bu misüllü müessesât inşâsıçün muktezî olan muâmele-i resmiye nihayet altı mâh zarfında hitâm bularak ruhsat-ı resmiyyesi i'ta olunacağı mukarrer iken bi'l-akis dört sene müddet mürûr etmiş ve el-ân bir netice hâsıl olamamış olduğundan başka el-yevm mevcûd bulunan ahşab mekteb mahali harab ve mâil-i inhidam bir halde olub ilerüde bir kabza vuku'u dahi melhûz bulunduğundan bu halde sâlifu'z-zikr karara istinâden ruhsat-ı resmiyenin istihsâline intizâr olunmaksızın zikrolunan mektebin tevsî' ve inşâsına bugünlerde mübâşeret olunacağından inşaat esnasında hiçbir taraftan mümanaat olunmaması çün îcâb eden mahalle teblîgat-ı lazımenin ifasına himmet buyrulması cânib-i sefâretten iltimâs olunur.

Aslına mutâbıktır.

Şekil E. 42 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Şura-yı Devlet Kataloğu 2758-4 no'lu belge transkripsiyonu

Şekil E. 43 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Şura-yı Devlet Kataloğu 2758-4 no'lu belge

Bab-ı âli

Daire-i Hariciye

Mektubî Kalemi

Aded

1867

Huzûr-ı sâmi-i Sadâret-penâhiye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir

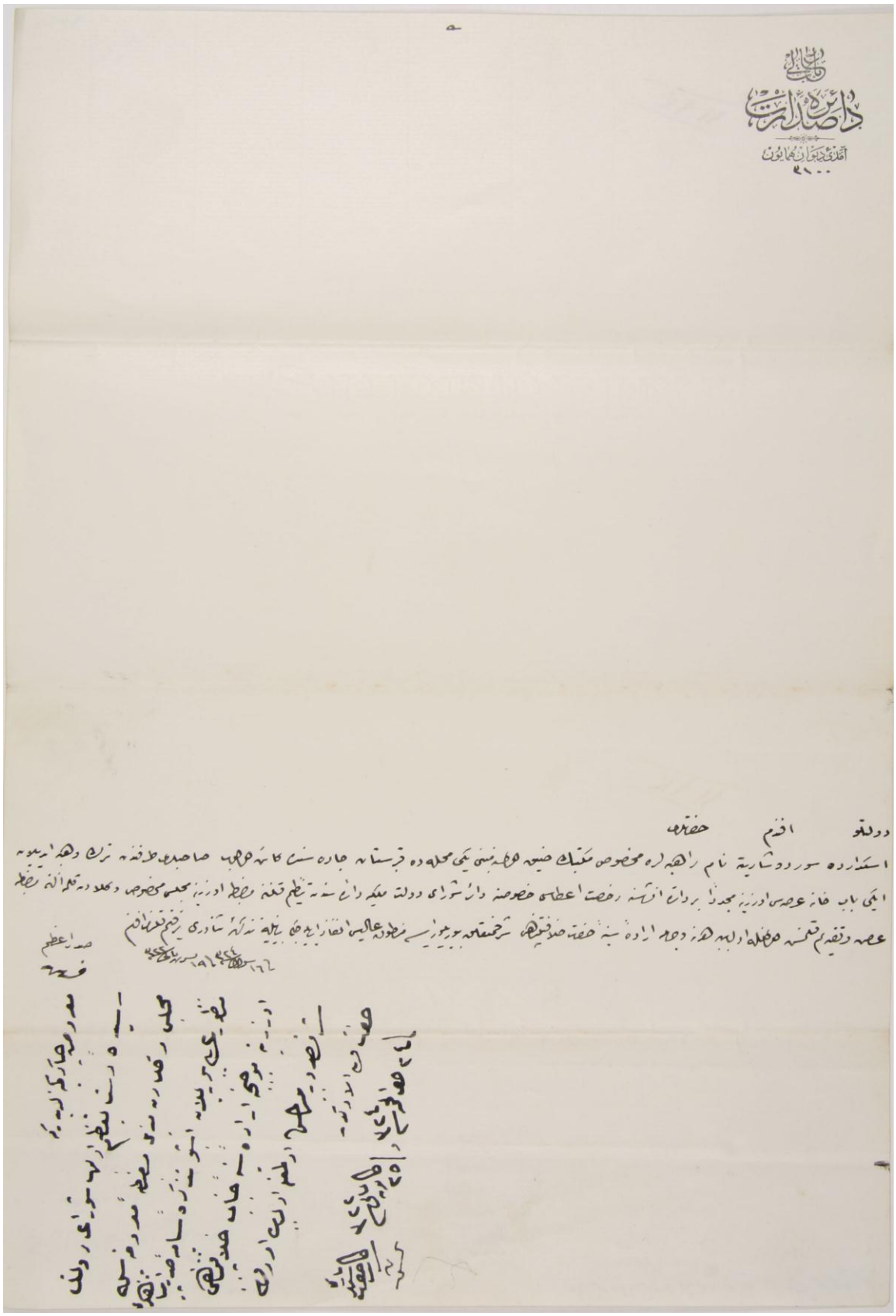
Üsüdar'da "Sir De şâriete" nam rahibelere mahsus mektebin dîk (dar) olmasına mebnî Yenimahalle'de Kabristan Caddesinde kâin olub sahibi tarafından kendülerine terk ü hibe edilen ve mekteb –i mezbûra muttasıl bulunan iki bâbhane arsası üzerine mevcûd mekteb binasına ilâveten ve müceddiden bir dâire inşa olunacağından ve bunun eb'âdından bahisle fermân-ı âliyyenin isdâr ve i'tâsı iltimâsını ve ol bâbdaki harita ile iki kıt'asına sûretlerinin gönderildiğini hâvî Fransa sefâretinden verilen takrir ile lede'l-havale divan-ı hümayun kaleminden tanzîm olunan müzekkire ve lede'l-istilâm şehremanet-i celilesinden alınan tezkere-i cevabiye 30 Receb 320 tarihinde bâ-tezkere-i acizî makâm-ı sâmî-i fehamânelerine takdîm kılınmıştı. Bu bâbda devâir-i âidesince cereyan idüb henüz bir neticeye iktiran etmeyen muhâberâtın tafsîlini ve aradan dört sene mürûr etmiş olduğu halde şimdiye kadar bu bâbda henüz bir karar verilmemiş olduğu gibi mevcûd olan ahşab mekteb mahalinin harab mâil-i inhidam bir halde bulunması cihetle bilâhare bir kaza vukû'u melhûz bulunduğundan bu misillü müessesât-i hayriyyenin inşasına dair istenilen ruhsat-ı resmiyenin altı ay mürûrunda i'tâ olunmuş nazarıyla bakılacağı hakkındaki kâ'ideye istinâden ruhsat-ı matlûbenin istihsâline, intizârına olunmaksızın inşaata bugünlerde başlanılacağından bahisle inşaat esnâsında hiçbir taraftan mümânaat olunması zımnında îcâb edenlere emir verilmesi iltimâsını naşi sefaret-i müşârunileyhâdan bu kere verilen takririn sureti dahi leffen arz ü tesyîr olunmakla îfâ-yı muktezâsı menût-ı irâde-i aliye-i fehîmâneleridir. Emr ü fermân hazret-i men leh'ül-emrindir.

23 Receb 1324 ve sene 29 Ağustos 1322

Hariciye Nâzırı

Fuad

Şekil E. 44 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan Şura-yı Devlet Kataloğu 2758-4 no'lu belge transkripsiyonu

Şekil E. 45 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan İrâde Adliye ve Mezâhib Kataloğu 1324.Z.24 no'lu belge

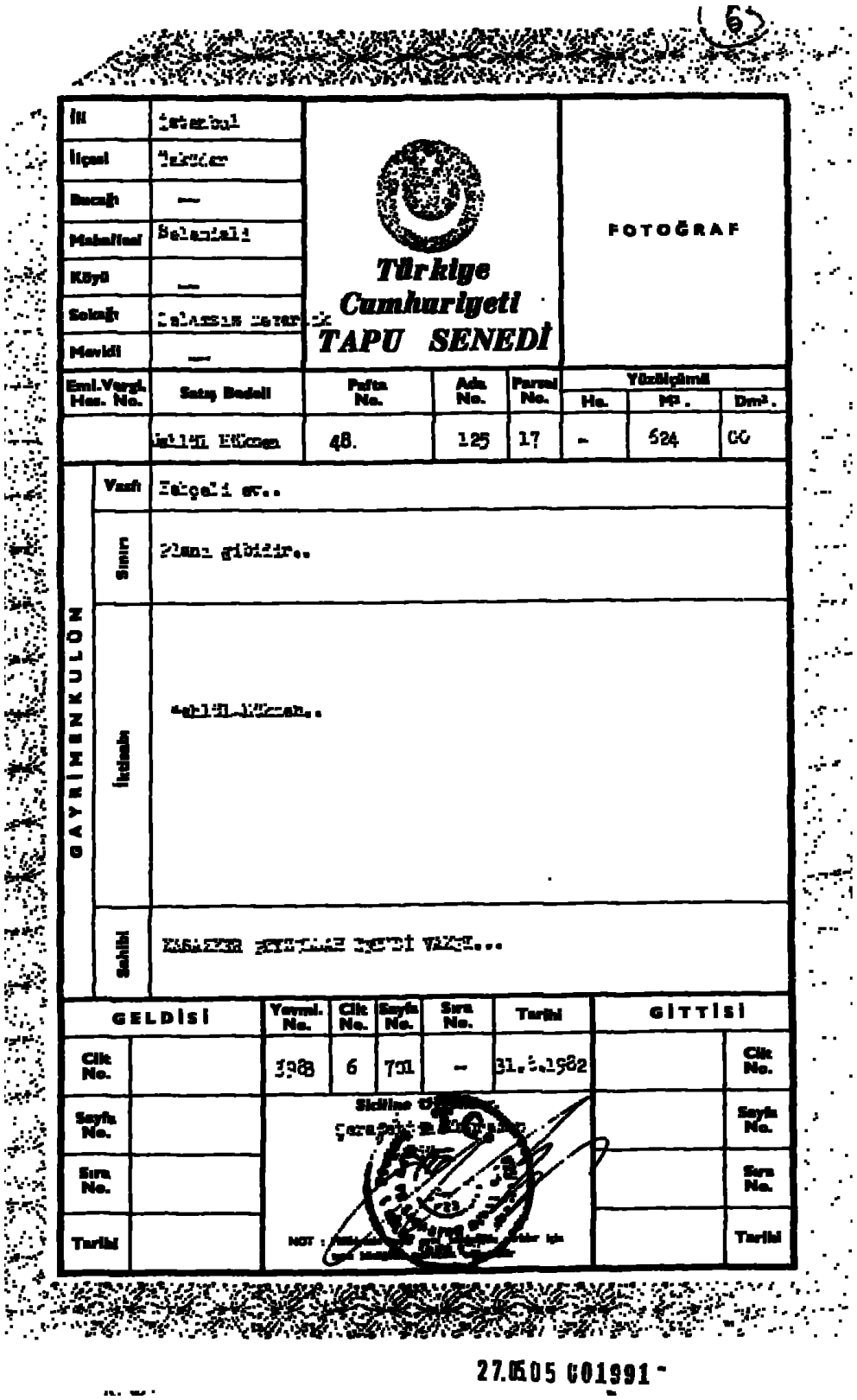
Devletlü Efendim Hazretleri

Üsküdar'da "Sör De şâriete" nam rahibelere mahsus mektebin dîk olmasına mebnî yeni mahallede kabristan caddesinde kâin olub sahibleri tarafından terk ü hibe edilen iki bâbhane arsası üzerine müceddiden bir daire inşasına ruhsat i'tası hususuna dair şûra-yı devlet mülkiye dairesinden tanzîm kılınan mazbata üzerine meclis-i mahsus-ı vukelâdan kalem e alınan mazbata arz ve takdim kılınmış olunmakla ol babda her ne vecihle irade-i seniyye-i hazret-i hilafet-penahî şerh.... buyurulur ise mentuy-ı âlisi infaz eyleyeceği beyan ile tezkere-i senâdiriye efendim.

16 Şevval 324 / 19 Teşrin-i sani 322

Sadrazam
Tahsin

Şekil E. 46 Devlet Osmanlı Arşivlerinde bulunan İrâde Adliye ve Mezâhib Kataloğu 1324.Z.24 no'lu belgenin transkripsiyonu

İl: İstanbul
İlçesi: [illegible]
Beldesi: —
Mahallesi: Selamsiz
Köyü: —
Sokağı: Selamsiz Hatun
Mevkii: —

Türkiye Cumhuriyeti
TAPU SENEDİ

FOTOĞRAF

Eml.Vergi Hes. No.	Satış Bedeli	Pafta No.	Ada No.	Parsel No.	Yüzölçümü Ha.	Yüzölçümü M².	Yüzölçümü Dm².
	[illegible]	48.	125	17	-	524	00

GAYRİMENKULÜN

Vasfı: Bahçeli ev..

Sınırı: Plan gibidir..

İktisabı: [illegible]..

Şahidi: [illegible]

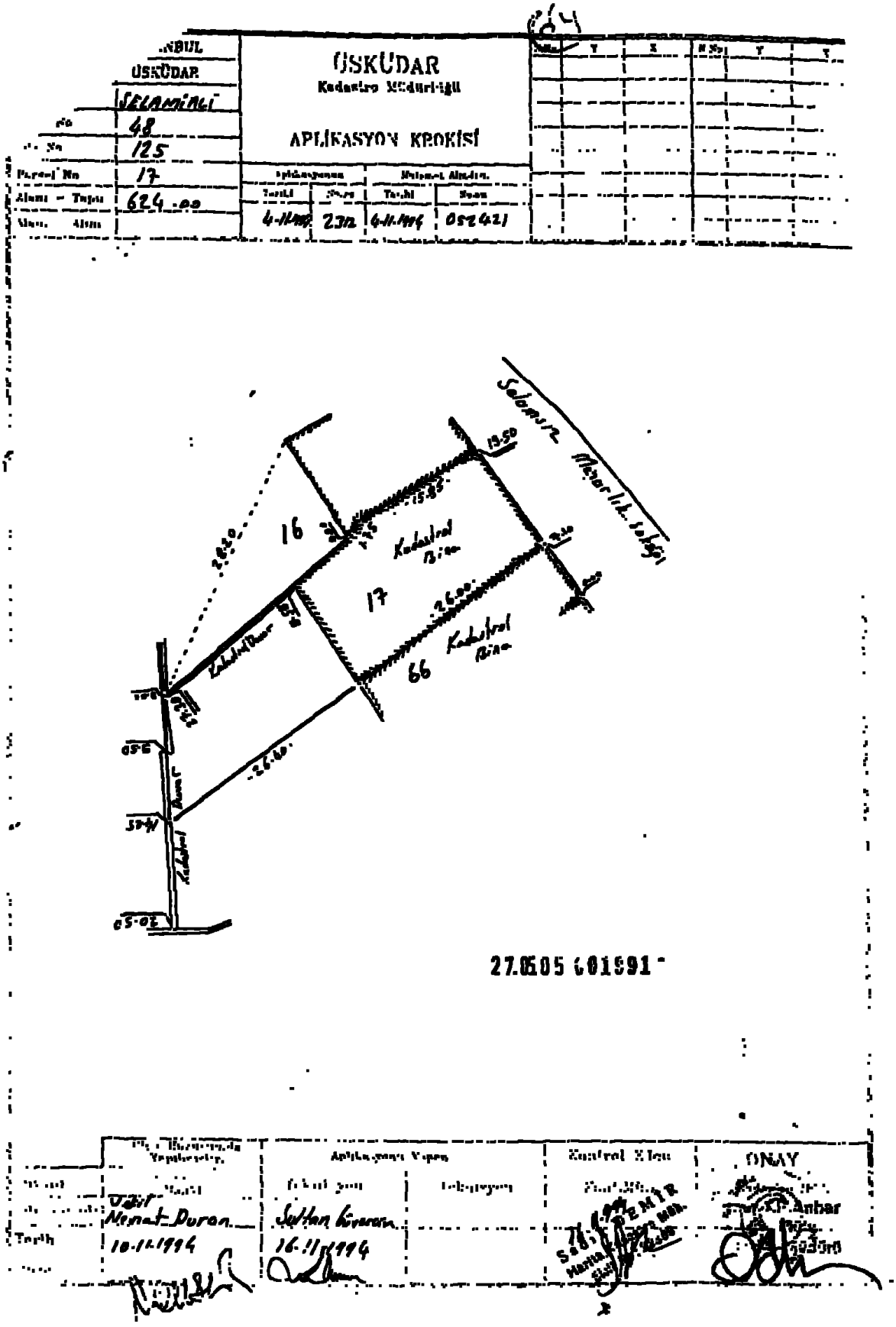
GELDİSİ		Yevmi. No.	Cilt No.	Sayfa No.	Sıra No.	Tarihi	GİTTİSİ	
Cilt No.		3988	6	701	—	31.[illegible].1982		Cilt No.
Sayfa No.								Sayfa No.
Sıra No.								Sıra No.
Tarihi								Tarihi

Siciline [illegible]

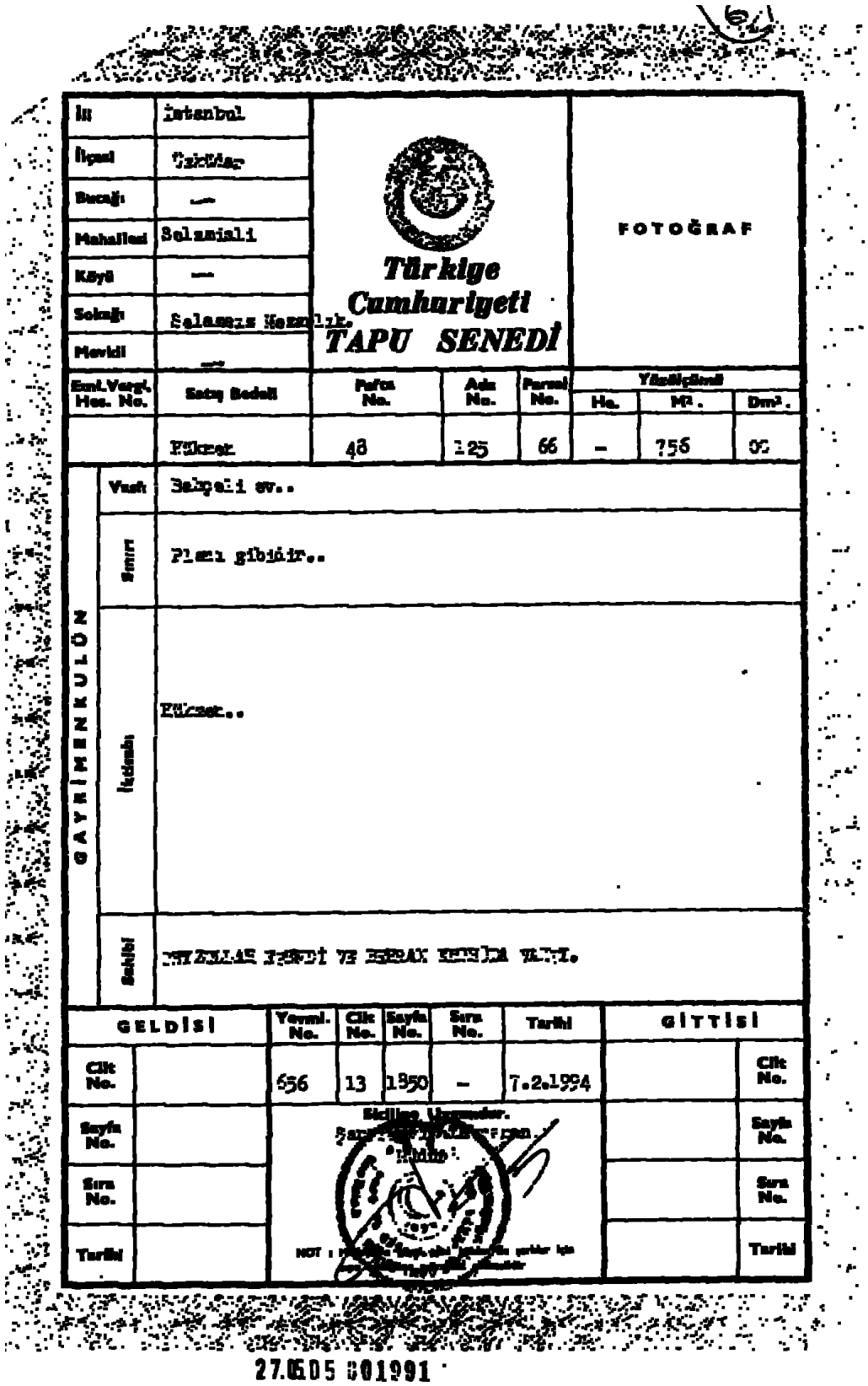
NOT : [illegible]

27.05 001991

Şekil E. 47 Yapıya ait Tapu Senedi

Şekil E. 48 Yapıya ait Aplikasyon Krokisi

İli: İstanbul
İlçesi: Üsküdar
Beldesi: —
Mahallesi: Selamsizli
Köyü: —
Sokağı: Selamsız Hanımlık
Mevkii: —

Türkiye Cumhuriyeti
TAPU SENEDİ

FOTOĞRAF

Eml.Vergi. Hes. No.	Satış Bedeli	Pafta No.	Ada No.	Parsel No.	Yüzölçümü Ha.	M².	Dm².
	Ücretsiz	48	125	66	—	756	00

GAYRİMENKULÜN

Vasfı: Bahçeli ev..

Sınırı: Plânı gibidir..

İstihkakı: Ücretsiz..

Şekli: MÜLKİYET TAPUSU VE SERBEST SATIŞA HAKLI.

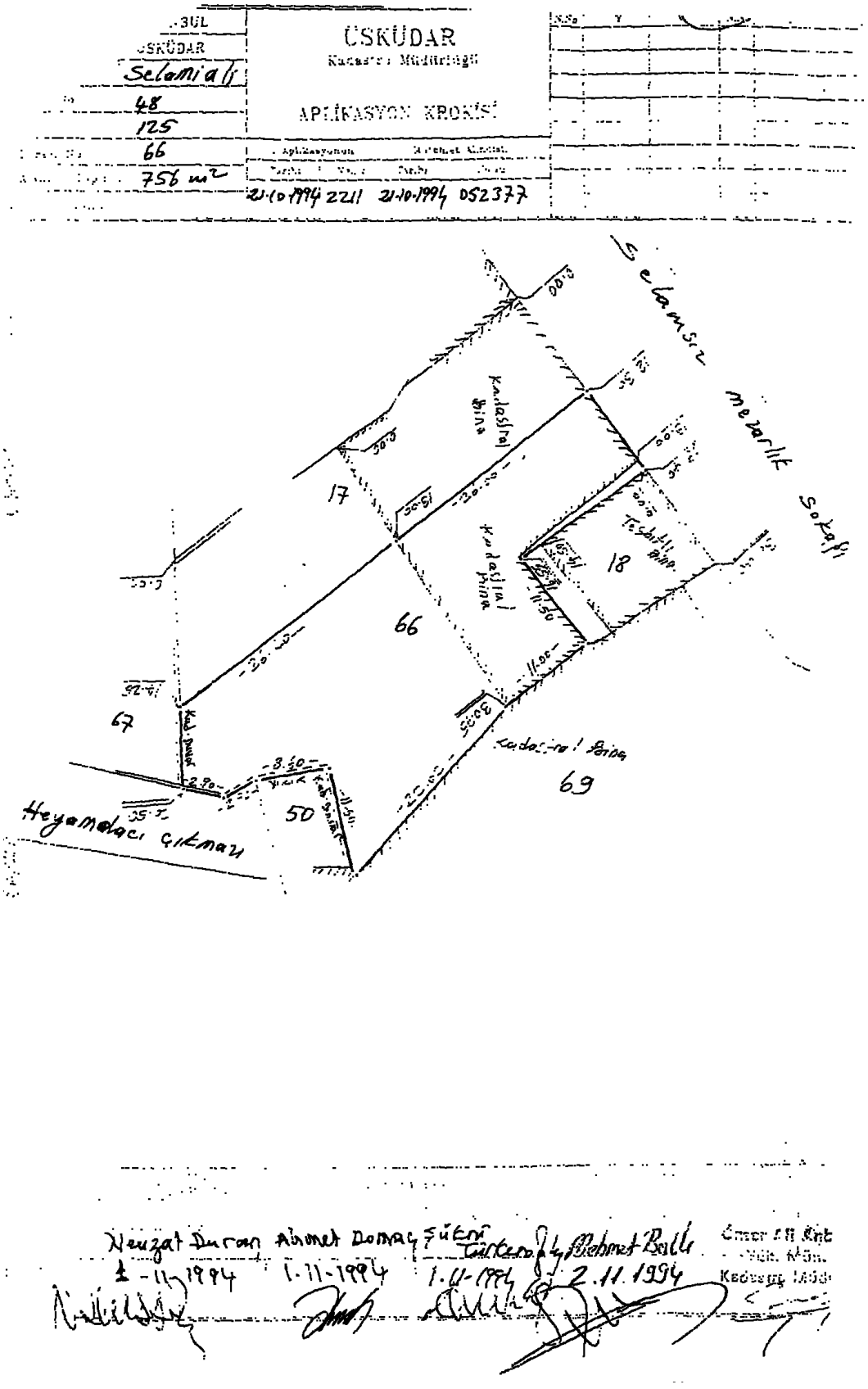
GELDİSİ		Yevmi. No.	Cilt No.	Sayfa No.	Sıra No.	Tarihi	GİTTİSİ	
Cilt No.		656	13	1850	—	7.2.1994		Cilt No.
Sayfa No.								Sayfa No.
Sıra No.								Sıra No.
Tarihi								Tarihi

Sicilden Vazgeçenler.
Şan[illegible]
[illegible]

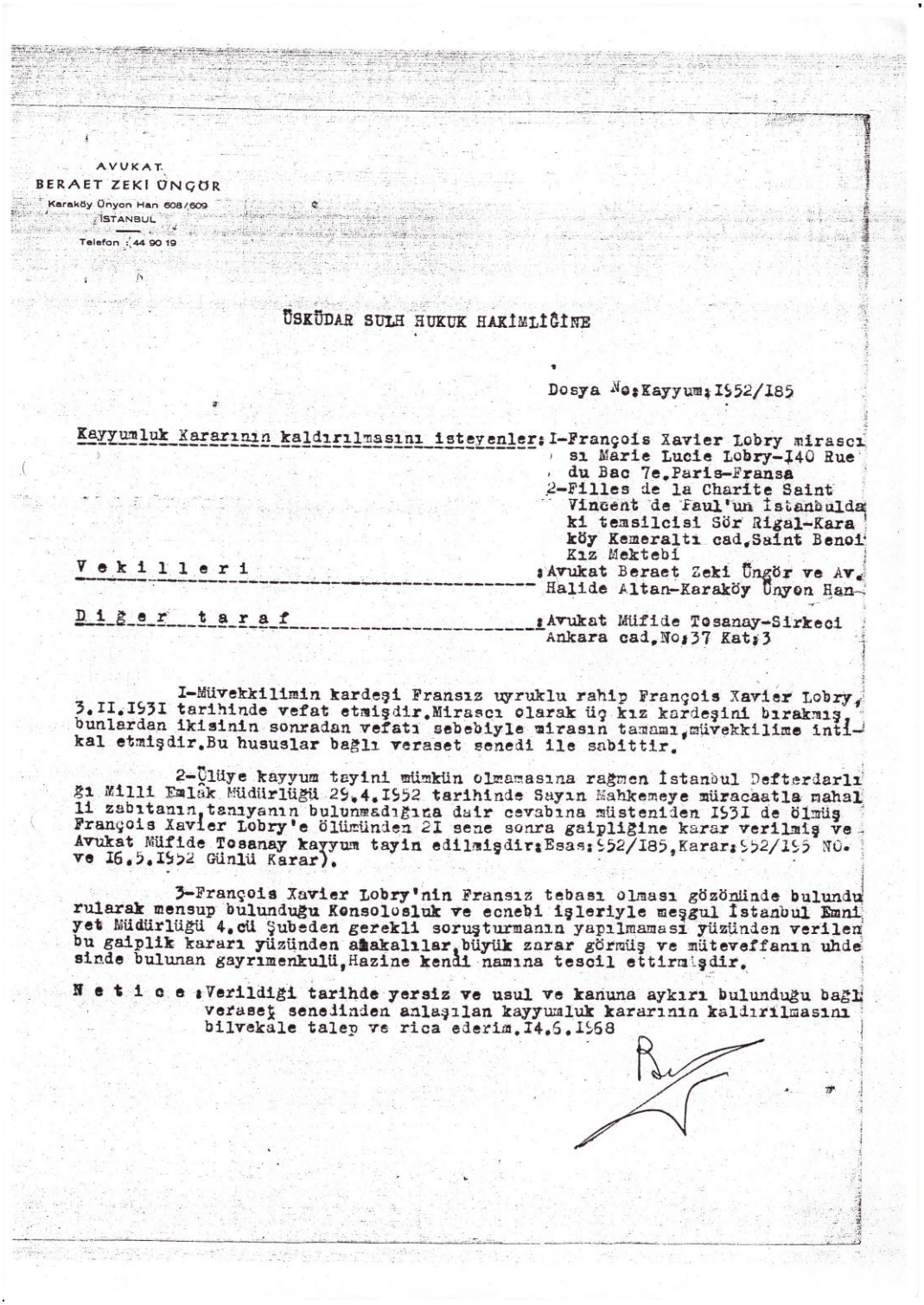
NOT : [illegible]

27.05.01991

Şekil E. 49 Yapıya ait Tapu Senedi

Şekil E. 50 Yapıya ait Aplikasyon Krokisi

AVUKAT
BERAET ZEKI ÜNGÖR
Karaköy Ünyon Han 608/609
İSTANBUL
Telefon : 44 90 19

ÜSKÜDAR SULH HUKUK HAKİMLİĞİNE

Dosya No:Kayyum:1952/185

Kayyumluk Kararının kaldırılmasını isteyenler: 1-François Xavier Lobry mirasçısı Marie Lucie Lobry-140 Rue du Bac 7e,Paris-Fransa
2-Filles de la Charite Saint Vincent de Paul'un İstanbuldaki temsilcisi Sör Rigal-Karaköy Kemeraltı cad,Saint Benoi Kız Mektebi

Vekilleri : Avukat Beraet Zeki Üngör ve Av. Halide Altan-Karaköy Ünyon Han-

Diğer taraf : Avukat Müfide Tosanay-Sirkeci Ankara cad,No:37 Kat:3

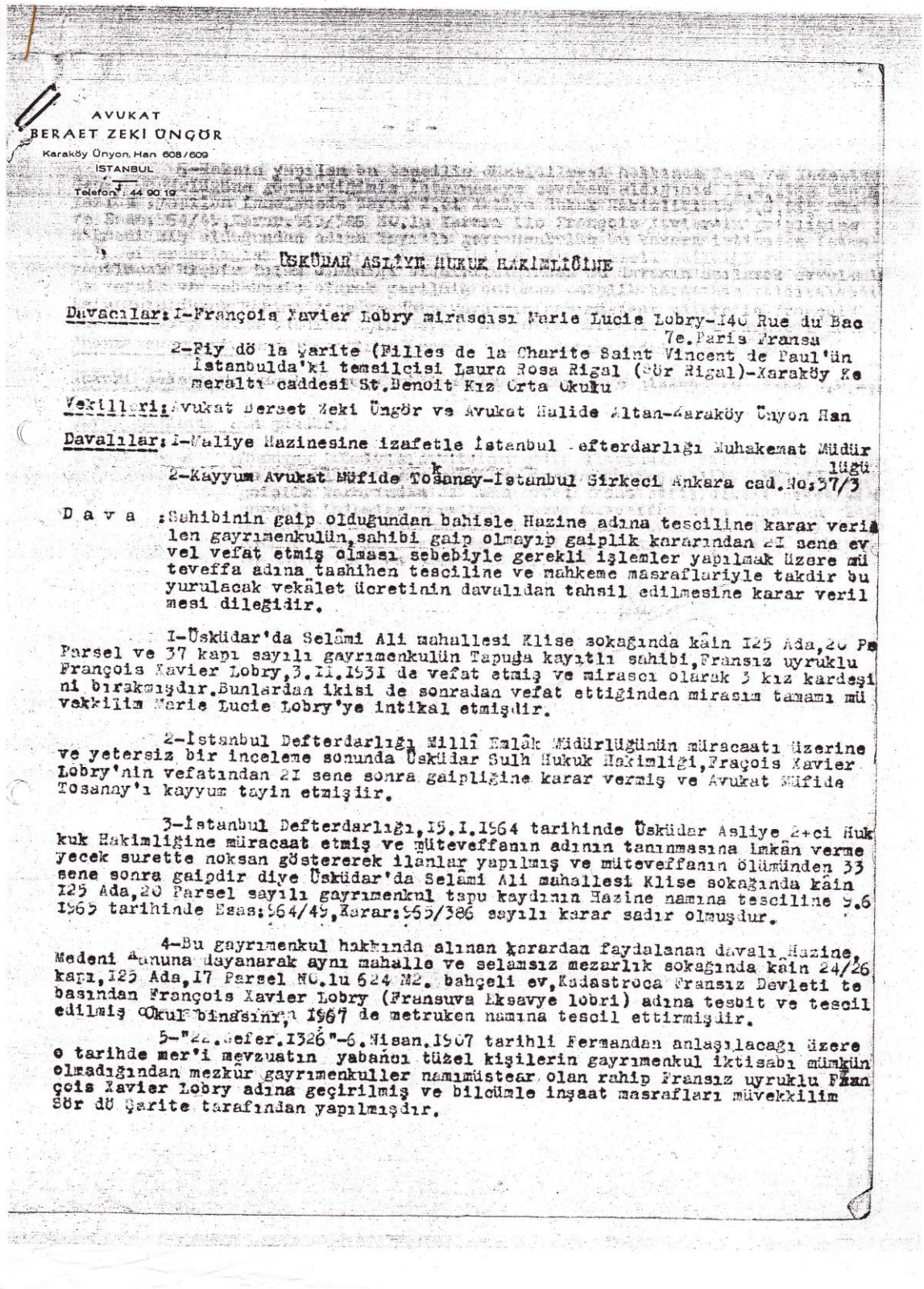
1-Müvekkilimin kardeşi Fransız uyruklu rahip François Xavier Lobry, 3.II.1931 tarihinde vefat etmişdir.Mirasçı olarak üç kız kardeşini bırakmış, bunlardan ikisinin sonradan vefatı sebebiyle mirasın tamamı,müvekkilime intikal etmişdir.Bu hususlar bağlı veraset senedi ile sabittir.

2-Ölüye kayyum tayini mümkün olmamasına rağmen İstanbul Defterdarlığı Milli Emlâk Müdürlüğü 29.4.1952 tarihinde Sayın Mahkemeye müracaatla mahalli zabıtanın,tanıyanın bulunmadığına dair cevabına müsteniden 1931 de ölmüş François Xavier Lobry'e ölümünden 21 sene sonra gaipliğine karar verilmiş ve Avukat Müfide Tosanay kayyum tayin edilmişdir:Esas:952/185,Karar:952/195 NO. ve 16.5.1952 Günlü Karar).

3-François Xavier Lobry'nin Fransız tebası olması gözönünde bulundurularak mensup bulunduğu Konsolosluk ve ecnebi işleriyle meşgul İstanbul Emniyet Müdürlüğü 4.cü Şubeden gerekli soruşturmanın yapılmaması yüzünden verilen bu gaiplik kararı yüzünden alakalılar,büyük zarar görmüş ve müteveffanın uhdesinde bulunan gayrımenkulü,Hazine kendi namına tescil ettirmişdir.

Netice :Verildiği tarihde yersiz ve usul ve kanuna aykırı bulunduğu bağlı veraset senedinden anlaşılan kayyumluk kararının kaldırılmasını bilvekale talep ve rica ederim.14.6.1968

Şekil E. 51 Yapının mülkiyetinin Hazineye geçmesinin uygunsuz olduğuna ve Kayyumluk kararının kaldırılmasına dair Üsküdar Sulh Hukuk Mahkemeine Filles de la charité tarafından 1968 yılında verilen dilekçe

AVUKAT
BERAET ZEKİ ÜNGÖR
Karaköy Ünyon Han 608/609
İSTANBUL
Telefon: 44 90 19

ÜSKÜDAR ASLİYE HUKUK HAKİMLİĞİNE

Davacılar: I-François Xavier Lobry mirasçısı Marie Lucie Lobry-140 Rue du Bac 7e.Paris Fransa
2-Fiy dö la Çarite (Filles de la Charite Saint Vincent de Paul'ün İstanbulda'ki temsilcisi Laura Rosa Rigal (Sör Rigal)-Karaköy Ke meraltı caddesi St.Benoit Kız Orta Okulu

Vekilleri: Avukat Beraet Zeki Üngör ve Avukat Halide Altan-Karaköy Ünyon Han

Davalılar: I-Maliye Hazinesine izafetle İstanbul Defterdarlığı Muhakemat Müdürlüğü
2-Kayyum Avukat Müfide Tosunay-İstanbul Sirkeci Ankara cad.No:37/3

D a v a : Sahibinin gaip olduğundan bahisle Hazine adına tesciline karar veri len gayrımenkulün,sahibi gaip olmayıp gaiplik kararından 21 sene ev vel vefat etmiş olması sebebiyle gerekli işlemler yapılmak üzere mü teveffa adına tashihen tesciline ve mahkeme masraflariyle takdir bu yurulacak vekâlet ücretinin davalıdan tahsil edilmesine karar veril mesi dileğidir.

I-Üsküdar'da Selâmi Ali mahallesi Klise sokağında kâin 125 Ada,20 Pa Parsel ve 37 kapı sayılı gayrımenkulün Tapuda kayıtlı sahibi,Fransız uyruklu François Xavier Lobry,3.11.1931 de vefat etmiş ve mirasçı olarak 3 kız kardeşi ni bırakmışdır.Bunlardan ikisi de sonradan vefat ettiğinden mirasım tamamı mü vekkilim Marie Lucie Lobry'ye intikal etmişdir.

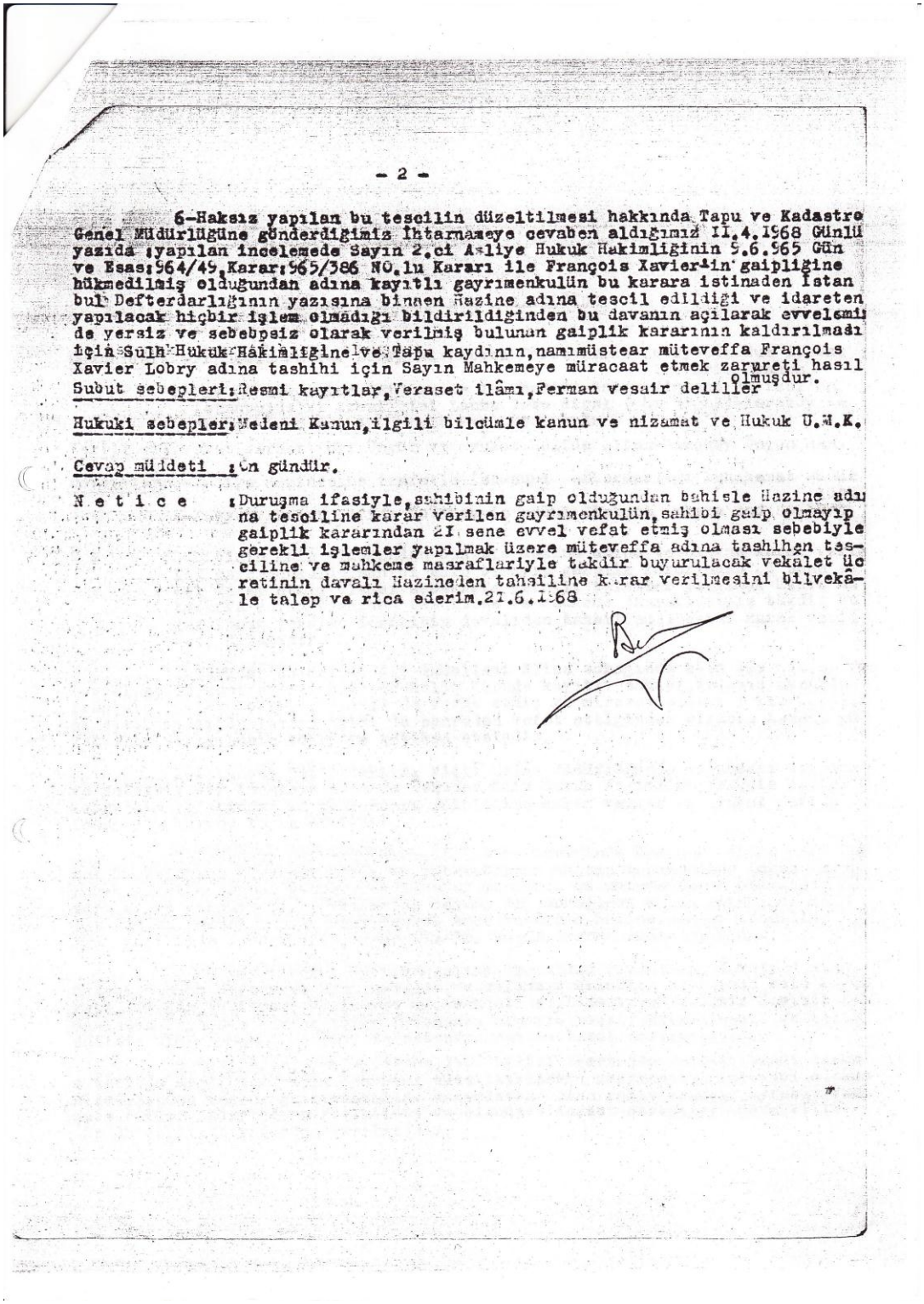
2-İstanbul Defterdarlığı Millî Emlâk Müdürlüğünün müracaatı üzerine ve yetersiz bir inceleme sonunda Üsküdar Sulh Hukuk Hakimliği,Fraçois Xavier Lobry'nin vefatından 21 sene sonra gaipliğine karar vermiş ve Avukat Müfide Tosunay'ı kayyum tayin etmişdir.

3-İstanbul Defterdarlığı,19.1.1964 tarihinde Üsküdar Asliye 2+ci Huk kuk Hakimliğine müracaat etmiş ve müteveffanın adının tanınmasına imkân verme yecek surette noksan göstererek ilanlar yapılmış ve müteveffanın ölümünden 33 sene sonra gaipdir diye Üsküdar'da Selâmi Ali mahallesi Klise sokağında kâin 125 Ada,20 Parsel sayılı gayrımenkul tapu kaydının Hazine namına tesciline 9.6 1965 tarihinde Esas:964/49,Karar:965/386 sayılı karar sadır olmuşdur.

4-Bu gayrımenkul hakkında alınan karardan faydalanan davalı Hazine, Medeni Kanuna dayanarak aynı mahalle ve selamsız mezarlık sokağında kâin 24/26 kapı,125 Ada,17 Parsel NO.lu 624 M2. bahçeli ev,Kadastroca Fransız Devleti te basından François Xavier Lobry (Fransuva Ksavye lobri) adına tesbit ve tescil edilmiş Okul binasının 1967 de metruken namına tescil ettirmişdir.

5-"22.Sefer.1326"-6.Nisan.1907 tarihli Fermandan anlaşılacağı üzere o tarihde mer'i mevzuatın yabancı tüzel kişilerin gayrımenkul iktisabı mümkün olmadığından mezkûr gayrımenkuller namımüstear olan rahip Fransız uyruklu Fran çois Xavier Lobry adına geçirilmiş ve bilcümle inşaat masrafları müvekkilim Sör dö Çarite tarafından yapılmışdır.

Şekil E. 52 Yapının mülkiyetinin Hazineye geçmesinin uygunsuz olduğuna ve gaiplik kararının kaldırılmasına dair ÜsküdarAsliye Hukuk Mahkemesine Filles de la charité tarafından 1968 yılında verilen dilekçe

- 2 -

6-Haksız yapılan bu tescilin düzeltilmesi hakkında Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne gönderdiğimiz İhtarnameye cevaben aldığımız 11.4.1968 Günlü yazıda ;yapılan incelemede Sayın 2.ci Asliye Hukuk Hakimliğinin 5.6.965 Gün ve Esas:964/49,Karar:965/386 NO.lu Kararı ile François Xavier'in gaipliğine hükmedilmiş olduğundan adına kayıtlı gayrımenkulün bu karara istinaden İstan bul Defterdarlığının yazısına binaen Hazine adına tescil edildiği ve idareten yapılacak hiçbir işlem olmadığı bildirildiğinden bu davanın açılarak evvelemir de yersiz ve sebebsiz olarak verilmiş bulunan gaiplik kararının kaldırılması için Sulh Hukuk Hakimliğine ve Tapu kaydının,namımüstear müteveffa François Xavier Lobry adına tashihi için Sayın Mahkemeye müracaat etmek zarureti hasıl olmuşdur.

Subut sebepleri:Resmi kayıtlar,Veraset ilâmı,Ferman vesair deliller

Hukuki sebepler:Medeni Kanun,ilgili bilcümle kanun ve nizamat ve Hukuk U.M.K.

Cevap müddeti :On gündür.

N e t i c e :Duruşma ifasiyle,sahibinin gaip olduğundan bahisle Hazine adı na tesciline karar verilen gayrımenkulün,sahibi gaip olmayıp gaiplik kararından 21 sene evvel vefat etmiş olması sebebiyle gerekli işlemler yapılmak üzere müteveffa adına tashihen tes-ciline ve muhkeme masraflariyle takdir buyurulacak vekalet üc retinin davalı Hazineden tahsiline karar verilmesini bilvekâ-le talep ve rica ederim.27.6.1968

Şekil E. 53 Yapının mülkiyetinin Hazineye geçmesinin uygunsuz olduğuna ve gaiplik kararının kaldırılmasına dair ÜsküdarAsliye Hukuk Mahkemesine Filles de la charité tarafından 1968 yılında verilen dilekçenin devamı

3/4/969
3825

DANIŞTAY Sekinci Daire BAŞKANLIĞINA
sunulmak üzere
İSTANBUL VALİLİĞİNE

Dosya No:968/1605

Kararın Düzeltilmesini isteyen: Filles de la Charite de Saint Vincent de Paul Özel Kişiliği (Sœurs de la Charite-Şefkat Rahibeleri)-İstanbul, Karaköy Kemeraltı caddesi

Vekili: Avukat Behcet Zeki Önür-Karaköy Önyon Han 60

Diğer taraf: Maliye Bakanlığı İstanbul Defterdarlığı-ist.

Kararın Özeti : İstanbul, Üsküdar, Selâmi Ali mahallesi, Selâmsız mezarlık sokağındaki 48 Yafta, 125 Ada, 17 Parsel No.lu anlaşmazlık konusu taşınmaz malın Hazine adına tapuya tesciline, yargı organınca verilen ve kesinleşen gaiplik kararının alınmasından dolayı anlaşmazlığın çözümü, Danıştay'ın görevi dışında bulunduğundan bu sebeple davanın reddine" karar verilmiştir.

Düzeltme sebepleri

I

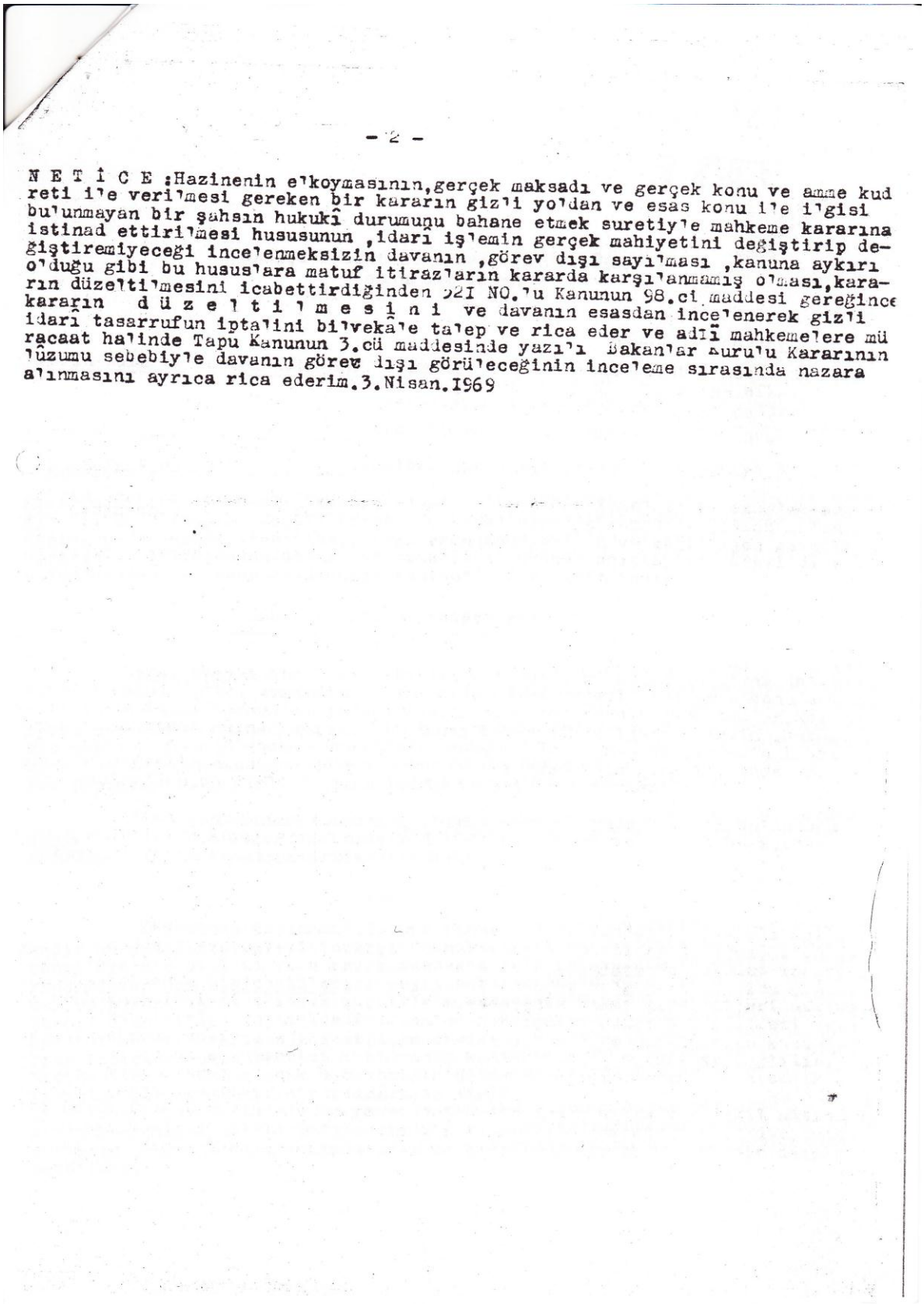
Dava, yabancı bir Tüzel kişinin malı olduğu Ferman ve diğer belgelerle sabit bulunan bir taşınmaz malın Hazine adına geçebilmesi ve elkonulabilmesi için bir idarî karar ve işlemin yapılması gerekirken taşınmazmalın, mevzuun icabı namımüstear adına kayıtlı bulunması bahanesiyle idarî işlemin, hukuki bir şekil altına gizlenmek suretiyle icrası ve bu davranışın, işlemin idarî mahiyetini değiştirmemesi sebebiyle iptalinin Danıştay'ın görevi içinde görülerek Danıştay'dan, bu gizli idarî işlemin iptalinin istenmesidir.

İşbu dava, ihtilafın esasını, taşınmazmalın Tapuda kayıtlı bulunduğu şahsın gaipliğine karar verilmesiyle ilgili görülmesi ve davayı bu açıdan görerek davanın reddinde isabet yoktur.

II

Sözkonusu taşınmazmal, Tapu Kanununun 3.cü maddesinde yazılı mallardandır. Bu madde: "Sevkudiyeti Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetince tanınmış olan Yabancılara ait dinî, ilmî ve hayrî müesseselerin fermanlara ve Hükûmet kararlarına müsteniden sahiplendikleri gayrımenkullerin, bu belgelerin dışına çıkmamak ve hükûmetin izni alınmak şartiyle müessesenin hükmî şahsiyeti namına tescil olunabilir" denilmekdedir. Şuhalde hükmîşahıs adına kaydedilmesi veya kaydedilmeyerek vaziyed edilmesi, amme organı bulunan ve amme hukuku kanunlarına istinaden amme kudretini kullanan Bakanlar Kurulu kararına bağlıdır. Neticesi buna müncer olacak herhangi işlem veya kararın maksat ve nitelik bakımından gerçek mahiyeti, bir idarî işlemdir.
Zira idarî işlemi tayin eden gaye ve neticedir. Bunun başka bir şekil altında gizlenmesi, hukuk dili ile "gizlenmiş bir idarî işlem: détournement" dir. Bu hususların, kararda incelenmemiş olması ve karşılanmamış bulunması bir düzeltme sebebidir.

Şekil E. 54 Danıştay tarafından alınan kararın reddine dair 1969 yılında verilen dilekçe

- 2 -

N E T İ C E :Hazinenin el'koymasının,gerçek maksadı ve gerçek konu ve amme kud
reti i'e veri'mesi gereken bir kararın gizli yo'dan ve esas konu i'e i'gisi
bu'unmayan bir şahsın hukukî durumunu bahane etmek suretiy'e mahkeme kararına
istinad ettiri'mesi hususunun ,idarî iş'emin gerçek mahiyetini değiştirip de-
ğiştiremiyeceği ince'enmeksizin davanın ,görev dışı sayı'ması ,kanuna aykırı
o'duğu gibi bu hususlara matuf itirazların kararda karşılanmamış olması,kara-
rın düzelti'mesini icabettirdiğinden 221 NO.'u Kanunun 98.ci maddesi gereğince
kararın d ü z e l t i ' m e s i n i ve davanın esasdan ince'enerek gizli
idarî tasarrufun iptalini bi'vekâ'e talep ve rica eder ve adlî mahkeme'ere mü
racaat ha'inde Tapu Kanunun 3.cü maddesinde yazılı Bakanlar Kurulu Kararının
'üzumu sebebiy'e davanın görev dışı görüleceğinin ince'eme sırasında nazara
alınmasını ayrıca rica ederim.3.Nisan.1969

Şekil E. 55 Danıştay tarafından alınan kararın reddine dair 1969 yılında verilen dilekçenin devamı

R A P O R

Üsküdar, Selamiali Mahallesi, Selamsız Mezarlık sokağı, 48 paftu, 125 ada, 17 parsel 15.9.1986 gün ve 7513 sayılı Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulu yazısı üzerine 13.11.1986 tarihinde yerinde incelenmiştir.

Söz konusu parselde sokak üzerinde zemin + 2.normal + çatı katlı eski kargir fransiz maktebi, arka cephe orta akstaki cep içinde eski kargir yapıya bitişik zemin + 2.normal katlı ahşap bir yapı ve sağ tarafında ise eskiden bulunan ahşap kısmın yerinde iki kat olarak yükselmiş beton karkas yer almaktadır.

Söz konusu yapının ön cephesi iki aksla üçe ayrılmış olup orta bölümde giriş kapısı ve 2. Nolmal kat üzerindeki çatı katı yükselmiştir.

Giriş kapı demir olup, yarım daire kemerlidir. Sağ ve solunda küçük yarım kemerli pencereler yeralmaktadır. Bu üç kemer üzerinde büyük bir basık kemer vardır. Yapının ön cephe zemin ve 1. Normal kat pencereleri basık kemerli 2. Normal kat ve çatı pencereleri yarım daire kemerlidir. Cephede taş ve tuğla işçiliği; kat arası silmeleri pencere altı elemanları ve yan duvarlar üzerinde görülmektedir. Yapının orta bölümünde yer alan ahşap korkuluklu basamaklar çatıyakadar çift kollu olarak çıkmaktadır. Yapının bahçeye bakan arka cephesinde solda Z+2 katlı ahşap müştemilatı, sağında ise yıkılan ahşabın yerinde betonarme karkas inşaat yer almaktadır. Bahçede manalya ve 2 adet ağaç vardır.

Yapı özgün mimari özelliğini korumuş ve sağlam olup 1.kat basamaklarında ve giriş katında sıvalarda bozulmalar bulunmaktadır.

Yapının ön cephe sağında zemin + 3.normal katlı yeni beton solunda bodrum + zemin + 3.normal katlı yeni betonarme ve bodrum + zemin + 1 normal + çatı katlı eski kargir bir yapı ve karşı yapı arasında zemin + 1. normal katlı yeni kargir bahçe içinde yapılar ve aralarında tek tek mezar taşları vardır.

Çevresi pafta üzerinde işaretlenmiştir. Arz ederim.15.12.1986

İffet BOLOURİ
Y.Mimar

10.12.86 09:26

Şekil E. 56 Yapıya ait 1986 yılında hazırlanan Rapor

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları
Istanbul Bölge Kurulu

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 99 - 12/13.2.1987 Toplantı Yeri : İSTANBUL
Karar No. ve Tarihi : 3175 - 12.2.1987

İstanbul ili, Üsküdar ilçesi, Selamiali mahallesi, Selamsız Mezarlığı sokağı, 48 parta, 125 ada, 17 parselde imar durumuna göre yapılaşma istemine ilişkin Üsküdar Belediye Başkanlığı'nın 10.7.1986 gün ve 6-9230 - V-3992 sayılı, İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünün 19.12.1986 gün ve 8917 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda:

Üsküdar, 125 ada, 17 parselde; bulunan yapının korunması gerekli cepheye sahip olduğu görüldüğünden, cihannümanın tam kata tamamlanabileceği (çevredekilerle uyumlu olması bakımından) bu görüşle Yüksek Kurul'a sunulmasına karar verildi.

Başkan
EYİCE (Semavi)

Başkan Yardımcısı
GİRAY (Muhteşem)

ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE
EYİCE (Semavi)	GİRAY (Muhteşem)	SİNEMOĞLU (Nermin)	TONER (Süha)	YALTIRIK (Faik)
			Bulunmadı	

ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE
Ist.Rölöve ve Anıtl.Müdürü	Ist.Arkeoloji Müzeleri Müdürü	Bay.ve İskân Müd.	Ist.Vakıfl. Baş.Müd.
ORAL (Muharrem)	PASİNLİ (Alpay)	YILDIRIM (Kemâl)	CANKÖY (Ereüment)
		Bulunmadı	

BS.MA. 18.2.1987

Şekil E. 57 Yapıya dair 1987 yılında alınan Kurul Kararı

T. C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
İSTANBUL II NUMARALI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

KARAR

Toplantı Tarihi ve No : 28 - 29.8.1988
Karar Tarihi ve No. : 561 - 29.8.1988

Toplantı Yeri : İSTANBUL

İstanbul ili,Üsküdar ilçesi,Selamiali Mahallesi,Selamsız Mezarlığı Sokağı,48 pafta, 125 ada, 17 parsel hakkında,Üsküdar Belediye Başkanlığının 10.7.1986-86/G-9230-V-3992 sayılı,İstanbul Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğünün 19.12.1986 - 8917 sayılı yazısı ve Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları İstanbul Bölge Kurulunun 12.2.1987-3175 sayılı kararı okundu,ekleri incelendi,yapılan görüşme sonunda:

Üsküdar, 125 ada, 17 parseldeki yapı hakkında T.K.ve T. V.İstanbul Bölge Kurulunun almış olduğu 12.2.1987 gün ve 3175 sayılı kararda belirtilen cihannümanın tam kata dönüştürülmesinin uygun olmadığına,binanın gabarisinin aynen korunması gerektiğine ve sınıf tayini için uygun rölövesi ile birlikte yapının iç mimarisine ait fotoğraflarının Kurulumuza getirilmesine karar verildi.

BAŞKAN
Feridun AKOZAN

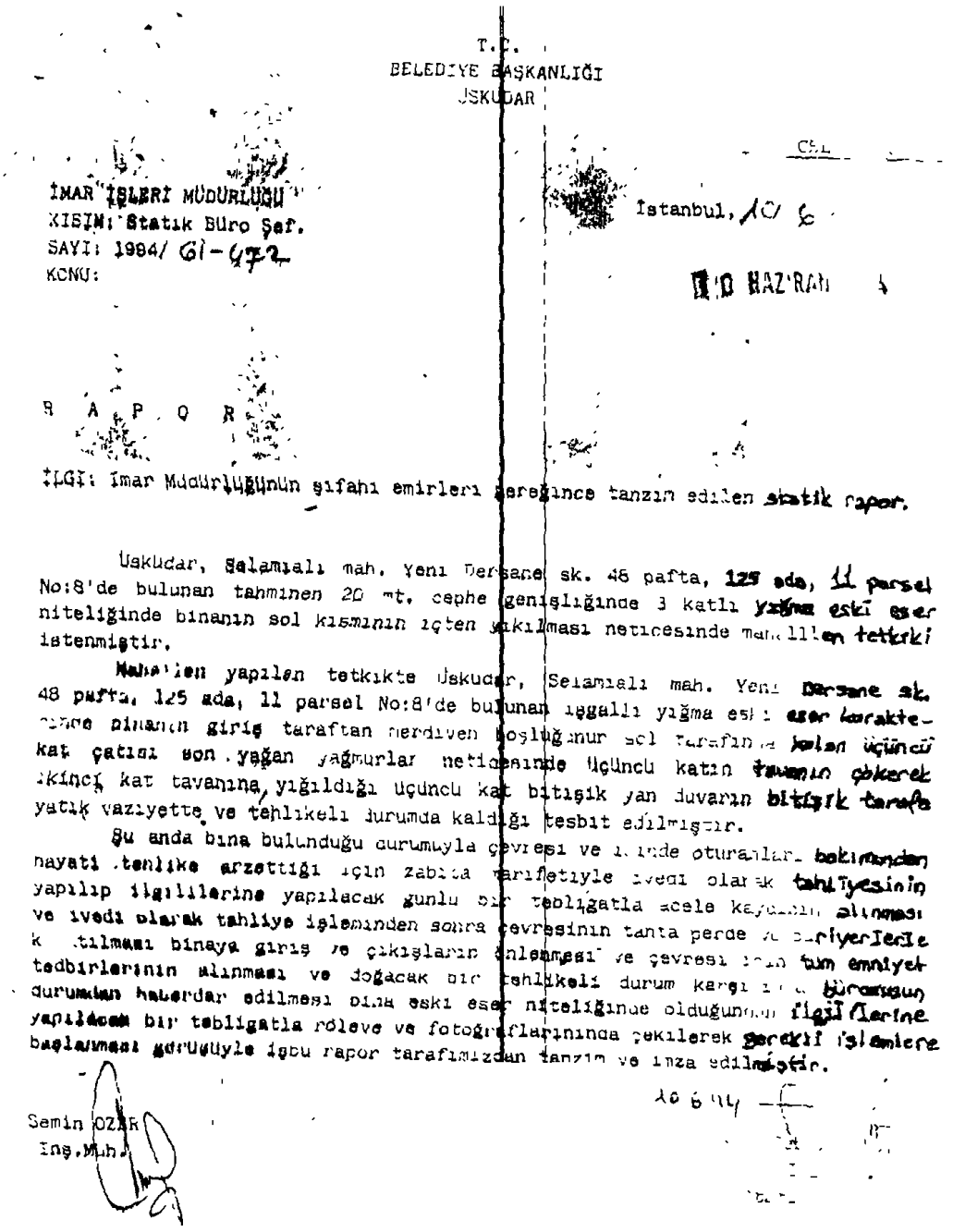
BAŞKAN YARDIMCISI
Zeki SÖNMEZ

Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
AKOZAN (Feridun)	ELDEM (S. Hakkı)	SÖNMEZ (Zeki)	TÜRKMEN (Muhlis)	YÜCEL (Erdem)
	Bulunmadı		Bulunmadı	

Üye	Üye	Üye
	ERBAYDAR(Necdet) Üsk.Tek.Baş.Yrd.	

CI.MA. 1.9.1988

Şekil E. 58 Yapıya dair 1988 yılında alınan Kurul Kararı

T.C.
BELEDİYE BAŞKANLIĞI
ÜSKÜDAR

İMAR İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ
KISIM: Statik Büro Şef.
SAYI: 1994/ 61-472
KONU:

İstanbul, 10/6/

10 HAZİRAN

R A P O R

İLGİ: İmar Müdürlüğünün şifahi emirleri gereğince tanzim edilen statik rapor.

Üsküdar, Selamiali mah. Yeni Tersane sk. 48 pafta, 125 ada, 11 parsel No:8'de bulunan tahminen 20 mt. cephe genişliğinde 3 katlı yığma eski eser niteliğinde binanın sol kısmının içten yıkılması neticesinde mahallen tetkiki istenmiştir.

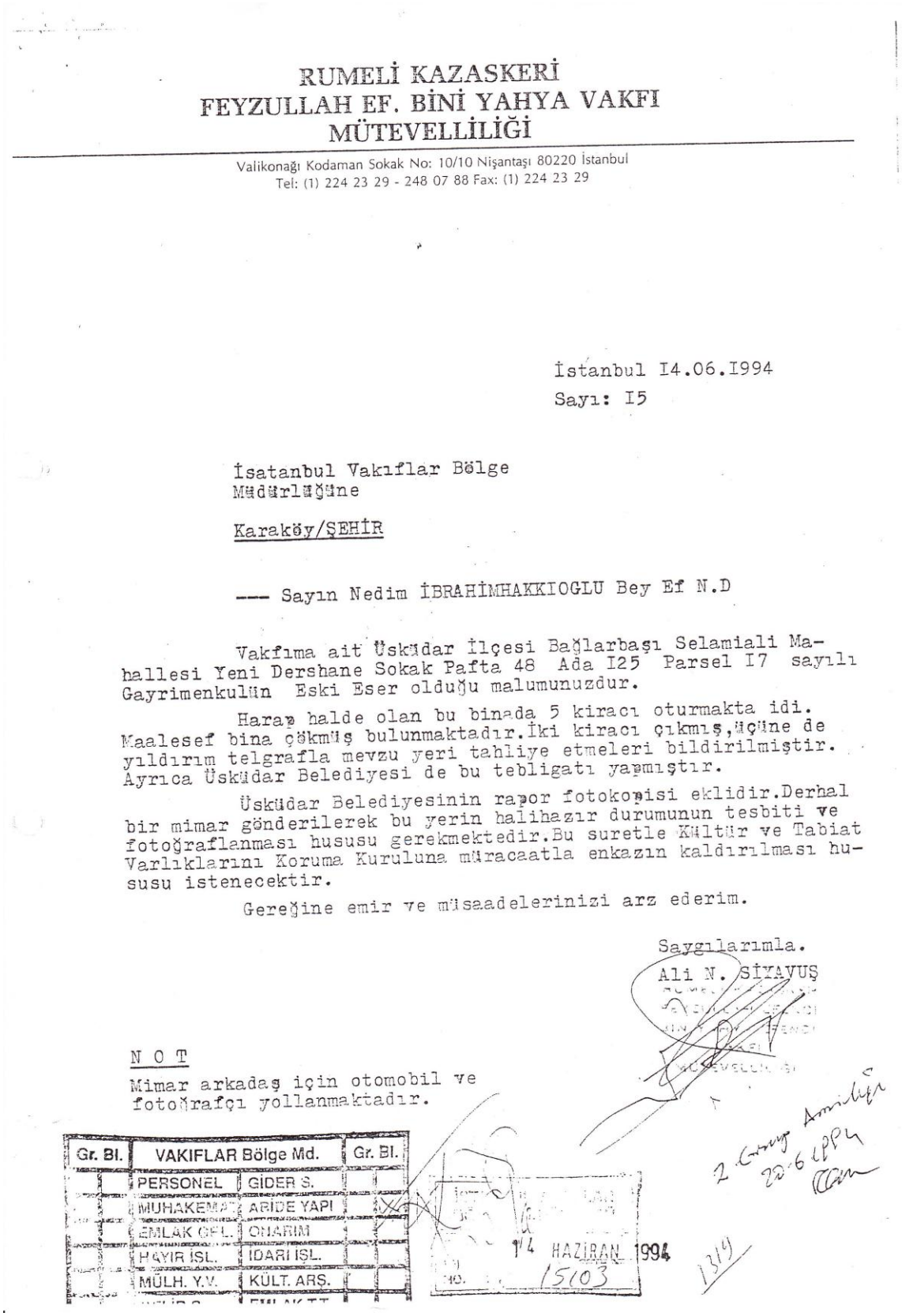
Mahallen yapılan tetkikte Üsküdar, Selamiali mah. Yeni Tersane sk. 48 pafta, 125 ada, 11 parsel No:8'de bulunan işgalli yığma eski eser karakterinde binanın giriş taraftan merdiven boşluğunun sol tarafında kalan üçüncü kat çatısı son yağan yağmurlar neticesinde üçüncü katın tavanın çökerek ikinci kat tavanına yığıldığı üçüncü kat bitişik yan duvarın bitişik tarafa yatık vaziyette ve tehlikeli durumda kaldığı tesbit edilmiştir.

Şu anda bina bulunduğu durumuyla çevresi ve içinde oturanlar bakımından hayati tehlike arzettiği için zabıta vasıtasıyla ivedi olarak tahliyesinin yapılıp ilgililerine yapılacak günlü bir tebligatla acele kaydının alınması ve ivedi olarak tahliye işleminden sonra çevresinin tanta perde ve bariyerlerle kapatılması binaya giriş ve çıkışların önlenmesi ve çevresi için tüm emniyet tedbirlerinin alınması ve doğacak bir tehlikeli durum karşı için bürosunun durumun haberdar edilmesi bina eski eser niteliğinde olduğundan ilgili ilerine yapılacak bir tebligatla röleve ve fotoğraflarının da çekilerek gerekli işlemlere başlanması görüşüyle işbu rapor tarafımızdan tanzim ve imza edilmiştir.

10/6/94

Semin ÖZER
İnş.Müh.

Şekil E. 59 İmar İşleri Müdürlüğü, Statik Büro Şefliği tarafından yapının 1994 yılında sol kısmının çökmesi dolayısıyla mahalinde tetkiki talebi üzerine yazılan yazı

RUMELİ KAZASKERİ
FEYZULLAH EF. BİNİ YAHYA VAKFI
MÜTEVELLİLİĞİ

Valikonağı Kodaman Sokak No: 10/10 Nişantaşı 80220 İstanbul
Tel: (1) 224 23 29 - 248 07 88 Fax: (1) 224 23 29

İstanbul I4.06.I994
Sayı: I5

İsatanbul Vakıflar Bölge
Müdürlüğüne

Karaköy/ŞEHİR

--- Sayın Nedim İBRAHİMHAKKIOGLU Bey Ef N.D

Vakfıma ait Üsküdar İlçesi Bağlarbaşı Selamiali Mahallesi Yeni Dershane Sokak Pafta 48 Ada I25 Parsel I7 sayılı Gayrimenkulün Eski Eser olduğu malumunuzdur.

Harap halde olan bu binada 5 kiracı oturmakta idi. Maalesef bina çökmüş bulunmaktadır.İki kiracı çıkmış,üçüne de yıldırım telgrafla mevzu yeri tahliye etmeleri bildirilmiştir. Ayrıca Üsküdar Belediyesi de bu tebligatı yapmıştır.

Üsküdar Belediyesinin rapor fotokopisi eklidir.Derhal bir mimar gönderilerek bu yerin halihazır durumunun tesbiti ve fotoğraflanması hususu gerekmektedir.Bu suretle Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kuruluna müracaatla enkazın kaldırılması hususu istenecektir.

Gereğine emir ve müsaadelerinizi arz ederim.

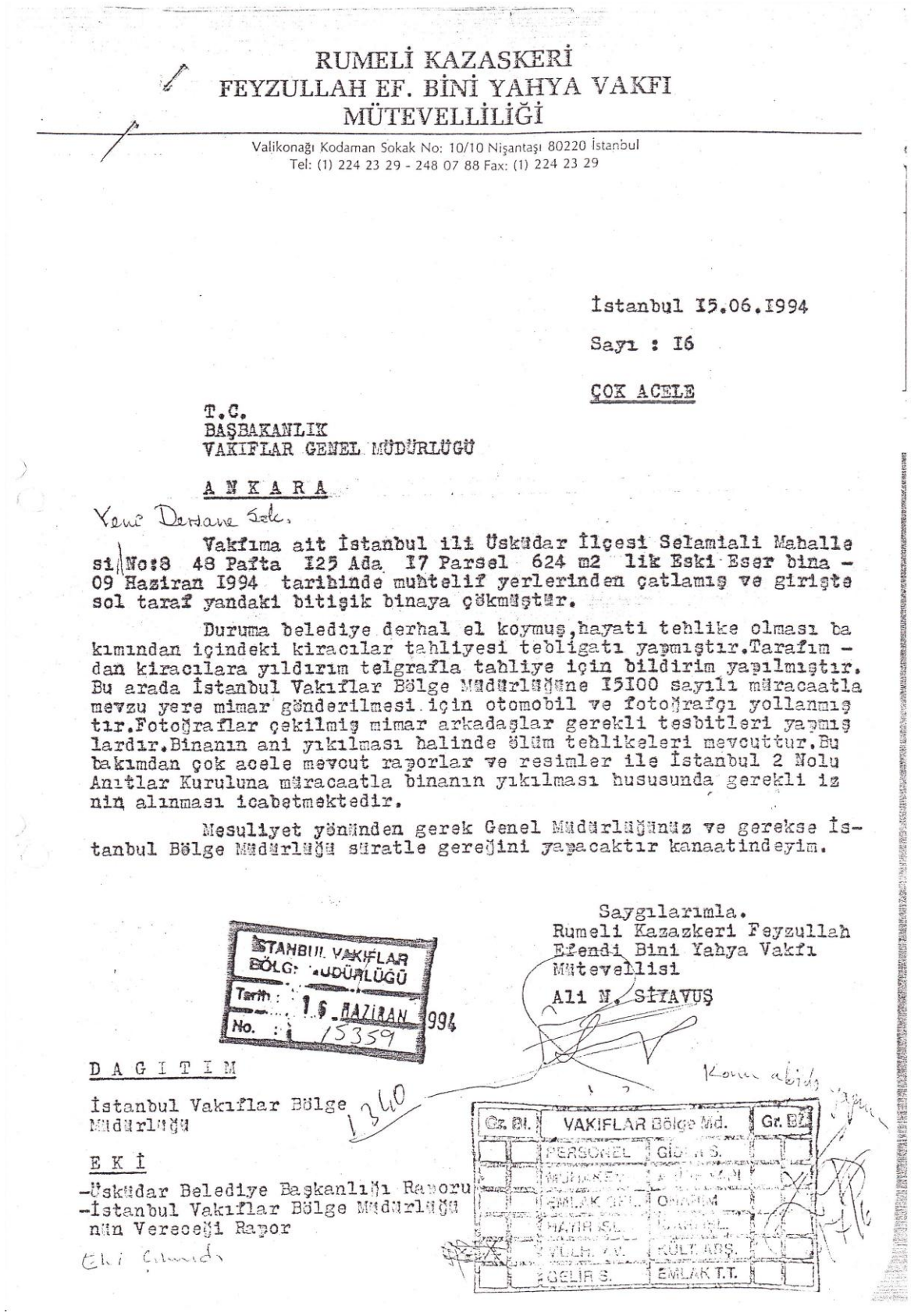
Saygılarımla.
Ali N. SİYAVUŞ

N O T
Mimar arkadaş için otomobil ve fotoğrafçı yollanmaktadır.

Gr. Bl.	VAKIFLAR Bölge Md.	Gr. Bl.
	PERSONEL / GİDER S.	
	MUHAKEMAT / ABİDE YAPI	
	EMLAK GEL. / ONARIM	
	HAYIR İŞL. / İDARİ İŞL.	
	MÜLH. Y.V. / KÜLT. ARŞ.	

14 HAZİRAN 1994
15103

Şekil E. 60 Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfı tarafından Vakıflar Bölge Müdürlüğüne yazılan dilekçe

RUMELİ KAZASKERİ
FEYZULLAH EF. BİNİ YAHYA VAKFI
MÜTEVELLİLİĞİ

Valikonağı Kodaman Sokak No: 10/10 Nişantaşı 80220 İstanbul
Tel: (1) 224 23 29 - 248 07 88 Fax: (1) 224 23 29

İstanbul I5.06.I994

Sayı : I6

ÇOK ACELE

T.C.
BAŞBAKANLIK
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

A N K A R A

Yeni Dersane Sok.

Vakfıma ait İstanbul ili Üsküdar İlçesi Selamiali Mahallesi No:8 48 Pafta I25 Ada I7 Parsel 624 m2 lik Eski Eser bina - 09 Haziran I994 tarihinde muhtelif yerlerinden çatlamış ve girişte sol taraf yandaki bitişik binaya çökmüştür.

Duruma belediye derhal el koymuş,hayati tehlike olması bakımından içindeki kiracılar tahliyesi tebligatı yapmıştır.Tarafımdan kiracılara yıldırım telgrafla tahliye için bildirim yapılmıştır. Bu arada İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğüne I5I00 sayılı müracaatla mevzu yere mimar gönderilmesi için otomobil ve fotoğrafçı yollanmıştır.Fotoğraflar çekilmiş mimar arkadaşlar gerekli tesbitleri yapmışlardır.Binanın ani yıkılması halinde ölüm tehlikeleri mevcuttur.Bu bakımdan çok acele mevcut raporlar ve resimler ile İstanbul 2 Nolu Anıtlar Kuruluna müracaatla binanın yıkılması hususunda gerekli izin alınması icabetmektedir.

Mesuliyet yönünden gerek Genel Müdürlüğünüz ve gerekse İstanbul Bölge Müdürlüğü süratle gereğini yapacaktır kanaatindeyim.

Saygılarımla.
Rumeli Kazaskeri Feyzullah
Efendi Bini Yahya Vakfı
Mütevellisi
Ali N. SİYAVUŞ

İSTANBUL VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Tarih : 16 HAZİRAN 994
No. : 15359

D A G I T I M

İstanbul Vakıflar Bölge
Müdürlüğü

E K İ

-Üsküdar Belediye Başkanlığı Raporu
-İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğünün Vereceği Rapor

Eki Çizimdir

1360

Konu abidir

Gz. Bl.	VAKIFLAR Bölge Md.	Gr. Bl.
	PERSONEL	GİD... S.
	MÜTEKİ...	...
	EMLAK ...	...M
	HAYIR İŞL.	...
	YLLH. AV.	KÜLT. ARŞ.
	GELİR S.	EMLAK T.T.

Şekil E. 61 Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfı tarafından Vakıflar Bölge Müdürlüğüne yazılan dilekçe

İVEDİ

T.C.
BAŞBAKANLIK
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı B.02.1.VGM.1.13.00.09.01/655 - 1939

İSTANBUL
23/6/1994

Konu Eski eser binanın yıkımı,

BÖLGE MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İLGİ: Bila tarih ve B.02.1.VGM.0.12.00.01.12/168.H.1410 sayılı Vakıflar Genel Müdürlüğünün faks yazısı.

Mütevelli eliyle yönetilen Mülhak Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Vakfına ait Üsküdar ilçesi Selamiali mahallesinde bulunan eski eser binanın tehlike arzetmesi sebebiyle yıkılması hususunda mütevellinin Bölge Müdürlüğümüze gönderilen 15.6.1994 tarih ve 16 sayılı yazısı üzerine kuruldan karar alınması konusunda ne gibi bir işlem yapıldığının;

Ayrıca binanın yıktırılması için 5'er nüsha 1.keşif özeti metraj ve mahal listesinin Genel Müdürlüğümüze gönderilmek üzere acele hazırlanması hususunda yazımızın Abide ve Yapı İşleri Müdürlüğüne havalesini arz ederim.

Ekİ: 1. Ad.

Mustafa DAĞCI
Mül.ve Yen.Vak.Müdürü

O L U R
23.6.1994.
Kenan Yüzer
Bölge Müdür Yrd.

2. Gönderi Acele parafiriça 23-6-1994

ABİDE ve YAPI İşleri
EVRAK
Sa. 1383
Tarih 24.6.94

Şekil E. 62 Abide ve Yapı İşleri Müdürlüğünün Vakıflar Bölge Müdürlüğüne yazdığı dilekçe

R.A.P.O.R

Üsküdar ilçesi, Selamiali Mahallesi, Kapı No: 8, 48 pafta, 125 ada, 17 parselde bulunan 624.00 M2 alana oturmakta olan eski eser binanın Rumeli Kazaskar Devrüzzeh Efendi Bin-i Yahya Vakfı adına kayıtlıdır.

Yerinde yapılan incelemede eski bir okul olarak inşa edilen eser ile ilgili olarak, Karar defteri arşivi, kayıtlarda bilgi, proje ve tamirat defteri bulunmadığı, tek kolu ahşap merdiveni ise, ilave edilmiş olduğu görülmüştür.

Bina dört katlıdır. Orta avluya bakan bölümde ve giriş katı döşeme kotu civarındaki yarı bodrum ve bodrum ve girişi ile ilgili kuyu bulunmamaktadır. Binanın yol cephesine göre sağ yanında diğer bir kuyu bahçesinde ise, yine başka bir kuyu bulunduğu görülmüştür.

Fotoğraflarda görüldüğü üzere binanın bahçe cephesine bakan arka bölümde bir yanda ahşap bir eklenti, diğer yanda ise, kagir yapılmış betonarme kolon, kiriş ve üst kat döşemesi bulunmaktadır.

Yıkılan bölümdeki çatı makası ile tavanın durumu yine fotoğraflardan görüldüğü üzere eğreti bir durum arzetmektedir.

Uygulama öncesinde eserin grup teşhitinin yapılması hususu bilgilerinize arz ederiz. 24.06.1994

Selcan SAYDUK
Mimar

Nevzat Bin Mimar

28.06.94 #1748

Şekil E. 63 İmar İşleri Müdürlüğü, Statik Büro Şefliği tarafından yapının 1994 yılında sol kısmının çökmesi dolayısıyla mahalinde tetkiki talebi üzerine yazılan rapor

B İ L İ R K İ Ş İ R A P O R U

Üsküdar Asliye 5. Hukuk Mahkemesi Sayın Hakimliğine

Dosya no	: 1994/123 D.İş
Tespit isteyen	: Rumeli Askeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfı Mütevellisi : Ali Nazima SİYAVUŞ
Karşı taraf	: -------
Konu	: Delil tespiti

O L A Y : Tespit isteyen vekili 16.6.1994 tarihli dilekçesinde ; Üsküdar Selamiali mahallesi Yeni Dersane sokak 43 pafta , 125 ada , 17 parsel sayılı 624 m2 lik taşınmazın yıkılma tehlikesine maruz bulunduğunu bildirerek binanın hasar durumunun tespitini talep etmiş olup yüksek mahkemece bu görevle bilirkişi seçilmesinden 22.6.1994 günü hakim sayın Mustafa Cahit Mergen başkanlığında mahalline gidilerek yapılan inceleme ve buna ilişkin kurulumuz mütalaası aşağıda sunulmuştur .

İ N C E L E M E : Kadastro paftası örneğinin zemine uygulanması suretiyle mahallinde yapılan inceleme sonucu , yukarıda tapu kaydı verilen taşınmaz üzerinde , Yeni Dersane sokağının 6 kapı no. su alan dış duvarları kısmen kagir , iç duvarları bağdadi , taşıyıcı sistemi genellikle ahşap olan zemin + 2 normal + çekme katlı bir yapının bulunduğu , binanın ahşap taşıyıcı sisteminin , tavan ve döşeme kaplamalarıyla merdivenlerinin çok harap bir vaziyette olduğu , bağdadi sıvalarının büyük bir bölümünün döküldüğü , genel olarak içinde ikamet edenlerin yaptıkları basit onarımlarla bugüne kadar hayatiyetini sürdürdüğü , ancak çekmekat tavan döşemesinin bir bölümünün kendiliğinden çökerek 2. kat tavan döşemesi üzerine yığılmış , bu yüzden tavan döşemesinin de önemli ölçüde hasar görmüş tespit edilmiştir . Binada halen 3 ailenin ikamet ettiği beyan olunmuş , ancak bunların kullandıkları odalar dışında bazı kapıların asma kilitlerle kilitlenmiş olduğu görülmüş , buralarda ikamet eden 2 ailenin bir süre önce binayı tahliye ettikleri , içinde oturanlar tarafından ifade edilmiştir .

M Ü T A L A A : Üsküdar Belediyesi İmar Müdürlüğü teknik elemanları tarafından düzenlenen 10.6.1994 tarih ve 1994/61-472 sayılı raporda , binanın halihazır durumu itibariyle çevresi ve içinde

Şekil E. 64 Yapıya dair Bilirkişi Raporu

oturanları için tehlike arz ettiği açıklanarak acele olarak tahliyesinin gerektiği kanaati açıklanmaktadır .

Bu kanaate kurulumuzca da aynen iştirak edilmiş , yukarıda açıklanan haliyle , binanın onarımı suretiyle kullanılması imkanının bulunmadığı , ancak tamamının yıkılması suretiyle yeniden yapılmasının mümkün olabileceği , eski eser niteliğinde olması nedeniyle , belediye teknik elemanlarınca düzenlenen raporda da açıklandığı şekilde ve acele olarak rölevesinin yapılması , fotoğraflarının çekilmesi ve içinde ikamet sakıncalı bulunduğundan acilen tahliyesi gerektiği kanaatına varılmıştır .

İnceleme sonucunu bildiren kurulumuz raporu saygı ile arz olunur .

27.6.1994

Bilirkişi
Erol EYÜBOĞLU
Kadastro Kontrol Me.

Bilirkişi
Müeyyet YURDAGÜL
İnşaat Y.Mühendisi

Asl. aibidir
Av. Beyhan Kandeli

Şekil E. 65 Yapıya dair Bilirkişi Raporunun devamı

K 184

kayda 6.7.1994
Sn. Şanlı
6.7.94

İSTANBUL 2 NOLU KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KURULUNA
İSTANBUL

Müvekkilim Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya vakfı'na ait Üsküdar Selamiali mahallesi, Yenidersane sokak, 48 pafta, 125 ada, 17 parsel sayılı 624 m2'lik taşınmazın yıkılma tehlikesine maruz bulunduğu, yıkılması muhtemel olduğu ve bu sebeple büyük hasara ve ölüme sebebiyet verebilecek bir durum arzettiği gerek Üsküdar 5.Asliye Hukuk Hakimliği'nin tayin ettiği Bilirkişiler raporuna göre, gerekse Üsküdar Belediye Başkanlığı'nın verdiği rapora göre sabittir.

Müvekkilim bütün girişimlerde bulunmuş ve mesuliyeti katiyetle reddetmiştir. Bu bakımdan mesuliyet İstanbul 2 nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunuza ve Kurulunuzda kendisine ısrarla haber verilen Bayan Yıldız'a ait olacaktır. Ayrıca T.C. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü ve İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğü'de durumdan haberdar edilmiştir.

Ayrıca Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın da emir yetkisisini kullanmak üzere durum kendisine arz olunmuştur.

NETİCE: Eski eser olması hasarın ve bir ölümün sonuçlanmasına neden olamaz. Durumu bilgilerinize vekaleten arz ederim.

06.07.1994
SAYGILARIMLA
Av.REYHAN KADEMLİ

RUMELİ KAZASKERİ FEYZULLAH EFENDİ
BİNİ YAHYA VAKFI MÜTEVELLİSİ:
ALİ NAZİMA SİYAVUŞ VEKİLİ:
Av.REYHAN KADEMLİ

AVUKAT
Reyhan KADEMLİ
Söğütlüçeşme Cad. İrfanbey Sok.
Kat [illegible] Daire No. 1 [illegible] Kadıköy
[illegible] İSTANBUL
[illegible] V. D. 465 [illegible]

06.07.94 01842

EKLERİ: 1-Üsküdar Belediye Başkanlığı'nın raporu.
2-Üsküdar 5.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin
1994/123 D.İŞ sayılı Bilirkişi raporu.

Şekil E. 66 Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfı tarafından Kurula yazılan dilekçe

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
İSTANBUL III NUMARALI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KURULU

KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 7.7.1994 - 316

Toplantı Yeri
İSTANBUL

Karar Tarihi ve No. : 7.7.1994 - 6873

İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, Selamiali Mahallesi, 48 pafta, 125 ada, 17 parsele ilişkin Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün 28.6.1994 gün ve 282/988 sayılı yazısı ve Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Vakfı'nın 6.7.1994 günlü başvurusu okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

a) İstanbul İli, Üsküdar İlçesi, 125 ada, 17 parseldeki yapının korunması gerekli kültür varlığı olarak tesciline, koruma grubunun 2.grup olarak belirlenmesine ve rölövesinin ivedilikle hazırlanmasına,

b) Dünya'da Ortaçağdan bile kalmış olsa bütün kagir yapıların yıkılmadan restore edilmesine ilişkin sayısız örnek ve teknik olarak varken, Türkiye'de hala tarihi binaların yıkılmadan restore edilemiyeceğine ilişkin bilirkişi raporlarının mütealalarının herhangi bir bilimsel gerçeğe dayanmadığına ve gerekirse yapının cephelerinin yıkılmadan nasıl iksa edilip restore edileceğine ilişkin bir projenin, teknik üniversitelerin ilgili uzmanlarınca hazırlatılmasına,

c) Yapının halen ayakta duran duvarlarının pencere ve kapı boşluklarının doldurularak, gerekecek bir payanda sistemiyle iksa edilebileceğine,

d) Mütevellisinin, yapı yıkıldığı takdirde ölüme neden olunacağı şeklindeki protestosunun, kendisinin bu konuda herhangi bir tedbir almadığını gösterdiğine ve gerekli tedbirlerin bu konudan anlayan inşaat mühendisleri ve mimarları tarafından zamanında alınırsa böyle bir tehlikenin oluşmayacağının mütevellisine bildirilmesine,

e) Gerekli emniyet tedbirleri alındıktan sonra, yapıya sonradan eklenen parazit eklentilerinin kaldırılmasına ve restitüsyon projesinin de hazırlanmasına,

f) Ayrıca, yapıda gerekli koruma tadbirleri alınmadan iskana izin verilmemesine ve yapının herhangi bir şekilde yıkılması halinde ilgililer hakkında yasal soruşturma açılacağına karar verildi.

KUBAN (Doğan)
BAŞKAN

TÜRKGENÇ (Erol)
BAŞKAN YARDIMCISI

EKİNCİ (Oktay).
ÜYE

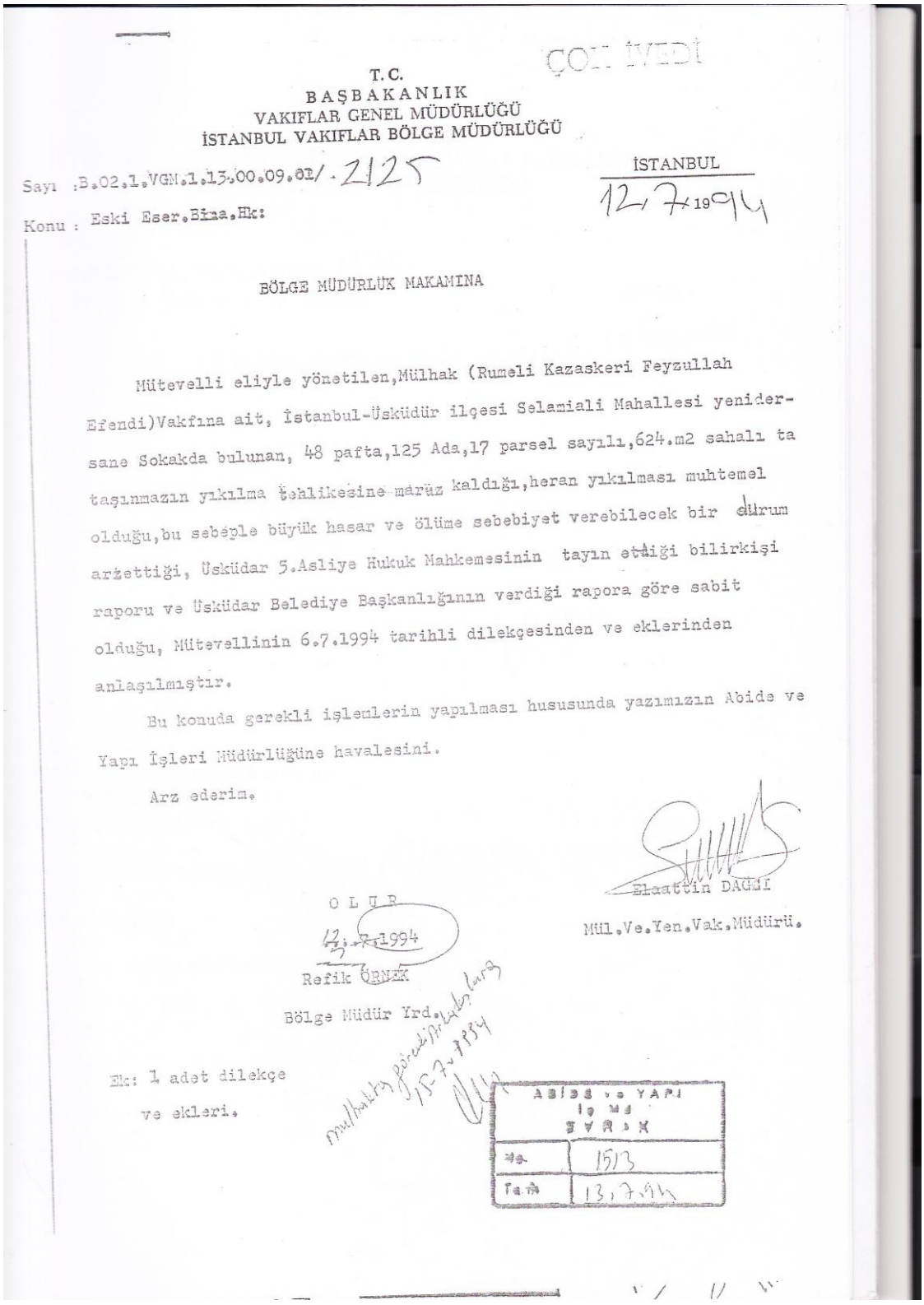
GÜLERSOY (Nuran Zeren)
ÜYE

ÖDEKAN (Ayla)
ÜYE

Üsküdar Belediye Tems.
Bulunmadı

SELÇUK(Selcan)
İst.Vak.Böl.Müd.Tems.

Şekil E. 67 Yapıya dair 1994 tarihli Kurul Kararı

T.C.
BAŞBAKANLIK
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

ÇOK İVEDİ

Sayı : B.02.1.VGM.1.13.00.09.02/ 2125

İSTANBUL
12.7.1994

Konu : Eski Eser.Bina.Hk:

BÖLGE MÜDÜRLÜK MAKAMINA

Mütevelli eliyle yönetilen,Mülhak (Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi)Vakfına ait, İstanbul-Üsküdür ilçesi Selamiali Mahallesi yenidersane Sokakda bulunan, 48 pafta,125 Ada,17 parsel sayılı,624.m2 sahalı taşınmazın yıkılma tehlikesine maruz kaldığı,heran yıkılması muhtemel olduğu,bu sebeple büyük hasar ve ölüme sebebiyet verebilecek bir durum arzettiği, Üsküdar 5.Asliye Hukuk Mahkemesinin tayin ettiği bilirkişi raporu ve Üsküdar Belediye Başkanlığının verdiği rapora göre sabit olduğu, Mütevellinin 6.7.1994 tarihli dilekçesinden ve eklerinden anlaşılmıştır.

Bu konuda gerekli işlemlerin yapılması hususunda yazımızın Abide ve Yapı İşleri Müdürlüğüne havalesini.

Arz ederim.

Elaattin DAĞDI
Mül.Ve.Yen.Vak.Müdürü.

O L U R
12.7.1994
Refik ÖRNEK
Bölge Müdür Yrd.

Mülhaklar gönderilmiştir
13.7.1994

Ek: 1 adet dilekçe
ve ekleri.

ABİDE ve YAPI
İŞ MÜ
ŞUBE
No. 1513
Tarih 13.7.94

Şekil E. 68 Vakıflar Bölge Müdürlüğüne 1994 yılında yazılan dilekçe

RUMELİ KAZASKERİ
FEYZULLAH EF. BİNİ YAHYA VAKFI
MÜTEVELLİLİĞİ

Valikonağı Kodaman Sokak No: 10/10 Nişantaşı 80220 İstanbul
Tel: (1) 224 23 29 - 248 07 88 Fax: (1) 224 23 29

İstanbul 02.08.1994

Sayı : 20

T.C
KÜLTÜR BAKANLIĞI
İSTANBUL 3 NOLU KÜLTÜR VE TABİAT
VARLIKLARINI KORUMA KURULU
Başkanlığına

İSTANBUL

İstanbul İli Üsküdar İlçesi Selamiali Mahallesi 48 Pafte 125 Ada 17 Parsel sayılı Vakfıma ait binanın yıkılması tehlikesi - üzerine bütün kanuni yolları denemiş ve bu arada Kurulunuza da müracaa at etmiştim.

Muhterem Hey'etinizin Başkan ve Üyelerinin bilgi hudutla rını bilmem mümkün değil.Ancak bendeniz hem hukukçuyum hem de 50 sene lik gazeteciyimve basın şeref kartı hamiliyim.Bilgi ve hudutlarımı - gayet iyi bilirim.Buna göre Mütevelli evvelemirde Vakıflar Genel Mü - dürlüğünden arzen Yüksek Kurulunuzdan izin almadan çivi çakmam hatta boya sürmem dahi mümkün değildir.Yapacağım bütün çıplaklığı ile duru- mu gerek Vakıflar Genel Müdürlüğüne gerekse Kurulunuza iletmektir.Şa- yet Hey'etiniz rapor veren mühendis ve mimarları ehliyetsiz buluyor - ve verdikleri raporları emiyane tabirle HİÇE sayıyorsanız bu benim so runum değildir.

Müracaatım 6.7.1994 tarihinde yapılmıştır.O tarihten çok evvel Vakıflar Genel Müdürlüğüne,Vakıflar Bölge Müdürlüğüne,Üsküdar - Belediye Başkanlığına ve kiracılara gerekli duyuru KANUNİ çerçeve için de yapılmıştır.Bu bakımdan kararınızda Mütevelliliğimi küçük düşürücü ifadelerinizi maalesef üzülerek reddediyorum.Bu arada kararınızın da henüz elime geçmemiş olduğunu ve bu kadar acil bir durumda posta ida- resine güvence göstermeniz hayret vericidir.

Bilginizi rica ederim.

Mütevelli
Ali N. Sıvayuş

10.08.94 12718

Şekil E. 69 Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfı tarafından Kurula yazılan dilekçe

T. C.
BAŞBAKANLIK
Vakıflar Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.VGM.0.12.00.01.12/168.Ti.2024-2060-2069
KONU : Eski eser binanın restorasyonu

ANKARA
22-9-1994

VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

İLGİ: a-Ali N.SİYAVUŞ'un 5.9.1994 tarih,26 sayılı yazısı.
b- " " 21.9.1994 tarih,28 sayılı yazısı.
c-6.9.1994 tarih,1976 sayılı yazımız.
d-Vakıflar İstanbul Bölge Müdürlüğünün 16.9.1994 tarih,2588 sayılı yazısı.

Mülhak Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfına ait Üsküdar İlçesi, Selamiali Mahallesinde bulunan eski eser taşınmazın ön cephesi aynen kalmak şartıyla arkasına kat karşılığı inşaat yaptırılması konusu İstanbul III.Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kuruluna intikal ettirilerek bu konuda alınacak ilke karar Bölge Müdürlüğünce hazırlanacak ekspertiz raporu, mütevellinin de dahil olacağı Bölge Müdürlüğü Komisyonunun kararı, ilgi (c) yazımızda belirtilen usule göre hazırlattırılacak proje ve keşif evraklarıyla birlikte gönderilecektir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

8241:228
Mülhak

GENEL MÜDÜR ADINA
Muhsin ÖZTÜRK
Mül.ve Yeni Vak.
Dai.Bşk.

DAĞITIM :
Vakıflar İstanbul Bölge Müd.
Ali N.SİYAVUŞ

İST. VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	Gereği	Bilgi
Personel Müd.		
Muhakemat Müd.		
Emlak Gel.		
Özel Yapı		
Hayır İşleri		
Mülhak Y.V.		
Onarım		
Gelir Say.		
Gider Say.		
İdari İşler		
Hul.		
Emlak T.		
GENEL EVRAK	TARİH 27 EYLÜL 1994 NO. 9872	

2.Cmp 28-9-1994

2107

Şekil E. 70 Vakıflar Genel Müdürlüğünden Vakıflar Bölge Müdürlüğüne yazılan yazı

720-1741

RUMELİ KAZASKERİ
FEYZULLAH EF.BİNİ YAHYA VAKFI
MÜTEVELLİLİĞİ
Vali Konağı, Kodaman Sk.No:10/10 Nişantaşı 80220 İSTANBUL

30 Eylül 1994

Kurulumuzun Üsküdar, Selami Ali Mahallesi, 48 pafta, 125 ada, 17 parselde bulunan gayrimenkulun yıkılmadan restore edilebileceğine ilişkin kararı, uluslararası deneyimlere dayalı bilimsel bir karardır. Karar dikkatle okunduğu taktirde burada herhangi bir hakaret ifadesi olmadığı, sadece uluslararası deneyimi hiçe sayan itinasız tutumlardan şikayet niteliği taşıdığı anlaşılacaktır.

Yapının korunması için gösterdiğiniz ilgiye teşekkür eder, gerekli tedbirler alındığı taktirde yapının tehlikesizce, bilimsel kurallara göre restore edilmesinin mümkün olduğuna emin olmanızı rica ederiz.

Doğan KUBAN
İstanbul III Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Başkanı

Şekil E. 71 Kurul tarafından Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfına yazılan cevap yazısı

T.C.
BAŞBAKANLIK
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.1.VGM.1.13.004-KA17/1010 - 6754

İSTANBUL
18/06/1998

Konu :

BÖLGE MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İLGİ : 01.11.1996 gün ve 16704 sayılı yazımız.

Üsküdar-Selamiali Mahallesi,Selamsız Mezarlık sokağında bulunan, 125 ada,66 parsel sayılı,756 m2.sahalı Bahçeli Ev'in (Eski Fransız Okulu) tamamı Feyzullah Efendi (Mütevelli) ve Behram Kethüda (Mazbut) Vakfı adına tescili yapılmıştır.

Üsküdar Belediye Başkanlığının 17.06.1996 tarih ve (10) 2656 İNŞ./09.07 sayılı yazısında Statik Büro Şefliğinin raporu ve Yapı Kontrol Müdürlüğünün yazıları gereği 25.08.1994 tarihinde taşınmaz üzerindeki binanın nüfus ve eşyadan tahliye edilerek mühürlendiği belirtilmektedir.

Ancak söz konusu taşınmaz için Kültür Bakanlığı İstanbul 3 numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 07.07.1994 tarih ve 687 sayılı kararında 17 parseldeki yapının korunması gerekli Kültür Varlığı olarak tesciline Koruma Kurulunun 2.Grup olarak belirlenmesine ve rölövesinin ivedilikle hazırlanmasına,yapının halen ayakta duran duvarlarının pencere ve kapı boşluklarının doldurularak gerekecek bir payanda sistemiyle iksa edilebileceğine gerekli tedbirlerin bu konudan anlayan inşaat mühendisleri ve mimarları tarafından zamanında alınırsa böyle bir tehlikenin oluşmayacağının mütevellisine bildirilmesine,gerekli emniyet tedbirleri alındıktan sonra yapıya sonradan eklenen parazit eklentilerin kaldırılmasına ve restütisyon projesinin hazırlanmasına ayrıca yapıda gerekli koruma tedbirleri alınmadan iskana izin verilmesine ve yapının herhangi bir şekilde yıkılması halinde ilgililer hakkında yasal soruşturmanın açılacağına karar verildi denilmektedir.

Bu nedenle söz konusu taşınmaz için alınan Kurul Kararı gereği İdaremizce alınması gerekli önlemlerin statik Bürosunca acilen tesbiti ve gereğinin yapılması için ilgi yazımızla ilgili Müdürlüğe yazılmış ancak bugüne kadar herhangi bir cevap verilmemiş olup,gerekli işlemin acilen yapılarak sonucundan bilgi verilmesi için yazımızın 1.defa tekiden Abide ve Yapı İşleri Müdürlüğüne havalesini arz ederim.

Erdal ÖZTÜRK
4.Bölge Eml.Şb.Müd.

ABİDE VE YAPI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜNE
18 HAZİRAN 1998

Tehlikelidir. ACELE GEREĞİ
1- 2. Grup (2. Kısım) Süleyman DİNÇ
Bölge Müdür Yrd.
2. İnş. Müh. Metin Tunay
23.6.98

Abide ve Yapı İşleri
Müdürlüğü
Evrak
No 1696
Tarih 18-6-98

Şekil E. 72 1998 tarihli Emliyet Şube Müdürlüğü tarafından yazılan yazı

Sn. Güçay
13.8.99

AVUKAT
BİRSEN DÖRTOĞUL

İstanbul, 22/07/1999

Ayasofya, Caferiye Sok. No. 2 İSTANBUL
Tel. : 527 63 76 - 528 10 37 Fax : 512 21 20
Sirkeci V. D. 3139520019

T.C
Kültür Bakanlığı
İstanbul III Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Kurulu Başkanlığı'na

Müvekkilimin mütevellisi bulunduğu,Mülhak Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfı'na ait Üsküdar,Selami Ali Mahallesi,Mezarlık sokağında bulunan 48 pafta 125 ada 17 ve 66 parsel - ler üzerinde bulunan bina harap ve yıkılmış durumda bulunduğundan ve ilgili vakfın taşınmazı yaptıracak yeterli nakit parası bulunmadığından,bu taşınmazın kat karşılığı yaptırılabilmesi için Vakıflar Genel Müdürlüğünden izin istenilmiş olup,adı geçen müdürlük ek(1) deki yazı ile bu hususun müdürlüğümüze müracaat edilerek verilecek karara göre işlem yapılacağını belirtmiştir.

Bu nedenle,mezkur taşınmaz ile ilgili olarak gerekli iznin verilmesini saygıyla arz ederim.

Mülhak Rumeli Kazaskeri Feyzullah
Efendi Vakfı Mütevellisi
Ali Muzaffer Can Vekili
Av.Birsen Gerçin(Dörtoğul)

Ek: Vakıflar Genel Müd.
yazısı.

Şekil E. 73 Rumeli Kazaskeri Feyzullah Efendi Bini Yahya Vakfı tarafından Kurula yazılan dilekçe

Şekil F. Tarihi Eğitim Yapıları ve Yeniden İşlevlendirilmesi

Şekil F. 1 Norton Park School-Edinburgh

Şekil F. 2 Norton Park School- Edinburgh

Şekil F. 3 P.S.1 School- New York

Şekil F. 4 P.S.1 School- New York

Şekil F. 5 River Street School- New Jersey

Şekil F. 6 San Jose School- California

Şekil F. 7 San Jose School- California

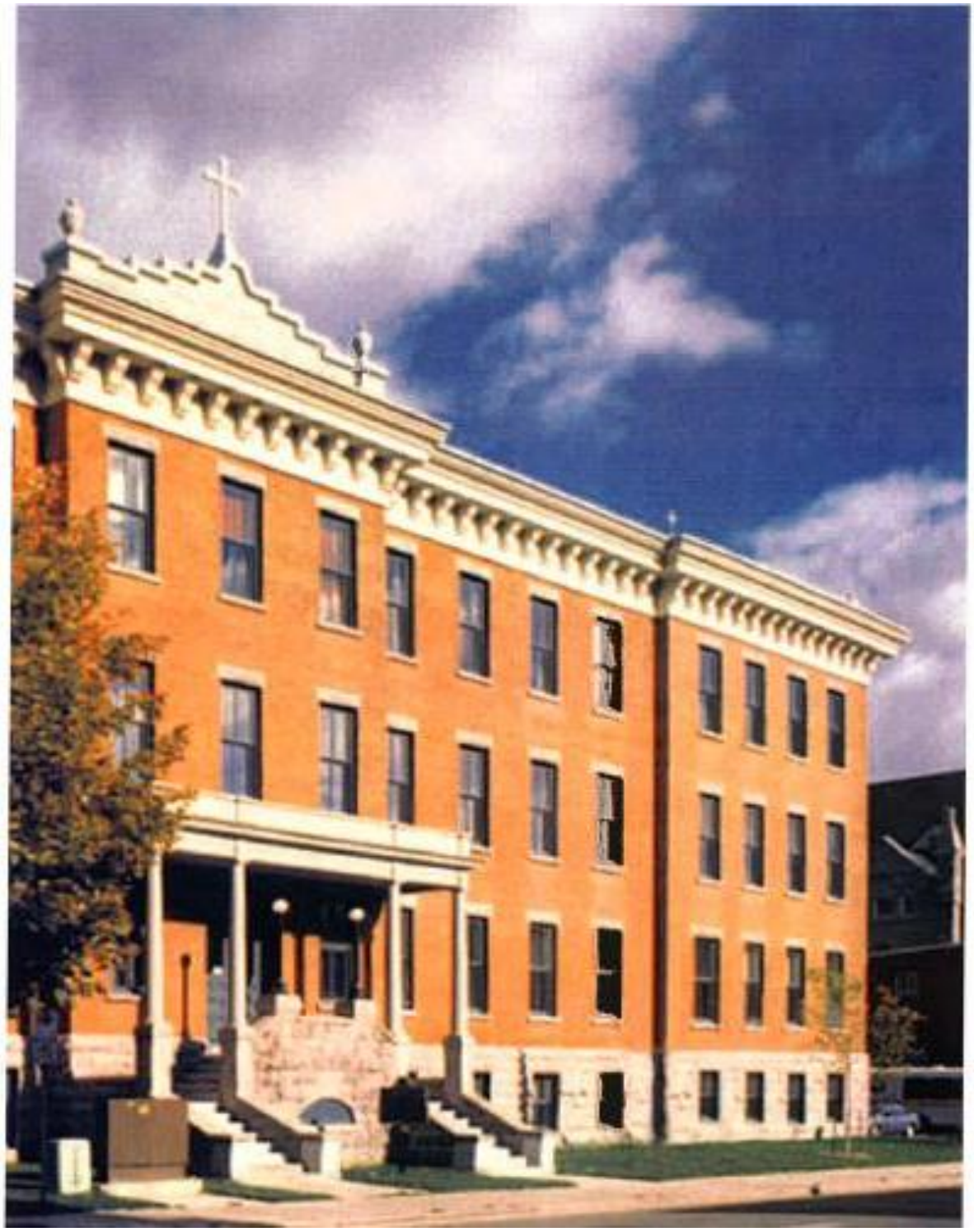
Şekil F. 8 San Jose School- California

Şekil F. 9 Ecole Guigues- Ottowa

Şekil F. 10 Les Guardiennes-Ecole Guigues- Ottowa

Şekil F. 11 Ecole Guigues- Ottowa

Şekil F. 12 Robinson School- Birmingham

Şekil F. 13 Robinson School- Birmingham

ÖZGEÇMİŞ

H. Armağan Doğan 17.02.1983'de Aydın ili Nazilli ilçesinde doğdu. İlk öğrenimini Recebbey İlkokulu'nda orta öğrenimini Nazilli Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 2008 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nden mezun oldu. Halen Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Restorasyon Anabilim Dalı'nda yüksek lisans yapmaktadır.